

Univerzita Karlova v Praze
Právnická fakulta
Katedra správního práva a správní vědy

Rigorózní práce
**Doručování ve správním řízení, aktuální otázky a
judikatura**

Autor: Mgr. Tereza Drábková

Práce zpracována dle právního stavu ke dni: 31.10.2016

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených.

V Praze dne 31.10.2016

Mgr. Tereza Drábková

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu JUDr. Petrovi Svobodovi, Ph.D. za jeho ochotu a trpělivost a panu MVDr. Milanovi Vodičkovi za podporu při tvorbě práce.

Obsah

Univerzita Karlova v Praze.....	1
Právnická fakulta.....	1
Katedra správního práva a správní vědy.....	1
Rigorózní práce.....	1
Doručování ve správním řízení, aktuální otázky a judikatura.....	1
1. ÚVOD.....	2
2. VYMEZENÍ KLÍČOVÝCH POJMŮ, INSTITUTŮ A PROBLÉMŮ.....	5
2.1. <i>Pojem doručení, jeho účel a smysl</i>	5
2.2. <i>Formy a způsoby doručování</i>	6
2.3. <i>Používané pojmy</i>	8
2.3.1. Fikce doručení.....	8
2.3.2. Určení neplatnosti doručení nebo okamžiku, kdy byla písemnost doručena 15	
2.3.3. Okamžik doručení.....	27
2.3.4. Atribut doručení.....	27
3. ÚSTAVNÍ VÝCHODISKA.....	27
3.1. <i>Právo na spravedlivý proces</i>	27
3.2. <i>Svoboda vlastnictví</i>	29
4. FORMY DORUČOVÁNÍ.....	30
4.1. <i>Elektronická forma</i>	31
4.1.1. Adresné (individuální) doručování.....	31
4.1.2. Neadresné doručování.....	73
4.1.3. Adresné (individuální) doručování.....	74
4.1.4. Neadresné doručování.....	102
5. DORUČOVÁNÍ DO CIZINY.....	108
6. VADY DORUČENÍ.....	109
6.1. <i>Vady při doručování do datové schránky</i>	109
6.1.1. Záměna datových schránek.....	109
6.1.2. Záměna subjektů.....	110
6.1.3. Nedodržení pořadí doručování.....	111
6.1.4. Nereflektování postavení subjektu v řízení.....	111
6.2. <i>Vady při listinné formě doručování</i>	111
7. PROLÍNÁNÍ LISTINNÉ A ELEKTRONICKÉ FORMY.....	113
7.1. K institutu hybridní pošty.....	113
7.2. Princip hybridní pošty.....	114
8. PŘÍPADOVÉ STUDIE.....	123
8.1. Veřejné subjektivní právo na zřízení datové schránky.....	123
8.2. Bezúčelnost požadavku na další autorizaci při doručování prostřednictvím datové schránky.....	127
8.3. Fikce podpisu při podání z datové schránky jako obecný princip.....	128
8.4. Vada doručení při záměně datových schránek.....	130
8.5. Vztah elektronického podpisu a fikce podpisu při jednání prostřednictvím ISDS 133	
9. AKTUÁLNÍ UNIJNÍ A ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	135
9.1. eIDAS.....	137

9.2. SdeT	146
10. DATOVÉ SCHRÁNKY V NĚMECKU	157
10.1. Právní úpravu	158
10.2. Komparace s doručováním prostřednictvím ISDS	160
11. ZÁVĚR	163
SEZNAM ZKRATEK	166
SEZNAM ZKRATEK NĚKTERÝCH POUŽITÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	167
SEZNAM POUŽITÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ	168
POUŽITÁ LITERATURA	171
<i>Neperiodická literatura</i>	171
<i>Periodická literatura</i>	172
POUŽITÁ JUDIKATURA	173
POUŽITÁ ROZHODNUTÍ A STANOVISKA SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ	176
SEZNAM PŘÍLOH	177

1. ÚVOD

Doručování je zásadním institutem, bez něhož by žádné právní řízení nemohlo proběhnout vůbec nebo přinejmenším nikoli efektivně. Doručování představuje základní nástroj komunikace subjektů s orgány veřejné moci (dále jen „OVM“) a v rámci efektivnosti těchto nástrojů se nachází hned za bezprostředním kontaktem, tedy přímým jednáním OVM se subjekty.

Správné, včasné, průkazné a nezpochybnitelné doručení má zajistit hladký průběh správního řízení a v nejvyšší možné míře toto řízení urychlit. Zároveň však musí respektovat procesní práva účastníků řízení a vyvarovat se zásahu do základních práv a svobod.

Musí mít určité parametry a těmi jsou za prvé identifikace subjektu, kterému je doručováno, a jeho adresy pro doručování, a za druhé průkaznost a nezpochybnitelnost doručení. Dále pak patřičný okamžik doručení (ve lhůtě, nikoli před nebo po ní) a řádný způsob doručení.¹ Pokud kterýkoliv z parametrů není naplněn, lze ve všech případech napadat řádný průběh, případně účinek samotného doručení nebo právního jednání, se kterým doručení souvisí.

¹ Ing. Zdeněk Burda uvádí, že nejčastější komplikace při doručování jsou spojeny s otázkami, zda bylo doručeno správnému subjektu, na správnou adresu, správným způsobem a včas. Viz BURDA, Zdeněk. Judikatura k doručování. *Daně a právo v praxi 2011/6*, 2011, roč. 2011, č. 6. Dostupné z: [http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34057v43534-judikatura-k-dorucovani/?search_query=\\$issue=11418](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34057v43534-judikatura-k-dorucovani/?search_query=$issue=11418).

Vady řádného průběhu doručení mohou v konečném důsledku představovat i zásah do ústavně zaručených práv a svobod, a to zejména v případech, kdy vada doručení představovala podstatnou vadu řízení, která vedla až k vydání nezákonného rozhodnutí ve věci. V této souvislosti i NSS opakovaně judikoval, že nenaplnění atributů správného doručení je nutno považovat za podstatnou vadu řízení vedoucí k nezákonnému rozhodnutí.²

Mezi jednotlivými druhy řízení existují určitá specifika v pojetí doručování, avšak v poslední době je vidět snaha o sjednocení úpravy tohoto institutu napříč všemi právními odvětvími a usnadnit a zpřehlednit tak komunikaci účastníků řízení s OVM. Požadavek na zmíněné sjednocení nevzešel pouze od českého zákonodárce, nýbrž vychází i z cílů Evropské unie, a to především za účelem odstranění překážek při komunikaci mezi členskými státy a zajištění bezpečnosti této komunikace. Na unijní úrovni tak dochází k významným posunům zejména v oblasti elektronického doručování a komunikace obecně, proto se i v této práci zaměřuji zejména na elektronickou formu doručování.

Jedním z nejčastějších řízení, se kterým se občané setkávají, je řízení správní. Z toho důvodu jsem se zaměřila právě na doručování ve správním řízení, nicméně v rámci srovnání uvedu i některá jiná řízení.³

Koneckonců správním řízením je například i stavební řízení, řízení v oblasti sociálního a zdravotního pojištění a mnoho dalších.⁴

Výše uvedené mě vedlo k rozhodnutí věnovat celou rigorózní práci problematice doručování ve správním řízení.

Ve své práci vycházím především z dostupné literatury, veřejných informačních zdrojů a z vlastních zkušeností, neboť s doručováním jsem se setkala během svých studentských stáží v České republice i v zahraničí a této problematice se dále aktivně věnuji i po ukončení studií.

Rigorózní práce má dvě základní části, v první se věnuji teoretickým východiskům a obecným pojmům, ve druhé pak konkrétním formám a způsobům doručování, které doznaly v posledních deseti letech řadu zásadních a revolučních změn, souvisejících s digitalizací a přechodem k novému médiu pro záznam a uchování

² rozhodnutí NSS ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 7 Afs 11/2012. Dostupné z: www.nssoud.cz.

³ Například řízení podle občanského soudního řádu a daňového řádu.

⁴ § 1 odst. 1 správní řád

informací. Americký sociolog Randall Collins ve svých studiích popisuje, jak dopad těchto změn bývá hlubší a výraznější než události typu válek a revolucí.⁵

Vzhledem k těmto zásadním dopadům se v rigorózní práci zaměřuji na problematiku doručování v širším kontextu včetně srovnání úpravy tohoto institutu a s ním souvisejících zásad napříč právními odvětvími. Dále se zabývám i unijní úpravou, která má určující vliv pro elektronickou formu doručování, a zahraniční úpravou, která má určité prvky obdobné české úpravě.

Trendy v oblasti doručování jednoznačně směřují k elektronickým prostředkům, kterým proto věnuji patřičnou pozornost. V České Republice to jsou obzvláště datové schránky, jejichž zavádění a používání stále vyvolá nové otázky, které ve své práci také zmiňuji. Na úrovni Evropské unie se pak jedná především o úpravu elektronických podpisů, které umožňují elektronickou identifikaci osob při doručování prostřednictvím elektronické pošty.

Pro rozvíjející se oblast elektronické komunikace je typické, že se již neomezuje pouze na jednu právní oblast, neboť postupující digitalizace ovlivňuje fungování celého veřejného prostoru. Z toho důvodu je nutné zohlednit při rozboru institutu doručování ve správním řízení, kromě již zmíněné úpravy v ostatních řízeních, i ústavní rozměr, včetně otázek, které přináší ryze technické aspekty a konečně i závěry soudů v otázkách faktické aplikace elektronických forem doručování a jejich dopadů na subjekty.

Základním cílem je systematicky a komplexně zmapovat oblast doručování ve správním řízení, včetně snahy najít odpovědi na některé výše uvedené otázky a nejasnosti s využitím dostupné judikatury, literatury a normativních předpisů, přičemž se pokusím i nastínit budoucí vývoj uvedeného institutu nejen v České republice, ale i na unijní úrovni.

Ve své práci se zabývám doručováním v užším slova smyslu, tedy od OVM k subjektům, avšak v rámci srovnání zmiňuji i souvislosti s doručováním v širším smyslu⁶

⁵ Dostupné z: <http://sociological-eye.blogspot.cz/>.

⁶ Tedy doručování od subjektu k OVM. V takovém případě hovoříme o „podání“ viz § 37 správního řádu.

2. VYMEZENÍ KLÍČOVÝCH POJMŮ, INSTITUTŮ A PROBLÉMŮ

2.1. *Pojem doručení, jeho účel a smysl*

Doručení je komunikační prostředek, jehož prostřednictvím dochází k přenosu informací v řízení a je tudíž základním předpokladem, aby konkrétní řízení mohlo proběhnout.

Vedle pojmu „doručení“ správní řád hovoří ještě o „oznámení“ a „ústním vyhlášení“. Pojem „oznámení“ používá správní řád v řízeních zahajovaných ex offio⁷. Takové řízení je zahájeno dnem „*kdy správní orgán oznámil zahájení řízení účastníkovi uvedenému v § 27 odst. 1 doručením oznámení nebo ústním prohlášením*“.⁸ Zmíněné oznámení o zahájení řízení je tzv. procesním sdělením⁹, tedy úkonem podle části čtvrté správního řádu¹⁰ a správní orgán jej může, kromě adresného oznámení¹¹, zveřejnit také na své úřední desce. Dále se s „oznámením“ setkáváme u fikce doručení podle § 23 odst. 3 správního řádu.¹²

Pojem „ústní vyhlášení“ nalezneme v § 71 správního řádu, který upravuje vydání rozhodnutí. Vydáním rozhodnutí se podle § 71 odst. 2 písm. b) mimo jiné rozumí též „*ústní vyhlášení, pokud má účinky oznámení*“. V souladu s § 72 odst. 1 správního řádu se za okamžik vydání rozhodnutí považuje jeho ústní vyhlášení pouze za předpokladu, že se účastník vzdal práva na doručení písemného vyhotovení stejnopisu rozhodnutí.¹³ O oznámení rozhodnutí ústním vyhlášením se učiní záznam do spisu podle § 67 odst. 2 správního řádu.

Základní účel doručování spatřuji v zajištění informovanosti všech účastníků řízení o skutečnostech a úkonech, ke kterým během řízení došlo, nebo které mají

⁷ viz § 46 správního řádu

⁸ § 46 odst. 1 správního řádu

⁹ Laicky řečeno „připisem“

¹⁰ Výjimkou je oznámení o zahájení přezkumného řízení podle § 96 odst. 1 správního řádu, které je koncipováno jako „usnesení“.

¹¹ Z formulace zákona plyne, že záleží na uvážení správního orgánu, zda přistoupí i k neadresnému oznámení. Nejedná se tudíž o obligatorní podmínku.

¹² Jedná se o „oznámení o neúspěšném doručení písemnosti“, které bude rozebráno podrobněji v následujícím textu.

¹³ Rozhodnutí, u kterých se účastník může vzdát práva na doručení písemného vyhotovení, upravuje § 73 odst. 3 správního řádu.

nastat.¹⁴ Na prvním místě se jedná o komunikační prostředek jak mezi účastníky řízení a správním orgánem, tak i mezi účastníky řízení navzájem.¹⁵

Podobně formuloval účel doručování NSS: „*Institut doručování v právním řádu značně významný (...) má celou řadu konkrétních právních dopadů, nelze zároveň přehlížet fakt, že svojí podstatou se jedná o komunikační prostředek, kdy doručení slouží k seznámení účastníků konkrétního řízení s určitými úkony, provedenými orgány veřejné moci (...) je nutno trvat na tom, aby bylo řádně doručováno, neboť v opačném případě účastníci řízení mohou být výrazně dotčeni na svých právech (včetně přístupu k soudu).*“¹⁶

Doručování významně zasahuje do hmotněprávního postavení účastníků, má vliv na vznik, změnu a zánik jejich práv a povinností, odvíjí se od něj běh lhůt a váže se na něj právní moc a vykonatelnost.^{17,18}

Smyslem řádného doručování je, aby vlastní řízení mohlo proběhnout, a to i v případě nespolutracujících účastníků. Vzhledem k často účelovému jednání účastníků při doručování písemností správního orgánu nelze k doručování přistupovat čistě formálně. Naopak je třeba vždy přihlídnout ke smyslu a účelu doručení a vykládat jej ve světle naplnění materiální funkce doručení.¹⁹

2.2. *Formy a způsoby doručování*²⁰

Ve své práci odlišuji dvě základní formy doručování, a to jednak v listinné (analogové), jednak v elektronické (digitální) podobě.

Pod písemný dokument („písemnost“)²¹ ve své práci podřazuji jak listinný, tak elektronický dokument, k čemuž se přiklání i judikatura²² a odborná literatura. Toto

¹⁴ K tomu shodně KORBEL, František; PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. 7. 2009. *Právní rozhledy: mimořádná příloha*, 2009, č. 17, s. 12.

Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7453>.

¹⁵ Viz rozhodnutí NSS ze dne 29. 8. 2012, čj. 1 Ans 7/2012-43. Dostupné z: www.nssoud.cz.

¹⁶ rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010-95

¹⁷ viz rozhodnutí NSS ze dne 1. 11. 2006, čj. 3 As 54/2005-185, dostupné z: www.nssoud.cz

¹⁸ Viz § 46 správního řádu o zahájení řízení ex offio, počátek běhu lhůty pro odvolání podle § 83 odst. 1 správního řádu a možnost soudu rozhodnout bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 soudního řádu správního

¹⁹ viz rozhodnutí NSS ze dne 6. 3. 2009, čj. 1 Afs 148/2008-73, ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010-95, ze dne 29. 8. 2012, čj. 1 Ans 7/2012-43, dostupné z: www.nssoud.cz

²⁰ viz Příloha č. 12 Tabulka forem, typů a způsobů doručení a jejich atributů.

²¹ S pojmem „písemnost“ pracuje i správní řád viz § 19 správního řádu

²² K tomuto shodně i NSS v usnesení NSS ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. Vol 31/2010-7

pojetí odpovídá i definici dokumentu v § 2 písm. e) zákona o archivnictví, kde je „dokumentem každá písemná, obrazová, zvuková nebo jiná zaznamenaná informace, ať již v podobě analogové či digitální, která byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena“.

Písemnost má několik charakteristických znaků. Předně je nosičem (jak hmotným, tak i nehmotným) zachycujícím určitou informaci, vtělenou do ní jejím autorem, s nímž souvisí, a to způsobem, který umožňuje si tuto informaci opětovně přečíst. Zároveň je z písemnosti zřejmá identita autora nebo fakt, že se jedná o anonymní písemnost.²³

Za listinu považují pouze dokument v papírové podobě.²⁴

Doručování lze dále členit na adresné doručování (neboli individuální)²⁵ a neadresné doručování, přičemž obojí může probíhat listinnou i elektronickou formou. Při adresném doručování má adresát zpravidla větší možnost se s doručovanou písemností seznámit, oproti neadresnému doručování veřejnou vyhláškou, které nastupuje ve specifických, zákonem stanovených případech.

Při **adresném** doručování elektronickou formou komunikace může doručující orgán volit mezi dvěma způsoby:

- prostřednictvím veřejné datové sítě do datové schránky, nebo
- na elektronickou adresu (email).

Při volbě listinné formy má doručující správní orgán na výběr také mezi dvěma způsoby doručování:

- doručení samotným správním orgánem, nebo

s, kde uvádí: „V důsledku změn, které se v rámci právního řádu v poslední době staly (...) je proto současně třeba zcela jednoznačně přehodnotit dosavadní výkladovou dichotomii podání písemných a podání učiněných osobně a aplikovat spíše rozlišování podání listinných a ostatních (i podání učiněné v elektronické podobě je totiž podáním písemným).“

²³ MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 249. ISBN 978-80-87576-36-6.

²⁴ Shodně MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 252. ISBN 978-80-87576-36-6, uvádí: „listina je písemnost zachycená na papírovém nosiči, papírový dokument, dokument v listinné podobě“.

²⁵ Zákon používá u adresného (individuálního) doručení pojem „jednotlivě“ viz § 144 odst. 6 správního řádu. Z obavy, aby použitím tohoto pojmu nedošlo k mýlce, že se v daném případě jedná o doručení pouze jednotlivé písemnosti nebo doručování pouze jednomu z účastníků jsem ve své práci zvolila terminologii odlišnou.

- doručováním zprostředkovaným, to znamená prostřednictvím obecního úřadu nebo jemu naroveň postavenému správnímu orgánu, policejního orgánu příslušného podle místa doručení, Obecní policie, je-li k řízení příslušný orgán obce²⁶ a provozovatelem poštovních služeb.²⁷

Za **neadresné** doručování považují doručování veřejnou vyhláškou, při němž musí být písemnost paralelně zveřejněna i na elektronické úřední desce správního orgánu.²⁸ Písemnost je tudíž i při neadresném doručování doručována jak listinnou, tak i elektronickou formou.

2.3. Používané pojmy

2.3.1. Fikce doručení

I v doručování má fikce své místo. Ať už se jedná o nedbalé nebo záměrně nespolupracující účastníky řízení, nelze dopustit, aby v důsledku okolností na jejich straně nemohlo řízení proběhnout. V takovém případě nastupuje fikce náhradního doručení, která posiluje právní jistotu a umožňuje pokračovat v řízení.

Pojmem a účelem fikce u náhradního doručení se zabýval NSS: „*Právní fikce je právně technický postup, pomocí něhož se považuje za existující situace, jež je zjevně v rozporu s realitou a která dovoluje, aby z ní byly vyvozeny odlišné právní důsledky než ty, které by plynuly z pouhého konstatování faktu. Účelem fikce v právu je posílit právní jistotu (...) Právní fikce jako nástroj odmítnutí reality právem je nástrojem výjimečným, striktně určeným k zajištění právní jistoty (...) Aby mohla právní fikce svůj účel (dosažení právní jistoty) splnit, musí respektovat všechny náležitosti, které s ní zákon spojuje (...) Nejsou-li všechny právní náležitosti splněny, není soud oprávněn naplnění fikce konstatovat.*“²⁹

Na základě fikce lze doručovat v několika situacích, jimž odpovídá název konkrétní fikce.

²⁶ K tomu JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 74. ISBN 978-807-4004-018, uvádí: „pouze orgány obce a nikoli orgány kraje nebo jiné správní orgány“.

²⁷ Podle § 19 odst. 2 správního řádu: „*Správní orgán zvolí takovou poštovní službu, aby z uzavřené poštovní smlouvy vyplývala povinnost dodat poštovní zásilku obsahující písemnost způsobem, který je v souladu s požadavky tohoto zákona na doručení písemnosti.*“ Podrobně zákon o poštovních službách.

²⁸ Viz § 25 odst. 2 správního řádu.

²⁹ rozhodnutí NSS ze dne 5. 11. 2008, čj. 7 As 9/2008-70

Lze se setkat i s názorem, že u doručování do datové schránky fikce nenastává, neboť z vlastní povahy pojmu „fikce“ plyne určité fingoání skutečnosti. U doručování to znamená, že se doručovaná písemnost má za doručenu, ač se s ní adresát fakticky neseznámil, resp. mu nebyla dodána. U datové schránky se rozlišuje okamžik dodání a doručení a: „uložení informace do datové schránky adresáta ovšem vede k dodání zásilky do sféry adresáta“.³⁰ U listinného doručení se po nastoupení fikce, tj. po deseti dnech od uložení, vhodí písemnost, nevyloučil-li to správní orgán, do adresátovy domovní schránky, čímž se také dostane do jeho dispozice a adresát má možnost se s ní následně seznámit. K fingoání skutečnosti, tj. v uvedeném případě, předpokládání seznámení se adresáta s doručovanou písemností ač tento se s ní reálně seznámit nemusel, může docházet při doručování listinnou i elektronickou formou, proto výše uvedený názor, že u doručování do datové schránky k fingoání skutečnosti nedochází a nejedná se tudíž o fikci v pravém slova smyslu, nesdílím.

Fikce pro nezastižení

Nejdříve se podrobněji zaměřím na tzv. fikci doručení pro nezastižení adresáta, kterou správní řád upravuje v § 24 odst. 1 takto: „*Jestliže si adresát uložené písemnosti písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla k vyzvednutí připravena, nevyzvedne, písemnost se považuje za doručenu posledním dnem této lhůty.*“³¹ Tato fikce nastává tehdy, pokud nebylo možné adresátovi písemnost doručit,³² ať již to adresát zavinil svým aktivním jednáním, když se vyhýbal převzetí, nebo svou nedbalostí. Taková písemnost se v souladu se zákonem uloží na určeném místě, a to, „*u správního orgánu, který ji vyhotovil, nebo u obecního úřadu nebo v provozovně provozovatele poštovních služeb, pokud se doručuje jejich prostřednictvím.*“³³ Zpravidla bude písemnost uložena na poště.

³⁰ SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, 267 s. Praktická právní příručka, s. 141. ISBN 978-80-7201-777-5.

³¹ Opačný názor zastává SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 40. ISBN 978 80 7201 777 5. Dle autorů je od 1. 9. 2009 zavedena přísná fikce: „*že se adresát na své adrese pro doručování, zdržuje*“

³² SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 128. ISBN 978-80-7201-777-5. Poznávají, že se tato fikce vztahuje pouze k písemnostem určeným do vlastních rukou. Není-li písemnost určena do vlastních rukou, jednalo by se o vývěsní dobu, která činí také deset dní. Takto tzv. obyčejně se doručují např. složenky na platbu daně z nemovitosti podle daňového řádu.

³³ Viz § 23 odst. 3 správního řádu

Od uložení³⁴ písemnosti běží adresátovi desetidenní lhůta k jejímu vyzvednutí,³⁵ o čemž je adresát informován výzvou k vyzvednutí s poučením zanechaném v poštovní schránce nebo na jiném vhodném místě.^{36,37} Jedná se o poučení o právních důsledcích nevyzvednutí písemnosti a o možnosti požádat o určení neplatnosti doručení.³⁸ Právní důsledky a informace obsažené v poučení upravuje § 23 odst. 5 správního řádu: *„Zároveň s oznámením podle odstavce 4 se adresát písemně poučí o právních důsledcích, které by jeho případné jednání podle § 24 odst. 1, 3 a 4 vyvolalo nebo o možnosti postupu podle § 24 odst. 2. Toto poučení musí obsahovat i označení správního orgánu, který písemnost odesílá, a jeho adresu.“*

Za jiné vhodné místo podle § 23 odst. 4 správního řádu označil ve své judikatuře NSS například vnitřní stranu vstupních dveří, nástěnku bytového domu a P. O. Box (poštovní přihrádku).^{39,40} Správní řád účinný od 1. 1. 2006 nepodmiňuje řádné doručení tím, zda se adresát v místě doručení zdržuje,⁴¹ proto již lze oproti dřívějšímu postupu doručovat i do P. O. Boxu, ač je zřejmé, že se tam adresát zdržovat nemůže.⁴²

Poněkud rozporuplně se staví NSS k otázce, zda je možnost zanechat poučení v P. O. Boxu podmíněna povinností doručujícího orgánu pokusit se nejdříve o faktické doručení písemnosti (např. na místo trvalého pobytu). NSS v tomto směru upozorňuje na doslovné znění § 23 odst. 1 správního řádu: *„který předpokládá uložení písemnosti teprve tehdy, pokud není adresát zastížen a není možné doručení jiným způsobem,“* ve spojení s § 23 odst. 4, který hovoří o oznámení *„o neúspěšném doručení písemnosti“*.⁴³

³⁴ SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 128. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři rozlišují mezi uložení a vyvěšením. Uložení považují za: *„zpřístupnění písemnosti na zákonem pevně stanoveném místě, a to pouze ve vztahu k adresátovi“*. Zatímco vyvěšení je: *„speciálním aktem doručení soudní písemnosti, který přímo nesměřuje k doručení písemnosti adresátu, ale veřejné publikaci písemnosti, kterou se nepodařilo doručit přímo nebo náhradním způsobem“*.

³⁵ viz § 24 odst. 1 správního řádu

³⁶ K tomu DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, 2 sv., s. 246. ISBN 978-80-7400-107-9, poznamenává, že *„Nelze-li výzvu z objektivních důvodů na místě zanechat (adresát nemá domovní schránku, ani jiné vhodné místo není k dispozici), písemnost se i přesto uloží a účinky fikce nastanou po uplynutí desetidenní lhůty od uložení, výjimkou by bylo pochybení doručujícího orgánu, který by výzvu na místě nezanechal, i když to bylo proveditelné.“*

³⁷ V rozhodnutí NSS ze dne 28. 12. 2005, čj. 6 Azs 528/2004-92, NSS deklaroval, že *„případná ztráta písemného uvědomění o uložení zásilky na poště, bylo-li doručeno do sféry ovládané adresátem, jde (za jinak splněných podmínek náhradního doručení) na vrub adresáta“*.

³⁸ Podrobněji rozebráno dále.

³⁹ viz rozhodnutí NSS ze dne 29. 11. 2012, čj. 7 As 130/2012-29

⁴⁰ Viz čl. 24 odst. 2 a čl. 32 odst. 3 Poštovních podmínek platných od 1. 10. 2016.

⁴¹ Občanský soudní řád rovněž tuto podmínku neobsahuje.

⁴² viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 10. 2011, čj. 8 As 16/2011-83

⁴³ viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 10. 2011, čj. 8 As 16/2011-83

NSS nicméně deklaroval, že doručování do P. O. Boxu je v souladu s principem odpovědnosti adresáta za přebírání jemu doručovaných písemností,⁴⁴ neboť zřízením P. O. Boxu adresát přebírá i povinnost písemnosti tam doručované přebírat.⁴⁵ NSS staví P. O. Box jako jiné vhodné místo vedle domovní schránky a nepodmiňuje doručení do P. O. Boxu předešlým, neúspěšným doručením do domovní schránky.⁴⁶

Na běh desetidenní lhůty plně dopadají pravidla o počítání času formulovaná v obecném ustanovení § 40 správního řádu, případně-li tedy poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, posledním dnem lhůty bude nejbližší pracovní den, kdy si adresát mohl písemnost reálně vyzvednout a seznámit se s ní. Obecné ustanovení § 40 správního řádu se uplatní, neboť žádné speciální ustanovení nestanoví pravidla pro počítání této lhůty a zjevně se tedy jedná o mezeru v zákoně.⁴⁷ Aplikace obecných pravidel v § 40 správního řádu by musela být vyloučena „*zcela jednoznačným, pro účastníky srozumitelným způsobem*“,⁴⁸ aby účastníci (ale i správní orgány) neměli důvod pochybovat o jejich vyloučení a byla chráněna právní jistota účastníků.

Lhůta 10 dní běží ode dne následujícího po dni, kdy byla písemnost uložena na poště („připravena k vyzvednutí“ ve smyslu § 24 odst. 1 správního řádu), což vyplývá z § 40 odst. 1 písm. d) správního řádu.

Mějme na paměti, že tato pravidla neplatí při doručování do datové schránky, u které nastává fikce doručení, nepřihlásí-li se do datové schránky oprávněná osoba ve lhůtě deseti dnů ode dne dodání datové zprávy bez ohledu na sobotu, neděli nebo svátek.⁴⁹ Posledním dnem desetidenní lhůty se písemnost považuje za doručenu se všemi účinky řádného doručení. Přihlásí-li se oprávněná osoba později, účinky doručení tím již nijak neovlivní.⁵⁰

Nevyloučil-li to správní orgán, vhodí se následně písemnost do adresátovy domovní schránky, nebo se zanechá na jiném vhodném místě, aby se s ní mohl seznámit. Není-li to fakticky možné, vrátí se zpět správnímu orgánu. Nicméně tento

⁴⁴ viz KORBEL, František. *Datová schránka a doručování*. [online prezentace]. Praha, Brno: Česká advokátní komora, 2012. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=8135>.

⁴⁵ viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 10. 2011, čj. 8 As 16/2011-83

⁴⁶ tamtéž

⁴⁷ K běhu této lhůty se vyjádřil NSS v rozhodnutí ze dne 29. 8. 2008, čj. 4 Ads 83/2008-39. Dále rozhodnutí NSS ze dne 3. 2. 2010, čj. 1 As 78/2009-76 a náleží ÚS ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS. 157/03.

⁴⁸ viz rozhodnutí NSS ze dne 27. 5. 2010, čj. 9 As 55/2009-45

⁴⁹ § 17 odst. 4 ZDS, ve znění pozdějších předpisů. Potvrzeno judikaturou např. v rozhodnutí NSS ze dne 16. 5. 2013, čj. 5 Afs 76/2012-28.

⁵⁰ viz rozhodnutí NSS ze dne 12. 5. 2008, čj. 5 As 44/2007-93

úkon již nemá žádné právní účinky a slouží jen a pouze k zajištění informovanosti adresáta.

V § 24 odst. 2 správního řádu je stanovena možnost zvrátit účinky fikce, prokáže-li adresát, že pro nevyzvednutí písemnosti měl vážný důvod, který nezavinil, nebo z jeho strany šlo o dočasnou nepřítomnost a zažádá o určení neplatnosti doručení, nebo okamžiku, kdy byla písemnost doručena.^{51,52} Takovým vážným důvodem může být i opožděné předání údajů o změně adresy pro doručování ohlašovnou obecnímu úřadu. Na této prodlevě nemůže nést účastník vinu.⁵³

Důkazní břemeno ohledně nezaviněného nevyzvednutí písemnosti leží na jejím adresátovi,⁵⁴ zatímco splnění podmínek pro uplatnění fikce prokazuje správní orgán, a to: „*obvykle tím, že založí do spisu vrácenou obálku s nevyzvednutou písemností, včetně předtištěné doručenky*“.⁵⁵

Nadále nemá na uplatnění fikce vliv skutečnost, že se adresát v době běhu úložní doby na místě doručení nezdržoval,⁵⁶ namísto toho je mu dána možnost jednat po uplatnění fikce a negativním účinkům z ní pro něj vyplývajícím zabránit.⁵⁷ Podmínky stanoví § 41 správního řádu, který upravuje navrácení v předešlý stav.

Fikce pro odepření

Dalším typem fikce náhradního doručení je tzv. fikce doručení pro odepření přijetí písemnosti adresátem. U tohoto typu fikce jsou negativní účinky vázány na úmyslné jednání adresáta, který doručení písemnosti znemožní tím, že si ji odmítne převzít nebo neposkytne potřebnou součinnost nutnou k doručení.^{58,59}

⁵¹ Tato formulace byla zavedena zákonem č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Do té doby mohl adresát žádat o prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu.

⁵² K podmínkám uplatnění fikce doručení viz rozhodnutí NSS ze dne 8. 6. 2011, čj. 2 As 43/2010-42.

⁵³ Viz Často kladené dotazy ke správnímu řádu. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁵⁴ viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 Afs 32/2009-105

⁵⁵ rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67

⁵⁶ Rozdíl od předchozí právní úpravy. Stanoveno např. v rozhodnutí NSS ze dne 29. 11. 2012, čj. 7 As 130/2012-29 a rozhodnutí NSS ze dne 23. 12. 2009, čj. 5 Afs 113/2008-50 a ve vztahu k právnickým osobám např. v rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67.

⁵⁷ S žádostí je třeba spojit zmeškaný úkon (např. odvolání) viz rozhodnutí NSS ze dne 20. 5. 2010, čj. 9 As 42/2010-49.

⁵⁸ Viz § 24 odst. 3 správního řádu, který používá obrat „*neposkytne součinnost nezbytnou k řádnému doručení*“

Fikce pro odepření je upravena v § 24 odst. 4 správního řádu v první větě: „*Jestliže osoba uvedená v odstavci 3 předání poučení znemožní nebo jestliže i přes poučení podle § 23 odst. 5 nebo podle odstavce 3 doručení neumožní, písemnost se považuje za doručenou dnem, kdy k neúspěšnému pokusu o doručení došlo. Účinky doručení v takovém případě nastanou dnem, kdy došlo k neúspěšnému pokusu o doručení.*“

Za neposkytnutí součinnosti lze podřadit např. odmítnutí prokázání totožnosti na výzvu doručujícího orgánu, zastírání totožnosti vydáváním se za jinou osobu nebo požadování otevření obálky před jejím převzetím.⁶⁰ Odepřít přijetí písemnosti může adresát i v průběhu úložní doby, když se sice dostaví na místo jejího uložení, ale po zjištění, o jakou písemnost jde a od jakého je správního orgánu, si ji odmítne převzít.⁶¹

O právních důsledcích takového jednání musí být adresát poučen, stejně tak jako o účincích fikce.⁶² Byl-li adresát poučen o následcích nevyzvednutí písemnosti podle § 23 odst. 5 správního řádu, například poučením vhozeným do domovní schránky nebo zanechaném na jiném vhodném místě (na i pod domovními dveřmi),⁶³ další poučení není nutné.⁶⁴

Způsob odepření a průběh celé situace (tj. konkrétního skutkového stavu) je podle § 50g odst. 4 občanského soudního řádu potřeba popsat na doručence.⁶⁵ Stejně tak

⁵⁹ Analogické použití pravidla, které zakotvuje § 50c odst. 2 OSŘ, zatímco ve správním řádu úprava u fikce doručení pro odepření absentuje. Domnívám se, že absence tohoto pravidla ve správním řádu není úmyslem zákonodárce, nýbrž se jedná o mezeru v zákoně.

⁶⁰ Viz DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 239. ISBN 978-80-7400-107-9. Jedná se i o jakékoliv jiné úmyslné či nedbalostní maření doručení. Opětovně, jako v poznámce pod čarou č. 59, tento výklad používám analogicky na případy dle správního řádu, ač se jedná o výklad z komentáře k § 50c odst. 2 OSŘ, neboť jsem přesvědčena, že tento výklad nejde proti smyslu, ani účelu správního řádu.

⁶¹ Viz PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1. 1. 2013*. Praha: Leges, s. 81. ISBN 80-875-7635-7.

⁶² Srovnej § 24 odst. 3 správního řádu a § 50g odst. 4 občanského soudního řádu, který upravuje formu poučení, jenž může být písemné nebo ústní.

⁶³ Otázkou zůstává, zda to není v rozporu se zachováním listovního tajemství, viz Často kladené dotazy ke správnímu řádu. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu-casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁶⁴ § 24 odst. 4 věta druhá správního řádu

⁶⁵ § 50g odst. 4 OSŘ STANOVÍ „*Odepřel-li adresát, popřípadě příjemce, písemnost přijmout, nebo neposkytl-li součinnost nezbytnou k řádnému doručení písemnosti, musí doručenka obsahovat také údaj o tom, zda bylo poskytnuto ústní nebo písemné poučení o následcích odepření přijetí písemnosti nebo neposkytnutí součinnosti, a zda, popřípadě čím bylo odepření přijetí písemnosti odůvodněno nebo v čem neposkytnutí součinnosti spočívalo.*“

i skutečnost, že adresát byl poučen o následcích svého jednání.⁶⁶ Domnívám se, že tuto úpravu lze použít analogicky na doručenkou ve správním řízení.⁶⁷ Doručovatel následně ještě vyznačí datum odepření, připojí svůj podpis a vrátí písemnost odesílateli.⁶⁸

Z povahy věci se tato fikce neuplatní při doručování do datové schránky, do které bude, i přes nevoli adresáta, doručeno nejpozději uplynutím desetidenní lhůty fikcí.

Fikcí při doručování osobám, které nejsou známy nebo osobám neznámého pobytu či sídla,⁶⁹ kterým je doručováno veřejnou vyhláškou, se budu věnovat podrobněji v příslušné kapitole o neadresném doručování.

Nevyvratitelná domněnka doručení při volbě jiné, než zákonem stanovené, formy doručení

Z důvodu úplnosti výkladu, si dovoluji, v souvislosti s výše uvedenými fikcemi doručení, krátce pojednat o nevyvratitelné domněnce doručení.

Možnost zvolit si jiný způsob doručení,⁷⁰ namísto doručení do vlastních rukou, umožňuje § 19 odst. 8 správního řádu. Zvolená formulace v zákoně neponechává prostor pro uvážení správního orgánu k tomu, zda žádosti adresáta vyhoví či nikoliv.^{71,72}

V § 19 odst. 8 druhé větě správní řád stanoví domněnku doručení po 3 dnech od odeslání písemnosti. Do této nevyvratitelné domněnky doručení se promítají zvýšené požadavky kladené na odpovědnost adresáta za doručení písemnosti, který se dobrovolně vzdá nároku na doručení do vlastních rukou a přistoupí na jiný způsob doručení. Samozřejmě takto nelze vyloučit prioritní doručování do datové schránky.⁷³

U doručování na elektronickou adresu je stanovena odlišnost, kdy zákon nastoupení účinků doručení podmiňuje zasláním potvrzení opatřeným uznávaným

⁶⁶ Srovnej SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 102. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři poznamenávají, že „Doručovatel musí skutek opravdu popsat. Nestací, když poznamená, že 'adresát odmítl převzetí písemnosti'. Takové konstatování je již právním vyhodnocením situace...“

⁶⁷ Správní řád náležitosti doručenkou neupravuje.

⁶⁸ Viz KOPECKÝ, Martin. *Doručování ve správním řízení. Právní rádce*, 1998, s. 21.

⁶⁹ § 25 odst. 2 správního řádu

⁷⁰ Tj. doručení podle § 20 odst. 3 a 4 správního řádu, doručuje-li se fyzické osobě, a podle § 21 odst. 4 a 5 správního řádu, doručuje-li se právnické osobě.

⁷¹ Viz formulace zákona v § 19 odst. 8 větě první správního řádu: „Písemnosti uvedené v odstavci 4 se na požádání adresáta doručují jiným způsobem podle tohoto zákona.“

⁷² Shodně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 252. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁷³ Viz § 17 odst. 1 ZDS.

elektronickým podpisem. Neodešle-li adresát toto potvrzení nejpozději následující pracovní den, správní orgán mu bude doručovat stanoveným způsobem bez ohledu na jeho žádost.⁷⁴

2.3.2. Určení neplatnosti doručení nebo okamžiku, kdy byla písemnost doručena⁷⁵

Správní řád obsahuje důvody žádosti o vyslovení neplatnosti, podle znění v občanském soudním řádu neúčinnosti,⁷⁶ rovněž podle znění § 17 odst. 5 ZDS neúčinnosti,⁷⁷ doručení v § 24 odst. 2 správního řádu: „*Prokáže-li adresát, že si pro dočasnou nepřítomnost nebo z jiného vážného důvodu nemohl bez svého zavinění uloženou písemnost ve stanovené lhůtě vyzvednout, může za podmínek ustanovení § 41⁷⁸ požádat o určení neplatnosti doručení nebo okamžiku, kdy byla písemnost doručena.*“⁷⁹

Přípustnými důvody je dočasná nepřítomnost nebo jiný vážný důvod za podmínky, že jej nezavinil ten, kdo o vyslovení neplatnosti doručení žádá. U fyzické osoby by omluvitelným důvodem mohl být například dlouhodobý pobyt v nemocnici, zatímco u právnické osoby by se jednalo například o situaci, kdy „*právnické osobě byla zpřístupněna datová schránka, aniž by objektivně existovala osoba oprávněná za ni k přístupu do datové schránky*“.⁸⁰ Žádost o vyslovení neplatnosti doručení by odůvodňoval i stav, kdy došlo k zneplatnění přístupových údajů jediné osoby oprávněné

⁷⁴ Viz § 19 odst. 8 správního řádu

⁷⁵ Viz § 24 odst. 2 správního řádu

⁷⁶ Dříve upraveno institutem prominutí zmeškání úkonu, který byl nahrazen zákonem č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ve znění pozdějších předpisů, s účinností od 1. 7. 2009. K tomu PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1. 1. 2013*. Praha: Leges, 2012, s. 81. ISBN 80-875-7635-7. Autor se vyjadřuje k dřívější úpravě takto „*předtím se takové situace řešily žádostí o prominutí zmeškání úkonu, směřující k navrácení v předešlý stav*“.

⁷⁷ Tato terminologická nejednotnost v zákonech je následkem spíše nedůslednosti zákonodárce, než reálné odlišnosti pojmů, které lze, dle mého názoru, považovat za identické.

⁷⁸ § 41 správního řádu obsahuje úpravu navrácení v předešlý stav, kterým se rozumí: „*prominutí zmeškání úkonu, který je třeba provést nejpozději při ústním jednání nebo v určité lhůtě, nebo povolení zpětvzetí nebo změny obsahu podání, kterou by jinak nebylo možno učinit.*“

⁷⁹ Speciální úpravu obsahuje § 48 odst. 1 daňového řádu. Podle daňového řádu se musí jednat o „*závažné a předem nepředvídatelné důvody*“.

⁸⁰ Doporučení Ministerstva vnitra ČR pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby ze dne 1. 11. 2012, *Datové schránky a činnost správních orgánů*, s. 17. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>.

k přístupu do datové schránky a k doručení písemnosti došlo v mezidobí od zneplatnění původních a získání nových přístupových údajů.⁸¹

NS naopak deklaroval, že ve vztahu k datovým schránkám není omluvitelným důvodem, pokud žadatel nedisponoval platnými údaji pro přístup do datové schránky a z toho důvodu si písemnost nevyzvedl.⁸² Obdobně NSS neshledal za dostatečně závažný důvod pouhou existenci „neschopenky“, ze které jednoznačně nevyplývá, že by adresát nebyl, ze zdravotních důvodů (např. nařízený „klid na lůžku“), schopen určitého jednání.⁸³

Správní řád klade důraz na princip odpovědnosti adresáta za doručení.⁸⁴ Ke zmíněnému principu se přiklonil i ÚS konstatováním, že *„úprava od základu mění pojetí doručování podle dosavadní úpravy tím, že opouští paternalistický přístup, který jí dominoval, a naopak vychází ze zásady, že každý si má svá práva střežit především sám“*.⁸⁵

Na rozdíl od fyzických osob je u právnických osob velmi diskutabilní jejich možnost žádat o prominutí zmeškání úkonu⁸⁶ z důvodu „dočasné nepřítomnosti“, tedy pokud se na adrese jejího sídla nebo organizační složky nikdo nezdržoval.

Z doslovného znění § 21 odst. 3 správního řádu: *„Právnická osoba nemůže žádat o prominutí zmeškání úkonu s poukazem na to, že se na adrese jejího sídla nebo sídla její organizační složky nikdo nezdržuje,“* lze dovodit, že jí správní řád tuto možnost na rozdíl od fyzických osob nedává. K tomu však NSS poznamenává, že po právnické osobě nelze požadovat, aby v protikladu k fyzické osobě byla v každé situaci objektivně odpovědná za převzetí písemnosti.⁸⁷ Účelem speciálních ustanovení týkajících se právnických osob je, stejně jako u fyzických osob, vyloučit účelové vyhýbání se doručení. U právnických osob např. tím, že bude v příslušném rejstříku zapsáno její formální sídlo, na kterém se trvale nezdržuje, nepřebírá doručované

⁸¹ Doporučení Ministerstva vnitra ČR pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby ze dne 1. 11. 2012, *Datové schránky a činnost správních orgánů*, s. 23. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>

⁸² viz rozhodnutí NS ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3981/2011

⁸³ viz rozhodnutí NSS ze dne 7. 1. 2015, čj. 52 A 48/2014-45

⁸⁴ viz KORBEL, František. *Datová schránka a doručování*. [online prezentace]. Praha, Brno: Česká advokátní komora, 2012. Fakt, že se adresát na dané adrese nezdržuje, již není samo o sobě důvodem pro vyslovení neúčinnosti doručení, nýbrž je vázáno na „dočasnou nepřítomnost nebo jiný vážný, adresátem nezaviněný, důvod“. Viz doslovné znění § 24 odst. 2 správního řádu.

⁸⁵ usnesení ÚS ze dne 30. 6. 2010, sp. zn. II ÚS 1308/10

⁸⁶ § 41 správního řádu

⁸⁷ rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67

písemnosti, ani nevyvíjí žádnou činnost, neboť právnické osoby mají povinnost mít ve veřejném rejstříku zapsané sídlo na „skutečné“ adrese, kde si poštu přebírají. „Je odpovědností právnické osoby, aby zajistila, že v místě jejího zapsaného sídla budou přebírány jí určené zásilky, pokud tak neučiní, musí nést negativní procesní následky.“⁸⁸ NSS uzavírá, že není vyloučeno: „aby i právnická osoba požádala podle § 24 odst. 2 správního řádu o prominutí zmeškání úkonu (nyní určení neplatnosti doručení) z důvodu dočasné nepřítomnosti či z jiného vážného důvodu na straně osob oprávněných k přijetí jí určených zásilek“.⁸⁹

Nelze-li doručit písemnost právnické osobě, může správní orgán doručit písemnost osobám způsobilým jednat za právnickou osobu před soudem.⁹⁰ Z použití formulace „může“ v zákoně vyplývá, že tento pokus o doručení není podmínkou nastoupení fikce doručení, a bude záviset na uvážení správního orgánu, zda jej učiní, nebo písemnost podle § 23 správního řádu uloží.⁹¹ Nicméně se domnívám, že i přes toto (nijak nelimitované) správní uvážení,⁹² je správní orgán povinen aktivně zjišťovat sídlo adresáta a snažit se o naplnění účelu doručování.⁹³

K pravidlu zakotvenému v § 21 odst. 3 správního řádu, podle něhož: „*správní orgán však v případě, že na uvedené adrese nebyl nikdo zastížen, může písemnost doručit osobám uvedeným v § 30 na jejich adresu*“, je v odborné literatuře poznamenáváno, že „*není použitelné v případě, kdy správní orgán na základě § 19 odst. 2 správního řádu doručuje prostřednictvím provozovatele poštovních služeb*“.⁹⁴ Doručovatel ve zmíněném případě písemnost uloží. Správní orgán by mohl postupovat

⁸⁸ tamtéž

⁸⁹ tamtéž

⁹⁰ srovnej § 21 odst. 3 a § 30 správního řádu

⁹¹ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 275. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor poukazuje na fakt, že „*nejde však o podmínku fikce doručení podle § 23 odst. 2 v případě doručování do vlastních rukou (...) pokud správní orgán takový pokus neučiní, nebude to znamenat vadu doručování a bude se postupovat podle ustanovení o uložení písemnosti (resp. ustanovení o překážkách při doručování § 23 a § 24 SŘ)*“.

⁹² Viz formulace „může“ v § 21 odst. 3 správního řádu.

⁹³ Povinností správního orgánu nevyužívat automaticky některé instituty správního řádu, zajišťující průběh řízení (konkrétně veřejnou vyhlášku a ustanovení opatrovníka) se NSS zabýval v rozhodnutí NSS ze dne 29. 11. 2012, 7 As 130/2012-29.

⁹⁴ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 275–276. ISBN 978-80-7273-166-4.

podle § 21 odst. 3 správního řádu, pokud by mu byla písemnost provozovatelem poštovních služeb vrácena.⁹⁵

Reálné uplatnění pravidla o doručení osobám uvedeným v § 30 správního řádu „*se tak může uplatnit zejm. v případě, pokud správní orgán doručuje sám prostřednictvím vlastních úředních osob, kdy je doručovaná písemnost stále v jeho dispozici*“.⁹⁶

Jak deklaroval NSS,⁹⁷ toto omezení se nevztahuje na možnost právnické osoby žádat o neplatnost doručení, prokáže-li vážný důvod, kvůli němuž nebylo možné písemnost doručit, a který nastal bez jejího zavinění, neboť § 24 odst. 2 správního řádu je obecným ustanovením, které se týká jak fyzických tak i právnických osob. Na právnickou osobu se bude aplikovat, obdobně jako na fyzickou osobu, ustanovení § 41 správního řádu.

Otázkou však zůstává, zdali je třeba po prohlášení neplatnosti doručení žádat o prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu, neboť nebylo-li řádně doručeno, lhůta nemohla začít plynout a nešlo jí zmeškat.⁹⁸ Dle mého názoru je z logiky věci zřejmé, že žádat následně po prohlášení neplatnosti doručení o prominutí zmeškání úkonu by bylo zcela nadbytečným a neúměrným zatěžováním adresáta, který nemohl zmeškat úkon ve lhůtě, jež nezačala plynout, neboť nenastal okamžik, kterým by její běh započal (tj. okamžik doručení).

Pojem navrácení v předešlý stav objasňuje § 41 odst. 1 správního řádu: „*Navrácením v předešlý stav se rozumí prominutí zmeškání úkonu, který je třeba provést nejpozději při ústním jednání nebo v určité lhůtě, nebo povolení zpětvzetí nebo změny obsahu podání, kterou by jinak nebylo možno učinit.*“

V § 41 odst. 2 téhož zákona jsou stanoveny podmínky, za kterých lze žádat o určení neplatnosti doručení nebo okamžiku, kdy byla písemnost doručena.⁹⁹ Podmínkou je jednak povinnost žadatele dodržet subjektivní lhůtu 15 dnů pro podání žádosti, která

⁹⁵ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 275–276. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁹⁶ tamtéž

⁹⁷ rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67

⁹⁸ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 274. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁹⁹ Pokud žadatel tyto podmínky nesplní, nelze jeho žádosti vyhovět.

běží od pominutí překážky, která mu bránila úkon učinit¹⁰⁰ a zároveň povinnost připojit k žádosti o prominutí zmeškání úkonu zmeškaný úkon, a to vše v objektivní lhůtě jednoho roku. Tato objektivní lhůta běží od konce desetidenní úložní doby.¹⁰¹

Žádosti může správní orgán přiznat odkladný účinek podle § 41 odst. 5 správního řádu „*pokud podateli hrozí vážná újma a nevznikne-li přiznáním odkladného účinku újma způsobená dotčením práv nabytých v dobré víře nebo dotčením veřejného zájmu převyšujícího újmu hrozící podateli*“.

Žadateli správní orgán vyhoví tehdy, pokud prokáže závažné důvody, které byly překážkou provedení daného úkonu a nastaly bez jeho zavinění,¹⁰² bere přitom na zřetel ochranu práv nabytých v dobré víře a veřejný zájem.¹⁰³

U žádosti o neúčinnost doručení (nebo okamžiku doručení) písemnosti do datové schránky je třeba dbát na dikci ustanovení § 17 odst. 5 ZDS, podle kterého o určení neúčinnosti doručení může žádat pouze osoba, pro niž byla datová schránka zřízena, nikoli například osoba pověřená.

Podle § 41 odst. 6 správního řádu: „*o prominutí zmeškání úkonu rozhoduje usnesením správní orgán, který v době požádání o prominutí zmeškání úkonu vede řízení. V případě, že správní orgán promine zmeškaný úkon, doplní řízení ve smyslu úkonu, jehož zmeškání bylo prominuto*“.

Ustanovení § 41 odst. 6 správního řádu je dosti problematické, neboť plynule nenavazuje na předchozí ustanovení správního řádu, konkrétně na § 24 odst. 2 správního řádu, ze kterého, jak je uvedeno výše, logickým výkladem vyvozují, že adresát není povinen po prohlášení neplatnosti doručení ještě následně žádat o prominutí zmeškání úkonu. Doplnění řízení o zmeškaný úkon tudíž není zapotřebí vzhledem k tomu, že je-li neplatně doručeno, nemohl být započat běh lhůt, ani nemohly

¹⁰⁰ Podrobně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 296. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor upozorňuje, že „*nejde o překážku, jež bránila učinit úkon, ale o překážku podle § 24 odst. 2, tj. překážku, která bránila vyzvednout si písemnost, tzn. že patnáctidenní lhůta pro podání žádosti by se měla počítat od odpadnutí této překážky*“.

¹⁰¹ Shodně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 296. ISBN 978-80-7273-166-4.

¹⁰² Shodně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 296. ISBN 978-80-7273-166-4.

¹⁰³ Viz § 41 odst. 5 správního řádu. K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 296. ISBN 978-80-7273-166-4, uvádí, že „*může jít zejména o případ, kdy by doručovanou písemností bylo rozhodnutí, kterým se někomu přiznává nějaké právo, přičemž v důsledku skutečností podle § 24 odst. 2 zmeškal jiný účastník řízení odvolací lhůtu a rozhodnutí tak nabylo na základě § 73 odst. 1 právní moci*“.

nastat právní následky, jejichž předpokladem je řádné doručení písemnosti. „*Doplnění řízení ve smyslu úkonu, jehož zmeškání bylo prominuto, však následovat nebude, neboť správní orgán žádný úkon nepromítá, ale jen prohlašuje neplatnost (neúčinnost) doručení. Výsledkem prohlášení neúčinnosti doručení, tak bude jen povinnost správního orgánu písemnost řádně doručit.*“¹⁰⁴

Zamítající (negativní) usnesení oznamuje správní orgán podateli, zatímco vyhovující usnesení musí správní orgán doručit všem dotčeným osobám.¹⁰⁵ Od okamžiku doručení rozhodnutí o vyhovění žádosti se odvíjí běh lhůt (např. lhůty k podání odvolání). Správní orgán, reálně v právní praxi na rozdíl od literatury,¹⁰⁶ zpravidla účastníkovi nedoručuje znovu danou písemnost (např. výzvu podle daňového řádu), u níž prohlásil neúčinnost doručení. Účastník řízení by tudíž neměl vyčkávat s konkrétním úkonem (např. podání odvolání) na její doručení, ke kterému nemusí dojít a lhůta by mu v takovém případě marně uplynula.¹⁰⁷

Otázkou je, zdali musí adresát s žádostí o určení neplatnosti doručení spojit i případně onen zmeškaný úkon. § 24 odst. 2 správního řádu výslovně stanoví, že adresát: „*může za podmínek ustanovení § 41 požádat o určení neplatnosti doručení nebo okamžiku, kdy byla písemnost doručena.*“ Doslovným výkladem tohoto ustanovení lze dojít, ke kladné odpovědi, tedy že je povinností adresáta s žádostí rovnou spojit i zmeškaný úkon. Přesto si dovoluji tomuto názoru oponovat, neboť zákon nelze vykládat pouze formalisticky, je třeba vzít v potaz i smysl daného institutu, účel, který má být dosažen, a v nejasnostech také základní zásady a principy na nichž spočívá náš právní řád. V tomto konkrétním případě se domnívám, že by výše uvedeným výkladem byla nejasnost a nejednoznačnost právní úpravy kladena k tíži adresáta. Podpůrně jako analogii lze uvést právní úpravu, kterou nalezneme v § 48 daňového řádu, jenž k neúčinnosti doručení stanoví v odst. 2: „*žádost je třeba podat do 15 dnů ode dne, kdy se adresát s doručovanou písemností skutečně seznámil, nejpozději však do 6 měsíců od*

¹⁰⁴ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, 1446 s. ISBN 978-80-7273-166-4.

¹⁰⁵ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 297. ISBN 978-80-7273-166-4.

¹⁰⁶ Např. v daňovém řízení podle daňového řádu

¹⁰⁷ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 297–298. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor poukazuje na znění ustanovení § 84 odst. 2 správního řádu: „*Neoznámení rozhodnutí se nemůže dovolávat ten, kdo se s ním prokazatelně seznámil.*“ Jestliže adresát podal žádost podle § 24 odst. 2 správního řádu, „*lze předpokládat, že se s jejím obsahem (doručované písemnosti, pozn. autora) seznámil, neboť jinak by o něco takového nežádal.*“

doručení“ a v odst. 3: „*shledá-li správce daně žádost důvodnou, vysloví neúčinnost doručení, jinak žádost zamítne; písemnost se pak považuje za doručenou dnem oznámení rozhodnutí o vyslovení neúčinnosti doručení.*“ Daňový řád tedy spojuje s okamžikem oznámení rozhodnutí o vyslovení neúčinnosti doručení počátek běhu lhůt např. i pro podání zmeškaného úkonu. Řešení zakotvené v daňovém řádu považují za důslednější a plně respektující práva adresáta.

Dále je sporný výklad slovního spojení: „*určení neplatnosti okamžiku, kdy byla písemnost doručena*“ v ustanovení § 24 odst. 2 správního řádu.¹⁰⁸ Domnívám se, že okamžik doručení nemůže být platný ani neplatný a fakticky se tímto slovním spojením zamýšlí stanovení doby, kdy okamžik doručení nastal.¹⁰⁹ Odbor legislativy Ministerstva vnitra ČR k tomu poskytl následující výklad: „*Žádostí o určení okamžiku, kdy byla písemnost doručena, se může adresát domoci určení pozdějšího okamžiku doručení a tím zlepšit své procesní postavení (např. ve vztahu k běhu lhůt vázaných na doručení písemnosti). K určení neplatnosti doručení může dojít například v případě, kdy nebyly splněny všechny požadavky doručení a nelze tak určit okamžik doručení...*“¹¹⁰ Lze zde vidět paralelu k okamžiku doručení, jak s ním pracuje ZDS konkrétně v ustanovení § 17 odst. 3, který stanoví, že „*Dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu,*“ a v odst. 5: „*Osoba, pro niž byla datová schránka zřízena, může za podmínek stanovených jiným právním předpisem žádat o určení neúčinnosti doručení podle odstavce 4.*“

Vzhledem k tomu, že přihlášením pověřené osoby jsou doručeny všechny datové zprávy, ke kterým má na základě pověření přístup,¹¹¹ a jen s takto určeným okruhem zpráv má konkrétní pověřená osoba faktickou možnost se seznámit, nemůže nastat situace, kdy by byla doručena zpráva přihlášením osoby, která k ní přístup nemá. Držitel datové schránky tudíž nemusí žádat o neplatnost okamžiku, kdy byla písemnost

¹⁰⁸ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář. 2., aktualiz. a rozš. vyd.* Praha: Bova Polygon, 2012, s. 298. ISBN 978-80-7273-166-4. Podle autora: „*Okamžik nemůže být platný nebo neplatný – jde o to, že k určitému okamžiku k doručení písemnosti došlo nebo naopak nedošlo, pak jde jinými slovy o otázku určování platnosti (účinnosti) doručení.*“

¹⁰⁹ Např. za situace, kdy doručovatel vyznačil na doručence chybně den doručení a účastník se domáhá určení skutečného dne (okamžiku) doručení.

¹¹⁰ Změny v doručování podle správního řádu po 1. 7. 2009. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/spravni-rad-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu.aspx>.

¹¹¹ Přičemž varianty rozsahu práv ve vztahu k doručným datovým zprávám jsou čist zprávy nebo čist zprávy určené do vlastních rukou.

doručena, přihlásila-li se do datové schránky neoprávněná osoba, neboť jejím přihlášením k doručení nedojde.

¹¹²**Neúčinnost alias neplatnost¹¹³ doručení do datové schránky**

ZDS hovoří o neúčinnosti doručení v § 17 odst. 5. Žádat o určení neúčinnosti doručení do datové schránky může dle § 17 odst. 5 zákona o datových schránkách pouze osoba, pro niž byla datová schránka zřízena, a to za podmínek stanovených jiných právním předpisem a pouze v případech podle § 17 odst. 4 téhož zákona, který upravuje případy tzv. doručení fikcí.

Doručení fikcí Nejvyšší správní soud (dále jen „NSS“) vyloučil při adresaci do špatné datové schránky, kdy došlo k záměně datových schránek jedné a téže osoby a nebylo tudíž respektováno postavení této osoby v řízení.¹¹⁴ Obdobně je vyloučeno uplatnění fikce tehdy, doručoval-li správní orgán prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, ač měl adresátovi doručovat do datové schránky a nedodržel tím prioritu doručování do datové schránky stanovenou zákonem.¹¹⁵ V uvedeném rozhodnutí NSS opětovně zdůraznil zásadu materiálního doručení, při jejímž uplatnění nemusí mít nedodržení formy doručení nutně vliv na platnost doručení (a eventuálně i na zákonnost doručovaného rozhodnutí) a doručení nebude třeba opakovat. Je nutné respektovat při doručování i zastoupení adresáta zmocněncem. Mají-li být konkrétní písemnosti¹¹⁶ doručovány tomuto zástupci, nebude se jednat o řádné doručení, a nastoupení fikce bude vyloučeno tehdy, pokud orgán veřejné moci doručí písemnost do datové schránky adresáta (účastníka řízení) a nikoli zástupce.

Přestože tedy ZDS váže žádost o neúčinnost doručení pouze na doručení fikcí do datové schránky, je nutné pro komplexní pochopení na celou problematiku nahlížet z mnohem širšího spektra, a to i z pohledu zákonů aplikovatelných na jednotlivá konkrétní řízení.

¹¹² Publikováno DRÁBKOVÁ, Tereza. Neúčinnost alias neplatnost doručení do datové schránky. *Daně a právo v praxi*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, (4), s. 14–17.

¹¹³ Tato terminologická nejednotnost v zákonech je následkem spíše nedůslednosti zákonodárce než reálné odlišnosti pojmů, které lze považovat za identické.

¹¹⁴ viz rozhodnutí NSS ze dne 3. 3. 2011, čj. 9 As 90/2010-58

¹¹⁵ Viz rozhodnutí NSS ze dne 4. 10. 2012, čj. 7 Afs 18/2012-27 a dále i rozhodnutí NSS ze dne 10. 4. 2013, čj. 4 As 6/2013-28.

¹¹⁶ Například výzva k zaplacení soudního poplatku a další písemnosti podle § 42 soudního řádu správního a § 50b občanského soudního řádu.

Příslušným předpisem může být dle povahy konkrétního řízení např. občanský soudní řád¹¹⁷, správní řád¹¹⁸ nebo daňový řád¹¹⁹. Přípustnými důvody jsou dle občanského soudního řádu omluvitelný důvod, dle správního řádu dočasná nepřítomnost nebo jiný vážný důvod za podmínky, že jej nezavinil ten, kdo o vyslovení neplatnosti doručení žádá. Podle úpravy daňového řádu se musí jednat o závažné a předem nepředvídatelné důvody.

Za omluvitelný důvod by dle doporučení Ministerstva vnitra ČR bylo možné podřadit např. shora uvedenou situaci, kdy „*právnícké osobě byla zpřístupněna datová schránka, aniž by objektivně existovala osoba oprávněná za ni k přístupu do datové schránky*“.¹²⁰ Žádost o vyslovení neplatnosti doručení by dále dle doporučení Ministerstva vnitra odůvodňoval i stav, kdy došlo ke zneplatnění přístupových údajů jediné osoby oprávněné k přístupu do datové schránky a k doručení písemnosti došlo v mezidobí od zneplatnění původních a získání nových přístupových údajů.¹²¹

NS naopak deklaroval, že ve vztahu k datovým schránkám není omluvitelným důvodem, pokud žadatel nedisponoval platnými údaji pro přístup do datové schránky a

¹¹⁷ Viz § 50d občanského soudního řádu: „(1) Na návrh účastníka rozhodne odesílající soud, že doručení je neúčinné, pokud se účastník nebo jeho zástupce nemohl z omluvitelného důvodu s písemností seznámit. Návrh je třeba podat do 15 dnů ode dne, kdy se s doručovanou písemností seznámil nebo mohl seznámit. V návrhu musí být vedle obecných náležitostí (§ 42 odst. 4) uveden den, kdy se účastník s doručovanou písemností seznámil nebo mohl seznámit, a označení důkazů, jimiž má být včasnost a důvodnost návrhu prokázána.“

(2) Omluvitelným důvodem podle odstavce 1 nemůže být skutečnost, že se fyzická osoba na adrese pro doručování trvale nezdržuje, skutečnost, že v případě podnikající fyzické osoby a právnické osoby se na adrese pro doručování nikdo nezdržuje.

(3) Rozhodl-li soud o tom, že doručení písemnosti je neúčinné, považuje se písemnost za doručenu dnem právní moci rozhodnutí o neúčinnosti.“

¹¹⁸ Viz § 24 odst. 2 správního řádu: „Prokáže-li adresát, že si pro dočasnou nepřítomnost nebo z jiného vážného důvodu nemohl bez svého zavinění uloženou písemnost ve stanovené lhůtě vyzvednout, může za podmínek ustanovení § 41 požádat o určení neplatnosti doručení nebo okamžiku, kdy byla písemnost doručena.“

¹¹⁹ Viz § 48 daňového řádu „(1) Adresát, který si ze závažného a předem nepředvídatelného důvodu nemohl uloženou písemnost ve stanovené lhůtě vyzvednout, může požádat správce daně, který písemnost doručil, o vyslovení neúčinnosti doručení.“

(2) Žádost je třeba podat do 15 dnů ode dne, kdy se adresát s doručovanou písemností skutečně seznámil, nejpozději však do 6 měsíců od doručení.

(3) Shledá-li správce daně žádost důvodnou, vysloví neúčinnost doručení, jinak žádost zamítne; písemnost se pak považuje za doručenu dnem oznámení rozhodnutí o vyslovení neúčinnosti doručení.“

¹²⁰ Doporučení Ministerstva vnitra ČR pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby ze dne 1. 11. 2012, Datové schránky a činnost správních orgánů, s. 17. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>.

¹²¹ Doporučení Ministerstva vnitra ČR pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby ze dne 1. 11. 2012, Datové schránky a činnost správních orgánů, s. 23. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>.

z toho důvodu si písemnost nevyzvedl.¹²² Postoj NS odpovídá současnému pojetí právní úpravy, která klade důraz na princip odpovědnosti adresáta za doručení.¹²³ Ke zmíněnému principu se přiklonil i Ústavní soud (dále jen „ÚS“) konstatováním, že *„úprava od základu mění pojetí doručování podle dosavadní úpravy tím, že opouští paternalistický přístup, který jí dominoval, a naopak vychází ze zásady, že každý si má svá práva střežit především sám“*.¹²⁴

Nejasných otázek zůstává nicméně stále mnoho. Jednou z nich je i otázka, která vyvstává při doručování podle úpravy správního řádu, a to zdali je třeba po prohlášení neplatnosti doručení ve správním řízení žádat o prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu jak je popsáno výše v textu. Problémem je, že § 41 správního řádu plynule nenavazuje na předchozí ustanovení, konkrétně na § 24 odst. 2 správního řádu, neboť nebylo-li řádně doručeno, lhůta nemohla začít plynout a nešlo jí zmeškat.¹²⁵ Z logiky věci je zřejmé, že žádat následně po prohlášení neplatnosti doručení o prominutí zmeškání úkonu by bylo zcela nadbytečným a neúměrným zatěžováním adresáta, který nemohl zmeškat úkon ve lhůtě, jež nezačala plynout, neboť nenastal okamžik, kterým by její běh započal (tj. okamžik doručení).

Doplnění řízení o zmeškaný úkon tudíž není zapotřebí vzhledem k tomu, že je-li neplatně doručeno, nemohl být započat běh lhůt, ani nemohly nastat právní následky, jejichž předpokladem je řádné doručení písemnosti.

Opětovně poznamenávám, že přihlášením pověřené osoby jsou doručeny všechny datové zprávy, ke kterým má na základě pověření přístup,¹²⁶ a jen s takto určeným okruhem zpráv má konkrétní pověřená osoba faktickou možnost se seznámit, nemůže nastat situace, kdy by byla doručena zpráva přihlášením osoby, která k ní přístup nemá. Držitel datové schránky tudíž nemusí žádat o neplatnost okamžiku, kdy byla písemnost doručena, přihlásila-li se do datové schránky neoprávněná osoba, neboť

¹²² viz rozhodnutí NS ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3981/2011

¹²³ Viz KORBEL, F. Datová schránka a doručování. [online prezentace]. Praha, Brno: Česká advokátní komora, 2012. Fakt, že se adresát na dané adrese nezdržuje, již není samo o sobě důvodem pro vyslovení neúčinnosti doručení, nýbrž je vázáno na „dočasnou nepřítomnost nebo jiný vážný, adresátem nezaviněný, důvod“. Viz doslovné znění § 24 odst. 2 správního řádu.

¹²⁴ usnesení ÚS ze dne 30. 6. 2010, sp. zn. II ÚS 1308/10

¹²⁵ Viz shodně VEDRAL, J. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 274.

¹²⁶ Přičemž varianty rozsahu práv ve vztahu k doručným datovým zprávám jsou „čist zprávy“, „čist zprávy určené do vlastních rukou“ a „zobrazovat seznamy a dodejky zpráv“.

jejím přihlášením k doručení nedojde. Zůstává na judikatuře soudů objasnit význam (a použití) pojmu „určení neplatnosti okamžiku, kdy byla písemnost doručena“.^{127, 128}

S problematikou fikce doručení souvisí i již zmíněný materiální výklad doručení prosazovaný jak NSS, tak i ÚS. Oba soudy opakovaně judikovaly, že i v případě, kdy orgán veřejné moci nedoručuje prostřednictvím datové schránky, ač tak učinit měl, ale v listinné formě, bude se v duchu materiální zásady doručení jednat o bezvadné doručení, pokud účastník měl možnost se s obsahem seznámit. Při posuzování řádnosti doručení do datové schránky je třeba vždy přihlížet k materiální funkci doručení, a to i při nedodržení priority doručování do datové schránky.^{129, 130}

Ve stejném trendu (odpovědnosti adresáta za doručení) se nese i nejnovější judikatura soudů, která tím nastiňuje i budoucí vývoj, který zjevně povede k dalšímu utvrzení materiální zásady doručení. V tomto ohledu se NSS již potýkal i s technickou stránkou věci, konkrétně se selháním systému notifikace¹³¹ a nemožnosti otevření příloh v datové schránce, přičemž došel k závěru, že: „*Nefunkčnost nebo selhání systému notifikace doručení datové zprávy do datové schránky nezpůsobuje neúčinnost doručení datové zprávy (...) Stejně tak nemožnost otevřít některé přílohy sama o sobě nepředstavuje omluvitelný důvod nesplnění soudní výzvy (...) jestliže stěžovatelka nepodalala včas návrh na vyslovení neúčinnosti doručení.*“¹³²

Své rozhodnutí NSS opřel o fakt, že systém notifikace je pouze doplňkovou službou, kterou si držitel datové schránky zvolil, nicméně ho nezbavuje povinnosti pravidelně kontrolovat obsah své datové schránky ani následků z této nečinnosti plynoucích, neboť zákon s touto volbou nespojuje žádné právní účinky. Obdobně pokud nelze otevřít přílohu datové zprávy, je na adresátovi, aby vyvinul další úsilí ke zjištění obsahu předmětného sdělení (dotazem na odesílatele). Stranou nechal NSS otázku neúčinnosti doručení v případě nefunkční nebo nedostupné datové schránky. Při těchto

¹²⁷ Srovnej VEDRAL, J. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 298–299.

¹²⁸ Srovnej SVOBODA, K.; SUK, M.; ZEMAN, P. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 168.

¹²⁹ viz rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010-95

¹³⁰ K pochybení správního orgánu, který doručoval prostřednictvím provozovatele poštovních služeb namísto do datové schránky adresáta, např. rozhodnutí NSS ze dne 29. 6. 2011, čj. 8 As 31/2011-88.

¹³¹ Notifikační centrum v datové schránce umožňuje nastavit notifikaci prostřednictvím SMS zprávy nebo emailu.

¹³² rozhodnutí NSS ze dne 25. 8. 2015, čj. 6 Afs 123/2015-35

situacích však k doručování do datové schránky nedochází, tudíž z hlediska neúčinnosti doručení jsou tyto situace bezpředmětné.

Dále se NSS zabýval doručováním do datové schránky, nachází-li se adresát na pracovní cestě či pobytu v zahraničí. Své rozhodnutí opět postavil na zásadě odpovědnosti adresáta za doručení, neboť: „*Systém datových schránek je právě svou možností přihlášení z jakéhokoliv místa na světě pomocí internetové sítě ideální formou pro vyzvedávání zpráv i na pracovních cestách či při delších pobytech v zahraničí. Provoz datových schránek není tedy omezen pouze na území České republiky.*“¹³³

Plánuje-li tedy držitel¹³⁴ datové schránky dovolenou v zahraničí, je více než vhodné využít možnosti volby pověřené osoby, která bude po dobu jeho pobytu kontrolovat obsah datové schránky.¹³⁵

Dlouhodobým zahraničním pobytem držitele datové schránky se zabýval i Vrchní soud v Praze, který konstatoval, že: „*Zákon o elektronických úkonech umožňuje účastníkovi zpřístupnit datovou schránku pověřené osobě. Omluvitelným důvodem pro vyslovení neúčinnosti doručení soudní písemnosti do datové schránky účastníka proto nemůže být bez dalšího, že účastník nemá u sebe přístupová hesla k datové schránce při dlouhodobém pobytu v zahraničí.*“¹³⁶

Z procesního hlediska je třeba ještě na závěr zmínit i rozsudek NSS ze dne 22.12.2010, čj. 1 As 108/2010-167, v jehož odůvodnění NSS poznamenal, že „*z nedávné judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o zamítnutí návrhu na vyslovení neúčinnosti doručení je nepřijatelná*“.¹³⁷

Vzhledem k výše uvedenému nelze držitelům datových schránek než doporučit, aby se nespolehali na institut neúčinnosti doručení, jehož faktické využití je v praxi velmi omezené, a v souladu se zásadou odpovědnosti adresáta za doručení pravidelně kontrolovali obsah svých datových schránek. Z nejnovější rozhodovací praxe soudů vyplývá, že vstřícnějšího přístupu ze strany orgánu veřejné moci se držitelům datové schránky v nejbližší době nedostane a na právo na odpočinek od své datové schránky si budou muset ještě počkat.

¹³³ rozhodnutí NSS ze dne 7. 5. 2014, čj. 3 AS 83/2013

¹³⁴ Eventuálně osoba oprávněná, jedná-li se o datovou schránku právnické osoby.

¹³⁵ rozhodnutí NSS ze dne 7. 5. 2014, čj. 3 AS 83/2013

¹³⁶ usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 9. 2012, čj. 1 Cmo 47/2012-419

¹³⁷ Srovnaj usnesení ze dne 25. 8. 2010, čj. 3 Ans 13/2010-109.

2.3.3. Okamžik doručení

Správné určení okamžiku doručení je bezpochyby podstatné pro běh lhůt i pro zodpovězení otázky řádnosti doručení. Velmi diskutovaným se stal okamžik doručení po přijetí ZDS v souvislosti se zprovozněním ISDS.

ZDS rozlišuje okamžik doručení při doručování do datové schránky OVM, kterým je již dodání dokumentu do datové schránky OVM a při doručování fyzickým osobám, podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám (vyjma právě OVM). Na ty se vztahuje § 17 odst. 3 ZDS a je jim doručeno faktickým přihlášením osoby nebo fikcí doručení, a to desátým dnem od dne dodání dokumentu (datové zprávy) do datové schránky, podle § 17 odst. 4 téhož zákona.

Vzhledem k úzké souvislosti okamžiku doručení s doručováním prostřednictvím datových schránek bude toto téma blíže rozebráno v příslušné kapitole o elektronickém doručování.

2.3.4. Atribut doručení

Za atribut doručení považují zákonem definovanou charakteristiku doručení. Atributem je doporučené¹³⁸ doručení do vlastních rukou adresáta,¹³⁹ doporučené doručení nikoli do vlastních rukou¹⁴⁰ a doporučené doručení s podacím lístkem odesílatele tzv. obyčejné doručení.¹⁴¹

K těmto atributům dále přistupuje možnost správního orgánu vyloučit náhradní doručení.

3. ÚSTAVNÍ VÝCHODISKA

3.1. *Právo na spravedlivý proces*

Prostřednictvím doručování dochází k naplňování základního ústavně zaručeného práva na spravedlivý proces. Právo na řádné oznámení rozhodnutí¹⁴²

¹³⁸ § 19 odst. 6 správního řádu

¹³⁹ § 19 odst. 4–5, § 20 odst. 2, § 21 odst. 2 správního řádu, § 17 odst. 6 ZDS

¹⁴⁰ § 20 odst. 3, § 21 odst. 4 správního řádu

¹⁴¹ § 20 odst. 4, § 21 odst. 5 správního řádu. Lze dále dělit na obyčejné doručení s podacím lístkem nebo bez něj.

¹⁴² Více SVOBODA, Petr. *Ústavní základy správního řízení v České republice: Právo na spravedlivý proces a české správní řízení*. Praha: Linde, 2007, s. 312. ISBN 80-7201-676-1. Ve správním řádu provedeno § 72, § 19–26, § 73–74, § 83–84. Výjimkou z práva na oznámení rozhodnutí jsou usnesení

vyplývá z čl. 36 Listiny základních práv a svobod, který zakotvuje právo na soudní a jinou ochranu, konkrétně v odst. 1 – „právo na stanovený postup“. Právní účinky rozhodnutí jsou vázány až na jeho oznámení adresátům, neboť „*neoznámené rozhodnutí by ve vztahu k nim (...) postrádalo praktický smysl právní regulace lidského chování*“.¹⁴³

Novelou občanského soudního řádu s účinností od 1. 7. 2009 došlo k posílení právní jistoty účastníků, a to jednak zavedením institutu „vlození (písemnosti) do schránky“¹⁴⁴, který slouží k zajištění informovanosti adresátů v situaci, kdy se jim písemnost nepodařilo doručit zákonem stanoveným způsobem, a jednak i částečným sjednocením úpravy doručování v občanském soudním řádu s úpravou v ostatních procesních řádech, mezi nimiž je řazen i správní řád. Sjednocení se týká především způsobů a pořadí doručování písemností a lhůt u právní fikce doručení.

Právní fikce je předmětem pozornosti soudů, konkrétně se jejím významem, jakožto nástroje posilujícího právní jistotu adresátů, zabýval NSS, ten deklaroval, že účelem fikce je především posílení právní jistoty účastníků řízení a nikoli pouze zajištění efektivního průběhu řízení. Musí být používána jako *ultima ratio* a při splnění všech zákonných podmínek.¹⁴⁵

Fikce doručení neunikla ani pozornosti ÚS. Ten judikoval porušení práva na spravedlivý proces v civilním soudním řízení při doručování platebního rozkazu prostřednictvím České pošty a nemožnost nastoupení fikce doručení, je-li doručení vadné, neboť fikce doručení nemůže vadné doručení zhojit. V situaci, kdy adresát postrádá reálnou možnost se s písemností seznámit, by použití fikce vedlo naopak

podle § 76 odst. 3 téhož zákona, která se pouze poznamenávají do spisu; nicméně i onich je správní orgán povinen účastníky „vhodným způsobem vyzvednout“ Dále příručka EVPS Rady Evropy *Principy správního práva týkající se vztahů mezi správními orgány a soukromými osobami*, kapitola 3, oddíl V, bod 49.

¹⁴³ SVOBODA, Petr. *Ústavní základy správního řízení v České republice: Právo na spravedlivý proces a české správní řízení*. Praha: Linde, 2007, s. 312. ISBN 80-7201-676-1.

¹⁴⁴ Viz § 23 odst. 4 správního řádu „*Adresát se vyzve vložením oznámení o neúspěšném doručení písemnosti do domovní schránky nebo na jiné vhodné místo, aby si uloženou písemnost ve lhůtě 10 dnů vyzvedl; současně se mu sdělí, kde, odkdy a v kterou denní dobu si lze písemnost vyzvednout. Je-li to možné a nevyloučil-li to správní orgán, písemnost se po uplynutí 10 dnů vloží do domovní schránky nebo na jiné vhodné místo; jinak se vrátí správnímu orgánu, který ji vyhotovil.*“ a § 49 odst. 4 občanského soudního řádu „*Nevyzvedne-li si adresát písemnost ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byla připravena k vyzvednutí, považuje se písemnost posledním dnem této lhůty za doručenou, i když se adresát o uložení nedozvěděl. Doručující orgán po marném uplynutí této lhůty vhodí písemnost do domovní nebo jiné adresátem užívané schránky, ledaže soud i bez návrhu vyloučí vhození písemnosti do schránky. Není-li takové schránky, písemnost se vrátí odesílajícímu soudu a vyvěsí se o tom sdělení na úřední desce soudu.*“

¹⁴⁵ viz rozhodnutí NSS ze dne 5. 11. 2008, čj. 7 As 9/2008-70

k narušení právní jistoty¹⁴⁶ a popření samotného smyslu doručení (seznámení se adresáta s písemností).

3.2. Svoboda vlastnictví

V souvislosti se zavedením primárního doručování do datové schránky a obligatornosti jejich zřízení u vybraných subjektů se začaly objevovat názory, že je tím neúměrně zasahováno do základních práv a svobod občanů, zejména do vlastnického práva zakotveného v čl. 11 Listiny základních práv a svobod, neboť základní náležitostí komunikace skrz ISDS je přístup na internet, a tedy i vlastnictví k tomu potřebného vybavení.

K povinnému používání datových schránek a s tím souvisejícímu přístupu na internet se vyjádřil ÚS takto: „*V současné globální komunikační společnosti nemůže být o objektivní nemožnosti přístupu k internetu vůbec uvažováno. Tvrzení stěžovatele, že ‚nemá internet‘ samo o sobě neznamena objektivní nemožnost splnění zákonem uložené povinnosti. Skutečnost, že splnění zákonem uložené povinnosti vyžaduje např. zaplacení si služby internetu, opět nemůže být charakterizováno jako protiústavní, neboť s výkonem určitých činností vždy souvisí určité náklady, s čímž je třeba počítat. Výjimkou by bylo, kdyby takové náklady byly likvidační či nepřiměřeně vysoké.*“¹⁴⁷

Jednotlivá práva je vždy potřeba posuzovat proporcionálně jedno vedle druhého a hledat cestu zachování obou posuzovaných práv vedle sebe, aniž by existencí jednoho došlo k neúměrnému zásahu do jiného. V uvedeném případě ÚS zvážil povinné zřízení datové schránky a svobodu vlastnictví, přičemž došel k závěru, že nutnost přístupu na internet při používání ISDS svobodu vlastnictví nadměrně neomezuje, nicméně nelze předvídat další vývoj judikatury soudů v této věci, při postupující elektronizaci veřejné správy.

V souvislosti s právem na spravedlivý proces a svobodou vlastnictví se jeví vhodným zmínit ještě jedno velmi diskutované téma, ač se o ústavní právo nejedná. Tímto tématem je absence práva na odpočinek u držitelů datových schránek.

¹⁴⁶ viz náleží ÚS ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 92/01. ÚS judikoval, že „*Pojmovým znakem právní fikce je disparita mezi realitou a právem. Vadné doručení nemůže být zhojeno, protože se osoba, již je doručováno, o doručované písemnosti nedozví, a účel doručení tak není reálně naplněn. Je-li účelem fikce náhradního doručení posílení právní jistoty, je vyvození právní fikce doručení v situaci, kdy bylo doručováno vadně, postupem, jenž právní jistotu nechrání, ale naopak oslabuje.*“

¹⁴⁷ usnesení ÚS ze dne 21. 7. 2011, III. ÚS 1513/11

Každý má podle § 92 zákoníku práce právo na nepřetržitý odpočinek v týdnu¹⁴⁸ a podle § 212n téhož zákona i na dovolenou.¹⁴⁹

Všem uživatelům datových schránek je jasné, že vzhledem k fikci doručení, která nastává po deseti dnech, pokud se do datové schránky nepřihlásila oprávněná osoba a nedošlo k doručení jejím přihlášením, jim žádné právo na odpočinek od jejich datové schránky nenáleží. Naopak i ÚS potvrdil povinnost uživatelů datových schránek pravidelně kontrolovat jejich obsah v souladu se zásadou *vigilantibus iura*.¹⁵⁰ Plánuje-li např. advokát dovolenou bez přístupu k internetovému spojení, měl by zajistit „vybírání“ jeho datové schránky pověřenou osobou, jinak riskuje doručení fikcí a v konečném důsledku třeba i zmeškání lhůty (např. k podání odvolání).

Tvrdość zákona koriguje možnost žádat o určení neplatnosti doručení nebo okamžiku, k němuž byla písemnost doručena, bránil-li ve vyzvednutí písemnosti žadateli vážný důvod.

Až další vývoj judikatury ukáže, zda je tento argument relevantní nebo nikoli. Přesto se alespoň dovolím nastínit několik možných scénářů. Prvním z nich je situace, kdy se plánovaná dovolená nečekaně o několik dní protáhne následkem této nečekané události, kterou mohou způsobit jednak přírodní podmínky (např. zemětřesení, nepříznivé povětrnostní podmínky) a jednak i sociální události (demonstrace a stávky obyvatel, terorismus). Ani jedno z výše uvedeného nelze klást adresátu za vinu, neboť ten je nemohl předvídat ani ovlivnit, proto by se k fikci doručení nastalé po dobu trvání této nečekané události, nemělo přihlížet. V některých rysech se s výše uvedenou situací shoduje stav, kdy u pacienta, po plánované operaci, nastanou nečekané komplikace a jeho pobyt se v jejich důsledku protáhne. V takovém případě by soudy, dle mého názoru, neměli v otázce vyloučení aplikace fikce váhat.

4. FORMY DORUČOVÁNÍ

Doručovat lze listinnou a elektronickou formou, které jsou si z hlediska účinků rovny.

¹⁴⁸ V délce min. 35 hodin (mladiství 48 hodin), ve výjimečných případech lze zkrátit na 24 hodin, ale vždy během dvou týdnů musí čas na odpočinek činit méně než 70 hodin.

¹⁴⁹ Přičemž základní výměra dovolené za kalendářní rok činí podle § 213 zákoníku práce nejméně 4 týdny.

¹⁵⁰ viz náleží ÚS ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11

4.1. Elektronická forma

Elektronicky se doručuje přednostně do datové schránky.¹⁵¹ Kromě datové schránky lze doručovat za stanovených podmínek na požádání účastníka prostřednictvím emailové korespondence.¹⁵²

Právě elektronická forma doručování doznala v posledním roce výrazných změn, neboť ode dne 1. 7. 2016 nabylo účinnosti *Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 910/2014, ze dne 23. července 2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES*¹⁵³ (dále jen „eIDAS“), na které český zákonodárce reagoval *zákonem č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce a o změně některých zákonů* (dále jen „SdeT“), který zrušil zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (dále jen „ZOE“).

Vzhledem k tomu, že v době psaní této rigorózní práce stále nejsou vyjasněny základní instituty, principy a zásady elektronického doručování vycházím v této kapitole z úpravy před účinností eIDAS a SdeT, neboť i nová právní úprava, které se podrobně věnuji v kapitole č. 9, většinu původních institutů, principů a zásad přejímá, doplňuje či modifikuje.

4.1.1. Adresné (individuální) doručování

Při adresném doručování má adresát zpravidla větší možnost se s doručovanou písemností seznámit, oproti neadresnému doručování veřejnou vyhláškou, které nastupuje ve specifických, zákonem stanovených případech.

Do datové schránky¹⁵⁴

Přednost před ostatními formami doručování má doručování do datové schránky, budu se mu proto věnovat nejdříve.

¹⁵¹ viz § 19 odst. 1 správního řádu

¹⁵² viz § 19 odst. 3 správního řádu

¹⁵³ Anglické znění názvu eIDAS je „*The Regulation No. 910/2014 of the European Parliament and of the Council on Electronic Identification and Trust Services for Electronic Transactions in the Internal Market and Repealing Directive 1999/93 / EC*“; nebo zjednodušeně „*eIDAS Regulation*“; tedy „*Regulation on the Mutual Recognition of Electronic Identification and Trust Services*“.

¹⁵⁴ Informace, včetně seznamu držitelů datových schránek, lze nalézt na Jednotném portálu veřejné správy, dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/> a pod záložkou eGovernment dostupné z: <http://www.mvcr.cz/datove-schranky.aspx>.

Přelomovým rokem pro doručování se dá nazvat rok 2009, kdy byl zprovozněn informační systém datových schránek (dále jen „ISDS“),¹⁵⁵ a to konkrétně den 1. 7. 2009. Toho dne nabyl účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů (dále jen „ZDS“).¹⁵⁶ Podle § 14 odst. 1 zmíněného zákona je ISDS informačním systémem veřejné správy a nalezneme v něm informace o datových schránkách a jejich uživateli.

V souladu s 14a ZDS ISDS zajistí za splnění určitých podmínek¹⁵⁷ a hrazení ročního poplatku¹⁵⁸ autentizaci (tj. ověření identity) osoby i pro jiné systémy např. EPO, ePortál ČSSZ. V §14b ZDS pak zákonodárce umožnil zveřejnit a poskytnout ke zveřejnění adresy (tzv. ID) datových schránek a údaje o jejich držitelích, a to např. na portal.gov.cz,¹⁵⁹ přičemž fyzické osoby mohou požádat o vymazání údajů o ní vedených¹⁶⁰ z veřejného seznamu.¹⁶¹

Právní rámec obsahující úpravu datových schránek zahrnuje kromě uvedeného ZDS dvě vyhlášky. Vyhlášku č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů a vyhlášku č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek. V širším kontextu lze dále uvést zákon č. 499/2004Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ZOE¹⁶² a zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.¹⁶³

Datové schránky byly zřízeny z moci úřední, a to povinně (a bezplatně)¹⁶⁴ právníky osobám, OVM včetně ÚSC a vybraným podnikajícími fyzickými osobám

¹⁵⁵ viz zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁶ Na základě tohoto zákona byla mj. přijata úprava autorizované konverze dokumentů a vytvořena databáze ověřovacích doložek.

¹⁵⁷ Viz. §14a odst. 3 ZDS, který mluví o věcných, personálních, technických, bezpečnostních a organizačních podmínkách pro využívání přístupového rozhraní, které Ministerstvo vnitra zveřejňuje ve svém Věstníku.

¹⁵⁸ Viz. § 14a odst. 4 ZDS

¹⁵⁹ Jinak se podle § 14 odst. 4 ZDS jedná o neveřejné údaje.

¹⁶⁰ Viz § 14b odst. 4 ZDS

¹⁶¹ Poznamenávám, že § 14a a § 14b ZDS byl přidán novelou provedenou zákonem č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

¹⁶² Respektive s účinností od 19.09.2016 SdeT. Podrobněji viz výklad v kapitole č. 9

¹⁶³ Podrobnosti o parametrech a používání datových schránek nalezneme v Provozním řádu ISDS. Dostupné z: <https://www.datoveschranky.info/dulezite-informace/provozni-rad-idsd>.

¹⁶⁴ Od novely § 15 odst. 1 ZDS provedené zákonem č. 167/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č.

uvedeným v § 4 odst. 3 ZDS,¹⁶⁵ z nichž advokáti a daňoví poradci měli přechodným ustanovením stanoven odklad z povinného zřízení datové schránky, takže jim povinnost zřídit datovou schránku vznikla až prvním dnem prvního kalendářního měsíce třetího roku po dni nabytí účinnosti zákona. Rozhodující pro ně byl tedy až den 1. 7. 2012. Poslední věta § 31 odst. 3 ZDS je nicméně opravňovala žádat o zřízení datové schránky fyzické osoby nezávisle na stanoveném odkladu. Právníckým osobám zřizovaným na základě zákona, jsou datové schránky zřizovány bezodkladně po jejich vzniku, u právníckých osob zapisovaných do obchodního rejstříku bezodkladně po obdržení informace o jejich zapsání.¹⁶⁶ Orgánům veřejné moci zřizovaným na základě zákona bezodkladně po jejich vzniku, notářům a exekutorům po evidenčním zápisu.¹⁶⁷ ÚSC se zřizuje jedna datová schránka.¹⁶⁸ OVM včetně ÚSC mohou požádat Ministerstvo vnitra o zřízení další datové schránky, především pro potřeby organizačního členění¹⁶⁹ nebo výkonu konkrétní agendy nebo činnosti orgánu veřejné moci.¹⁷⁰

Na žádost se datová schránka zřizuje bezplatně a to fyzickým osobám podle § 3 ZDS, přičemž podmínkou je jejich svéprávnost.¹⁷¹ Ke zřízení je stanovena lhůta 3 dnů od podání žádosti. Podnikající fyzické osoby mají nárok na zřízení jedné datové schránky a zároveň si mohou nechat zřídit další datovou schránku jako fyzická osoba.¹⁷² Právníckým osobám neuvedeným v § 5 odst. 1 ZDS se datová schránka zřizuje podle § 5 odst. 2 ZDS, protože se jedná se o úkon podle § 30 správního řádu a může jej učinit jen ten, kdo je oprávněn jednat za právníckou osobu v řízení před soudem podle

227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony Ministerstvo vnitra za účelem správy ISDS a zřizování a správy datových schránek využívá údaje z informačních systémů veřejné správy (základních registrů fyzických a právníckých osob). V § 15 odst. 8 je dále od účinnosti zákona č. 299/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony zakotvena informační povinnost ve vztahu k Ministerstvu vnitra Komoře auditorů. V § 16 ZDS je stanovena obdobná informační povinnost věznicím, detenčním ústavům a soudům.

¹⁶⁵ advokátům, daňovým poradcům a insolvenčním správcům.

¹⁶⁶ viz § 5 odst. 1 ZDS

¹⁶⁷ viz § 6 odst. 1 ZDS

¹⁶⁸ viz § 7 odst. 1 ZDS

¹⁶⁹ viz § 6 odst. 2 ZDS

¹⁷⁰ Od účinnosti zákona č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

¹⁷¹ Podle nově zavedené terminologie NOZ, dříve nazýváno „způsobilost k právním úkonům“.

¹⁷² viz § 4 ZDS

ustanovení občanského soudního řádu. Na žádost zřizuje Ministerstvo vnitra ČR další datovou schránku OVM podle § 6 odst. 2 ZDS.¹⁷³

Zřizovatelem a správcem¹⁷⁴ ISDS je Ministerstvo vnitra ČR dle § 2 odst. 2 ZDS a provozovatelem¹⁷⁵ je Česká pošta,¹⁷⁶ které náleží za provozování odměna.¹⁷⁷

Typy datových schránek

Z výše uvedeného můžeme vyvodit dva základní typy datových schránek, a to:

1) Datové schránky OVM

Úpravu obsahuje § 6 ZDS. Pojem OVM zákon sám definuje v § 1 odst. 1 písm. a). Původně jimi byli pouze „státní orgány, orgány ÚSC, státní fondy, zdravotní pojišťovny, Český rozhlas, Česká televize, samosprávné komory zřízené zákonem, notáři a soudní exekutoři“, avšak novelou¹⁷⁸ byl taxativní výčet nahrazen a za OVM jsou nadále považovány státní orgány, územní samosprávné celky a fyzické nebo právnické osoby, pokud těmto fyzickým nebo právnickým osobám byla svěřena působnost v oblasti veřejné správy. Dříve¹⁷⁹ bylo možné, aby fyzické nebo právnické osoby, které nespádali pod původní taxativní výčet OVM v § 1 odst. 1 písm. a) ZDS, avšak vykonávali působnost v oblasti veřejné správy, zažádali podle § 5a ZDS, aby jejich datová schránka plnila rovněž funkci datové schránky veřejné moci (tedy datové schránky podle § 6 ZDS).

2) Datové schránky (soukromých) osob

¹⁷³ Zejména pro potřebu vnitřní organizační jednotky OVM nebo výkonu konkrétní agendy, obdobně jako je uvedeno výše u ÚSC.

¹⁷⁴ K pojmu správce viz § 2 písm. c) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, který stanoví, že „*správcem informačního systému veřejné správy subjekt, který podle zákona určuje účel a prostředky zpracování informací a za informační systém odpovídá*“

¹⁷⁵ K pojmu provozovatele viz § 2 písm. d) zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, který za provozovatele informačního systému veřejné správy označuje subjekt „*který provádí alespoň některé informační činnosti související s informačním systémem.*“

¹⁷⁶ Dostupné z: <https://www.ceskaposta.cz/index>.

¹⁷⁷ Podle zákona č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁷⁸ Zákonem č. 192/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

¹⁷⁹ Konkrétně novely zákonem č. 192/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tímto zákonem byl v ZDS zrušen § 5a.

ZDS striktně rozlišuje mezi různými typy datových schránek osob, a to nejenom pro právnické nebo fyzické osoby, ale u podnikajících osob jsou rozlišovány i některé předměty činnosti, pro něž byly datové schránky zřízeny (advokacie, daňové poradenství ad.).¹⁸⁰

OVM nemohou doručovat do libovolné schránky, nýbrž musí zjišťovat, v jakém postavení daná osoba jednala a na základě tohoto zjištění pak přistoupit k doručení do příslušné datové schránky. Stejně tak jako nelze (řádně) doručovat fyzické osobě písemnost ve věcech jejího podnikání do její datové schránky (nepodnikající) fyzické osoby, tak i fyzické osobě vystupující v postavení insolvenčního správce nelze doručovat písemnosti týkající se tohoto předmětu činnosti do datové schránky advokáta.^{181,182}

Datové schránky (soukromých) osob lze dále dělit podle držitele:

a) Podnikající fyzické osoby

Podle § 4 odst. 2 ZDS má podnikající fyzická osoba nárok na zřízení pouze jedné datové schránky, s výjimkou podle § 4 odst. 3 ZDS. Podle § 4 odst. 3 ZDS jsou advokátům, daňovým poradcům a insolvenčním správcům zřizovány datové schránky podle předmětu činnosti obligatorně a zároveň není vyloučeno, aby požádali o zřízení další datové schránky jako fyzická osoba anebo fyzická osoba podnikající.

Jedna a tatáž fyzická osoba může mít zároveň obligatorně zřízenou datovou schránku jako advokát, daňový poradce, insolvenční správce nebo paralelně více typů těchto schránek a k tomu může být držitelem i další datové schránky jako podnikající fyzická osoba. Pro své osobní potřeby, nesouvisející s výkonem povolání, si může nechat zřídit ještě datovou schránku fyzické osoby.

Je-li žadatel o zřízení datové schránky plně svéprávný, zřídí mu Ministerstvo vnitra ČR datovou schránku do 3 pracovních dnů od podání žádosti. Žádost musí obsahovat

¹⁸⁰ Od novely provedené zákonem č. 299/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech a o změně některých zákonů (zákon o auditorech), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony se mezi podnikající fyzické osoby vyjmenované v § 4 odst. 3 ZDS zařadil i *statutární auditor*.

¹⁸¹ viz rozhodnutí NSS ze dne 15. 7. 2010, čj. 7 Afs 46/2010-51

¹⁸² Viz Datové schránky a činnost správních orgánů: Doporučení pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby, 2012, dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>: „...byla zřízena jak datová schránka fyzické osoby, tak datová schránka podnikající fyzické osoby; každá z takto zřízených datových schránek však musí být používána pro doručování korespondence související s právním postavením držitele příslušné kategorie datové schránky“.

úředně ověřený podpis fyzické osoby nebo uznávaný elektronický podpis podle § 27 odst. 2 ZDS¹⁸³ a splňovat další náležitosti stanovené v § 4 odst. 3 ZDS.¹⁸⁴

b) Fyzické osoby

Úpravu obsahuje § 3 ZDS, přičemž náležitosti žádosti, zřízení a subjektivní podmínky na straně fyzické osoby jsou shodné jako u podnikající fyzické osoby. Fyzická osoba může mít pouze jednu datovou schránku tohoto typu.

c) Právnícké osoby¹⁸⁵

Ty lze dále dělit podle obligatornosti zřízení na:

I. Obligatorní držitele datových schránek

V § 5 odst. 1 ZDS zákon vyjmenovává právnícké osoby, jimž je datová schránka zřizována povinně. Těmi jsou právnícké osoby zřízené na základě zákona, kterým je datová schránka zřízena bezodkladně po jejich vzniku, právnícké osoby zapsané v obchodním rejstříku a organizační složky podniku zahraniční právnícké osoby zapsané v obchodním rejstříku, kterým je datová schránka ministerstvem zřízena bezodkladně po obdržení informace o jejich zápisu do obchodního rejstříku.

Požadován je zápis výslovně do obchodního rejstříku a nikoli do jiných veřejných rejstříků jako je rejstřík obecně prospěšných společností, společenství vlastníků jednotek a nadační rejstřík, které jsou speciálními rejstříky dle zvláštního zákona č.

¹⁸³ Tzv. elektronická žádost, kdy od novely provedené zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů je namísto výslovně uvedeného uznávaného elektronického podpisu vyžadováno podepsání žádosti „*je-li podepsána způsobem, se kterým tento zákon nebo jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu*“, přičemž toto ustanovení odkazuje na SdeT. Třetí možnosti podle § 27 odst. 2 ZDS je podepsání žádosti před vyjmenovanými osobami.

¹⁸⁴ Například jméno a příjmení žadatele, jeho datum narození. Viz § 4 odst. 3 a odst. 4. ZDS

¹⁸⁵ Právnícké osoby nezapsané v obchodním rejstříku nemají povinně datovou schránku. Takovými právníckými osobami jsou např. obecně prospěšné společnosti zapsané v rejstříku obecně prospěšných společností nebo spolky zapsané v rejstříku spolků podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právníckých a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů.

304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů, a nelze je podřadit pod pojem „obchodní rejstřík“, jak jej obsahuje ZDS.¹⁸⁶

II. Držitele datové schránky na žádost

V § 5 odst. 2 ZDS je upravena možnost právnických osob neuvedených v § 5 odst. 1 ZDS požádat o bezplatné zřízení datové schránky, o tzv. dobrovolnou datovou schránku právnické osoby. Právnická osoba má nárok na zřízení pouze jedné datové schránky, ať už obligatorní, nebo dobrovolné. Náležitosti žádosti jsou obdobné jako u žádosti fyzické osoby.

Pojmosloví

Pojem a funkce datové schránky jsou popsány v § 2 odst.1 ZDS:

„Datová schránka je elektronické úložiště, které je určeno k

- a) doručování orgány veřejné moci,*
- b) provádění úkonů vůči orgánům veřejné moci,*
- c) dodávání dokumentů fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob.“*

Datovou schránkou se přenáší datové zprávy. Definice datové zprávy je obsažena v § 19 odst. 1 ZDS a jsou jí dokumenty doručované a úkony prováděné prostřednictvím datových schránek vyjmenovaných osob. Datová zpráva se skládá z obálky s dodejkou a doručenkou a z vlastního obsahu, který musí splňovat náležitosti dle vyhlášky č. 194/2009 Sb.¹⁸⁷ Obsah může být tvořen jednou i více přílohami za dodržení přípustného limitu celkové velikosti datové zprávy 20 MB. Datové zprávy v ISDS mají příponu „zfo“ a musí být archivovány celé, z důvodu zachování jejich důkazní hodnoty ohledně odesílatele, příjemce, stejně jako okamžiku dodání a doručení. Tyto parametry jsou zajištěny pomocí elektronických značek a časových razítek na obálce datové zprávy, proto nestačí archivovat jen vlastní obsah.

¹⁸⁶ Viz KORBEL, František; PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. 7. 2009. *Právní rozhledy: mimořádná příloha*, 2009, č. 17, s. 12. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7453>.

Autoři odkazují i na shodný výklad, ke kterému došla společná výkladová skupina Ministerstva vnitra ČR a Ministerstva spravedlnosti ČR k ZDS.

¹⁸⁷ V této vyhlášce, v příloze č. 3, jsou vyjmenovány přípustné datové formáty textové (např. pdf, txt, doc/docx), obrázkové (např. jpg, gif, png), zvukové (např. mp2/mp3) a obrazové (např. wav). Je v ní stanoven limit velikosti datové zprávy (20 MB) a v příloze č. 1 přípustné znaky při tvorbě hesla.

Pojem dokument ZDS nedefinuje. Při jeho výkladu lze vycházet z definice obsažené v § 2 písm. e) zákona o archivnictví a spisové službě. Zákon o archivnictví dokument definuje jako každou informaci, ať už písemnou, obrazovou, zvukovou nebo jinou, která má analogovou nebo digitální podobu a byla vytvořena původcem nebo byla původci doručena.^{188,189}

Každá datová schránka má svůj jedinečný identifikátor, který je spolu s dalšími údaji¹⁹⁰ uveden ve veřejném seznamu držitelů datových schránek na internetu vedeném Ministerstvem vnitra ČR podle § 14b ZDS.¹⁹¹

V samotném ISDS jsou zaznamenávány údaje o fyzických osobách, podnikajících fyzických osobách, právnických osobách a OVM podle § 14 ZDS. Mezi tyto údaje patří zejména identifikátor datové schránky, datum jejího zpřístupnění popř. i znepřístupnění a zrušení, okamžik přihlášení oprávněné osoby a odeslání dokumentu nebo provedení jiného úkonu, identifikační údaje osoby oprávněné a osob pověřených a údaje o rozsahu jejich oprávnění. Tyto údaje jsou denně aktualizovány.

Uživatelé datové schránky

Jsou to vždy osoby oprávněné a mohou se jimi stát osoby pověřené. Oprávněné osoby nalezneme v § 8 odst. 1–5 ZDS. Oprávněnou osobou je fyzická osoba, podnikající fyzická osoba, statutární orgán, popřípadě jeho člen, vedoucí organizační složky právnické osoby¹⁹² a vedoucí OVM.¹⁹³ Dále pak osoby podle § 8 odst. 6–8 ZDS, které byly pověřeny oprávněnými osobami.

Pojem „osoba oprávněná“ nelze ztotožňovat s pojmem „držitel datové schránky“.¹⁹⁴ Držitelem datové schránky je osoba, pro kterou byla datová schránka

¹⁸⁸ § 2 písm. e) zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

¹⁸⁹ Srovnej MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 223. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři definují dokument jako „každý pramen informací na nějakém nosiči, který je uchovatelný v čase“.

¹⁹⁰ Jméno a příjmení fyzické osoby, u podnikatelů IČO. U právnických osob obchodní firma, sídlo a IČO.

¹⁹¹ Dostupné z: <http://portal.gov.cz/portal/obcan/>.

¹⁹² Zapsané v obchodním rejstříku.

¹⁹³ Pro nějž byla datová schránka zřízena.

¹⁹⁴ Ministerstvo vnitra ČR vede seznam držitelů (přístupných) datových schránek, zřízených na základě zákona č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

zřízena.¹⁹⁵ U datových schránek fyzických osob se jedná vždy o konkrétní oprávněnou osobu, zatímco u datových schránek právnických osob je držitelem sama právnická osoba a osobou oprávněnou pak zákonem určená fyzická osoba. Touto fyzickou osobou je u soukromých datových schránek statutární orgán nebo jeho člen, vedoucí organizační složky podniku zahraniční právnické osoby a u datových schránek OVM vedoucí příslušného orgánu.

Osoba oprávněná má veškerá práva vůči datové schránce, tedy číst všechny zprávy, stejně jako je psát nebo odesílat k provedení autorizované konverze, může měnit nastavení a předvolby, využívat doprovodné komerční služby¹⁹⁶ a také pověřovat jiné osoby a přidělovat jim jejich práva.¹⁹⁷

Kromě osob pověřených může oprávněná osoba určit administrátora datové schránky, který má pak pravomoc činit úkony vůči Ministerstvu vnitra ČR anebo pověřeným osobám.¹⁹⁸

Uživatelé ISDS se přihlašují pomocí přístupových údajů, elektronických prostředků, elektronicky čitelných identifikačních dokladů anebo prostřednictvím elektronických prostředků třetích osob¹⁹⁹ vydaných Ministerstvem vnitra ČR. Nakládání s nimi upravuje § 9 odst. 2 ZDS, stanoví povinnost osoby oprávněné nakládat s přístupovými údaji způsobem zamezujícím jejich zneužití. Je zakázáno sdělovat své přístupové údaje dalším osobám. Každá pověřená osoba obdrží své vlastní přístupové údaje, pomocí nichž se bude přihlašovat a nemůže k tomuto využívat přístupové údaje osoby oprávněné nebo jiné pověřené osoby či administrátora. Obdobný zákaz se vztahoval i na elektronický podpis.²⁰⁰ Porušení povinnosti podle § 9 odst. 2 ZDS není

¹⁹⁵ § 8 odst. 1–4 ve spojení s § 14b odst. 1 ZDS

¹⁹⁶ datový trezor, poštovní datové zprávy apod.

¹⁹⁷ viz následující text

¹⁹⁸ viz § 8 odst. 7 ZDS

¹⁹⁹ Od účinnosti zákona č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony § 9 odst. 3 ZDS zní: „*Přihlášení podle odstavce 1 zajišťuje ministerstvo prostřednictvím jím vydaných přístupových údajů nebo elektronických prostředků, prostřednictvím elektronicky čitelných identifikačních dokladů¹⁰⁾ anebo prostřednictvím elektronických prostředků třetích osob. Náležitosti přístupových údajů a elektronické prostředky k přihlášení stanoví ministerstvo vyhláškou. Ustanovení o přístupových údajích se použijí obdobně i pro elektronické prostředky a elektronicky čitelné identifikační doklady podle věty první*“ Poznámkou pod čarou č. 10 pak odkazuje na zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

²⁰⁰ Do účinnosti SdeT. Zákaz byl upraven v § 5 odst. 1 písm. a) zákona o elektronickém podpisu následovně: „*Podepisující osoba je povinna*

sankcionováno ani jako přestupek, ani jako jiný správní delikt, jedná se tudíž o „lex imperfectus“. Její porušení by však mohlo vyvolat relevantní právní následky v případném adhezním řízení.²⁰¹

Detaily přístupových údajů upravuje v § 1 a § 2 vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, ve znění pozdějších předpisů. Přístupové údaje zasílá Ministerstvo vnitra ČR do vlastních rukou bezodkladně po zřízení datové schránky. Ke zpřístupnění datové schránky dojde nejpozději 15 dnem po doručení přístupových údajů.²⁰² Dříve může být zpřístupněna prvním přihlášením osoby oprávněné.

Přístupové údaje jsou dle § 1 vyhlášky č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, ve znění pozdějších předpisů, tvořeny:

a) Uživatelským jménem přiděleným Ministerstvem vnitra ČR – uživatelské jméno je řetězec o rozsahu 6–12 znaků. Náleží konkrétní osobě, je jedinečné a nelze jej změnit.

b) Bezpečnostním heslem – heslo tvoří řetězec 8–32 znaků. Je kombinací písmen, číslic a speciálních znaků. Heslo lze libovolně měnit, nejméně po devadesáti dnech je vyžadována jeho změna, pokud uživatel nevyužije možnosti nastavit neomezenou platnost hesla.

S heslem nelze zaměňovat tzv. identifikátor datové schránky, který jí identifikuje. Představuje ho kód složený z písmen a číslic, tzv. ID schránky. Tento kód je unikátní, neměnný a slouží jako „adresa“, na níž budou zasílány písemnosti prostřednictvím ISDS.²⁰³

Pro vyšší úroveň zabezpečení je možné využít další metody přihlašování pomocí certifikátů²⁰⁴, autentizačních SMS zpráv²⁰⁵ nebo jednorázových bezpečnostních hesel.²⁰⁶

zacházet s prostředky, jakož i s daty pro vytváření zaručeného elektronického podpisu s náležitou péčí tak, aby nemohlo dojít k jejich neoprávněnému použití“

²⁰¹ viz § 43 odst. 3 zákona č. 141/1961 o trestním řízení soudním

²⁰² viz § 10 odst. 2 ZDS. Na žádost oprávněné osoby nebo administrátora mohou být přístupové údaje zaslány pověřené osobě do vlastních rukou.

²⁰³ viz § 21 ZDS. Tento unikátní identifikátor jednotlivé datové schránky není zaměnitelný s žádným jiným identifikátorem využívaných OVM.

²⁰⁴ Definiční pojem obsahoval § 2 písm. k) zákona o elektronickém podpisu, podle které se certifikátem rozuměla „datová zpráva, která je vydána poskytovatelem certifikačních služeb, spojuje data pro ověřování elektronických podpisů s podepisující osobou a umožňuje ověřit její identitu, nebo spojuje data pro ověřování elektronických značek s označující osobou a umožňuje ověřit její identitu“. Nově certifikát

Osoba oprávněná²⁰⁷ určuje rozsah pověření²⁰⁸ každé osoby, a to volbou:²⁰⁹

- Číst seznamy zpráv (tj. zobrazovat seznamy a dodejky) – jejím přihlášením nedochází k účinkům doručení (okamžiku doručení). Tudiž na jejím přihlášení není závislý běh lhůt (např. lhůty pro podání odvolání, vznesení odporu atd.), nicméně vidí datové zprávy a jejich pravděpodobný předmět a též jejich odesílatele, takže o tom může podat zprávu oprávněné osobě a ta z toho pro sebe vyvodí další postup.
- Číst všechny zprávy s výjimkou zpráv určených do vlastních rukou.
- Číst všechny zprávy včetně zpráv určených do vlastních rukou – při této volbě pověření bude rozsah pověření pověřené osoby odpovídat, co se týče doručování zpráv, oprávnění osoby oprávněné.
- Posílat zprávy.
- Vyhledávat v seznamu datových schránek.

Držitelé datové schránky jsou povinni volit pověřené osoby obezřetně, neboť jen na nich závisí, kdo bude mít do jejich datové schránky přístup, a jak široký bude mít dotyčná osoba rozsah oprávnění ve vztahu k datovým zprávám. Jednají-li držitelé datových schránek pasivně, musí být připraveni přijmout následky za svou nedbalost. Ve vlastním zájmu by proto měli i pravidelně kontrolovat obsah své datové schránky.

Projekt datových schránek přenesl větší míru odpovědnosti na adresáta písemnosti, který má pravidelně zjišťovat, zda se v jeho datové schránce nalézají nové datové zprávy. Prohloubení všeobecně známé zásady *vigilantibus iura*, že právo přeje bdělým, v souvislosti s doručováním do datových schránek několikrát zdůraznil i ÚS. ÚS zdůraznil uplatnění této zásady při volbě osob oprávněných nakládat s datovou schránkou (konkrétně se jednalo o administrátora). Stěžovatelka namítala, že nedošlo k řádnému doručení, neboť do její datové schránky se přihlásil neoprávněně bývalý člen jejího statutárního orgánu. ÚS judikoval, že: „*Má-li přístup do jedné datové schránky*

pro elektronický podpis definuje v čl.3 odst.14 eIDAS jako „*elektronické potvrzení, které spojuje data pro ověřování platnosti elektronických podpisů s určitou fyzickou osobou a potvrzuje alespoň jméno nebo pseudonym této osoby*“

²⁰⁵ Při aktivaci zpoplatněné Službou Premium SMS.

²⁰⁶ Jednorázová hesla (One Time Password, zkráceně OTP), které generuje speciální typ softwaru nebo hardwaru (tzv. token).

²⁰⁷ viz § 8 odst. 1–4 zákona č. ZDS

²⁰⁸ viz § 8 odst. 6 ZDS

²⁰⁹ viz Příloha č. 1 Volby rozsahu pověření osob ve vztahu k datovým zprávám v datové schránce

více fyzických osob, bude prostřednictvím informačního systému datových schránek zajištěno, že každá z nich bude mít možnost se seznámit s obsahem pouze těch datových zpráv, které budou odpovídat rozsahu jejího oprávnění. Takový postup nepochybně předpokládá aktivitu majitele datové schránky, který by ji měl příslušným způsobem nastavit a současně vymezit oprávnění osob, jimž umožnil do datové schránky přístup; (...) doručování do datových schránek bude nesporně klást 'extrémní důraz na odpovědnost každého z nás a zejména pak na důsledný systém pravidelné kontroly datových schránek a do nich doručovaných datových zpráv'. Neodpovědným se nepromíjí a více než kdy jindy tedy bude platit latinské přísloví 'vigilantibus iura scripta sunt'.²¹⁰

Všechny oprávněné osoby, nejen držitel datové schránky, jsou povinny počínat si při využívání datové schránky tak, aby neohrozili bezpečnost ISDS a pojmou-li podezření o možném zneužití datové schránky, musí o tom neprodleně informovat Ministerstvo vnitra ČR, přičemž pověřená osoba musí informovat i toho, kdo jí pověřil.²¹¹

Je-li jedna osoba držitelem více datových schránek, musí o to důkladněji volit pověřené osoby. Procesní pochybení správního orgánu při doručování nemusí mít vždy za následek neúčinnost (neplatnost) doručení, došlo-li k naplnění zásady materiálního doručení,²¹² tedy pokud se písemnost i přes formálně vadný postup skutečně dostala do rukou adresáta a ten se s ní mohl prokazatelně²¹³ seznámit.²¹⁴

Oprávněná osoba může též spravováním datové schránky pověřit administrátora.^{215,216} To je vhodné především pro větší korporace vzhledem k množství jimi posílaných datových zpráv a počtu osob s přístupem do datové schránky.²¹⁷

²¹⁰ náleží ÚS ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11

²¹¹ viz § 8 odst. 9 ZDS

²¹² Ta implicitně vyplývá i z § 19 odst. 6 správního řádu a § 50f odst. 5 občanského soudního řádu a § 51 odst. 3 daňového řádu. K tomu rozhodnutí NSS ze dne 6. 3. 2009, čj. 1 Afs 148/2008-73.

²¹³ Doručení je prokazatelné například tehdy, pokud účastník řízení na písemnost reagoval (podal námitky).

²¹⁴ Například rozhodnutí NSS ze dne 29. 8. 2012, 1 Ans 7/2012-43. Jednalo se o případ doručení do datové schránky insolvenčního správce, ač šlo o věci daňového řízení, pro které měl tento insolvenční správce, zřízenou druhou datovou schránku jako daňový poradce. Námitku stěžovatele, že se jednalo o pověřené osoby insolvenčního správce, nikoli daňového poradce, NSS odmítli.

²¹⁵ Viz § 8 odst. 7 ZDS. Administrátor může pověřeným osobám udělit oprávnění číst nebo posílat zprávy a činit úkony podle § 12 (žádost o zneplatnění přístupových údajů), § 11 (žádost o znepřístupnění a znovupřístupnění datové schránky), § 10 odst. 3 (žádost o zaslání přístupových údajů pověřené osobě do vlastních rukou) ZDS

Práce s datovou schránkou

Uložení datových zpráv v datové schránce – doba uložení datových zpráv činí 90 dnů od jejich doručení do datové schránky.²¹⁸ Držitel datové schránky může požádat Ministerstvo vnitra o uložení datové zprávy v datové schránce po dobu delší než 90 dnů podle § 20 odst. 4 ZDS.²¹⁹ Po uplynutí této doby jsou datové zprávy smazány. Přesto určitá elektronická „stopa“ po datové zprávě v ISDS zůstává a lze jí vyhledat.²²⁰ Tato stopa obsahuje informaci „od koho a komu“ byla datová zpráva poslána, takže je možné, i po uplynutí delšího časového úseku, ověřit, že daná zpráva prošla ISDS a kudy prošla. Při privátní komunikaci mezi soukromými osobami podle § 18a ZDS běží uvedené lhůta od okamžiku dodání datové zprávy, kterým je okamžik, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k tomuto dokumentu.²²¹ Nastalo-li doručení na základě fikce, ke smazání zpráv nedojde, ledaže se adresát následně, po uplynutí desetidenní lhůty, s datovou zprávou seznámil a došlo tím k doručení.^{222,223} Z důvodu smazání zpráv po devadesáti dnech je nutné ukládat celé zprávy včetně obálky a doručenky, a zamezit tak jejich ztrátě.

²¹⁶ K tomu BUDIŠ, Petr; HŘEBÍKOVÁ Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. Olomouc: ANAG, 2010, s. 132. ISBN 978-80-7263-617-4. Autoři upozorňují, že „Administrátor nemusí být současně osobou pověřenou k přístupu do DCH ve smyslu oprávnění číst nebo odesílat datové zprávy. Účelem institutu administrátora je oproštění oprávněných osob od administrativy spojené s 'provozem' datové schránky.“

²¹⁷ Další možností je „poštovní klient“, jako je např. Microsoft Outlook nebo IBM Lotus Notes (v tomto případě bude třeba nainstalovat softwarové doplňky, např. Outlook konektor).

²¹⁸ Podrobně § 6 vyhlášky č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek.

²¹⁹ Za prodloužení úložní doby náleží Ministerstvu vnitra odměna podle zákona č. 526/1990Sb., o cenách, a to od novely provedené zákonem č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

²²⁰ K tomu MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 198. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři k této „stopě“ uvádějí: „Záznamy o přenesených zprávách včetně obálek těchto zpráv uchovává informační systém DS trvale.“

²²¹ U privátní komunikace mezi soukromými osobami nelze uplatnit fikci doručení podle § 18a odst. 2 a § 17 odst. 4 ZDS.

²²² K tomu MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 200. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři uvádí, „Provozovatel datových schránek má právo takové zprávy po 90 dnech od fikce doručení přemístit do off-line datového úložiště, ze kterého lze zprávu na žádost příjemce zprávy vrátit zpět do jeho datové schránky.“

²²³ viz §6 odst. 1 věta první vyhlášky č. 194/2009 Sb.

Znepřístupněné datové schránky²²⁴ – v případě úmrtí, prohlášení za mrtvého, ztráty či omezení způsobilosti k právním úkonům nebo omezení na osobní svobodě,²²⁵ výmazu podnikající fyzické osoby a právnické osoby z příslušné evidence či zrušení právnické osoby zřízené na základě zákona, Ministerstvo vnitra ČR datovou schránku zneprístupní *ex offio*.²²⁶

Znepřístupnit datovou schránku lze i na žádost osoby oprávněné nebo administrátora. Znepřístupnění na žádost se netýká osob, kterým je datová schránka zřizována obligatorně ze zákona, ustanovení je tedy aplikovatelné na datové schránky fyzických osob. Po zneprístupnění se bude adresátům doručovat jako „nedržitelům“ datové schránky, nastoupí tudíž další možnosti doručení (např. doručení na jimi zvolenou elektronickou adresu).²²⁷

Žádosti o znovuzpřístupnění datové schránky bude vyhověno do 3 pracovních dnů od podání. Počet žádostí je omezen. Je-li žádost podána vícekrát jak dvakrát do roka, musí interval mezi jednotlivým zneprístupněním činit nejméně 1 rok.²²⁸

Přihlašování do datové schránky – k přihlášení je nutné zadat jméno a heslo. Na zadání (správného) hesla je stanoven limit 5 pokusů, pokud je i na po páté v řadě zadáno heslo chybně, bude přístup do datové schránky na jednu hodinu zablokován a držiteli datové schránky, nebo administrátorovi bude zasláno elektronické sdělení o pokusu o neoprávněné přihlášení. Při zvýšené úrovni zabezpečení je možné se přihlásit jménem, heslem, a certifikátem nebo bezpečnostním kódem.²²⁹

Certifikát²³⁰ poskytuje kromě autorizovaných poskytovatelů certifikačních služeb také Česká Pošta a některé banky. Jakmile si danou metodu přihlašování

²²⁴ Znepřístupnit datovou schránku lze i zpětně ke dni, kdy nastaly zákonem předvídané skutečnosti, a to za podmínek podle § 11 odst. 1 ZDS. K tomu MATES, Pavel; SMEJKAL Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 196. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři za důvod zpětného zneprístupnění shledávají skutečnost, že je „možné tímto úkonem negovat doručení zpráv, které sice byly dodány do DS v době, kdy již fyzická či právnická osoby přestala existovat či byla omezena (...) ale ministerstvo ještě nezískalo tuto informaci, a proto např. docházelo k doručení fikcí podle § 17 odst. 4 zákona“.

²²⁵ O této skutečnosti informuje Ministerstvo vnitra ČR podle § 16 zákona č. 300/2008 Sb., věznice, vazební věznice, detenční ústav, soud.

²²⁶ Podrobně § 11 odst. 1–3 ZDS.

²²⁷ § 11 odst. 4 ve smyslu § 17 odst. 1 ZDS.

²²⁸ viz § 11 odst. 6 poslední věta ZDS

²²⁹ viz předchozí text

²³⁰ Rozlišujeme kvalifikovaný certifikát, který slouží jako základ pro uznávaný elektronický podpis popř. značku a kvalifikované časové razítko a tzv. komerční certifikát vydávaný např. bankami, který slouží pro přihlašování do internetového bankovníctví popř. i portálu Veřejné zdravotní pojišťovny či České správy

zvolíme, jedná se o striktní podmínku k přihlášení a bez daného certifikátu se nelze přihlásit.

V případě bezpečnostního kódu můžeme volit mezi SMS autentizací nebo softwarovým či hardwarovým tokenem, který generuje kód, jenž je nutný zadat. Jedná se o tzv. One time password, heslo pro jedno použití. Hardwarový token lze umístit na USB klíčenku nebo čipovou kartu. Softwarový token lze mít kromě počítače třeba i v mobilním telefonu.

Další možností je přihlašování prostřednictvím aplikace třetí strany,²³¹ nejčastěji elektronického systému spisové služby (tj. software spisové služby) a přihlášení pomocí systémového certifikátu.²³²

Zneplatnění přístupových údajů – provádí je Ministerstvo vnitra ČR podle § 12 odst. 1 ZDS na žádost osoby oprávněné nebo administrátora při oznámení ztráty či odcizení. *Ex officio* zneplatní Ministerstvo vnitra ČR přihlašovací údaje např. osobě pověřené, je-li její pověření zrušeno, členům statutárního orgánu, kteří pozbyli své funkce, vedoucímu organizační složky podniku zahraniční právnické osoby, přestal-li jím být, stejně i u vedoucího OVM, a to neprodleně po oznámení²³³ této skutečnosti.²³⁴ Opětovné zaslání přihlašovacích údajů během 3 let je zpoplatněno.²³⁵ Žádat o zneplatnění přístupových údajů mohou, na rozdíl od znepřístupnění datové schránky, i subjekty, kterým je datová schránka zřizována obligatorně.²³⁶ Rozhodnutí o zneplatnění přístupových údajů je správním rozhodnutím, nevyhověl-li správní orgán žádosti, adresát má možnost podat proti rozhodnutí opravný prostředek.²³⁷

Zrušení datové schránky – provádí jej Ministerstvo vnitra ČR a je rozvedeno v § 13 ZDS. Zahrnuje případ úmrtí fyzické osoby, ukončení podnikání fyzické osoby a

sociálního pojištění. Držitel datové schránky má možnost zažádat o vydání komerčního certifikátu, pokud chce zvýšit zabezpečení své datové schránky.

²³¹ Z komerčních služeb se jedná například o službu Recomando, Datovka od firmy Dignity. Viz § 9 odst. 3 ZDS. Nespornou výhodou je vytvoření kopie všech zpráv na lokální disk, tj. zálohování zpráv, a i uspořádání archivu zpráv je přehlednější.

²³² Viz § 29 ZDS a podrobně Provozní řád ISDS.

²³³ Novým statutárním orgánem nebo vedoucím, nikoli rejstříkovým soudem. In fine § 12 odst. 3 ve smyslu § 15 odst. 3 ZDS.

²³⁴ Podrobně § 12 odst. 2–3 ZDS.

²³⁵ § 12 odst. 4 ZDS odkazuje na zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁶ Viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 171. ISBN 978-80-7201-777-5.

²³⁷ Viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 174. ISBN 978-80-7201-777-5.

následný výmaz z rejstříku, zánik právnické osoby, zrušení OVM. Ke zrušení dojde po třech letech²³⁸ od rozhodné události.

Shrnutí základních funkcí datové schránky:

- a) Procházet zprávy dodané a odeslané.
- b) Vytvořit zprávu novou.
- c) Nastavit některé parametry datové schránky:
 - nastavení úrovně zabezpečení a změny hesla včetně jeho platnosti (cyklické měnění hesla po devadesáti dnech nebo možnost zvolit heslo na neomezenou dobu); to může činit pouze osoba oprávněná a administrátor,
 - nastavení způsobu přihlašování,
 - notifikační centrum,²³⁹ které obsahuje upozornění na dodanou datovou zprávu, a to buď emailem zdarma, nebo zpoplatněnou službou SMS,
 - spravování seznamu uživatelů,
 - lze využít nastavení komerčních služeb (v případě, kdy adresát ani odesílatel nejsou OVM, nýbrž soukromé osoby lze použít placenou službu poštovní datové zprávy²⁴⁰),
 - datový trezor (dříve dlouhodobé úložiště datových zpráv); je to komerční služba nabízená Českou Poštou, zajišťující přemístění datových zpráv z datové schránky po uplynutí devadesáti dnů do tohoto datového trezoru, čímž je zamezeno jejich ztrátě,^{241,242}
 - funkce ověření datových zpráv, která umožňuje za prvé ověřit, že datová zpráva (ve formátu „zfo“) skutečně prošla ISDS a nejedná se o falzum, a za

²³⁸ Zrušení bude tedy následovat vždy po třech letech po znepřístupnění datové schránky podle § 11 ve spojení s § 13 ZDS.

²³⁹ viz Příloha č. 2 Nastavení datové schránky – upozornění na dodání datové zprávy

²⁴⁰ Podrobněji § 18a odst.3 ZDS. §18a ZDS upravuje soukromoprávní komunikaci fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob s výjimkou OVM.

²⁴¹ Placeno paušálními částkami podle počtu archivovaných zpráv a délky doby archivace.

²⁴² K tomu MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 199. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři poukazují na nedostatek datového trezoru, „*Datový trezor neřeší problém neplatných certifikátů resp. nemožnosti ověření podpisů, značek a razítek, ani neobnovuje nějakým způsobem ochranu integrity dokumentu v čase, např. „přerazítkováním“ časovými razítky.*“

druhé přerazítkování datových zpráv pomocí kterého se zajišťuje splnění podmínek dlouhodobé průkaznosti datové zprávy.²⁴³

Specifika doručování do datové schránky

Komplexní úpravu obsahuje ZDS, ostatní právní předpisy upravující doručování na něj pouze odkazují.²⁴⁴ Pořadí způsobů doručení dle jednotlivých právních předpisů zůstává zachováno.²⁴⁵

Povinnost OVM doručovat přednostně prostřednictvím datových schránek vyplývá ze znění § 17 ZDS: „*Umožňuje-li to povaha dokumentu²⁴⁶, orgán veřejné moci jej doručuje jinému orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje na místě. Umožňuje-li to povaha dokumentu a má-li fyzická osoba, podnikající fyzická osoba nebo právnická osoba zpřístupněnu svou datovou schránku, orgán veřejné moci doručuje dokument této osobě prostřednictvím datové schránky, pokud se nedoručuje veřejnou vyhláškou nebo na místě. Doručuje-li se způsobem podle tohoto zákona, ustanovení jiných právních předpisů upravující způsob doručení se nepoužijí.*“

Obligatorně se doručuje komunikace prostřednictvím datové schránky při obousměrné komunikaci OVM navzájem a při komunikaci OVM s fyzickými a právnickými osobami, které mají zpřístupněnu datovou schránku, ať už zřízenou na základě zákona (tj. z moci úřední) či dobrovolně (tj. na žádost).²⁴⁷

Komunikace prostřednictvím datové schránky je pak fakultativní při provádění úkonů fyzickými a právnickými osobami vůči OVM a při komunikaci osob mezi sebou.²⁴⁸

Jedná se o prioritní způsob doručování, který má přednost před všemi ostatními způsoby doručování (elektronickými i listinnými), vyjma případů doručování na místě²⁴⁹ a veřejnou vyhláškou.²⁵⁰

²⁴³ Blíže bude popsáno v dalším textu.

²⁴⁴ Viz § 19 odst. 1 správního řádu, který stanoví přednostní doručení do datové schránky.

²⁴⁵ § 17 odst. 2 ZDS

²⁴⁶ Pojem „dokument“ viz § 2 písm. e) zákona o archivnictví.

²⁴⁷ viz § 17 odst. 1 ZDS

²⁴⁸ viz § 18 odst. 1 ZDS

²⁴⁹ Například § 143 odst. 2 správního řádu, který zakotvuje ústní formu rozhodnutí na místě, dále § 150 odst. 5 téhož zákona o uložení příkazu na místě, též usnesení o předvedení podle § 60 odst. 1 téhož zákona je třeba doručit předváděné osobě na místě. Dále předání rozhodnutí v průběhu ústního jednání podle § 49 správního řádu.

ZDS podmiňuje použití datové schránky v § 17 odst. 1 povahou dokumentu. K dokumentům, jejichž povaha neumožňuje doručení prostřednictvím ISDS, se řadí cenné papíry, směnky a šeky, osobní doklady (občanský průkaz), dokumenty s ochrannými prvky (vodoznak, pečeť), v § 1 odst. 2 ZDS je vyloučena jeho použitelnost na dokumenty obsahujících utajované informace, ani ty nelze doručit prostřednictvím datové schránky.²⁵¹

Materiální výklad doručení

NSS i ÚS opakovaně judikovali, že i v případě, kdy OVM nedoručuje prostřednictvím datové schránky, ač tak učinit měl, ale v listinné formě, bude se v duchu materiální zásady doručení jednat o bezvadné doručení, pokud účastník měl možnost se s obsahem seznámit. NSS k tomu uvádí: „*Nesprávné doručení rozhodnutí správního úřadu je bez významu, dostalo-li se předmětné rozhodnutí, třeba oklikou, přece do pravých rukou strany.*“²⁵² Při posuzování řádnosti doručení je třeba vždy přihlížet k materiální funkci doručení, a to i při nedodržení priority doručování do datové schránky.^{253,254}

Pokud účastník na písemnost reagoval (např. včas podal správní žalobu), je zřejmé, že písemnost převzal a prokazatelně se s ní seznámil, pochybení při doručení nebude mít vliv na platnost a zákonnost rozhodnutí.²⁵⁵ Namítat později neúčinnost doručení je čistě účelovým jednáním. NSS uzavírá: „*Jestliže tedy na straně jedné je nutno trvat na tom, aby bylo řádně doručováno, neboť v opačném případě účastníci řízení mohou být výrazně dotčeni na svých právech (včetně přístupu k soudu), na straně druhé nelze přijmout formalistický a účelový přístup těchto účastníků, jakož ani formalistickou interpretaci těchto předpisů provedenou soudem. Je-li totiž adresát s obsahem písemnosti obeznámen, potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, nemá význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená,*

²⁵⁰ Například podle § 144 správního řádu doručuje-li se v řízení s velkým počtem účastníků.

²⁵¹ Dále § 17 odst. 7 ZDS, který vylučuje komunikaci mezi OVM prostřednictvím ISDS, je-li mezi nimi z důvodů bezpečnosti zavedena jiná forma elektronické komunikace.

²⁵² rozhodnutí NSS Boh. A 779/21

²⁵³ viz rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010-95

²⁵⁴ K pochybení správního orgánu, který doručoval prostřednictvím provozovatele poštovních služeb namísto do datové schránky adresáta, např. rozhodnutí NSS ze dne 29. 6. 2011, čj. 8 As 31/2011-88.

²⁵⁵ Obdobně např. nález ÚS ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3807/11, rozhodnutí NSS ze dne 29. 6. 2011, čj. 8 As 31/2011-88.

že se doručení musí zopakovat, rozhodující je, zda se daná písemnost dostala do rukou adresáta.^{256,257}

V souladu se zásadou materiálního doručení nezakládá absence písemného pověření zaměstnance (sekretářky) k přebírání písemností určených do vlastních rukou bez dalšího neúčinnost doručení, je-li evidentní, že se adresát s písemností seznámil, neboť na ní reagoval. Takové pověření může být i konkludentní a vyplývat ze zavedené praxe.²⁵⁸ Ani doručení pouze zástupci s omezenou plnou mocí a nikoli i adresátu, nemá automaticky za následek neúčinnost doručení, dostala-li se písemnost nakonec do rukou adresáta, který nebyl touto formální vadou v doručování nikterak zkrácen na svých právech, protože: „ne každá vada v doručení musí mít za následek automaticky neúčinnost tohoto doručení. Tento postup by vedl k přepjatému formalismu i v případech, kdy vada v doručení nemá vliv na zákonnost rozhodnutí a nevede ke zkrácení práv daňového subjektu“.²⁵⁹

Pro zásadu materiálního doručení hovoří i pravidlo obsažené v § 84 odst. 2 správního řádu o neoznámení rozhodnutí.²⁶⁰ Argumentem *a fortiori*, (*a maiori ad minus*) platí-li to pro rozhodnutí, tím spíše to platí pro jiné méně důležité písemnosti.²⁶¹ Materiální zásadu doručení lze dovodit i z § 19 odst. 6 poslední věty správního řádu: „Písemného dokladu o doručení nebo dodání však není zapotřebí, je-li z postupu

²⁵⁶ rozhodnutí NSS ze dne 6. 3. 2009, čj. 1 Afs 148/2008-73. Stěžovatel namítal neúčinnost doručení zástupci. NSS své rozhodnutí podložil odbornou literaturou, konkrétně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 169. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor uvádí, že „Chová-li se účastník v řízení tak, že z jeho jednání je zřejmé, že je mu obsah písemnosti znám, není písemného dokladu zapotřebí.“ Dále pak rozhodnutí NSS ze dne 29. 8. 2012, 1 Ans 7/2012-43 a náleží ÚS ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV ÚS 2594/11.

²⁵⁷ Shodně viz Právní účinky doručení podle správního řádu v případě, kdy mělo být doručováno do datové schránky a právní účinky doručení do nesprávné datové schránky. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2009, č. 86. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravniemu-radu.aspx>. Poradní sbor došel k závěru, že „V případě, že by bylo v ostatních věcech (než 've věcech podnikání') doručováno do datové schránky podnikající fyzické osoby, považuje se daná písemnost za doručenu, pokud se s ní přihlášením do datové schránky prokazatelně seznámila přímo osoba, pro niž byla datová schránka zřízena.“

²⁵⁸ viz rozhodnutí NSS ze dne 14. 3. 2007, čj. 8 Afs 25/2006-67 a rozhodnutí NSS ze dne 13. 2. 2008, sp. zn. 2 As 56/2007-71

²⁵⁹ Rozhodnutí NSS ze dne 11. 7. 2006, čj. 7 Afs 79/2005-52 ve věci doručení výzvy v daňovém řízení pouze manželce adresáta zmocněné k přijímání písemností do vlastních rukou a nikoli samotnému adresátu podle již neúčinného § 17 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků (nahrazen daňovým řádem s účinností od 1. 1. 2011).

²⁶⁰ § 84 odst. 2 správního řádu „Neoznámení rozhodnutí se nemůže dovolávat ten, kdo se s ním prokazatelně seznámil. Na takového účastníka se hledí, jako by mu správní orgán doručil rozhodnutí s chybějícím poučením podle § 83 odst. 2.“

²⁶¹ Shodně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 241. ISBN 978-80-7273-166-4.

účastníka řízení v řízení zjevné, že mu bylo doručeno.“ Obdobně stanoví § 50f odst. 5 občanského soudního řádu, že doručení lze prokázat i jiným než zákonem stanoveným způsobem.^{262,263} Za takové prokázání nebo postup lze podřadit reakci adresáta na písemnost, např. podáním odvolání. Výklad ve světle materiální zásady doručení shledávám plně v souladu s účelem doručení,²⁶⁴ je-li adresát s informací zjevně obeznámen a jedná s ohledem na ni, bylo by prosazování čistě formální stránky doručení neúměrným zvýhodňováním účastníka řízení oproti správnímu orgánu.

Okamžik doručení do datové schránky

Okamžiku doručení jsem věnovala i část v kapitole základní pojmy. Tento pojem je úzce spjat s doručováním do datové schránky, proto si jej dovoluji podrobněji rozebrat v této kapitole, abych lépe a zřetelněji zachytila všechny souvislosti.

Při určování okamžiku doručení je nutné posuzovat, zda je příjemcem OVM či nikoliv. Na fyzické osoby, fyzické osoby podnikající a právnické osoby se vztahuje § 17 odst. 3 ZDS, je jim doručeno faktickým přihlášením osoby, která má k písemnosti přístup, anebo fikcí doručení desátým dnem ode dne dodání dokumentu (datové zprávy) do datové schránky podle § 17 odst. 4 ZDS.²⁶⁵

Doručením dokumentu se z elektronické dodejky stává elektronická doručenka. Doručenka obsahuje ID zprávy, označení odesílatele a příjemce, obecné informace jako věc, číslo jednací, spisová značka, určení o jaký typ doručení se jedná a samozřejmě informace o dodání a doručení. O okamžiku dodání datové zprávy je odesílatel

²⁶² Shodně SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 211. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři potvrzují, že „*doručení lze prokázat také nikoli zákonem předepsaným příkazem doručení (především doručenkou), ale i prokázáním faktického doručení*“.

²⁶³ Ze speciálních zákonů viz § 51 odst. 3 druhá věta daňového řádu.

²⁶⁴ K tomu BURDA, Zdeněk. *Judikatura k doručování. Daně a právo v praxi*, 2011, roč. 2011, č. 6. Dostupné z: [http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34057v43534-judikatura-k-dorucovani/?search_query=\\$issue=11418](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34057v43534-judikatura-k-dorucovani/?search_query=$issue=11418). Burda uvádí, že „*Důvodem existence právní úpravy doručení je jistě mimo jiné i potřeba zabezpečit, aby si doručující správní orgány či soudy mohly být jisty, že se písemnost dostala do rukou adresáta.*“

²⁶⁵ Uvedené shodně platí při dodávání dokumentů mezi soukromými osobami navzájem (tj. mezi fyzickými osobami, podnikajícími fyzickými osobami a právnickými osobami), neboť § 18a odst. 2 ZDS od novely provedené zákonem č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony výslovně stanoví, že: „*Dokument dodaný podle odstavce 1 je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k tomuto dokumentu.*“

informován v oznámení zaslaném prostřednictvím ISDS.²⁶⁶ Okamžikem dodání datové zprávy se rozumí okamžik, od kterého se nachází datová zpráva v dispozici příjemce, tedy je dostupná v jeho datové schránce.

Pro OVM platí opakovaně judikovaný názor,²⁶⁷ že dokument je doručen OVM okamžikem dodání datové zprávy do schránky OVM, protože: „*není přijatelné, aby orgán veřejné moci (zde soud) vlastním postupem (zejména svým pasivním přístupem či nečinností – nepřihlášením oprávněné osoby do datové schránky) určil okamžik, kdy mu bude podání účastníka řízení předáno, tedy kdy z procesněprávního hlediska vyvolá účastníkem zamýšlené důsledky. To vše navíc v situaci, kdy podání účastníka je dodáno do datové schránky orgánu veřejné moci, a tedy se objektivně a fakticky nachází v jeho dispoziční sféře*“.²⁶⁸

Ke shodnému názoru se přiklonil i poradní sbor Ministra vnitra ČR, který jej opřel o skutečnost, že účastník po okamžiku dodání jím odesílané písemnosti do datové schránky OVM nemůže nijak ovlivnit další práci s datovou zprávou, např. i to, zda ji podatelna odeslala příslušné osobě, nebo zda s ní ona osoba vůbec začala pracovat a seznámila se s jejím obsahem. OVM by tak mohl svou činností nebo lépe řečeno nečinností sám určit okamžik doručení.²⁶⁹ Proto je třeba v souladu s principem ochrany účastníků, zaujmout výklad svědčící v jejich prospěch.²⁷⁰

ÚS aplikoval stejný princip i na podání učiněná emailem a vyloučil, že by dnem doručení podání prostřednictvím elektronické pošty byl až den předání tohoto podání mezi pracovišti soudu.²⁷¹

Stejný výklad, ohledně okamžiku dodání se použije i v případě, kdy OVM doručuje v postavení účastníka řízení písemnost jinému OVM (např. soudu). Za okamžik doručení bude též považován okamžik dodání do datové schránky.²⁷²

²⁶⁶ Viz § 20 odst. 1 písm. c) ZDS

²⁶⁷ Například rozhodnutí NSS ze dne 16. 7. 2008, čj. 3 As 6/2008-96 a rozhodnutí NSS ze dne 23. 11. 2011, čj. 5 As 102/2011-61.

²⁶⁸ Rozhodnutí NSS ze dne 15. 7. 2010, čj. 9 Afs 28/2010-79. Dále náleží ÚS ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 3518/11, ve kterém ÚS jednoznačně judikoval, že: „*Podání prostřednictvím datové schránky vůči orgánu veřejné moci je učiněno okamžikem dodání datové zprávy do schránky orgánu veřejné moci.*“

²⁶⁹ viz rozhodnutí NSS ze dne 15. 7. 2010, čj. 9 Afs 28/2010-79 NSS

²⁷⁰ Viz Určení okamžiku učinění podání orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*. 2009, č. 84. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>

²⁷¹ Viz náleží ÚS ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 750/06.

²⁷² viz rozhodnutí NSS ze dne 15. 7. 2010, čj. 9 Afs 28/2010-79

Odlíšení okamžiku doručení od okamžiku dodání²⁷³

Jedná se o určení okamžiku doručení v případech: „*Dle § 17 odst. 3 zákona č. 300/2008 Sb. ... kdy orgán veřejné moci činí podání vůči jinému orgánu veřejné moci, fyzické osobě, podnikající fyzické osobě či právnické osobě.*“²⁷⁴

Při posuzování okamžiku doručení se všemi jeho účinky a rozsahu zpráv, na které se tyto účinky vztahují, je třeba vzít v úvahu rozsahem oprávnění osoby, jež se do datové schránky přihlásila, neboť: „*dokument, který byl dodán do datové schránky, je doručen okamžikem, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu*“.²⁷⁵ Úspěšným přihlášením osoby oprávněné²⁷⁶ dojde k doručení všech dodaných zpráv do datové schránky, od posledního přihlášení.²⁷⁷ Osobou oprávněnou je v případě datových schránek fyzické osoby osoba, pro kterou byla datová schránka zřízena, v datových schránkách právnických osob má toto postavení členové statutárních orgánů. Stejný účinek z pohledu doručení má přihlášení osoby pověřené s právem „číst všechny zprávy“.²⁷⁸

Speciální případ je doručení fikcí a to, po marném uplynutí lhůty deseti dnů od dodání datové zprávy do datové schránky.²⁷⁹

Základní informace o datové zprávě a jejím průchodu ISDS jsou s přesností na vteřiny zachyceny na doručence.²⁸⁰ Tím se rozumí jednak okamžik odeslání, dále okamžik dodání do datové schránky příjemce a okamžik doručení. Přímou na doručence je výslovně uvedeno, že v případě kdy je příjemcem datové zprávy OVM vystupující v postavení OVM, byla mu datová zpráva doručena okamžikem dodání, v ostatních případech nastupuje účinek doručení přihlášením oprávněné osoby nebo osoby pověřené,²⁸¹ popřípadě se může jednat o dřívější datum, pokud nastala fikce doručení nebo došlo k doručení dodáním do schránky OVM, jak je uvedeno výše.

²⁷³ Výklad se netýká okamžiku doručení u OVM, u něhož dochází k účinkům doručení již samotným dodáním datové zprávy do datové schránky OVM (viz předchozí text).

²⁷⁴ rozhodnutí NSS ze dne 15. 7. 2010, čj. 9 Afs 28/2010-79

²⁷⁵ § 17 odst. 3 ZDS

²⁷⁶ Osoby oprávněné nalezneme v § 8 ZDS

²⁷⁷ Pro připomenutí – účinky doručení jsou obdobné jako u doručení do vlastních rukou.

²⁷⁸ usnesení ÚS ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11

²⁷⁹ viz následující text

²⁸⁰ viz Příloha č. 3 Doručeníka datové zprávy

²⁸¹ Popřípadě přihlášení pomocí aplikace třetí strany (elektronický systém spisové služby, tj. software spisové služby) pomocí systémového certifikátu viz § 29 ZDS. Podrobně Provozní řád ISDS. Bude rozebráno dále.

Datová schránka nabízí i možnost fyzickým a právnickým osobám spolu soukromoprávně komunikovat, v tomto případě okamžik doručení nastává přihlášením osoby oprávněné k přístupu do datové schránky.²⁸²

Fikce doručení do datové schránky²⁸³

Fikci doručení upravuje § 17 odst. 4 ZDS: „*Nepřihlásí-li se do datové schránky osoba podle odstavce 3 ve lhůtě 10 dnů ode dne, kdy byl dokument dodán do datové schránky, považuje se tento dokument za doručený posledním dnem této lhůty; to neplatí, vylučuje-li jiný právní předpis náhradní doručení.*“ Fikce doručení se týká pouze fyzických osob, podnikajících fyzických osob, právnických osob a OVM, pokud vystupují v pozici soukromé osoby.

U doručení fikcí podle § 17 odst. 4 ZDS se neuplatní obecné předpisy upravující počítání času,²⁸⁴ tudíž se do lhůty deseti dnů započítají pracovní dny i dny pracovního klidu, státní svátky nevyjímaje.²⁸⁵ Na uplatnění fikce doručení nebude mít vliv ani to, případně-li poslední den lhůty na některý z těchto dnů. Vyplývá to z postavení ZDS jako zákona *lex specialis* k ostatním právním předpisům upravujícím doručování.

Vztahem speciální a obecné úpravy se zabýval NSS a vyloučil pravidla pro počítání času v daňovém řádu na lhůtu podle ZDS.²⁸⁶ NSS ve zmíněném rozhodnutí vychází se zásady neomezeného přístupu do datové schránky, která doručování prostřednictvím ISDS zásadně odlišuje od doručování poštou.²⁸⁷

Z logiky věci plyne, že se fikce neuplatní v případě dřívějšího přihlášení osoby. Fikci nelze uplatnit ani v případě, kdy byla datová zpráva odeslána fyzické osobě do její jiné datové schránky, než která je k danému řízení příslušná, například pokud by byl

²⁸² viz § 18a ZDS

²⁸³ Odlišný názor viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 176. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři jsou toho názoru, že se nejedná o fikci nýbrž o „*nevyvratitelnou skutkovou domněnku doručení desátým dnem po uložení do datové schránky*“. Tuto ukládací domněnku nelze dle autorů použít v případech, u kterých je vyloučeno doručení uložením.

²⁸⁴ Konkrétně § 40 správního řádu. K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 239. ISBN 978-80-7273-166-4. Vedral rovněž uvádí, že „*Pro počítání oně 10denní lhůty...se neuplatní pravidla pro počítání času lhůt podle § 40 správního řádu, neboť přihlášení se do datové schránky není úkonem v řízení.*“

²⁸⁵ Obdobně viz Určení okamžiku učinění podání orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2009, č. 84. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>. Počítání lhůty podle § 17 odst. 4 ZDS. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*. 2010, č. 93. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>

²⁸⁶ viz rozhodnutí NSS ze dne 16. 5. 2013, čj. 5 Afs 76/2012-28

²⁸⁷ viz rozhodnutí NSS ze dne 16. 5. 2013, čj. 5 Afs 76/2012-28

platební výměr v daňovém řízení odeslán do datové schránky fyzické osoby místo datové schránky podnikající fyzické osoby, jak potvrzuje judikatura.²⁸⁸ Aplikace fikce je vyloučena při nedodržení priority doručení do datové schránky.²⁸⁹

Na druhou stranu je nutno vycházet z materiální funkce doručení a ze zásady *vigilantibus iura*. Pokud měl adresát možnost se s obsahem datové zprávy seznámit, nepovažuje se doručení do chybné datové schránky za podstatnou vadu řízení.²⁹⁰

Podle § 17 odst. 4 poslední věty ZDS se fikce doručení neuplatní v případě, kdy jiný právní předpis vylučuje náhradní doručení.²⁹¹ Nicméně správní řád náhradní doručení nikde nevylučuje.

Žádost o vyslovení neúčinnosti doručení do datové schránky²⁹²

Držitel datové schránky může žádat o vyslovení neúčinnosti doručení za podmínek stanovených jiným právním předpisem, tedy právním předpisem příslušným pro dané řízení.^{293,294} Podrobněji rozvedeno v kapitole Základní pojmy.

Krátce k účinkům podání prostřednictvím datové schránky

O účincích podání prostřednictvím datové schránky hovoří § 18 ZDS. Fyzické a právnické osoby mohou²⁹⁵ využít svou²⁹⁶ datovou schránku při provádění úkonů vůči

²⁸⁸ Například rozhodnutí NSS ze dne 3. 3. 2011, čj. 9 As 90/2010-58.

²⁸⁹ Shodně Právní účinky doručení podle správního řádu v případě, kdy mělo být doručováno do datové schránky a právní účinky doručení do nesprávné datové schránky. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*. 2009, č. 86. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

²⁹⁰ Například rozhodnutí NSS ze dne 6. 3. 2009, čj. 1 Afs 148/2008-73, rozhodnutí NSS ze dne 29. 8. 2012, čj. 1 Ans 7/2012-43 a náleží ÚS ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11.

²⁹¹ Například § 173 odst. 1 občanského soudního řádu u platebního rozkazu a § 64 odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, u usnesení o zahájení trestního stíhání, obžaloby, návrhu na potrestání, trestního příkazu, rozsudku a dalších.

²⁹² Dle terminologie § 24 odst. 2 správního řádu se jedná o „*neplatnost doručení*“.

²⁹³ § 17 odst. 5 ZDS

²⁹⁴ V daňovém řízení platí při doručování datovou schránkou § 42 daňového řádu, který odkazuje na ZDS jako *lex specialis*. Podle Generálního finančního ředitelství a NSS se úprava správního řádu nepoužije. Podle názoru NSS se touto speciální úpravou nebude řídit vše, např. na fikci doručení se použije obecná úprava.

²⁹⁵ Mohou, a tedy nemusí. Rozhodnutí závisí čistě na volbě dotyčných osob, nejedná se o obligatorní postup jako v případě doručování od OVM k subjektu.

²⁹⁶ Viz usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 13. 5. 2011, sp. zn. 15 Co 337/2011. Krajský soud rozhodl, že „*Podání učiněné prostřednictvím datové schránky je podáním té osoby (fyzické či právnické), které byla datová schránka zřízena, a je vyloučené, aby podání učiněné prostřednictvím datové schránky určité osoby bylo považováno za podání učiněné osobou jinou.*“ Dále usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 6. 2012 čj. 47 Co 71/2010-249.

OVM a takový úkon bude mít stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný,²⁹⁷ s výjimkou kdy jiný právní nebo vnitřní předpis požaduje společný úkon více z uvedených osob.²⁹⁸ Stejně tak mohou fyzické a právnické osoby použít datovou schránku při komunikaci mezi sebou,²⁹⁹ přičemž právní účinky jsou postavené na roveň doručení do vlastních rukou.

ISDS již automaticky zobrazuje to, zda odesílající osoba byla oprávněnou či pověřenou, toto rozlišení v systému přibylo na základě rozhodnutí NSS.³⁰⁰ Jedna z funkcí datové schránky umožňuje zvolit v datové zprávě identifikaci odesílatele. Při jejím „zaškrtnutí“ příjemce datové zprávy uvidí jmenovitě osobu, která datovou zprávu odeslala.³⁰¹

Možnosti zabezpečení při doručování datovou schránkou

ISDS zajišťuje **elektronické zabezpečení** při doručování datovou schránkou, a to připojením kvalifikovaného časového razítka a/nebo připojením elektronické značky.

Časové razítko³⁰²

Definice kvalifikovaného časového razítka byla do účinnosti nového zákona SdeT³⁰³ obsažena v § 2 písm. r) ZOE, který jej definoval jako datovou zprávu, „*kteřou vydal kvalifikovaný poskytovatel certifikačních služeb a která důvěryhodným způsobem spojuje data v elektronické podobě s časovým okamžikem, a zaručuje, že uvedená data v elektronické podobě existovala před daným časovým okamžikem*“.

²⁹⁷ Viz rozhodnutí NSS ze dne 17. 2. 2012, čj. 8 As 89/2011-31. NSS potvrdil, že „*Při splnění stanovených podmínek tedy není nutné, aby podání bylo podepsáno zaručeným elektronickým podpisem.*“

²⁹⁸ Například v situaci více jednatelů právnické osoby, kteří jsou povinni, podle zakladatelského dokumentu, jednat společně.

²⁹⁹ Viz § 18a ZDS. Jedná se o poštovní datové zprávy, které jsou zpoplatněny.

³⁰⁰ Rozhodnutí NSS ze dne 17. 2. 2012, čj. 8 As 89/2011-31. NSS k doložení pověření pověřené osoby dodává, „*Pokud takové podání činila osoba pověřená, měl by její úkon podle téhož ustanovení rovněž stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný, jestliže by tato osoba doložila své pověření.*“

³⁰¹ viz Příloha č. 4 Identifikace odesílatele datové zprávy

³⁰² viz Příloha č. 5 Časové razítko

³⁰³ Blíže je zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce a o změně některých zákonů rozebrán v kapitole č.9 o aktuální české a unijní právní úpravě. Od novely provedené zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů Ministerstvo vnitra dle § 20 odst. 1 písm. a) ZDS nepřipojuje k datové zprávě odeslané prostřednictvím ISDS (výhradně) časové razítko, nýbrž „*data prokazující existenci datové zprávy k okamžiku jejího odeslání z datové schránky*“.

Z uvedeného je zřejmé, jak je důležité časové prokazování dodání a doručení zprávy. K tomu aktuálně v České republice slouží právě časové razítko, které prokazuje existenci písemnosti v konkrétním okamžiku. Časová razítka garantují, že dokument existoval v konkrétním časovém okamžiku a od té doby se nezměnil. Jedná se o elektronický nástroj zajištění průkaznosti časových údajů uvedených na datové zprávě v elektronickém styku. Kromě časových údajů tedy zajišťují i neměnnost celé datové zprávy v datové schránce a zároveň stanovují dobu, podle níž se lze orientovat při ověření platnosti certifikátu či dalších skutečností.³⁰⁴ Jakákoli změna v dokumentu opatřeném elektronickými zabezpečovacími prvky bude patrná. Věrohodnost údajů uvedených na doručence datové zprávy je zajištěna právě použitím časových razítek.

Časová razítka jsou založena na elektronických certifikátech, které po určité době³⁰⁵ expirují. Pro zachování platnosti digitálního dokumentu je potřeba před vypršením platnosti certifikátu připojit časové razítko nové. V souvislosti s datovými schránkami je používán pojem „přerazítkování“, kdy je k původnímu časovému razítku, kterému se blíží doba expirace, přidáno časové razítko nové a je-li toto nové časové razítko přidáno před vypršením původního, považuje se za platné i původní časové razítko.³⁰⁶

Tímto způsobem lze (resp. bylo možné) zajistit dlouhodobou platnost digitálních dokumentů, tedy i datových zpráv z datových schránek, v souladu se zněním § 69a zákona o archivnictví. Zmíněný zákon o archivnictví vázal v § 69a odst. 5 prokázání pravosti dokumentu v digitální podobě na uznávaný elektronický podpis nebo značku a připojení kvalifikovaného časového razítka, a to stanovením vyvratitelné domněnky pravosti digitálního dokumentu, která zněla „*Neprokáže-li se opak, dokument v digitální podobě se považuje za pravý, byl-li podepsán uznávaným elektronickým podpisem nebo označen uznávanou elektronickou značkou osoby, která k tomu byla v okamžiku podepsání nebo označení oprávněna, a následně za doby platnosti uznávaného elektronického podpisu a kvalifikovaného certifikátu, na kterém je uznávaný*

³⁰⁴ Například otázka platnosti zástupčího oprávnění podepisující osoby.

³⁰⁵ 5–7 let

³⁰⁶ Viz § 3 odst. 4 a 5 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 212/2012 Sb., o ověření platnosti zaručeného elektronického podpisu, která však byla s účinností SdeT zrušena. Dříve funkce reautorizace, nyní funkce přerazítkování v datové schránce, která zajistí automatické přerazítkování datové zprávy, v kombinaci s produktem Long Term Validator společnosti Dignita, je možné takto „přerazítkovat“ datové zprávy hromadně. Viz VODIČKA, Milan. 2012. Datové schránky II. Bulletin Komory Daňových poradců České Republiky. 2012(2).

elektronický podpis založen, nebo uznávané elektronické značky a kvalifikovaného systémového certifikátu, na kterém je uznávaná elektronická značka založena, opatřen kvalifikovaným časovým razítkem. To platí i pro dokumenty vzniklé z činnosti původců, kteří nejsou určenými původci.

Zdůrazňuji, že s účinností SdeT bylo citované ustanovení § 69a odst. 5 zákona o archivnictví zrušeno bez náhrady a vyvratitelné domněnky pravosti digitálního dokumentu tím z českého právního řádu vytratila, což považují za nesmírnou a závažnou nedůslednost českého zákonodárce.

Časové omezení platnosti razítek je třeba mít na paměti, neboť pokud k písemnosti není připojeno platné časové razítko, nelze prokázat okamžik doručení, tedy ani platnost zástupčího oprávnění podepisující osoby.

Náležitosti kvalifikovaného časového razítka stanovil § 12 ZOE. Bylo jimi například unikátní číslo, čas odpovídající koordinovanému světovému času, elektronická data, pro které bylo vydáno, elektronickou značku příslušného poskytovatele certifikačních služeb a další. Výhradně kvalifikovaná časová razítka byla do účinnosti SdeT připojována automaticky ke každé datové zprávě doručované prostřednictvím ISDS.³⁰⁷ Náklady na jejich použití jsou hrazeny Ministerstvem vnitra ČR.

Elektronická značka³⁰⁸

Úvodem poznamenávám, že SdeT sice zrušil ZOE, avšak sám úpravu elektronických značek neobsahuje³⁰⁹, proto vycházím v následujícím textu výhradně ze z již neúčinného ZOE.

Každá zpráva je navíc opatřena elektronickou značkou, která je tam přidělována automaticky ISDS a je definována v § 4 ZOE „*Uznávanou elektronickou značkou se rozumí elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.*“

³⁰⁷ Nikoli každý elektronický dokument vyhotovovaný OVM je opatřen kvalifikovaným časovým razítkem, např. platební výměr. Nicméně časové razítko resp. data prokazující existenci datové zprávy k okamžiku jejího odeslání z datové schránky bude vždy automaticky přidělené na zpravě, která pošla ISDS (nikoli byla-li zaslána „emilem“).

³⁰⁸ Fikce § 3a odst. 2 zákona o elektronickém podpisu nepředpokládá, že by se jednájící osoba s obsahem seznámila: „*Pokud označující osoba označila datovou zprávu, má se za to, že tak učinila automatizované bez přímého ověření obsahu datové zprávy a vyjádřila tím svou vůli.*“

³⁰⁹ Úpravu elektronických značek neobsahuje ani eIDAS, který pojem elektronická značka vůbec nezná.

Podle § 3a odst. 1 ZOE: „*Použití elektronické značky založené na kvalifikovaném systémovém certifikátu a vytvořené pomocí prostředku pro vytváření elektronických značek umožňuje ověřit, že datovou zprávu označila touto elektronickou značkou označující osoba.*“ Uznávanou elektronickou značkou je označováno například oznámení o dodání datové zprávy do datové schránky adresáta a vyrozumění o dodání datové zprávy do datové schránky³¹⁰.

Současné pojetí elektronické značky je velmi blízké institutu elektronické pečeti v eIDAS. Elektronická značka funguje na stejném principu jako elektronický podpis, nicméně slouží k identifikaci instituce například rejstříkového soudu jako organizační složky státu. Jejich funkcí je tedy jednak jednoznačná identifikace dané instituce a i zajištění integrity písemnosti.³¹¹

V ZOE je pro uživatele elektronické značky používán termín „osoba označující“. Uznávanou elektronickou značkou je pak podle § 11 odst. 4 ZOE elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.³¹²

Tyto zabezpečovací prvky zajišťují neměnnost datových zpráv v souladu se ZOE.³¹³ Z tohoto důvodu je nutné zachovávat datové zprávy celé ve formátu „zfo“, který obsahuje i obálku datové zprávy s doručenkou a se všemi datovými údaji, razítky a elektronickou značkou.³¹⁴

Autorizovaná konverze dokumentu^{315,316,317}

³¹⁰ Dle novely provedené zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů již nejsou připojovány výhradně elektronické značky, nýbrž je třeba zajistit zabezpečení „*způsobem zajišťujícím integritu, případně původ dat*“.

³¹¹ Viz § 4 zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu) „*Použití zaručeného elektronického podpisu nebo elektronické značky zaručuje, že dojde-li k porušení obsahu datové zprávy od okamžiku, kdy byla podepsána nebo označena, toto porušení bude možno zjistit.*“

³¹² Například rozhodnutí o reklamaci zasilaném Veřejnou zdravotní pojišťovnou bude opatřeno uznávaným elektronickým podpisem konkrétní osoby nikoli pouze elektronickou značkou.

³¹³ viz § 4 zákona o elektronickém podpisu

³¹⁴ Dalším důvodem pro uchovávání datových zpráv „celých“ ve formátu „zfo“, je možnost jejich pozdější konverze do listinné podoby.

³¹⁵ Srovnej vidimace podle § 6 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování, kterou se ověřuje doslovná shoda opisu nebo kopie s předloženou listinou, nikoli však správnost a pravdivost údajů v listině obsažených ani jejich soulad s právními předpisy. Vidimace se stvrzuje ověřovací doložkou a úředním razítkem a vidimovaná listina se označí způsobem zamezujícím jakýmkoliv změnám.

Úprava je obsažena v § 24–26 ZDS. Definici pojmu konverze nalezneme hned v § 22 odst. 1 ZDS: „*Konverzí se rozumí:*

a) *úplné převedení dokumentu v listinné podobě do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo datovém souboru, ověření shody obsahu těchto dokumentů a připojení ověřovací doložky, nebo*

b) *úplné převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě a ověření shody obsahu těchto dokumentů a připojení ověřovací doložky.*“

Jedná se o obousměrný proces, spočívající buď v převedení listinného dokumentu do elektronického, nebo naopak, přičemž zároveň je i ověřena obsahová shoda³¹⁸ těchto dokumentů stvrzená ověřovací doložkou.³¹⁹ Obdobně jako u vidimace³²⁰ se autorizovanou konverzí nepotvrzuje správnost ani pravdivost údajů obsažených ve výstupu ani jejich soulad s právními předpisy.³²¹

Zákon neumožňuje konverzi obálky ani doručenky datové zprávy. Příjemce tak nemá žádnou možnost převést tyto elektronické zprávy do úředně ověřené listinné podoby.

Právní účinky výstupu konverze, jako úředně ověřená kopie vstupního dokumentu, stanoví § 22 odst. 2 ZDS. Povinnost přijímat výstupy konverze ze strany soudů, správních orgánů a jiných státních orgánů stanoví § 22 odst. 3 ZDS: „*Má-li být podle jiného právního předpisu předložen dokument v listinné podobě správnímu orgánu, nebo soudu anebo jinému státnímu orgánu (...) je tato povinnost splněna předložením jeho výstupu.*“ Tím dochází k zrovnoprávnění obou forem dokumentu.³²² Subjekty oprávněné provádět konverzi stanoví § 23 ZDS. Je možná konverze na žádost,

³¹⁶ K porovnání uvádí MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 224. ISBN 978-80-87576-36-6. Neautorizovanou konverzí, tj. bez ověřovací doložky, kdy nevznikne dokument s účinky veřejné listiny, nýbrž „prostá“ kopie dokumentu podle odst. 1 § 69a zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, který upravuje převádění dokumentů.

³¹⁷ viz Příloha č. 6 Odeslání dokumentu k autorizované konverzi dokumentů

³¹⁸ Shoda vstupního a výstupního dokumentu.

³¹⁹ Náležitostí ověřovací doložky podle § 25 ZDS, je název subjektu provádějícího konverzi, pořadové číslo konverze, údaj o shodě obsahu dokumentů a počtu stran výstupu, datum vyhotovení, údaje o uznávaném elektronickém podpisu a uznávané elektronické značce a kvalifikovaném časovém razítku a další.

³²⁰ § 6 odst. 2 zákona č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů

³²¹ § 24 odst. 5 ZDS

³²² Viz Datové schránky a činnost správních orgánů: Doporučení pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby. 2012. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>.

kteřou provádějí kontaktní místa veřejné správy (tzv. CZECH Pointy)³²³ a advokáti³²⁴. Konverzi z moci úřední provádí OVM.³²⁵

Samotný postup provádění konverze stanoví podrobně § 24 ZDS.³²⁶ Při konverzi do dokumentu v listinné podobě zahrnuje postup zejména ověření platnosti časového razítka a elektronického podpisu či elektronické značky nebo uznávané elektronické pečeti³²⁷, ověření, zda certifikát není zneplatněn a připojení ověřovací doložky k výstupu. Konverzi nelze provést, jedná-li se o listinný dokument, jehož jedinečnost nelze nahradit (osobní doklady, šeky, směnky, CP), nebo obsahuje-li dokument v listinné podobě zásahy snižující jeho věrohodnost (škrty, změny), není-li z dokumentu zřejmé, o jaký typ dokumentu se jedná (prvopis, vidimovaný dokument), nebo je-li opatřený plastickými prvky³²⁸ a v neposlední řadě, jedná-li se o provedení konverze na žádost, musí být dokument podepsán uznávaným elektronickým podpisem³²⁹ nebo uznávanou elektronickou značkou nebo zapečetěn uznávanou elektronickou pečeti.³³⁰

³²³ Zkratka označuje Český podací, ověřovací, informační, národní terminál. Byla vytvořena síť kontaktních míst veřejné správy provozovaných Ministerstvem vnitra ČR, jejich výčet obsahuje § 8a zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Jsou jimi např. notáři, obecní a krajské úřady, Česká Pošta, Hospodářská komora ČR a banky autorizované ministerstvem.

³²⁴ § 25c zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

³²⁵ Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, obsahuje definici orgánů veřejné moci v § 1 odst. 1 písm. a). Do novely provedené zákonem č. 192/2016 Sb., kterým se mění zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony se jednalo o státní orgány, orgány ÚSC, státních fondů, zdravotních pojišťoven, Českého rozhlasu, České televize, samosprávných komor zřízených zákonem, notářů a soudních exekutorů. V platném a účinném znění § 1 odst. 1 písm. a) jsou za orgány veřejné moci označeny státní orgány, územní samosprávné celky a fyzické nebo právnické osoby, pokud těmto fyzickým nebo právnickým osobám byla svěřena působnost v oblasti veřejné správy. Nové znění, kterým byl nahrazen původní taxativní výčet, považuji za vhodnější.

³²⁶ Podrobnosti stanoví vyhláška č. 193/2008 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů.

³²⁷ Uznávané elektronické pečeti upravuje eIDAS a do § 24 odst. 1 písm. b) ZDS byly vloženy zákonem č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů

³²⁸ Srovnej s § 25 odst. 1 písm. e) ZDS, který hovoří o zajišťovacích prvcích reflektovaných ověřovací doložkou. Těmito zajišťovacími prvky jsou např. vodoznak, reliéfní tisk a suchá pečeť. Tyto plastické prvky odpovídají prvkům bránícím provedení autorizované konverze z analogové do digitální podoby.

³²⁹ Dle novelizovaného znění § 24 odst. 4 písm. f) ZDS „podepsán způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje při právním jednání vůči státu v souvislosti s výkonem jeho působnosti účinky vlastnoručního podpisu“, Tj podepsán dle SdeT. Problém nicméně shledávám v tom, že o zrovnoprávnění kvalifikovaného elektronického podpisu s vlastnoručním nehovoří SdeT, nýbrž eIDAS, na které ZDS neodkazuje.

³³⁰ viz § 24 odst. 5 ZDS

Náležitosti dokumentu přípustného ke konverzi stanoví vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů. U elektronického dokumentu je vyžadován formát PDF nebo PDF A.³³¹

U datové zprávy bylo do účinnosti SdeT vyžadováno navíc ověření platnosti kvalifikovaného časového razítka nebo ověření platnosti uznávaného elektronického podpisu nebo značky. Konverzi tedy nešlo provést, byl-li uznávaný elektronický podpis (nebo značka) neplatný, pokud však kvalifikovaný certifikát, na kterém je založen, expiroval a dokument (nebo obálka datové zprávy) byl označen kvalifikovaným časovým razítkem, konverzi provést šlo.^{332,333} Konverzi šlo provést také tehdy, byl-li podpis platný a časové razítko absentovalo, přičemž tento fakt byl, stejně jako informace o platnosti certifikátu, vyznačen na ověřovací doložce. Od účinnosti eIDAS lze dokument pečetit uznávanou elektronickou pečetí a připojovat kvalifikované časové razítko dle eIDAS.³³⁴

Splnění uvedených náležitostí konvertovaného dokumentu se vyznačí a popíše v ověřovací doložce.³³⁵ Ověřovací doložky, vznikající při autorizované konverzi dokumentů, jsou ukládány do centrálního úložiště po dobu deseti let, kdy lze ověřit

³³¹ Jedná se o archivní formát „PDF“.

³³² Více MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 199. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři poznamenávají, „Podle posledních informací nicméně Czech POINT umožňuje konvertovat dokumenty, kde kvalifikovaný certifikát, na němž je založený elektronický podpis dokument, expiroval, a to za předpokladu, že dokument obsahuje časové razítko, které by mohlo prokázat, že byl dokument podepsán ještě v době platnosti certifikátu.“

³³³ Viz Datové schránky a činnost správních orgánů: Doporučení pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby. 2012. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>. V dokumentu se uvádí, že „Neplatnost kvalifikovaného certifikátu... není sama o sobě důvodem neprovedení autorizované konverze dokumentů. Je-li zjištěno, že kvalifikovaný certifikát expiroval (...) tato skutečnost nezakládá neplatnost podpisu (...) Obdobně ani v případě, kdy byl certifikát aktivně zneplatněn nelze dovozovat, že tato skutečnost má bez dalšího vliv na účinky podepsání.“

³³⁴ § 25 ZDS byl v souvislosti s účinností eIDAS novelizován zákonem č. 298/2016 Sb., kdy novelizovaný § 25 odst. 2 písm. f) a g), zní: „f) údaj o tom, zda byl vstup podepsán **uznávaným elektronickým podpisem, zapečetěn uznávanou elektronickou pečetí nebo označen uznávanou elektronickou značkou, identifikaci uznávaného elektronického podpisu, uznávané elektronické pečetě nebo uznávané elektronické značky alespoň v rozsahu identifikačního čísla kvalifikovaného certifikátu a údajů o kvalifikovaném poskytovateli služeb vytvářejících důvěru a o podepisující osobě, pečeticí osobě nebo označující osobě obsažených v kvalifikovaném certifikátu a údaj o výsledku ověření platnosti uznávaného elektronického podpisu, uznávané elektronické pečetě nebo uznávané elektronické značky,**

g) údaj o tom, zda byl vstup opatřen **kvalifikovaným elektronickým časovým razítkem, identifikaci kvalifikovaného elektronického časového razítka alespoň v rozsahu identifikačního čísla certifikátu a údajů o kvalifikovaném poskytovateli služeb vytvářejících důvěru obsažených v certifikátu a datum a čas uvedené v kvalifikovaném elektronickém časovém razítku,**“

³³⁵ viz § 25 ZDS

pravost každé jednotlivé ověřovací doložky.^{336,337} U analogového dokumentu bude ověřovací doložka připojena k dokumentu.³³⁸

Analogový dokument si lze vyzvednout na Czech POINTu ve lhůtě 30 dnů, za provedení konverze je stanoven poplatek, který se odvíjí od počtu stran, digitální dokument je uložen v centrální úschovně, odkud jej lze stáhnout pomocí unikátního bezpečnostního kódu.

Doručování na e-mailovou adresu

Úprava relevantní pro správní řízení je obsažena zejména v § 19 správního řádu, podle něhož lze na žádost účastníka doručovat na elektronickou adresu, pokud tuto možnost nevyloučil zákon a umožňuje to povaha věci.

Ustanovení § 42 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů, stanoví doručování prostřednictvím veřejné datové sítě, ale jen za podmínky, že nelze doručovat prostřednictvím datové schránky, která má přednost před ostatními způsoby doručování. Úpravu použitelnou na občanské soudní řízení obsahuje v § 46 odst. 2 občanského soudního řádu a lze jí použít, požádal-li adresát o doručování na e-mailovou adresu nebo s tím souhlasil.³³⁹

Mezi negativní vlastnosti e-mailu patří nezaručenost doručení, neověřitelnost odesílatele a nedůvěryhodnost data a času odeslání.³⁴⁰

Využití elektronického podpisu při doručování na emailovou adresu a prostřednictvím ISDS

Jak je uvedeno výše v textu, stěžejní úpravu do účinnosti SdeT obsahoval ZOE.³⁴¹ Nově účinná právní úprava³⁴² v mnohém z původní právní úpravy vychází,

³³⁶ viz § 26 odst. 2 ZDS

³³⁷ viz Příloha č. 8 Ověřovací doložka digitálního dokumentu

³³⁸ viz Příloha č. 7 Ověřovací doložka analogového dokumentu

³³⁹ Není stanoveno, zda je potřeba výslovného souhlasu, nebo stačí konkludentní, např. uvedení dané adresy na podání.

³⁴⁰ Viz LECHNER, Tomáš. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013, s. 153. ISBN 978-80-87576-41-0.

³⁴¹ Zákon vychází ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES ze dne 13. 12. 1999 o zásadách Společenství pro elektronické podpisy. Tato směrnice byla zrušena a nahrazena eIDAS.

³⁴² Tedy zejména SdeT spolu se zákonem, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech

přebírá již zažitě instituty, ať již v modifikované podobě nebo zcela. Některé základní instituty a zásady však byly v nově účinné právní úpravě opomenuty. Mezi tyto řadím zejména úpravu elektronických značek a obecných časových razítek, a dále i domněnku pravosti digitálního dokumentu.³⁴³

Ze všech shora uvedených důvodů jsem se rozhodla popsat v této části práce původní úpravu dle ZOE a v samostatné kapitole 9 aktuálně účinnou právní úpravu.

V § 2 písm. a) ZOE definuje pojem elektronický podpis jako „*údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě*“³⁴⁴ a zároveň uvádí jeho druhy. Těmi jsou prostý elektronický podpis a zaručený elektronický podpis, k jehož použití je nutné obstarat si certifikát. V případě prostého elektronického podpisu se jedná o údaje v elektronické podobě připojené a logicky spojené s datovou zprávou, které jednoznačně identifikují osobu, která datovou zprávu podepsala.³⁴⁵ K vytvoření zaručeného elektronického podpisu^{346,347} ještě navíc musí osoba podepisující použít prostředky, které má pod svou výhradní kontrolou a jeho způsob připojení k datové zprávě zaručuje, že každá následná změna dat bude zjištělná.^{348,349}

Integrita datové zprávy je velmi důležitou vlastností zaručeného elektronického podpisu. Je jí zajištěna neporušitelnost datové zprávy, neboť jakékoliv i drobné změny provedené po připojení podpisu způsobí porušení obsahu datové zprávy,³⁵⁰ které je

souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů a eIDAS

³⁴³ Zrušený § 69a odst. 5 zákona o archivnictví

³⁴⁴ Srovnej čl. 3 odst. 10 eIDAS

³⁴⁵ K tomu MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 282. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři upozorňují, že „*Zákon o elektronickém podpisu i směrnice o elektronickém podpisu (...) Neříkají nic o tom, jakou technologii mají být tato data vytvořena a jak se má postupovat při zmíněném ověření totožnosti.*“

³⁴⁶ Více k technologii podpisu MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 282. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři osvětlují, že „*Jedná se o údaje, které jsou připojeny k obsahu elektronického a které jsou vytvořeny zvláštním postupem, dnes nejčastěji s využitím kryptografie neboli šifrování.*“

³⁴⁷ Srovnej čl. 3 odst. 11 eIDAS ve smyslu čl. 26 eIDAS

³⁴⁸ viz § 2 písm. b) zákona o elektronickém podpisu

³⁴⁹ Srovnej s kvalifikovanými prostředky pro vytváření elektronických podpisů dle čl. 3 odst. 23 eIDAS

³⁵⁰ Tzv. elektronický podpis představuje otisk celého dokumentu (tzv. hash), čímž se diametrálně liší od tradičního podpisu.

snadno zjistitelné. Po připojení zaručeného elektronického podpisu nebo elektronické značky^{351,352} není možné provádět žádné změny obsahu datové zprávy.³⁵³

ZOE dále zavádí termín uznávaný elektronický podpis,^{354,355} k jeho vydání je příslušný pouze akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb^{356,357,358} a zakládá se na kvalifikovaném certifikátu.^{359,360} Jedná se o pouhou užší množinu zaručených elektronických podpisů a k jeho vydání jsou stanoveny přísnější podmínky než u komerčního certifikátu. Akreditace uděluje a seznam akreditovaných poskytovatelů certifikačních služeb vede Ministerstvo vnitra ČR.^{361,362}

Poznamenávám, že zaručený elektronický podpis dle ZOE se neshoduje se zaručeným elektronickým podpisem používaným ve Slovenské republice, neboť ten musí být navíc vytvořen pomocí bezpečného prostředku.³⁶³ Na Slovensku pak v § 40 odst. 5 zákona č. 40/1964 Zb. občiansky zákonník stanovili, že: "*Na právne úkony uskutočnené elektronickými prostriedkami, podpísané zaručeným elektronickým podpisom alebo zaručenou elektronickou pečatou a opatrené časovou pečiatkou sa*

³⁵¹ Pojem viz § 11 odst. 4 zákona o elektronickém podpisu.

³⁵² Srovnej se (zaručenou, kvalifikovanou) elektronickou pečeti dle čl. 3 odst. 25-27 eIDAS

³⁵³ viz Příloha č. 9 Připojení elektronického podpisu k dokumentu a Příloha č. 10 Datová zpráva podepsaná elektronickým podpisem.

³⁵⁴ viz § 11 odst. 3 zákona o elektronickém podpisu

³⁵⁵ Srovnej s kvalifikovaným elektronickým podpisem dle čl. 3 odst. 12 eIDAS

³⁵⁶ V České republice jsou jím pouze První certifikační autorita, a.s., dostupné z: <http://www.ica.cz/>, PostSignum, dostupné z: <http://www.postsignum.cz/> (dcera České Pošty) a eIdentity, dostupné z: <http://www.eidentity.cz/app>. Kvalifikovaný certifikát může vydávat certifikovaný poskytovatel i mimo ČR, pokud je usazený v EU nebo v jiném smluvním státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederaci a převezme-li odpovědnost za poskytování, viz § 16 zákona o elektronickém podpisu. K tomu MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 301. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři k certifikační autoritě uvádějí, že se jedná o „*soukromoprávní subjekt, poskytující službu spočívající v propojení fyzické osoby s jejím veřejným klíčem prostřednictvím tzv. certifikátu*“.

³⁵⁷ Požadavky blíže stanovila vyhláška č. 378/2006 Sb., o postupech kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb, o požadavcích na nástroje elektronického podpisu a o požadavcích na ochranu dat pro vytváření elektronických značek, která byla s účinností SdeT zrušena.

³⁵⁸ Srovnej s kvalifikovaným poskytovatelem služeb vytvářejících důvěru dle čl. 3 odst. 20 eIDAS

³⁵⁹ K certifikátu více uvádí MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 301. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři certifikát definují jako „*elektronický dokument, který stvrzuje, že veřejný klíč (uvedený na certifikátu) patří jednoznačně dané osobě*“. Podle § 2 písm. k) zákona o elektronickém podpisu, jím je „*datová zpráva, která je vydána poskytovatelem certifikačních služeb, spojuje data pro ověřování elektronických podpisů s podepisující osobou a umožňuje ověřit její identitu, nebo spojuje data pro ověřování elektronických značek s označující osobou a umožňuje ověřit její identitu*“.

³⁶⁰ Srovnej s čl. 3 odst. 15 eIDAS

³⁶¹ viz § 9 odst. 2 písm. e) zákona o elektronickém podpisu

³⁶² Srovnej s čl. 17 eIDAS a čl. 13 Sdet, které upravují orgán dohledu. Orgánem dohledu v České republice je Ministerstvo vnitra viz. *Stanovisko ministerstva vnitra k aplikaci nařízení eIDAS a zákona o elektronickém podpisu po 1. 7. 2016* dostupné na: <http://www.mvcr.cz/informace-pro-uzivatele.aspx>

³⁶³ Čipové karty

osvedčenie pravosti podpisu nevyžaduje“, čímž fakticky zrovnoprávnili (slovenský) zaručený elektronický podpis s úředně ověřeným za podmínky připojení časového razítka.

V § 11 ZOE stanoví povinnost používat uznávaný elektronický podpis (nebo uznávanou elektronickou značku) při komunikaci s OVM.³⁶⁴ Při doručování tedy platí obousměrné uznávání elektronického podpisu a elektronické značky.^{365,366} Pro doručování orgány veřejné moci účastníkům je v § 69 odst. 3 správního řádu zakotvena povinnost úřední osoby, doručuje-li na žádost účastníka rozhodnutí elektronicky, opatřit jej svým uznávaným elektronickým podpisem. Poznávám, že účinné znění § 69 odst. 3 správního řádu povinnost připojovat uznávaný elektronický podpis k rozhodnutí doručovanému elektronicky nestanoví. Podle účinného znění § 69 odst. 3 správního řádu, které zní: *„Pokud se má rozhodnutí doručit elektronicky, vyhotoví úřední osoba, která za písemné vyhotovení rozhodnutí odpovídá, jeho elektronickou verzi s tím, že na místě otisku úředního razítka vyjádří tuto skutečnost slovy "otisk úředního razítka", bude tedy na rozhodnutích doručovaných elektronicky podpis OVM absentovat, ledaže bude doručováno prostřednictvím ISDS nebo bude doručován výstup z autorizované konverze dokumentu z listinné podoby do elektronické.*³⁶⁷

Dřívější polemika ohledně nicotnosti nebo nezákonnosti elektronického rozhodnutí, které doručil správní orgán účastníku spolu s připojeným uznávaným elektronickým podpisem, jehož kvalifikovaný certifikát, na kterém je založen, však expiroval, tedy ztrácí na významu. K této problematice se vyjádřil NSS tak, že takové rozhodnutí není bez dalšího nicotné³⁶⁸ nebo nezákonné, ale správní orgán bude muset účastníkovi zaslat nový stejnopis písemného vyhotovení rozhodnutí za předpokladu, že: *„[a]bsence platného elektronického podpisu (...) představuje jen formální vadu, která podstatným způsobem nesnižuje důvěru v obsahovou jednoznačnost rozhodnutí a jeho soulad se zákonem.*“³⁶⁹

³⁶⁴ Srovnej § 5-6 SdeT a § 8-9 SdeT

³⁶⁵ viz § 11 odst. 2 zákona o elektronickém podpisu

³⁶⁶ A elektronických pečeti dle čl. 35 eIDAS

³⁶⁷ Shodně viz § 158 občanského soudního řádu a soudní řád správní

³⁶⁸ Nicotnost rozhodnutí viz rozhodnutí NSS ze dne 27. 10. 2004, čj. 3 Azs 277/2004-70. Dostupný z : www.nssoud.cz.

³⁶⁹ Viz Závěr č. 124 ze zasedání poradního sboru Ministra vnitra ČR ke správnímu řádu ze dne 22. 3. 2013, Právní účinky doručení rozhodnutí v případě neplatného elektronického podpisu.

Komplikace u dokumentu neopatřeného uznávaným elektronickým podpisem by mohla nastat i u žádosti o provedení autorizované konverze dokumentu, neboť z § 24 odst. 5 písm. f) ZDS³⁷⁰ vyplývá, že ji nelze provést, není-li dokument označen uznávaným elektronickým podpisem (nebo uznávanou elektronickou značkou) toho, kdo dokument vydal nebo vytvořil.

Významnou úlohu má uznávaný elektronický podpis při doručování na účastníkem zvolenou elektronickou adresu podle § 19 odst. 3 správního řádu.³⁷¹ Účastník může požádat o doručování na adresu pro doručování nebo elektronickou adresu, kterou sdělil správnímu orgánu, jenž vede řízení. Jedná se zejména o opatření sloužící k urychlení řízení, použitelné je jen na případy, kdy nelze využít datovou schránku.

Podle doporučení Ministerstva vnitra ČR lze doručování na zvolenou elektronickou adresu využít při doručování přístupových údajů k datové schránce, jestliže adresát pobývá v zahraničí, neboť takové doručení, namísto jejich uložení u držitele poštovní licence, může přispět k urychlení řízení.³⁷²

V § 19 odst. 8 správní řád výslovně stanoví, že v případě doručování písemností určených do vlastních rukou na účastníkem zvolenou elektronickou adresu nastává okamžik doručení až potvrzením převzetí písemností účastníkem, a to zprávou podepsanou jeho uznávaným elektronickým podpisem. Pokud účastník takto nepotvrdí přijetí písemností nejpozději následující pracovní den po odeslání zprávy,³⁷³ okamžik doručení nenastane a správní orgán písemnost doručí, jako by adresát o tuto možnost doručení nepožádal.³⁷⁴

Upozorňuji, že účinné znění § 19 odst. 8 správního řádu stanoví, že: *“V případě doručování na elektronickou adresu platí, že písemnost je doručena v okamžiku, kdy převzetí doručované písemnosti potvrdí adresát datovou zprávou podepsanou adresátem.”* O datové zprávě hovoří § 19 ZDS následovně: *„Dokumenty orgánů veřejné moci doručované prostřednictvím datové schránky, úkony prováděné vůči*

³⁷⁰ Nově upraveno v § 24 odst. 4 písm. f) ZDS

³⁷¹ Účinné znění § 19 odst. 3 správního řádu odkaz na ZOE ani jiný zákon neobsahuje.

³⁷² Viz Doporučení Ministerstva vnitra ČR pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby ze dne 1. 11. 2012, Datové schránky a činnost správních orgánů, s. 18–19. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>.

³⁷³ Opakovaný pokus § 19 odst. 9 správního řádu

³⁷⁴ Srovnej SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 139. ISBN 978-80-7201-777-5. Autory označeno za „fikci nedoručení“.

orgánům veřejné moci prostřednictvím datové schránky a dokumenty fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob **dodávané prostřednictvím datové schránky mají formu datové zprávy**“.³⁷⁵ Nejsm si jistá, zdali bylo úmyslem zákonodárce umožnit zasílání potvrzení o převzetí písemnosti dle § 19 odst. 8 správního řádu pouze prostřednictvím ISDS nebo i prostřednictvím elektronické pošty (e-mailu), neboť v druhém případě absentuje úprava typu elektronického podpisu.

Obdobnou úpravu obsahuje i občanský soudní řád, který v § 47 stanoví neúčinnost doručení na zvolenou elektronickou adresu,³⁷⁵ pokud adresát nepotvrdil na výzvu soudu doručení písemnosti do 3 dnů od jejího odeslání datovou zprávou podepsanou jeho uznávaným elektronickým podpisem,³⁷⁶ nebo pokud se písemnost vrátila soudu jako nedoručitelná. Doručovat na zvolenou elektronickou adresu lze podle správního řádu a i dle občanského soudního řádu pouze a jedině na požádání účastníka, přičemž § 46 písm. a) odst. 2 občanského soudního řádu, podmiňuje použitelnost doručení na elektronickou adresu souladem se zákonem a povahou věci. V této souvislosti je třeba poukázat na úpravu zakotvenou v ustanovení § 101g odst. 5 a § 110k odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ve znění účinném od 1.1.2016, který za okamžik doručení výzvy i na elektronickou adresu stanoví v rozporu se všemi principy a zákonnou úpravou elektronického doručování v ostatních právních předpisech okamžik odeslání zprávy správcem daně.

Vlastnosti elektronického podpisu lze tedy shrnout do tří nejdůležitějších bodů, a to:

- a) jednoznačná identifikace^{377,378} podepisující fyzické osoby,^{379,380}
- b) zajištění integrity podepsané písemnosti,³⁸¹
- c) deklarování informovanosti podepisující osoby, co se obsahu zprávy týče³⁸²

³⁷⁵ § 46 odst. 2 občanského soudního řádu stanoví povinnost účastníků zároveň uvést akreditovaného poskytovatele, který mu vydal kvalifikovaný certifikát, nebo jej předložit.

³⁷⁶ Účinné znění § 47 odst. 2 občanského soudního řádu stanoví shodně, že: „Při doručování písemnosti podle § 46 odst. 2 soud adresáta vyzve, aby doručení potvrdil soudu do 3 dnů od odeslání písemnosti **datovou zprávou podepsanou adresátem**.“

³⁷⁷ K tomu MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 272. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři porovnávají identifikaci a autentizaci, kdy „Identifikaci lze stručně definovat jako zjištění identity (totožnosti) subjektu (...) zatímco autentizaci jako ověření, že subjekt je tím, za koho se prostřednictvím této identity vydává.“

³⁷⁸ Srovnej s čl. 3 odst. 1 eIDAS

³⁷⁹ A certifikační autority, která podepisující osobě certifikát vydala.

³⁸⁰ Srovnej s čl. 3 odst. 9 eIDAS

³⁸¹ viz § 4 zákona o elektronickém podpisu

Základní funkce podpisu lze obecně shrnout pod identifikaci osoby, deklaraci vůle³⁸³ a fixaci obsahu.³⁸⁴ Vlastnostmi elektronického podpisu obsaženého v podání se zabýval i NSS, který konstatoval: „*Na rozdíl od 'obyčejných' elektronických podání lze v případě podání opatřených zaručeným elektronickým podpisem jednoznačně určit, kdo podání učinil a jaký byl jeho obsah při odeslání.*“³⁸⁵

Uznávaným elektronickým podpisem lze dnes nahradit i úředně ověřený podpis, v případech, kdy je to zákonem výslovně umožněno.³⁸⁶ Samotný ZOE takovou možnost neobsahuje.³⁸⁷

Vybrané praktické problémy týkající se formy doručování a podání

Má se u podání elektronický podpis vztahovat k e-mailové zprávě,³⁸⁸ nebo k souboru PDF v příloze?

Tato otázka se vztahuje k podání, nikoli doručování správním orgánem, které je předmětem této práce, nicméně se jedná o problematiku velmi zajímavou a diskutovanou a z toho důvodu ji zmiňuji.

Přepjatý formalismus v rozhodování soudu při zodpovězení této otázky není nijak výjimečným jevem. ÚS shledal porušení práva na přístup k soudu³⁸⁹ v situaci, kdy soudce nepřihlédl k podanému odporu, neboť certifikovaným elektronickým podpisem byla podepsána „pouze“ e-mailová zpráva a nikoli i jeho příloha (PDF), tedy samotný odpor, a stěžovatel jej nedoplnil v zákonné lhůtě.^{390,391} Obdobně ÚS shledal za

³⁸² viz § 3 odst. 1 ZOE „*Pokud se neprokáže opak, má se za to, že se podepisující osoba před podepsáním datové zprávy s jejím obsahem seznámila.*“

³⁸³ SdeT však domněnku seznámení se podepisující osoby s obsahem dokumentu neupravuje

³⁸⁴ Viz POLÁČEK, Radim. Praxe elektronických dokumentů. *Bulletin advokacie*, roč. 2011, č. 7–8.

³⁸⁵ usnesení NSS ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. Vol 31/2010-7

³⁸⁶ Například § 22 odst. 3 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, který stanoví, že: „*Návrh na zápis v elektronické podobě musí být podepsán způsobem, se kterým jiný právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu.*“

³⁸⁷ Srovnej MATES, Pavel; Vladimír, SMEJKAL. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, s. 254. ISBN 978-80-87576-36-6. Autoři uvádí, že „*Mimo to nelze v digitalizované podobě pořizovat dokumenty, u nichž zákon stanoví, že podpisy na nich musí být úředně ověřeny (...)* zákon č. 227/2000Sb, o elektronickém podpisu, zatím neobsáhl takovou právní úpravu, aby nahradil úředně ověřený podpis, pouze vytvořil alternativu k podpisu vlastnoručnímu.“

³⁸⁸ Tj. celé datové zprávy

³⁸⁹ Dle čl. 36 odst. 1 LZPS

³⁹⁰ viz náleze ÚS ze dne z 13. 5. 2013, sp. zn. IV ÚS 4787/12

³⁹¹ Podle § 37 odst. 4 správního řádu činí lhůta 5 dnů. Občanský soudní řád stanoví lhůtu kratší, a to pouze 3 dny, v § 37 odst. 2.

nepřiměřený a přehnaně formalistický přístup NS, který nepřihlédl k dovolání podanému elektronicky prostřednictvím emailu, kde byl podepsán zaručeným elektronickým podpisem opět „pouze“ email a nikoli jeho příloha, tedy samotný text podání ve formátu PDF.³⁹²

Je-li elektronicky podepsán email, pak vše, co se nachází uvnitř emailu, je jeho nedílnou součástí, takový email je neporušitelný a nezměnitelný.³⁹³ Jinak samozřejmě platí, že splňuje-li samotná příloha požadavky na bezvadné podání, nelze bez dalšího považovat podání za vadné, je-li podepsána pouze příloha ve formátu pdf a nikoli email.

V případě podání zaslaných z příslušné datové schránky, by nemělo být vyžadováno podepsání elektronickým podpisem,³⁹⁴ neboť datová zpráva z ní odeslaná umožňuje jednoznačnou identifikaci odesílající osoby.³⁹⁵ Z §18 odst. 2 ZDS vyplývá, že podepsat zprávu zaslanou z datové schránky není nutné, pokud ji odeslala osoba oprávněná nebo osoba pověřená,³⁹⁶ protože takový úkon má stejné účinky jako úkon učiněný písemně a podepsaný.^{397, 398} Takové podání není třeba doplňovat.³⁹⁹

Platnost elektronického podpisu je omezena na 1 rok. Pod sankcí zneplatnění podpisu⁴⁰⁰ musí být před uplynutím expirační doby připojen podpis nový. Také je možné připojit kvalifikované časové razítko⁴⁰¹ a expirační dobu prodloužit.⁴⁰²

³⁹² Viz náleží ÚS ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. II. ÚS 3042/12. ÚS judikoval, „*Naopak průvodní e-mail a jeho přílohu je třeba pokládat za jeden nedělitelný celek, kdy dokument obsažený v příloze e-mailu tvoří součást zprávy (...) Připojovaný podpis zajišťuje rovněž integritu zprávy, neboť "pokrývá" (podepisuje) vždy celou odesílanou zprávu, včetně případných příloh (...) Je jisté v zájmu právní jistoty účastníků řízení žádoucí, aby opatřili zaručeným elektronickým podpisem také samotné podání, a nikoliv pouze průvodní email, na druhou stranu s nedodržením tohoto postupu nelze spojovat následek spočívající v odepření soudní ochrany.*“

³⁹³ Nanejvýš lze soubor „pdf“ uložit jako kopii.

³⁹⁴ Viz Sněmovní tisk č. 415/0 Návrh zákona o elektronickém podpisu. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=415&ct1=0>. „*Cílem zákona je...zajistit stejné zacházení jak uživatelům podkladů v tištěné formě, tak i uživatelům elektronicky uložených informací. Hlavním principem navrhovaného zákona je... "funkčně ekvivalentní přístup", který zajistí, že datové zprávy nesmí být diskriminovány, tj. že nesmí existovat rozpor v zacházení mezi datovými zprávami a dokumenty na papíře.*“

³⁹⁵ viz rozhodnutí NSS ze dne 17. 2. 2012, čj. 8 As 89/2011-31

³⁹⁶ Ta na vyžádání musí doložit své pověření.

³⁹⁷ Zákonná fikce písemného a podepsaného úkonu.

³⁹⁸ Výjimkou je společný úkon více osob tam, kde to požaduje zákon nebo jiný právní předpis (např. datová zpráva obsahuje dohodu společníků a zákon požaduje podpis všech společníků). Ust. § 18 zákona 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, nastoluje fikci písemného a podepsaného úkonu při podání vůči orgánu veřejné moci, nikoli směrem opačným od OVM. Úkon OVM musí splňovat náležitosti příslušných procesních předpisů (např. správního řádu).

³⁹⁹ § 37 odst. 4 správního řádu *a contrario*

⁴⁰⁰ Elektronický podpis se zakládá na certifikátu, jehož platnost je omezena na 12 měsíců a poté musí být obnoven. Opatření slouží k zamezení zneužití elektronického podpisu. Seznam odvolaných certifikátů nalezneme na CRL (Certificate Revocation List). Povinnost podepisující osoby oznámit příslušné

Při posuzování okamžiku doručení podání při použití emailu je relevantní dodání na adresu podatelny,⁴⁰³ které prokazuje podávající.⁴⁰⁴ Podle § 4 odst. 8 vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby je podávajícímu zasláno potvrzení o doručení (dodání) datové zprávy s uvedením příslušného data a času, kdy došlo k doručení (dodání).⁴⁰⁵

K povinnosti učinit podání prostřednictvím elektronické podatelny nebo jej ve lhůtě doplnit, pokud je učiněno prostřednictvím emailu, jak stanovují a v praxi prosazují správní orgány, se přiklonil NSS.⁴⁰⁶

Při používání elektronického podpisu a komunikaci prostřednictvím emailu stojí za zmínku ještě § 5 ZOE,⁴⁰⁷ který stanoví jako liberační důvod při zneužití dat podepisující osoby, nedostatečné ověření platnosti zaručeného elektronického podpisu a jeho certifikátu ze strany osoby, již škoda vznikla. Ověřit jej lze na seznamu zneplatněných certifikátů (anglicky Certificate Revocation List).⁴⁰⁸ Seznam je pravidelně aktualizován.⁴⁰⁹ Internetová adresa je k nalezení přímo v certifikátu.

Elektronická značka^{410,411}

ZOE obsahuje též úpravu elektronické značky. Funguje na stejném principu jako elektronický podpis, nicméně slouží k identifikaci instituce například rejstříkového

certifikační autoritě nebezpečí zneužití elektronického podpisu stanovil § 5 odst. 1 písm. b) zákona o elektronickém podpisu. Působnost certifikační autority zneplatnit certifikát a důvody a konkrétní důvody stanovil § 15 téhož zákona.

⁴⁰¹ Tedy „základní“ časové razítko dle zákona o elektronickém podpisu nebo kvalifikované časové razítko dle eIDAS

⁴⁰² Na tři, pět nebo až sedm let.

⁴⁰³ § 3 odst. 1 vyhlášky č. 259/2012 Sb, o podrobnostech výkonu spisová službě. Potvrzeno i ÚS v nálezu ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 750/06.

⁴⁰⁴ Podle § 4 odst. 8 vyhlášky č. 259/2012 Sb., je podávajícímu zasláno potvrzení o doručení (dodání) datové zprávy s uvedením příslušného data a času, kdy došlo k doručení (dodání).

⁴⁰⁵ Viz. § 4 odst. 8 vyhlášky č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, který stanoví, že: „Pokud je veřejnoprávní původce schopen z dokumentu v digitální podobě včetně datové zprávy, v níž je obsažen, doručeného na elektronickou adresu podatelny podle § 2 odst. 3 písm. c) zjistit adresu elektronické pošty odesílatele, potvrdí na základě výsledků zjištění podle odstavců 1, 4 a 5 odesílateli na tuto adresu, že dokument byl doručen a splňuje podmínky stanovené touto vyhláškou a veřejnoprávním původcem pro přijímání dokumentů“

⁴⁰⁶ viz rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 Ans 5/2010-172

⁴⁰⁷ Srovnej článek 13 eIDAS o odpovědnosti za škodu a důkazním břemeni

⁴⁰⁸ zkráceně CRL

⁴⁰⁹ Nejméně jednou za 24 hodin.

⁴¹⁰ Vymezení pojmu nalezneme v § 2 písm. c) zákona o elektronickém podpisu.

⁴¹¹ Srovnej s institutem elektronické pečeti dle čl. 35 a násl. eIDAS

soudu jako organizační složky státu.⁴¹² Jejich funkcí je tedy jednak jednoznačná identifikace dané instituce a i zajištění integrity písemnosti.⁴¹³

V ZOE je pro uživatele elektronické značky používán termín „osoba označující“.⁴¹⁴

Uznávanou elektronickou značkou je pak podle § 11 odst. 4 ZOE elektronická značka založená na kvalifikovaném systémovém certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.^{415,416}

Komparace doručování prostřednictvím emailu a prostřednictvím datové schránky.

Ač elektronicky podepsaný email také garantuje neměnnost a neporušitelnosti stejně jako věrohodnost původce, není u něj taková míra jistoty doručení jako při doručování prostřednictvím ISDS⁴¹⁷ a není v tomto smyslu ani stanovena žádná garance ze strany provozovatelů emailových serverů. Používání datové schránky je bezpečnější, zatím není znám žádný případ, kdy by tzv. hackeři pronikli neoprávněně do datové schránky a lze je i považovat z pohledu uživatele za snadnější, neboť u nich není třeba připojovat (uznávaný) elektronický podpis.

U e-mailu je na druhou stranu jednodušší správa, organizace a vyhledávání a u většího počtu emailů snazší uspořádání. Nicméně i datovou schránku je možné si uspořádat podobně jako email například prostřednictvím aplikace Outlook konektor. Výhodou elektronického podpisu je možnost jeho použití v celé EU, zatímco datové

⁴¹² K tomu SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 164. ISBN 978-80-7201-777-5. K zaslání písemností v občanském soudním řízení – „*Soudní rozhodnutí zasílaná elektronicky budou opatřena pouze identifikační značkou soudu jako instituce, nikoli elektronickým podpisem konkrétní osoby, která je autorem soudního verdiktu, výzvy nebo oznámení.*“

⁴¹³ § 4 zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu)

⁴¹⁴ eIDAS používá u elektronických pečetí pojem „pečetící osoba“, kterou je dle čl. 3 odst. 24 „*právníká osoba, která vytváří elektronickou pečeť*“

⁴¹⁵ Například rozhodnutí o reklamaci zasílaném Veřejnou zdravotní pojišťovnou bude opatřeno uznávaným elektronickým podpisem konkrétní osoby nikoli pouze elektronickou značkou.

⁴¹⁶ Srovnej s definicí elektronické pečete dle čl. 3 odst. 25, kterou představují „*data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena s cílem zaručit jejich původ a integritu*“.

⁴¹⁷ Z toho důvodu se musí doručení prostřednictvím e-mailu následně potvrzovat podle § 19 odst. 8 správního řádu.

schránky nelze použít jinde než v České republice. Někdy se bez elektronického podpisu obejít nelze, například při podání prostřednictvím portálu Ministerstev.⁴¹⁸

Rozdíly ISDS proti e-mailu

Elektronickou formou může doručování tedy probíhat dvěma způsoby, přičemž jak jeden tak i druhý mají své výhody i nevýhody, v rámci srovnání bych zdůraznila následující.

Elektronicky podepsaný email také garantuje neměnnost a neporušitelnost stejně jako věrohodnost původce, jak je tomu u datových schránek, avšak u emailu není taková míra jistoty doručení jako při doručování prostřednictvím ISDS⁴¹⁹ a není v tomto smyslu ani stanovena žádná garance ze strany provozovatelů emailových serverů. Mezi negativní vlastnosti e-mailu tedy patří nezaručenost doručení, neověřitelnost odesílatele a nedůvěryhodnost data a času odeslání.⁴²⁰⁴²¹

Používání datové schránky je bezpochyby bezpečnější, neboť zatím není znám žádný případ, kdyby tzv. hackeři pronikli neoprávněně do datové schránky, a lze je i považovat z pohledu uživatele za snadnější, neboť u nich není třeba připojovat uznávaný elektronický podpis.

U e-mailu je na druhou stranu jednodušší správa, organizace a vyhledávání a u většího počtu emailů snazší uspořádání. Nicméně i datovou schránku je možné si uspořádat podobně jako email například prostřednictvím aplikace Outlook konektor. Výhodou elektronického podpisu je možnost jeho použití v celé EU, zatímco datové schránky nelze použít jinde než v řízení probíhajícím před orgány veřejné moci v České republice. Někdy se bez elektronického podpisu obejít nelze, například při podání prostřednictvím portálu Ministerstev.⁴²²

⁴¹⁸ Například daňový portál Ministerstva financí ČR, nebo portály zdravotních pojišťoven. Viz VODIČKA, Milan. Digitálně se správcem daně. *Daňový expert*, 2015, č. 2. Autor potvrzuje, že „*Email je také nutný při využití systému navrácení daně z přidané hodnoty na Daňovém portálu Finanční správy ČR.*“

⁴¹⁹ Z toho důvodu se např. musí doručení prostřednictvím e-mailu následně potvrzovat podle § 19 odst. 8 správního řádu.

⁴²⁰ Viz LECHNER, Tomáš. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013, s. 153. ISBN 978-80-87576-41-0.

⁴²¹ Samozřejmě s výjimkou připojení časového razítka k odesílanému dokumentu.

⁴²² Například daňový portál Ministerstva financí ČR, nebo portály zdravotních pojišťoven. Viz VODIČKA, Milan. Digitálně se správcem daně. *Daňový expert*, 2015, č. 2. Autor potvrzuje, že „*Email je také nutný při využití systému navrácení daně z přidané hodnoty na Daňovém portálu Finanční správy ČR.*“

Další odlišnosti spočívají v samotném pojetí ISDS. Systém ISDS je uzavřený zabezpečený systém na rozdíl od daleko volnějšího a otevřenějšího světa emailové korespondence. Poskytuje záruku přenosu datových zpráv. Obsahuje ověřitelné údaje, tj. evidenci událostí typu podání, dodání a doručení. Eviduje údaje pro dodejky a doručenký včetně např. toho, jakým způsobem došlo k doručení, zda přihlášením oprávněné osoby, fikcí a i zda datovou zprávu otevřela spisová služba. Na druhou stranu je potřeba respektovat omezení velikosti zpráv (20 MB), zatímco u emailu zásadní omezení nejsou. Na rozdíl od emailu neumožňuje datová schránka ve zprávě volné psaní textu, který je nutno vložit v podobě přílohy datové zprávy. Datové schránky používají formát „zfo“, který je do značné míry exkluzivní, a pro jeho zpracování je potřeba mít vhodné nástroje (např. Software 602 Formfiller). Systém ISDS pracuje ověřitelným způsobem s omezeným okruhem uživatelů, tj. oprávněných a pověřených osob, zatímco u emailu si příjemce zprávy nikdy nemůže být stoprocentně jistý tím, kdo předmětný email doopravdy odeslal. Cenový rozdíl při používání ISDS je v případě používání služby Poštovních datových zpráv při komunikaci mezi soukromými osobami.⁴²³

Z hlediska doručování ISDS zaručuje jednak integritu doručovaného dokumentu, jednak autentizaci zúčastněných osob (odesílatel i příjemce) a ověřitelnost podstatných událostí.⁴²⁴

4.1.2. Neadresné doručování

Vedle adresného doručování existuje i neadresné doručování, kdy je písemnost doručována veřejnou vyhláškou prostřednictvím elektronické úřední desky, které v listinné formě odpovídá „fyzická“ úřední deska správního orgánu.

Doručování na elektronické úřední desce

Doručuje-li se v zákonem stanovených případech veřejnou vyhláškou, děje se tak prostřednictvím úřední desky.^{425,426}

⁴²³ viz KORBEL, František. Datová schránka a doručování. [online, prezentace]. Praha, Brno: Česká advokátní komora, 2012. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=8135>.

⁴²⁴ Srovnej BUDIŠ, Petr; HŘEBÍKOVÁ Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. Olomouc: ANAG, 2010, s. 155. ISBN 978-80-7263-617-4.

⁴²⁵ Viz § 25 správního řádu. K doručování veřejnou vyhláškou viz další text.

⁴²⁶ Např. Při doručování podle § 144 odst. 6 správního řádu.

Obsah úřední desky, která slouží ke zveřejňování listinných dokumentů, musí být zároveň zveřejňován i způsobem umožňujícím dálkovým přístup, tedy na internetových stránkách. Za tímto účelem může i správní orgán uzavřít veřejnoprávní smlouvu, není-li sám schopen zajistit takové zveřejňování písemností.⁴²⁷

Listinná forma

Úpravu obsahuje, vedle Správního řádu, také zákon o poštovních službách č. 29/2000 Sb., vyhláška č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování,⁴²⁸ a Poštovní podmínky České Pošty.^{429,430}

4.1.3. Adresné (individuální) doručování

U listinné formy adresného doručování může správní orgán doručit písemnost sám, nebo využít služeb zprostředkujícího doručujícího orgánu (instituce). Doručujícími orgány se podrobně zabývá § 19 odst. 1–2 a odst. 7 správního řádu.

Doručující orgány

Doručovat listinnou formu může samotný správní orgán (zde hovoříme o tzv. přímém doručení), který podle logického výkladu § 19 odst. 1 poslední věty správního řádu může při doručování překročit svůj územní obvod. Správní orgán doručuje osobně především prostřednictvím k tomu oprávněných úředních osob. Těmito úředními osobami mohou být za podmínek stanovených v § 15 odst. 2 správního řádu zaměstnanci nebo jiné osoby oprávněné k doručování na základě uzavřené smlouvy,⁴³¹

⁴²⁷ viz § 26 odst. 3 správního řádu

⁴²⁸ § 13 vyhlášky č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování, pojednává o doručování úředních písemností: „*Základní služby umožní zejména dodání do vlastních rukou, dodání do vlastních rukou výhradně jen adresáta, poskytnutí dodejky, určení lhůty pro uložení poštovní zásilky a vyloučení změny místa dodání, a to podle požadavků podle jiných právních předpisů upravujících pravidla pro úřední doručování písemností, zejména v trestním, správním, daňovém a soudním řízení.*“

⁴²⁹ Platné k 1. 10. 2016.

⁴³⁰ Povaha poštovních podmínek viz Sdělení Českého telekomunikačního úřadu: 32 Zpráva o plnění povinností České pošty, s.p. v oblasti základních služeb za rok 2011. *Poštovní věstník: Český telekomunikační úřad*. 2012, **2012**(7). DOI: 1211–2704. „*poštovní podmínky, které se stávají obsahem smlouvy uzavřené mezi odesílatelem a Českou poštou. Poštovní podmínky tedy obsahují soukromoprávní povinnosti České pošty ve vztahu k odesílateli.*“ Poštovní podmínky lze považovat ze speciální typ obchodních podmínek.

⁴³¹ K tomu JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 74. ISBN 978-807-4004-018. Dodávají, že se jedná o „*uzavření*

u nichž není důvod pochybovat o jejich nepodjatosti ve smyslu § 14 odst. 1 téhož zákona.⁴³²

Správní orgán může zvolit doručení prostřednictvím zprostředkovatele. Takovým zprostředkovatelem může být obecní úřad nebo jemu naroveň postavený správní orgán,⁴³³ avšak pouze v případech stanovených zákonem.⁴³⁴ Správní orgán může dále využít služeb policejního orgánu příslušného podle místa doručení,⁴³⁵ ovšem také jen za podmínky, že mu tuto možnost dává výslovně zákon.⁴³⁶ Jestliže orgány Policie ČR vystupují jako správní orgány, pak i úprava doručování se na ně vztahuje jako na ostatní správní orgány.^{437,438} Doručovat lze i prostřednictvím obecní policie,⁴³⁹ je-li k řízení příslušný orgán obce (tj. např. obecní úřad, komise) a samozřejmě i prostřednictvím provozovatele poštovních služeb.⁴⁴⁰

Postavení doručovatele upravuje § 19 odst. 7 správního řádu. Doručovatel má při doručování a dalších souvisejících úkonech podle správního řádu postavení úřední osoby⁴⁴¹ a je nositelem poštovního tajemství podle zákona o poštovních službách.⁴⁴²

občanskoprávního či obchodněprávního smluvního vztahu s jiným subjektem, jehož předmětem bude doručování písemností“.

⁴³² K doručování samotným správním orgánem viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 243. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor upřesňuje: „zejména prostřednictvím (...) oprávněných úředních osob (...) jiných osob na základě občanskoprávního nebo obchodněprávního vztahu (smlouvy), tyto osoby tím získávají postavení doručovatelů podle § 19 odst. 7 SR“.

⁴³³ Ve smyslu zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, jsou takovými správními orgány úřady městských částí hlavního města Prahy nebo úřady městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst. U těchto správních orgánů se bude písemnost i ukládat, budou-li splněny podmínky pro uložení písemnosti podle § 23 správního řádu.

⁴³⁴ K možnosti uzavření dohody mezi správním orgánem a obecním úřadem o doručení písemnosti lze namítat, že by nešlo o zákonem stanovený způsob doručení. Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 243–244. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴³⁵ Srovnej s občanským soudním řádem, který doručování prostřednictvím Policie ČR neobsahuje.

⁴³⁶ Například § 60 odst. 1 a 2 (usnesení o předvedení) a § 127 (exekuční příkaz nařizující předvedení osoby) správního řádu upravující předvedení.

⁴³⁷ Viz ustanovení § 19 odst. 1 správního řádu ve spojení s § 1 odst. 2 zákona č. 555/1991 Sb., o obecní policii. Nicméně: „výkon pravomoci strážníků obecní policie je vázán na vymezené území“, tudíž mimo tyto hranice má jen postavení doručovatele podle § 19 odst. 7 správního řádu a pravomoci strážníka obecní policie mu nenáleží. Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 244. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴³⁸ Srovnej JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 75. ISBN 978-807-4004-018. Podle autorů „Může strážník (...) podřídně využívat rovněž svá oprávnění podle zákona o obecní policii“, tato oprávnění jsou však vázána jen na území dané obce, při překročení hranic obce mu nenáleží a bude mít postavení doručovatele podle správního řádu.

⁴³⁹ viz § 1 odst. 2 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

⁴⁴⁰ Podle zákona o poštovních službách.

⁴⁴¹ Pojem viz § 15 odst. 2 správního řádu.

Doručovatel je oprávněn zjišťovat totožnost adresáta a osob oprávněných za něj přebírat písemnosti.⁴⁴³ Od těchto osob si může vyžádat průkaz totožnosti.⁴⁴⁴

Správní orgán vždy nese (veřejnoprávní) odpovědnost za doručení, ať už písemnost doručuje sám, nebo prostřednictvím zprostředkovatele.⁴⁴⁵

Doručování podle atributů doručení

Z hlediska atributu doručení lze doručovat doporučeně⁴⁴⁶ do vlastních rukou,^{447,448} doporučeně s potvrzením příjemce o převzetí^{449,450} a obyčejně (tj. bez doručenký).^{451,452}

K těmto atributům dále přistupuje možnost správního orgánu vyloučit náhradní doručení.

Pro potřeby soudů a státních zastupitelství⁴⁵³ vydalo Ministerstvo spravedlnosti ČR instrukci, ve které odlišuje jednotlivé druhy obálek⁴⁵⁴ podle doručování do vlastních rukou, do vlastních rukou s vyloučením vložení do schránky a doručování jiných písemností.⁴⁵⁵

Úprava doručování do vlastních rukou

⁴⁴² § 16 zákona o poštovních službách

⁴⁴³ Například zmocněnec pro doručování (§ 20 odst. 2 správního řádu), jiná vhodná osoba (§ 20 odst. téhož zákona) a fyzické osoby oprávněné k přebírání písemnosti za právnickou osobu (§ 21 odst. 2 a 4 téhož zákona).

⁴⁴⁴ Nejčastěji občanský průkaz nebo cestovní pas, ale i další průkazy spadající pod definici v § 36 odst. 5 věty druhé správního řádu.

⁴⁴⁵ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 236. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁴⁶ Viz § 5 odst. 3 vyhlášky č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování.

⁴⁴⁷ § 19 odst. 4–5, § 20 odst. 2, § 21 odst. 2 správního řádu, z hlediska účinků i § 17 odst. 6 ZDS

⁴⁴⁸ Úpravu obsahuje čl. 18 Poštovních podmínek platných k 1. 10. 2016. Obálka s dodejkou bude označena modrým pruhem. Při volbě doplňkové služby výhradně jen adresáta podle čl. 19 bude obálka s dodejkou označena červeným pruhem.

⁴⁴⁹ § 20 odst. 3, § 21 odst. 4 správního řádu

⁴⁵⁰ Podle čl. 13 odst. 1 Poštovních podmínek platných k 1. 4. 2015, „*Podání doporučené zásilky podnik stvrzuje. Doporučenou zásilku dodá podnik jen za podmínky, že příjemce její převzetí potvrdí.*“ Obálka s dodejkou (čl. 17 odst. 4) bude označena zeleným pruhem.

⁴⁵¹ § 20 odst. 4, § 21 odst. 5 správního řádu

⁴⁵² Podle čl. 11 odst. 1 Poštovních podmínek platných k 1. 4. 2015, „*Podání obyčejné zásilky podnik nestvrzuje. Obyčejnou zásilku dodá podnik bez toho, že by mu příjemce převzetí potvrdil.*“

⁴⁵³ Tedy při doručování v soudním řízení správním, nikoli pro doručování ve správním řízení.

⁴⁵⁴ viz Příloha č. 11 Vzory obálek pro doručování v soudním řízení

⁴⁵⁵ Srovnej §2 Instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR, ze dne 27. 9. 2011, čj. 145/2011-OD-ST, kterou se vydávají vzory obálek pro doručování písemností soudů a státních zastupitelství, potvrzení o přijetí, vzory výzvy a sdělení pro vyvěšení na úřední desce soudu a státního zastupitelství.

O písemnostech doručovaných do vlastních rukou hovoří § 19 odst. 4 správního řádu, v první řadě se jedná o:

- předvolání podle § 59 správního řádu,
- stejnopis písemného vyhotovení rozhodnutí podle § 72 správního řádu (tj. rozhodnutí ve věci^{456, 457}, rozhodnutí o procedurálních otázkách, která vyžadují dle zákona formu rozhodnutí,⁴⁵⁸ usnesení, vyjma těch, které se pouze poznamenávají do spisu,⁴⁵⁹ příkaz.⁴⁶⁰)

Do vlastních rukou se dále doručuje tehdy, je-li tomu třeba podle ustanovení zvláštních zákonů. V neposlední řadě nechává správní řád na úvaze úřední osoby, zda se do vlastních rukou rozhodne doručit i jiné písemnosti. V § 19 odst. 4 správní řád nestanoví žádné podmínky ani limity zmíněného správního uvážení, ani formu tohoto „nařízení“ (srov. formulaci: „*nařídí-li to oprávněná úřední osoba*“).⁴⁶¹

Do vlastních rukou je třeba doručovat i písemnosti, u kterých je obava, že by mohly být vydány účastníkovi s protichůdným zájmem.⁴⁶² Bude-li i přesto písemnost vydána takovému účastníkovi, je k nastoupení účinků doručení třeba aktivního jednání adresáta buď tím, že převzetí uzná, nebo z jeho postupu v řízení bude zřejmé, že se s písemností seznámil.^{463,464} Vydání účastníkovi s protichůdným zájmem je vyloučeno, je-li doručováno do vlastních rukou adresáta, kdy písemnost může být vydána jen adresátovi, při volbě doplňkové služby „*dodání výhradně jen do vlastních rukou adresáta*“, kterou nabízí Česká pošta⁴⁶⁵ nebo v souladu se speciálních ustanovení pro fyzické osoby⁴⁶⁶ zmocněnci adresáta a speciálním ustanovením pro právnické osoby,⁴⁶⁷

⁴⁵⁶ § 67 odst. 1 správního řádu rozlišuje konstitutivní a deklaratorní rozhodnutí.

⁴⁵⁷ Pokud se účastník nevzdal práva na doručení písemného vyhotovení rozhodnutí podle § 72 odst. 1 druhé věty správního řádu.

⁴⁵⁸ Zejména podle § 61 správního řádu předběžné opatření a podle § 147 správního řádu záruka za splnění povinnosti

⁴⁵⁹ § 76 odst. 3 správního řádu

⁴⁶⁰ § 150 odst. 5 správního řádu příkaz na místě. Nepochybně i běžný „příkaz je nutné doručit do vlastních rukou.“

⁴⁶¹ K tomu více VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 250. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁶² viz § 19 odst. 5 věta první správního řádu

⁴⁶³ viz § 19 odst. 5 správního řádu

⁴⁶⁴ Srovnej VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 252. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁶⁵ viz čl. 19 Poštovních podmínek České Pošty platných k 1. 10. 2016

⁴⁶⁶ viz § 20 odst. 2 správního řádu

⁴⁶⁷ viz § 21 odst. 2 správního řádu

orgánům a osobám oprávněným zastupovat právnickou osobu v řízení před soudem nebo jí pověřeným k přijímání písemností.⁴⁶⁸

Vztah odst. 5 a odst. 8 § 19 správního řádu je dosti problematický a z tohoto důvodu je podrobně rozebrán v odborné literatuře.⁴⁶⁹ Je-li si správní orgán vědom nebezpečí vydání doručované písemnosti účastníku s protichůdným zájmem, bude písemnost doručovat adresátovi do vlastních rukou a žádosti adresáta (účastníka řízení) o doručování písemnosti určených do vlastních rukou jiným způsobem podle § 19 odst. 8 správního řádu nevyhoví. V opačném případě, vyhoví-li správní orgán žádosti účastníka, je písemnost doručena třetím dnem od odeslání, s výjimkou speciální úpravy pro elektronické doručování. Tato fikce doručení se uplatní bez ohledu na to, zda se adresát s písemností seznámil nebo nikoliv.⁴⁷⁰

Komu konkrétně lze vydat písemnost určenou do vlastních rukou upravují speciální ustanovení o doručování fyzickým a právnickým osobám. Podle znění § 20 odst. 2 správního řádu lze takovou písemnost určenou fyzické osobě vydat pouze adresátovi nebo jím zmocněné osobě a podle § 21 odst. 2 správního řádu písemnost určenou právnické osobě orgánům a osobám oprávněným jí zastupovat v řízení před soudem nebo osobám pověřeným k přijímání písemností.⁴⁷¹

Náhradní doručení⁴⁷²

Není-li vyloučeno náhradní doručení, uplatní se při nezastižení adresáta, v situaci, kdy písemnost nebylo možné doručit jiným vhodným způsobem se srovnatelnými účinky⁴⁷³ (podle § 20 správního řádu, jedná-li se o fyzickou osobu,⁴⁷⁴

⁴⁶⁸ Viz JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 78. ISBN 978-807-4004-018.

⁴⁶⁹ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 251–252. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁷⁰ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 251–252. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁷¹ Podle čl. 19 Poštovních podmínek platných k 1. 10. 2016 lze zvolit doplňkovou službu „*Dodání do vlastních rukou výhradně jen adresáta*“ a jak vyplývá z názvu, poštovní zásilka nebude vydána nikomu jinému, kromě adresáta.

⁴⁷² V odborné literatuře např. KOPECKÝ, Martin. Doručování ve správním řízení. *Právní rádce*, 1998. 3 a 4. je používán pojem „náhradní doručení“, ač samotný správní řád tento pojem neobsahuje (srovnej § 23 správního řádu).

⁴⁷³ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 284. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁷⁴ Při doručování písemnosti určené do vlastních rukou adresáta přichází v úvahu doručování zmocněnci pro doručování podle § 20 odst. 2 správního řádu. Při doručování „s dodejkou“, avšak nikoli do vlastních rukou adresáta, lze doručit „jiné vhodné osobě“ podle § 20 odst. 3 správního řádu.

nebo podle § 21 správního řádu v případě právnické osoby)⁴⁷⁵ postup podle § 23 správního řádu a písemnost se uloží.

Místo uložení v § 23 odst. 3 správního řádu se zpravidla odvíjí od doručovatele, podle toho se uloží buď u správního orgánu, na poště, nebo na obecním úřadě. U správního orgánu se písemnost ukládá i tehdy, nedoručoval-li ji sám, ale například prostřednictvím obecní policie.^{476,477}

Adresát je doručovatelem vyzván oznámením o uložení zásilky vhozeným do domovní schránky, aby si doručovanou písemnost vyzvedl u příslušného orgánu ve lhůtě 10 dnů, nebo mu bude doručeno fikcí. Oznámení upravuje § 23 odst. 4 správního řádu, jedná se o písemné oznámení o neúspěšném doručení písemnosti a sdělení, kde a kdy si jí může vyzvednout. Účelem oznámení je informovat adresáta, že mu byla zaslána zásilka do vlastních rukou a maximalizovat tak jeho možnost se s ní seznámit.⁴⁷⁸ Poučení o následcích nevyzvednutí uložené zásilky je zásadním předpokladem pro uplatnění fikce doručení, jak konstatuje i NSS ve své judikatuře.^{479,480}

Nevyzvedne-li si i přesto adresát písemnost, je mu z důvodu zajištění jeho informovanosti následně po uplynutí stanovené lhůty vhozena do domovní schránky, popřípadě zanechána na jiném vhodném místě,⁴⁸¹ kde se s ní adresát bude moci seznámit.⁴⁸² Samozřejmě za předpokladu, že to nevyloučil správní orgán a takové místo existuje, jinak se vrátí správnímu orgánu.⁴⁸³ Účinky fikce doručení podle § 24 odst. 1

⁴⁷⁵ Možnost správního orgánu doručit na adresu orgánů a osob oprávněných zastupovat právnickou osobu před soudem podle § 21 odst. 3 správního řádu.

⁴⁷⁶ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 287. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁷⁷ K tomu JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 74–75. ISBN 978-807-4004-018. Autoři podotýkají, že obecní policie nemůže písemnost uložit jinde, než u správního orgánu, který jí vyhotovil.

⁴⁷⁸ viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 10. 2011, čj. 8 As 16/2011-83

⁴⁷⁹ Viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67. NSS se zabýval řádností doručení, nelze-li prokázat (skrze doručenkou), že bylo poučení předáno. Podle názoru NSS, poučení podle § 23 odst. 5 správního řádu není pravidelnou součástí oznámení podle § 23 odst. 4 téhož zákona a musí být zachyceno na doručence, aby bylo možné doložit zákonitost postupu při doručení.

⁴⁸⁰ Poučení o následcích nevyzvednutí uložené zásilky není třeba znovu opakovat v rozhodnutí o opravném prostředku viz rozhodnutí NSS ze dne 28. 5. 2010, čj. 2 Afs 125/2009-104.

⁴⁸¹ viz rozhodnutí NSS ze dne 25. 8. 2011, čj. 7 As 53/2011-77

⁴⁸² Vhození musí být fakticky proveditelné a nesmí být vyloučeno správním orgánem.

⁴⁸³ viz § 23 odst. 4 správního řádu

správního řádu jsou spojeny již s marným uplynutím 10 denní lhůty, vložení písemnosti slouží pouze k seznámení adresáta s jejím obsahem.⁴⁸⁴

Písemnost se také neukládá, pokud adresát zmařil doručení například tím, že odmítl převzetí písemnosti nebo neposkytl potřebnou součinnost, neboť účinky fikce doručení nastávají již dnem, kdy došlo k neúspěšnému pokusu o doručení.⁴⁸⁵

Náhradní doručení žádný zákon vztahující se ke správnímu řízení nevylučuje.⁴⁸⁶ Naproti tomu v občanském soudním řízení je náhradní doručení výslovně vyloučeno například u platebního rozkazu podle § 173 odst. 1 občanského soudního řádu, u předvolání k přípravnému jednání podle § 114c odst. 2 téhož zákona a kvalifikované výzvy podle § 114b odst. 3 téhož zákona.

Úprava doporučeného doručování nikoli do vlastních rukou

Doručuje se tak například:

- oznámení o zahájení správního řízení podle § 46 odst. 1 správního řádu,
- pozvánka na ústní jednání podle § 49 správního řádu,
- výzva účastníka podle § 36 odst. 3 správního řádu.⁴⁸⁷

U fyzických osob se uplatní speciální ustanovení § 20 odst. 3 správního řádu. To stanoví průběh doručení tak, že písemnost je předána adresátovi nebo jiné vhodné fyzické osobě bydlící, působící, zaměstnané v místě doručení za podmínky, že tato osoba souhlasí s tím, že písemnost adresátovi předá.⁴⁸⁸ Jestliže k předání písemnosti adresátovi od této osoby nedojde, může adresát žádat o prominutí zmeškání úkonu podle § 41 správního řádu.⁴⁸⁹

Pokud by se jednalo o osobu, která má ve věci protichůdný zájem, považuje se písemnost za doručenu za podmínky, že adresát její převzetí od příjemce uzná. Pro právnické osoby se podle speciálního ustanovení § 21 odst. 4 správního řádu uplatní,

⁴⁸⁴ Blíže popsáno v kapitole Používané pojmy – fikce doručení a náhradní doručení

⁴⁸⁵ Viz § 24 odst. 3 správního řádu. Podrobněji rozebráno v kapitole Základní pojmy „fikce pro odepření“.

⁴⁸⁶ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 239. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁸⁷ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 254. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁸⁸ Srovnej § 50a občanského soudního řádu, který tuto možnost nestanoví. Možnost zakotvená v § 46 odst. 3 občanského soudního řádu byla vypuštěna po souhrnné novele občanského soudního řádu od 1. 7. 2009. Viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 120–129. ISBN 978-80-7201-777-5.

⁴⁸⁹ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 263. ISBN 978-80-7273-166-4.

kromě výše zmíněného předání platného pro fyzické osoby, též předání písemnosti fyzické osobě adresátem oprávněně k převzetí⁴⁹⁰ nebo fyzické osobě, která převzetí potvrdí razítkem adresáta.

Doručenka alias dodejka⁴⁹¹

O doručence⁴⁹² hovoří ustanovení § 19 odst. 6 správního řádu: „*Je-li pro řízení třeba, aby bylo doručení doloženo, musí být zajištěn písemný doklad stvrzující, že písemnost byla doručena nebo že poštovní zásilka obsahující písemnost byla dodána⁴⁹³, včetně dne, kdy se tak stalo.*“ Článek 17 odst. 2 Poštovních podmínek dále stanoví: „*Tuto doplňkovou službu lze zvolit jen společně se službou doporučená zásilka (...)*“ Podle čl. 17 odst. 5 Poštovních podmínek musí být na obálce poznamenáno „Dodejka“ nebo „Doručenka“, údaje v dodejce stanoví čl. 17 odst. 4 Poštovních podmínek a další náležitosti obálky, kterými jsou poučení o právních následcích, výzva k vyzvednutí a oznámení o vracení odesílateli, které nalezneme v čl. 17 odst. 6 Poštovních podmínek. Na náležitosti doručky lze analogicky použít úpravu obsaženou § 50g občanského soudního řádu.⁴⁹⁴

Od účinnosti zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ve znění pozdějších předpisů, musí doručka, kromě dřívějších náležitostí, obsahovat i informaci, zdali byla písemnost vložena do domovní schránky adresáta nebo na jiné vhodné místo po nastoupení fikce doručení a zdali byl adresát poučen o právních následcích.⁴⁹⁵

⁴⁹⁰ viz § 21 odst. 2 ve spojení s § 30 správního řádu

⁴⁹¹ V Poštovních podmínkách České Pošty platných k 1. 10. 2016 je používán namísto pojmu doručka, pojem „dodejka“, neboť pošta zásilky „dodává“. Nicméně se jedná totéž, pouze terminologie se liší.

⁴⁹² Definici doručky viz DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád I.* 7. vyd. Praha: C. H. BECK, 2006. Podle autorů, „*Doručenkou se rozumí listina, která dokládá doručení písemnosti ve vztahu k adresátovi, provedené doručujícím orgánem nebo soudem při úkonu, o němž se nesepisuje protokol.*“

⁴⁹³ Terminologická odlišnost v Poštovních podmínkách České Pošty, podle kterých se poštovní zásilka dodává, přičemž ostatní doručovatelé (tj. kromě České Pošty) doručují. Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář.* 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 254. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁴⁹⁴ Ze speciálních zákonů upravuje náležitosti doručky např. v § 51 odst. 2 daňový řád.

⁴⁹⁵ Viz Změny v doručování podle správního řádu po 1. 7. 2009. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/spravni-rad-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu.aspx>

Neexistuje-li písemný doklad stvrzující doručení (tj. doručenka), musí správní orgán písemnost doručit opakovaně, ledaže je z postupu účastníka v řízení zjevné, že mu bylo doručeno.⁴⁹⁶

Přestože doručenka již ve správním řízení nepožívá statusu veřejné listiny,⁴⁹⁷ stále má velkou důkazní váhu a je „považována za obvyklý důkazní prostředek prokazující doručení jakékoliv písemnosti jejímu adresátu“.⁴⁹⁸ Zatímco u veřejné listiny se pravdivost v ní uvedených údajů předpokládá a důkazní břemeno nese ten, kdo její správnost popírá,⁴⁹⁹ u soukromé listiny postačí k jejímu vyvracení a zpochybnění údajů v ní uvedených: „*předestření jiné srovnatelně pravděpodobné verze reality*“.⁵⁰⁰ Věrohodnost doručenky ve správním řízení tudíž může být vyvrácena pouze jiným věrohodným tvrzením (konkrétním a jednoznačným tvrzením), nestačí její pouhé popření.⁵⁰¹ Na druhou stranu důkazní váha doručenky ve správním řízení není natolik silná, aby ji bylo možné vyvrátit jedině prokázáním „*opaku toho, co plyne z doručenky*“.⁵⁰² Jde tedy o poměrně subtilní právně-logické nuance.

Doručenka tedy zůstává jen jedním z důkazních prostředků: „*byť důkazním prostředkem nejčastějším, nejobvyklejším a patrně i nejspolehlivějším*“,⁵⁰³ a jako taková podléhá volnému hodnocení důkazů ze strany správního orgánu. „*Je-li doručenka neúplná, nesprávně vyplněná, popřípadě chybí-li zcela, je nutno zvážit, zda závěr, že bylo doručeno, spolehlivě nevyplývá z jiných důkazních prostředků*“.⁵⁰⁴

K doručence ve správním řízení již pouze jako k soukromé nikoli veřejné listině poznamenal NSS: „*Veřejnou listinou byla poštovní doručenka pouze do 1. 7. 2000, kdy byl poštovní řád zrušen zákonem č. 29/2000 Sb., o poštovních službách. Po tomto datu přestaly být poštovní doručenky veřejnou listinou a staly se toliko listinou soukromou*“,

⁴⁹⁶ Srovnej § 19 odst. 6 poslední větu správního řádu s § 50f odst. 5 občanského soudního řádu, který stanoví, že prokázat doručení lze i jiným, než zákonem stanoveným způsobem.

⁴⁹⁷ Správního řád jí, na rozdíl od občanského soudního řádu, tento status nepřiznává. Srovnej § 50f odst. 3 občanského soudního řádu, který doručence status veřejné listiny (se všemi účinky) přiznává. Je otázka, zda či do jaké míry má tato nesystematická procesní distinkce smysl.

⁴⁹⁸ rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 4. 2012, čj. 17 A 19/2011-50

⁴⁹⁹ Proti veřejné listině je přípustný tzv. důkaz opaku. Popsáno např. v rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 9 As 65/2009-61

⁵⁰⁰ rozhodnutí NSS ze dne 27. 4. 2006, čj. 2 Afs 158/2005-82. Dále rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 17 Co 64/2010 a rozhodnutí NSS ze dne 22. 12. 2010, čj. 5 Afs 55/2010-92

⁵⁰¹ viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 9 As 65/2009-61

⁵⁰² viz rozhodnutí NSS č. j. 9 As 65/2009-61

⁵⁰³ viz rozhodnutí NSS ze dne 1. 3. 2006, čj. 1 Afs 43/2005-103

⁵⁰⁴ tamtéž

⁵⁰⁵ naopak při doručování podle OSŘ je podle § 50 f odst. 3 doručenka stále považována za veřejnou listinu.

Úprava obyčejného doručení⁵⁰⁶ (tj. bez doručenky)⁵⁰⁷

V rámci úpravy tzv. obyčejného doručení lze rozlišovat mezi dvěma možnostmi náležitými odesílateli. První možností je doporučené doručení s dokladem o předání k doručení. Tímto dokladem je tzv. podací lístek, který vyplňuje odesílatel do předtištěné formy a Pošta jej odesílateli potvrdí.^{508,509} V poučení, které se nachází na zadní straně podacího lístku, je popsán následek ztráty a zároveň i nevyužití možnosti podání s dokladem o předání, a to slovy „[b]ez podacího lístku nelze žádat o pátrání po správném dodání, ani uplatňovat náhradu škody.“ Druhou možností je zcela obyčejné doručení, kdy absentuje nejen doručenka, ale i zmíněný doklad o předání k doručení. Vzhledem k nemožnosti prokázání podání zásilky a jejího dopátrání by správní orgán v žádném případě neměl volit možnost zcela obyčejného doručení.

V obou výše popsaných situacích dochází k doručení písemnosti shodně vložením do adresátovy domovní schránky nebo na jiné vhodné místo.⁵¹⁰ Je možné zvolit i kvalifikovaný způsob doručení.⁵¹¹

Pořadí doručování podle adresáta

Doručování fyzické osobě⁵¹²

Fyzické osobě se doručují písemnosti: „*Na adresu pro doručování (§ 19 odst. 3 správního řádu) (...) dle ust. § 20 odst. 1 správního řádu na adresu jejího trvalého pobytu, kterou má jako místo trvalého pobytu evidovanou v informačním systému*

⁵⁰⁵ viz rozhodnutí NSS ze dne 27. 4. 2006, čj. 2 Afs 158/2005-82

⁵⁰⁶ K tomu SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 20. ISBN 978-80-7201-777-5. Občanský soudní řád tuto možnost výslovně nedává, vyjma § 51 o neformálním předvolání osoby. Soud s tímto doručením nemůže spojit žádné následky.

⁵⁰⁷ Služba „obyčejná zásilka“ podle čl. 11 odst. 1 Poštovních podmínek České Pošty platných od 1. 4. 2015, „*Podání obyčejné zásilky podnik nestvrzuje. Obyčejnou zásilku dodá podnik bez toho, že by mu příjemce převzetí potvrdil.*“

⁵⁰⁸ viz Příloha č. 13 Podací lístek

⁵⁰⁹ Viz čl. 54 Poštovních podmínek České Pošty platných od 1. 10. 2016,

⁵¹⁰ § 20 odst. 4 pro fyzické osoby a 21 odst. 5 správního řádu pro právnické osoby

⁵¹¹ Postupem podle § 20 odst. 3 a § 21 odst. 4 správního řádu, tj. doporučené doručení nikoli do vlastních rukou. Viz JEMELKA, Lubošuboš; PONĎELÍČKOKLÁRA; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 85. ISBN 978-807-4004-018.

⁵¹² Pořadí platí i pro doručování zástupci fyzické osoby.

*evidence obyvatel dle stejnojmenného zákona. Jde-li o podnikající fyzickou osobu, doručují se písemnosti do místa jejího podnikání, nebo při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě na její elektronickou adresu. Fyzické osobě lze však doručit kdekoli, kde bude zastížena. Správní řád rovněž připouští při doručování do vlastních rukou zvolit si tzv. zmocněnce pro doručování a v takovém případě správní orgán doručuje tomuto zmocněnci.*⁵¹³

Doručování „na místě“⁵¹⁴

Fyzické osobě lze doručit kdekoli, kde bude zastížena.⁵¹⁵ Písemnost je předána adresátovi přímo, bez jakéhokoliv zprostředkujícího článku. Uplatnění tohoto doručování jakožto primární volby je v souladu s principem hospodárnosti správního řízení,^{516,517} přičemž doručování fyzické osobě na místě je prioritní i ve vztahu k doručování do datové schránky.^{518,519} Je zcela evidentní, že doručení při bezprostředním kontaktu s adresátem písemnosti nejlépe zajistí účel doručení, neboť právě absence zprostředkujícího článku eliminuje výskyt vad v doručování, které by byly způsobilé adresátovi zabránit se s písemností seznámit.

Adresa pro doručování na žádost

Specifické je doručování na adresu pro doručování fyzické osoby,⁵²⁰ neboť je vázáno na vůli adresáta a uvážení správního orgánu, vůči němuž adresát svou žádost směřuje.

⁵¹³ rozhodnutí NSS ze dne 12. 5. 2008, čj. 5 As 44/2007-93

⁵¹⁴ Pojem viz § 17 odst 3 první věta ZDS

⁵¹⁵ K tomu DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 212. ISBN 978-80-7400-107-9. Zastížení může být i náhodné a odehrávat se v restauraci, na ulici.

⁵¹⁶ Zakotvené v § 6 odst. 2 správního řádu

⁵¹⁷ Srovnej § 45 odst. 1 občanského soudního řádu, kdy „*Písemnost doručuje soud při jednání nebo jiném soudním úkonu.*“

⁵¹⁸ § 17 odst. 1 ZDS

⁵¹⁹ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 240. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁵²⁰ K tomu SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 65. ISBN 978-80-7201-777-5. Autor zmiňuje tři kritéria, která musí adresa pro doručování splňovat. Adresa musí být „*dostatečně zafixována a na první pohled zřejmá, flexibilní, aby vystihovala aktuální změny doručovacích poměrů adresáta*“ a účastníci řízení musí být obeznámeni s tím, že soud s nimi bude prostřednictvím této adresy komunikovat.

Úpravu obsahuje § 19 odst. 3 správního řádu: „*Nevylučuje-li to zákon nebo povaha věci, na požádání účastníka řízení správní orgán doručuje na adresu pro doručování nebo elektronickou adresu, kterou mu účastník řízení sdělí, zejména může-li to přispět k urychlení řízení; taková adresa může být sdělena i pro řízení*⁵²¹, která mohou být u téhož správního orgánu zahájena v budoucnu.“

Za adresu pro doručování je možné si zvolit i elektronickou adresu či adresu v cizině, záleží pouze na uvážení správního orgánu, zda žádosti vyhoví. Účastník nemá právní nárok na doručování na zvolenou adresu⁵²², neboť za prvé platí preference doručování do datové schránky⁵²³ a za druhé je ponecháno na úvaze správního orgánu, zda by takové doručování mohlo „*přispět k urychlení řízení*“. Zároveň správní řád stanoví ještě podmínku „*nevylučuje-li to zákon a povaha věci*“ a podle judikatury nesmí adresát (a účastník řízení) svou žádostí sledovat znemožnění doručení jemu adresovaných písemností. Splňuje-li adresa pro doručování tyto podmínky, měl by správní orgán žádosti vyhovět v souladu se zásadou veřejné správy jakožto služby veřejnosti, podle které má správní orgán „*povinnost se k dotčeným osobám chovat zdvořile a podle možností jim vycházet vstříc*“^{524, 525}.

Za zvolení adresy lze považovat nejenom výslovnou žádost účastníka řízení,⁵²⁶ nýbrž i opakované uvádění adresy na podáních, jak ve své judikatuře konstatoval NSS. Uvádí-li účastník na podáních tutéž adresu, může předpokládat, že mu na ni bude

⁵²¹ Pro všechna řízení nebo i jen některé druhy řízení. Viz JEMELKA, Luboš; PONĎĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 77. ISBN 978-807-4004-018.

⁵²² K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 247. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor doplňuje, „*To, že nejde o právní nárok účastníka řízení, vyplývá i ze skutečnosti, že správní řád nestanoví žádné podmínky pro to, jaké místo může účastník řízení označit jako adresu pro doručování.*“

⁵²³ Před adresou pro doručování má přednost doručování do datové schránky jako prioritní způsob doručování. Viz rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010 -95.

⁵²⁴ § 4 odst. 1 správního řádu

⁵²⁵ Viz JEMELKA, Luboš; PONĎĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 77. ISBN 978-807-4004-018.

⁵²⁶ Odlišně v rozhodnutí NSS ze dne 23. 6. 2011, čj. 5 As 72/2010- 60, ve kterém NSS hovoří o „*výslovné žádosti*“.

správní orgán doručovat.⁵²⁷ Na rozdíl od adresy uvedené v podáních nelze pouhé uvedení zpáteční adresy považovat za volbu adresy pro doručování.⁵²⁸

Pochybuje-li správní orgán o tom, zda se adresát zdržuje na adrese pro doručování, měl by si tuto skutečnost ověřit, zákon mu však takovou povinnost výslovně neukládá.⁵²⁹ NSS také shledal jednání stěžovatele, který změnil adresu trvalého pobytu (adresu uváděnou na podáních), aniž o tom vyrozuměl správní orgán, před nímž se řízení vedlo, a následně namítal neplatnost doručení fikcí za „*účelovou snahou stěžovatele o ztížení, resp. znemožnění doručení úředních zásilek*“.⁵³⁰

Podle judikatury NSS se sdělená adresa pro doručování může týkat řízení zahájených v budoucnu, ale jen a pouze u téhož správního orgánu⁵³¹, neboť sdělení adresy pro doručování „*nelze pojímat absolutně a zcela neomezeně pro jakýkoli správní orgán, který v budoucnu bude vést další řízení.*“⁵³² NSS judikoval, poněkud kontroverzně že, účastníku řízení, který výslovně označil adresu pro doručování jako adresu, na níž mu má být doručována „veškerá korespondence“, musí být zachována možnost si pro případné řízení o odvolání zvolit jinou adresu pro doručování. Z toho důvodu odvolací správní orgán pochybí, doručuje-li na adresu pro doručování zvolenou pro řízení před správním orgánem I. stupně.⁵³³ K tomuto názoru NSS se staví do opozice odborná veřejnost.^{534,535} Domnívám se, že ač správní orgán I. stupně a odvolací správní orgán tvoří dva odlišné správní orgány, je třeba v případě zvolení adresy pro doručování účastníkem řízení nahlížet na odvolací řízení jako na „pouhou“ část řízení jako celku a volbu adresy pro doručování rozšířit i na řízení před odvolacím správním

⁵²⁷ Například rozhodnutí NSS ze dne 20. 7. 2010, čj. 8 As 65/2009-111, rozhodnutí NSS ze dne 12. 5. 2008, čj. 5 As 44/2007-93.

⁵²⁸ Viz rozhodnutí NSS ze dne 30. 5. 2013, čj. 6 As 13/2013-33. NSS konstatoval, že „*Údaje na obálce je nutno v první řadě chápat jako projev vůle odesílatele vůči poskytovateli poštovních služeb.*“

⁵²⁹ viz rozhodnutí NSS ze dne 30. 5. 2013, čj. 6 As 13/2013-33

⁵³⁰ rozhodnutí NSS ze dne 12. 5. 2008, čj. 5 As 44/2007-93

⁵³¹ Za týž správní orgán NSS nepovažuje správní orgán I. stupně a odvolací správní orgán.

⁵³² rozhodnutí NSS ze dne 30. 9.2010, čj. 5 As 44/2010-56

⁵³³ viz rozhodnutí NSS ze dne 30. 9.2010, čj. 5 As 44/2010-56

⁵³⁴ Viz KOLMAN, Petr. Zajímavá a aktuální judikatura na úseku správního řízení. *Epravo.cz*. 2012.

Dostupné také z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zajimava-a-aktualni-judikatura-na-useku-odvolani-v-ramci-spravniho-řízení-80702.html>

⁵³⁵ Viz POTMĚŠIL, Jan. Sporné přestupkové judikáty NSS IV. *JINÉ PRÁVO*. 2011. Dostupné také z:

<http://jinepravo.blogspot.cz/2011/08/jan-potmesil-sporne-prestupkove.html>. Autor v závěru píše „*doufám, že názor nastíněný NSS stran adresy k doručování zvolené účastníkem nenalezne širší odezvu v praxi, jinak je nutno připravit se na rozhořčené reakce těch, kteří „přece jasně řekli, kam jim má být doručováno“, avšak odvolací instance toto jasné sdělení „nerespektovala“ a „nesmyslně jim doručovala na trvalý pobyt, i když ví, že se tam neudrží“.*“

orgánem. Takovýto výklad dle mého názoru naplňuje legitimní očekávání účastníků řízení a zároveň jim i brání v případném obstrukčním jednání. Josef Vedral dále poznamenává, že za tentýž správní orgán není bezesporu považován správní orgán vedoucí přezkumné řízení a řízení o obnově, neboť tato řízení už jistojistě tvoří „*formálně samostatná řízení*“.⁵³⁶

Od žádosti o doručování na adresu pro doručování se liší služba nabízená Českou poštou, jejímž prostřednictvím lze změnit místo dodání pro všechny došlé zásilky, tzv. dosílka, neboť „*tato služba podle poštovních podmínek zakládá právní vztah pouze mezi poštou a adresátem zásilky, nikoliv mezi poštou a odesílatelem zásilky, tzn. správním orgánem*“.⁵³⁷ Služba dosílka je možná jen na základě písemné žádosti adresáta.⁵³⁸

Další možností doručení na jinou doručovací adresu (odlišnou od zvolení adresy pro doručování), je, nevyloučil-li ji správní orgán poznámkou „nedosílat“ na poštovní zásilce, oprávnění pošty „*podnik může dodat poštovní zásilku v jiném místě než uvedeném v poštovní adrese, jestliže se o novém místě pobytu nebo o novém sídle adresáta dozvěděl od adresáta nebo jiným hodnověrným způsobem*“.⁵³⁹

Evidenční adresa

Nelze-li doručovat výše zmíněnými cestami, bude fyzické osobě doručováno na tzv. evidenční adresu tj. „*na adresu evidovanou v informačním systému evidence obyvatel, na kterou jí mají být doručovány písemnosti*“.⁵⁴⁰ Jedná se o adresu, na kterou

⁵³⁶ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 248–249. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁵³⁷ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 250. ISBN 978-80-7273-166-4. Tento názor potvrzuje i judikatura např. rozhodnutí NS ze dne 18. 12 2013, sp. zn. 23Cdo 3185/2011.

⁵³⁸ § 19 vyhlášky č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování

⁵³⁹ čl. 29 odst. 1 Poštovních podmínek platných k 1. 10. 2016

⁵⁴⁰ Podle § 10b odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění zákona č. 7/2009 Sb. lze, „*Na písemnou žádost občana lze v evidenci obyvatel vést též údaj o adrese, na kterou mu mají být doručovány písemnosti podle zvláštního právního předpisu.*“

mají být fyzické osobě doručovány všechny písemnosti bez vazby na konkrétní řízení.^{541,542}

Adresa trvalého pobytu a místa podnikání

Při absenci výše uvedených možností bude fyzické osobě doručováno na adresu trvalého pobytu^{543,544} nebo místa podnikání. Adresa trvalého pobytu může být i jen „*sídlo obecného úřadu, podle obvodu ve kterém měla fyzická osoba naposledy nahlášen trvalý pobyt, a pak má pouze formální charakter*“.⁵⁴⁵ U adresy trvalého pobytu je v souladu s principem odpovědnosti adresáta za doručení a zásadou *vigilantibus iura* považována právě i adresa ohlašovny, jak potvrzuje rozsáhlá judikatura NSS i ÚS.⁵⁴⁶ Přestože z povahy adresy ohlašovny je zřejmé, že tam adresát nebydlí, musí ve svém vlastním zájmu kontrolovat, zdali mu tam nebylo správním orgánem doručováno, vedeli správní řízení.⁵⁴⁷ Takový výklad je plně v souladu s povinností součinnosti adresáta při doručování se správním orgánem.⁵⁴⁸ Především adresát by měl ve svém vlastním zájmu oznámit změnu adresy pro doručování nastalé v průběhu řízení.⁵⁴⁹ Odpovědnost za adresu evidovanou v informačním systému, ač už jí je právě např. adresa ohlašovny,

⁵⁴¹ Novela přidala do § 46b občanského soudního řádu „*povinnou doručovací adresu*“. Touto adresou může být u fyzické osoby právě zvolená adresa k doručování evidovaná v informačním systému evidence obyvatel.

⁵⁴² Viz KORBEL, František; PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. 7. 2009. *Právní rozhledy: mimořádná příloha*, 2009, č. 17, s. 12. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7453>. Podle autorů „*Na rozdíl od jiné adresy pro doručování dle § 45 odst. 2 a § 46 odst. 2 OSŘ, kterou si může vybrat a sdělit soudu kterýkoli účastník ad hoc až v průběhu soudního řízení, je zvolená adresa pro doručování dle § 46b písm. a) věta před středníkem relativně stabilní adresou, kterou si může zvolit pouze fyzická osoba a nechat si jí zapsat do evidence obyvatel bez jakékoli vazby na konkrétní soudní řízení.*“

⁵⁴³ Evidovanou v informačním systému evidence obyvatel podle § 3 odst. 3 písm. g) zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁴⁴ Podmínkou již není to, zda se adresát na této adrese skutečně zdržuje. Viz rozhodnutí NSS ze dne 23. 6. 2011, čj. 5 As 72/2010-60.

⁵⁴⁵ Tj. adresa ohlašovny. K tomu SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 38. ISBN 978-80-7201-777-5. Vyplývá to z § 12 odst. 1 písm. c) a odst. 2 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, podle kterých zaniklo-li uživateli právo občana k objektu a navrhne to vlastník objektu nebo osoba oprávněná, může být zrušen trvalý pobyt tohoto občana v daném objektu a nahrazen adresou ohlašovny, přičemž dotyčný o tom nemusí být uvědomen.

⁵⁴⁶ Dále např. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 6. 2011, čj. 53 A 2/2011-27.

⁵⁴⁷ viz rozhodnutí NSS ze dne 31. 5. 2011, čj. 2 As 28/2011-131

⁵⁴⁸ viz usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 6. 2. 2007, čj. 2 As 64/2005-108

⁵⁴⁹ Například adresu zapsanou v evidenci obyvatel podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů. Viz článek Často kladené dotazy ke správnímu řádu. Dostupné z: [http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx](http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu).

nese adresát sám, neboť na něm samotném a v jeho zájmu je uvádět adresu, na které si bude moci písemnost převzít. V tomto směru „jde o legitimní tlak na adresáta, aby uváděl takovou adresu pro doručování, kam mu lze zásilku spolehlivě doručit“.^{550,551} Domnívám se, že záměrem Ústavního soudu, který se otázkou oznámení změny adresy trvalého pobytu účastníkem v průběhu správního řízení zabýval⁵⁵², nebylo založit novou právní povinnost účastníků řízení, spočívající v povinném oznámení takovéto změny, nýbrž Ústavní soudu ponechává na vůli účastníka, zda tak učiní či nikoliv, avšak v obou případech (tj. oznámení i neoznámení) musí „být připraven nést důsledky tohoto rozhodnutí.“⁵⁵³ Takovým důsledkem může být právě i doručení fikcí a s tím spojené zmeškání lhůty pro provedení úkonu v řízení.

Mohou nastat situace, kdy bude třeba na místo adresy ohlašovny doručovat veřejnou vyhláškou⁵⁵⁴ či ustanovit adresátovi opatrovníka.⁵⁵⁵ Tak tomu bude dle názoru poradního sboru ministerstva vnitra i např. tehdy, dozví-li se správní orgán, že ohlašovna odmítá písemnosti přebírat, a dále i v případě, kdy si adresát písemnosti na dané adrese opakovaně nevyzvedává a lze ho tudíž označit za osobu, které se prokazatelně nedaří doručovat.⁵⁵⁶

Účelovou změnou trvalého bydliště ve snaze vyhnout se doručení písemnosti se zabýval NSS a kromě obecné povinnosti součinnosti účastníka řízení se správním orgánem zdůraznil i promítnutí této zásady do konkrétní povinnosti sdělit změnu adresy trvalého pobytu, na kterou mu má být doručováno, neboť správní orgán není podle správního řádu⁵⁵⁷ povinen si tuto skutečnost opakovaně zjišťovat před každým doručováním sám.^{558,559}

⁵⁵⁰ náleží ÚS ze dne 30. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 2317/10

⁵⁵¹ Otázkou jak postupovat, má-li fyzická osoba adresu trvalého pobytu místo ohlašovny, se zabýval i poradní sbor ministerstva. Viz Doručování fyzickým osobám na adresu ohlašovny. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2013, č. 123. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravniemu-radu.aspx>.

⁵⁵² náleží ÚS ze dne 30. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 2317/10

⁵⁵³ náleží ÚS ze dne 30. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 2317/10

⁵⁵⁴ viz § 25 odst. 1 správního řádu

⁵⁵⁵ viz § 32 písm. d) správního řádu

⁵⁵⁶ viz Doručování fyzickým osobám na adresu ohlašovny. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2013, č. 123. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravniemu-radu.aspx>.

⁵⁵⁷ § 20 odst. 1 správního řádu

⁵⁵⁸ viz rozhodnutí NSS ze dne 20. 7. 2010, čj. 8 As 65/2009-111

V civilním soudním řízení se k této problematice vyjádřil i ÚS, který judikoval, že je-li soudu změna adresy známa např. proto, že adresát písemnosti byl vystěhován a bylo to poznamenáno ve spise, kde byla uvedena druhá odlišná adresa, nemůže soud v pochybnostech volit adresu pro doručování libovolně, aniž by zjišťoval, zda se na ní adresát zdržuje.⁵⁶⁰

Ověřit adresu pro doručování (ač už se jedná o adresu trvalého pobytu nebo evidenční adresu) by měl správní orgán na začátku řízení, trvá-li řízení delší dobu tak i v průběhu, také je vhodné ověřit adresu pro doručování, bylo-li opakovaně doručováno fikcí.⁵⁶¹ Ani povinnost součinnosti není neomezená, nýbrž se vztahuje na opatřování podkladů pro rozhodnutí.⁵⁶² Z toho důvodu se přikláním k názoru, že rozšíření této zásady i na aktivní sdělování nové adresy trvalého pobytu, aniž by tomuto sdělení předcházela výzva správního orgánu, by přinejmenším, jak shodně tvrdí ÚS i NSS, „z ústavněprávního hlediska bylo více než problematické“.⁵⁶³

Obstrukční jednání adresáta, který se snaží změnou adresy trvalého pobytu znemožnit doručení, je takové jednání, z něhož „vyplývá, že pokud ke změně jeho faktického pobytu skutečně došlo, jednalo se o změnu krátkodobou (...) formální a účelovou, s cílem vyhnout se právním účinkům řádného doručení a nabytí právní moci napadeného rozhodnutí. Formální změnu trvalého pobytu a popsany přístup stěžovatele (...) Nejvyšší správní soud (...) vnímá jako účelovou snahu stěžovatele o ztížení, resp. znemožnění doručení úředních zásilek v této věci“.⁵⁶⁴ K obstrukčnímu jednání účastníků je třeba uvést, že se neomezuje jen na změnu adres pro doručování, ale bývá v praxi charakterizováno např. i výpovědí plné moci podanou těsně před vydáním rozhodnutí⁵⁶⁵ nebo naopak jejím dodatečným udělením a následným namítáním

⁵⁵⁹ viz rozhodnutí NSS ze dne 20. 7. 2010, čj. 8 As 65/2009-111

⁵⁶⁰ viz náleží ÚS ze dne 14. 8. 2007, sp. zn. IV. ÚS 687/2006

⁵⁶¹ Viz článek Často kladené dotazy ke správnímu řádu. Dostupné z: [http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx](http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu).

⁵⁶² § 50 odst. 2 správního řádu

⁵⁶³ Viz rozhodnutí NSS ze dne 30. 5. 2013, čj. 6 As 13/2013-33 a náleží ÚS ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08.

⁵⁶⁴ Rozhodnutí ze dne 12. 5. 2008, čj. 5 As 44/2007-93. Dále rozhodnutí NSS ze dne 8. 6. 2011, čj. 2 As 43/2010-42.

⁵⁶⁵ viz rozhodnutí NSS ze dne 29. 4. 2009, čj. 1 As 32/2009-58

neúčinnosti doručení. NSS správně dovodil, že „nelze přijmout formalistický přístup těchto účastníků, dosahující svojí intenzitou až procesních obstrukcí“.⁵⁶⁶

Při doručování písemností souvisejících s podnikatelskou činností na adresu místa podnikání se § 21 správního řádu o doručování právnickým osobám uplatní obdobně. Takovou písemností může být např. platební výměr a rozhodnutí o uložení penále za nezaplacení pojistného za zaměstnance.⁵⁶⁷ Doručit lze též jiným osobám pověřeným k přijímání písemností.

Obdobně jako u právnických osob je judikaturou i odbornou literaturou zastáván názor, že podnikající fyzická osoba nemůže žádat o prominutí zmeškání úkonu z důvodu nezdržování se na adrese místa podnikání.^{568,569} Rozporuplnost v přijímání tohoto názoru byla rozebrána výše u právnických osob.

Za místo podnikání se považuje, vedle adresy evidované v obchodním rejstříku, též adresa sídla zapsaná v živnostenském rejstříku.^{570,571}

Další posun ohledně evidence adres, na které má orgán veřejné moci doručovat, představuje zprovoznění základních registrů doprovázené příslušnou legislativou – zákonem č. 111/2009 Sb., o základních registrech.⁵⁷² Mezi základní registry tento zákon v § 3 řadí registr obyvatel, osob, územní identifikace a registr práv a povinností. Údaje zde obsažené, jsou orgány veřejné moci povinny využívat dle § 5 odst. 1 tohoto zákona, a to bez nutnosti ověření správnosti údajů v registrech uvedených. Podle § 18 odst. 1 písm. c) se v registru obyvatel uvádí adresa trvalého pobytu, popř. i adresa pro doručování.⁵⁷³ Obdobně se v registru osob podle § 26 odst. 2 písm. j) uvedeného zákona uvádí adresa sídla a místa podnikání.

⁵⁶⁶ rozhodnutí NSS ze dne 18. 8. 2005, čj. 2 Afs 202/2004-43

⁵⁶⁷ viz rozhodnutí NS ze dne 6. 7. 2011, čj. 20 Cdo 4660/2009

⁵⁶⁸ viz rozhodnutí NS ze dne 27. 7. 2011, 20 Cdo 4660/2009

⁵⁶⁹ Shodně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 265. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁵⁷⁰ Viz Doručování fyzickým osobám na adresu ohlašovny. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2013, č. 123. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁵⁷¹ Srovnej § 46b písm. b) občanského soudního řádu o doručování na adresu sídla organizační složky závodu podnikající fyzické osoby.

⁵⁷² Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech

⁵⁷³ Je-li uvedena v registru obyvatel adresa pro doručování písemností, uvádí se v registru podle § 18 odst. 1 písm. c) poslední věty zákona č. 111/2009 Sb., i „údaj o identifikaci poštovní přihrádky nebo dodávací

Doručování právníkům osobám

Adresa pro doručování

Právníké osobě se primárně doručuje do datové schránky.⁵⁷⁴ Na rozdíl od fyzické osoby jí nelze doručit tzv. na místě, tudíž na druhém místě v pořadí připadá doručování na adresu pro doručování.⁵⁷⁵ Tou může být elektronická adresa⁵⁷⁶ i adresa faktického (skutečného) sídla, pokud se neshoduje se sídlem zapsaným v rejstříku (formálním).⁵⁷⁷ Faktickým sídlem právníké osoby je místo, ze kterého vyvíjí svou činnost (sídli tam její statutární orgán). Právníkou osobu zapsanou v příslušném rejstříku nelze považovat za osobu neznámého sídla, i pokud se na zapsané adrese reálně nezdržuje.⁵⁷⁸ Právníká osoba má ve veřejném rejstříku uvádět adresu skutečného (faktického) sídla, tedy zejména takové sídlo, z něhož správní orgán právníkou osobu řídí,⁵⁷⁹ popř. sídli tam skutečně její statutární orgán.

Adresa sídla a organizační složky

Právníké osobě lze doručovat adresu jejího sídla nebo organizační složky, jíž se řízení týká. Doručování na adresu organizační složky má praktické uplatnění zejména v řízeních, v nichž je jedním z účastníků stát (např. ministerstvo).⁵⁸⁰ Uvést namísto adresy příslušného ministerstva adresu České republiky by zřejmě nevedlo k úspěšnému

schránky nebo adresa, která je mimo území České republiky a které nebyl přidělen kód adresního místa v registru územní identifikace,“

⁵⁷⁴ Podrobně rozebráno v kapitole Elektronické doručování – doručování do datové schránky.

⁵⁷⁵ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 276. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor k tomuto dodává, „Pokud se však právníké osobě doručuje (...) na adresu pro doručování (...) § 21 odst. 3 se nepoužije (...) by právníká osoba mohla o prominutí zmeškání úkonu podle § 41 žádat (...) nepoužije se ani § 21 odst. 3 věta druhá (...) pokud by (...) správní orgán (...) doručil písemnost některé z osob podle § 30 na její adresu, nešlo by o řádné doručení.“

⁵⁷⁶ viz § 19 odst. 3 správního řádu

⁵⁷⁷ Srovnej § 137 NOZ, který stanoví, že každý se může dovolat skutečného sídla právníké osoby a právníká osoba se nemůže dovolávat svého skutečného sídla vůči tomu, kdo se dovolává jejího sídla zapsaného (tzv. formálního).

⁵⁷⁸ Viz Vztah ustanovení § 21 odst. 3 a § 32 odst. 2 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2007, č. 55. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-ke-spravni-ke-spravni-radu.aspx>. „Pokud má právníká osoba zapsáno sídlo v příslušném rejstříku, není možné ji považovat za osobu neznámého sídla, ani když se v sídle právníké osoby nikdo nezdržuje. Takovéto osobě je možné na adresu sídla doručovat postupem podle § 24 odst. 1 správního řádu, a to i v případech, kdy nebylo podle § 21 odst. 3 správního řádu doručováno osobám uvedeným v § 30 na jejich adresu.“

⁵⁷⁹ viz rozhodnutí NSS ze dne 30. 9. 2003, čj. 5 Afs 4/2003-23

⁵⁸⁰ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 270. ISBN 978-80-7273-166-4. „Organizačními složkami státu, které nejsou právníkými osobami, jsou ministerstva a jiné správní úřady, Ústavní soudy, soudy, státní zastupitelství.“

doručení.⁵⁸¹ Úprava nachází své uplatnění i při doručování zahraniční právnické osobě, kdy se bude doručovat její organizační složce zřízené v České republice, týká-li se doručovaná písemnost činnosti této organizační složky.

Úprava doručování zahraniční právnické osobě je obsažena v § 21 odst. 1 správního řádu „*u zahraniční právnické osoby se doručuje na adresu sídla její organizační složky zřízené v České republice, týká-li se písemnost činnosti této organizační složky. Při doručování prostřednictvím veřejné datové sítě se doručuje na elektronickou adresu právnické osoby. V ostatních případech se zahraničním právnickým osobám písemnosti doručují způsobem uvedeným v § 22*“. Podle § 5 odst. 1 ZDS se datová schránka zřizuje obligatorně i organizační složce zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku, tudíž se ve většině případů bude doručovat elektronicky do datové schránky.

Pravidla doručování právnické osobě zakotvená v § 21 správního řádu se s určitými odchylkami⁵⁸² budou aplikovat i při doručování správním orgánům a jiným orgánům veřejné moci podle § 21 odst. 6 správního řádu.⁵⁸³

Doručování zmocněnci pro doručování a zástupci v řízení

Správní řád upravuje v § 20 odst. 2 institut zmocněnce fyzické osoby pro doručování. Tento zmocněnec je oprávněn pouze k přijímání písemnosti této osoby, přičemž podpis zmocnítele (konkrétní fyzické osoby) na plné moci, udělené tomuto zmocněnci, musí být úředně ověřen.⁵⁸⁴ Dále správní řád v § 31 pojednává o zástupcích v řízení, kterým může být zákonný zástupce účastníka, opatrovník, zástupce na základě plné moci, včetně zmocněnce pro celé řízení a společný zmocněnec či zástupce účastníků, za podmínky, že si zájmy těchto zastoupených účastníků neodporují.

Zmocněnec fyzické osoby pro doručování

⁵⁸¹ Shodně DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 229. ISBN 978-80-7400-107-9, uvádí k doručování organizační složce státu, že adresátem je příslušná organizační složka, např. Ministerstvo spravedlnosti ČR, nikoli „stát“ nebo „Česká republika“.

⁵⁸² Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 279. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor trefně poznamenává, že „*je zřejmě jen málo pravděpodobné, aby se takové orgány domáhaly prominutí zmeškání úkonu s odkazem na to, že se na adrese jejich sídla nikdo nezdržuje, i tak se nicméně toto ustanovení nepoužije*“.

⁵⁸³ Samozřejmě se zřetelem na ZDS a prioritu doručování do datové schránky.

⁵⁸⁴ Podle § 20 odst. 2 poslední věty „*úřední ověření není třeba, pokud byla plná moc udělena před doručujícím orgánem*.“

U fyzických osob lze namísto konkrétní fyzické osoby doručovat jejímu zmocněnci pro doručování podle § 20 odst. 2 správního řádu zmocněnému na základě písemné plné moci buď s úředně ověřeným podpisem,⁵⁸⁵ nebo udělené před doručujícím orgánem.⁵⁸⁶ Tomuto lze doručovat i písemnosti určené do vlastních rukou adresáta.⁵⁸⁷ Pokud správní orgán doručuje prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, uplatní se při doručování § 18 odst. 1 Poštovních podmínek. Toto ustanovení vymezuje okruh osob, kterým se doručuje „*a) je-li adresátem fyzická osoba, jen adresátovi, zmocněnci adresáta (čl. 23 odst. 4), zákonnému zástupci adresáta (čl. 23 odst. 5) nebo zmocněnci zákonného zástupce adresáta (čl. 23 odst. 6), b) je-li adresátem právnická osoba, jen oprávněné osobě (čl. 23 odst. 3)*“ a podle odst. 2 téhož ustanovení je služba „*doručení do vlastních rukou*“ možná jen spolu s žádostí o doplňkovou službu „*doporučená zásilka (...)*.“⁵⁸⁸ Barevné odlišení obálky upravuje § 18 odst. 3 Poštovních podmínek, který stanoví, že obálka bude označena modrým pruhem.⁵⁸⁹

Z výše uvedeného vyplývá, že adresát písemnosti je vždy jen jeden, zatímco příjemců písemnosti, kterým zákon umožňuje písemnost převzít, může být, a zpravidla i bývá, více.⁵⁹⁰

Zmocněnci může být takto doručováno i elektronicky, tedy do datové schránky nebo na email, pro účely doručování má postavení samostatného adresáta.⁵⁹¹ Doručování probíhá stejně jako by se jednalo o doručení adresátu písemnosti, tudíž se

⁵⁸⁵ Podle čl. 23 odst. 4 Poštovních podmínek platných od 1. 10. 2016 se jedná o hodnověrné písemné prohlášení k převzetí poštovní zásilky.

⁵⁸⁶ Zaznamenána v protokolu viz DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 191. ISBN 978-80-7400-107-9. Protokol o jednání nebo o provedeném doručení písemnosti.

⁵⁸⁷ Doručení zmocněnci lze vyloučit zvolením doplňkové služby České pošty dodání do vlastních rukou výhradně jen adresáta podle čl. 19 Poštovních podmínek České pošty platných od 1. 10. 2016, podle odst. 3 téhož článku bude obálka označena červeným pruhem.

⁵⁸⁸ čl. 18 odst. 2 Poštovních podmínek platných k 1. 10. 2016

⁵⁸⁹ Srovnej vzory obálek se zeleným pruhem podle Instrukce Ministerstva spravedlnosti 145/2011-OD-ST ze dne 27. 9. 2011, kterou se vydávají vzory obálek pro doručování písemností soudů a státních zastupitelství, potvrzení o přijetí, vzory výzvy a sdělení pro vyvěšení na úřední desce soudu a státního zastupitelství.

⁵⁹⁰ Viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 100. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři upozorňují, že „*Adresátem písemnosti je osoba, pro kterou byla písemnost přímo určena. Příjemcem písemnosti jsou osoby, které jsou oprávněny za adresáta písemnost převzít, a sám adresát.*“

⁵⁹¹ Viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 84–85. ISBN 978-80-7201-777-5. Ke společnému zástupci autoři poznamenávají, „*Účelem tohoto institutu je přimět adresáta ke spolupráci při doručování*“. (Zástupce) získává postavení samostatného subjektu doručování (samostatného adresáta).“

na něj vztahuje i ustanovení § 23 správního řádu o uložení písemnosti a § 24 správního řádu o fikci doručení.

Naproti tomu speciální ustanovení týkající se právnických osob o institutu zmocněnce pro doručování nepojednávají.⁵⁹² Správní řád tudíž právnické osobě tuto možnost nedává.⁵⁹³ Institut se proto uplatní pouze při doručování fyzickým osobám.⁵⁹⁴

Zmocněnec v řízení

V souladu s § 33 správního řádu si účastník může zvolit zmocněnce k zastupování v řízení, přičemž plná moc nemusí podle § 33 odst. 1 správního řádu obsahovat úředně ověřený podpis zmocnitele [pokud se nejedná o případ zmocnění dle § 33 odst. 2 písm. c)], na rozdíl od plné moci podle § 20 odst. 2 správního řádu⁵⁹⁵ a lze ji udělit i ústně do protokolu. Obecný zmocněnec jedná v řízení jménem zastoupeného a „z úkonů zástupce vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému“.⁵⁹⁶ Udělil-li účastník zmocněnci neomezenou plnou moc, budou se veškeré písemnosti doručovat pouze tomuto zmocněnci, vyjma případu, kdy má účastník něco osobně vykonat a doručuje se oběma.^{597,598} V § 33 odst. 1 správního řádu je stanoven zákaz zvolit si více zmocněnců. Účastník může mít v rámci jednoho správního řízení v daný moment jen jednoho zmocněnce.⁵⁹⁹

Ustanovení § 33 odst. 4 správního řádu upravuje další postup, jestliže se zmocněnci nedaří doručovat. Hlavnímu účastníkovi bude ustanoven opatrovník podle § 32 odst. 2 písm. d) správního řádu, vedlejším účastníkům se bude doručovat veřejnou vyhláškou podle § 32 odst. 3 správního řádu, přičemž „účastník se o tomto postupu, jakož i o obsahu písemnosti vyrozumí“.⁶⁰⁰

⁵⁹² Srovnej § 20 odst. 2 a § 21 odst. 2 správního řádu.

⁵⁹³ Shodně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 262. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁵⁹⁴ viz § 20 odst. 2 správního řádu

⁵⁹⁵ viz rozhodnutí NSS ze dne 11. 6. 2009, čj. 1 As 43/2009-52

⁵⁹⁶ podle § 34 odst. 1 správního řádu

⁵⁹⁷ podle § 34 odst. 2 správního řádu

⁵⁹⁸ Viz KOPECKÝ, Martin. Doručování ve správním řízení. *Právní rádce*, 1998, 3 a 4. Autor k účinkům doručení zastoupeného praví: „Skutečnost, že bylo doručeno účastníkovi řízení, který je zastupován zástupcem na základě plné moci vystavené pro celé řízení, není právně relevantní (nemá účinky doručení v pravém slova smyslu).“

⁵⁹⁹ § 33 odst. 1 správního řádu

⁶⁰⁰ § 33 odst. 4 správního řádu

Účastník nemůže mít zároveň zmocněnce v řízení i zmocněnce pro doručování. Zvolil-li si účastník už zmocněnce v řízení, ustanovení § 20 odst. 2 správního řádu o zmocněnci pro doručování se neuplatní.⁶⁰¹

Poměrně komplikovanější je otázka doručování účastníkovi řízení a jeho zástupci, pokud speciální zákon obsahuje úpravu odlišnou. V takovém případě je kromě jednotlivých metod výkladu třeba přihlídnout i k samotnému účelu doručování ve světle konkrétního institutu (tj. zastupování v řízení). NSS se v tomto směru zabýval vztahem ustanovení správního řádu a zákona č. 325/1999 Sb., o azylu⁶⁰² a došel k závěru, že je nezbytné doručit rozhodnutí i zástupci účastníka, neboť účastník si zvolil zástupce, aby zajistil účinné hájení jeho práv, a tudíž tento účastník oprávněně očekává, že rozhodnutí, které si je v souladu se zákonem o azylu povinen převzít osobně, bude též doručováno i tomuto zástupci. Opačný výklad by byl v rozporu s principy spravedlnosti a právního státu.^{603,604}

Opatrovník osoby, jíž se nedaří doručovat

Podle § 23 správního řádu se písemnost neukládá, je-li adresátem hlavní účastník,⁶⁰⁵ jemuž se prokazatelně nedaří doručovat nebo je osobou neznámou správnímu orgánu, či není známo místo jeho pobytu nebo sídlo.^{606,607} Takové osobě bude ustanoven opatrovník. Opatrovník v řízení jedná jménem zastoupeného, kterému na základě opatrovníkem provedených úkonů vznikají práva a povinnosti.⁶⁰⁸

⁶⁰¹ rozhodnutí NSS ze dne 11. 6. 2009, čj. 1 As 43/2009-52

⁶⁰² Podle § 20 odst. 2 zákona o azylu nešlo udělit plnou moc k převzetí rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany. Podle současného znění § 24a odst. 3 zákona o azylu se doručuje oběma souběžně: „Je-li účastník řízení zastoupen, doručuje se rozhodnutí ministerstva ve věci mezinárodní ochrany zástupci i zastoupenému. Právní účinky doručení nastávají doručením zastoupenému.“

⁶⁰³ Viz rozhodnutí NSS ze dne 11. 6. 2009, čj. 1 As 43/2009-52. Dále rozhodnutí NSS ze dne 29. 4. 2009, čj. 7 Azs 21/2009-60.

⁶⁰⁴ K povinnosti doručovat písemnosti i zástupci viz rozhodnutí NSS ze dne 17. 12. 2008, čj. 1 As 100/2008-61. NSS stanovil: „Protože je to právě zástupce, který má hájit práva zastoupeného ve správním řízení, normuje správní řád zásadu, že i písemnosti, které jsou zastoupenému určeny, jsou doručovány výhradně jeho zástupci a pouze takové doručení má účinky založení běhu lhůt pro účely řízení. Tato zásada je prolomena výjimkou, uvozenou v odst. 2, která stanoví, že zastoupenému (tedy účastníkovi řízení) se doručí takové písemnosti, které jej povolávají v daném řízení něco osobně vykonat.“

⁶⁰⁵ Pojem viz § 32 odst. 3 správního řádu, tj. účastník, kterému má být v řízení uložena povinnost nebo odňato právo.

⁶⁰⁶ viz § 32 odst. 2 písm. d), e) správního řádu

⁶⁰⁷ Nejedná se o dvě kumulativní podmínky, nýbrž o dva alternativní předpoklady, za kterých bude opatrovník ustanoven. Viz rozhodnutí NSS ze dne 29. 4. 2010, čj. 8 As 11/2010-163.

⁶⁰⁸ podle § 34 odst. 1 správního řádu

Vedlejšími účastníkům nebude ustanoven opatrovník, nýbrž se jim bude doručovat pouze veřejnou vyhláškou.⁶⁰⁹

I hlavnímu účastníkovi, kterému byl ustanoven opatrovník, je třeba zároveň doručovat veřejnou vyhláškou, a to vzhledem k samostatné povaze ustanovení § 25 odst. 1 správního řádu. Poradní sbor došel k závěru: „*Ovšem s ohledem na dikci ustanovení § 34 odst. 2 správního řádu nebude mít doručení veřejnou vyhláškou účinky pro běh lhůt – bude mít pouze pořádkový charakter.*“^{610,611}

Správní řád nestanoví to, po kolika neúspěšných pokusech o doručení ustanoví správní orgán adresátovi opatrovníka, a ponechává to na volném uvážení správního orgánu. Nicméně správní řízení nemůže proběhnout jen na základě uplatnění fikce doručení, kdyby se reálně účastník s žádnou písemností neseznámil. To by vedlo k popření samotného principu doručení a i koneckonců správního řízení jako takového, proto „*oznámení o zahájení řízení, které nelze nahradit fikcí doručení podle § 24 odst. 1(...), povede-li se řízení z moci úřední, které má jen jediného účastníka, jemuž se oznámení o zahájení řízení nepodaří doručit, bude řízení zahájeno až doručením tohoto oznámení ustanovenému opatrovníkovi*“.^{612,613} V souladu s § 32 odst. 2 písm. d)

⁶⁰⁹ viz § 32 odst. 3 ve smyslu § 25 odst. 1 správního řádu

⁶¹⁰ Vztah ustanovení § 32 odst. 3 a § 25 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2006, č. 28. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁶¹¹ Obdobně viz rozsudek Krajského soudu Ústí nad Labem ze dne 16. 10. 2006, sp. zn. 10 Co 411/2006. Krajský soud rozhodl: „*V případě, kdy správní orgán přistoupí k ustanovení opatrovníka účastníku řízení neznámého pobytu, je nezbytné, aby ve věci vydané rozhodnutí, které doručil neznámému účastníku řízení formou veřejné vyhlášky ve smyslu ust. § 26 odst. 1 s.ř., souběžně doručil také jeho opatrovníku.*“

⁶¹² VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, 1446 s, s. 293–294. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁶¹³ Odlišný názor, že oznámení o zahájení řízení podle doslovného znění § 46 odst. 1, lze hlavnímu účastníkovi doručit veřejnou vyhláškou s účinky na běh lhůty a nikoli opatrovníkovi zastává poradní sbor Ministra vnitra ČR. Viz Vztah ustanovení § 32 odst. 3 a § 25 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2006, č. 28. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>. Poradní sbor došel k závěru, že „*bude-li v řízení ustanoven osobám neznámého pobytu nebo sídla a osobám, jimž se prokazatelně nedaří doručovat, jakož i osobám, které nejsou známy, opatrovník, správní orgán bude doručovat ve smyslu 34 odst. 2 správního řádu tomuto opatrovníkovi. Vzhledem k samostatné povaze § 25 odst. 1 správního řádu bude nutné doručovat písemnosti účastníkovi řízení i veřejnou vyhláškou. Ovšem s ohledem na dikci ustanovení § 34 odst. 2 správního řádu nebude mít doručení veřejnou vyhláškou účinky pro běh lhůt – bude mít pouze pořádkový charakter. Výjimkou z uvedeného pravidla bude doručení oznámení o zahájení řízení podle § 46 odst. 1 správního řádu a oznámení usnesení o ustanovení opatrovníka, kde přímo ze zákona vyplývá, že tyto písemnosti je nutné doručit přímo účastníkovi řízení (v okamžiku učinění těchto úkonů ještě není zastoupen). Tyto písemnosti budou doručovány veřejnou vyhláškou s účinky oznámení účastníkovi řízení.*“ Tyto písemnosti budou doručovány veřejnou vyhláškou s účinky oznámení účastníkovi řízení.

správního řádu ustanoví správní orgán hlavnímu účastníkovi opatrovníka a doručí mu usnesení o jeho ustanovení.^{614,615}

Ustanovení opatrovníka by mělo předcházet aktivní zjišťování pobytu účastníka,⁶¹⁶ protože základní funkcí institutu opatrovnictví je hájit zájmy opatrovance, tj. v tomto případě nepřítomného účastníka řízení. Tento institut by měl být používán jako *ultima ratio*, až tehdy, když se nepodařilo s využitím všech ostatních opatření vypátrat, i přes aktivní snahu správního orgánu, místo pobytu účastníka.⁶¹⁷ Má-li orgán veřejné moci k dispozici adresu uvedenou např. v návrhu na zahájení řízení (v civilním soudním řízení), měl by učinit pokus o doručení na tuto adresu před ustanovením opatrovníka,⁶¹⁸ případně se i dotázat na aktuální místo pobytu adresáta poštovní doručovatelky pravidelně doručující písemnosti v daném obvodu a dalších osob na daném místě se nacházejících,⁶¹⁹ neboť: „*Ústavní soud předpokládá u správního orgánu konkrétní aktivitu směřující ke zjištění, kde se účastník řízení skutečně nachází, nikoliv prosté zjištění, kde se nenachází.*“⁶²⁰ Ústavní soud jednoznačně zavrhl formalistický postup při zjišťování pobytu adresáta. Pouhé zjištění údajů z centrální evidence bez vynaložení aktivního úsilí dopátrání se adresy pobytu účastníka nestačí.⁶²¹

Opatrovníkem by měla být ustanovena osoba z osob blízkých zastoupenému, aby byla zaručena faktická možnost, že se písemnost dostane do rukou adresáta a zároveň by správní orgán měl volit takovou osobu, u níž je vyloučen střet zájmů se zájmy opatrovance.^{622,623} Vzhledem k výše uvedenému je z funkce zřejmě vyloučen pracovník doručujícího orgánu, vzhledem ke střetu zájmů dané osoby v pozici zaměstnance vůči zaměstnavateli na jedné straně, a jako opatrovníka vůči účastníkovi

⁶¹⁴ § 32 odst. 6 správního řádu

⁶¹⁵ K tomu SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 97. ISBN 978-80-7201-777-5. Problémem je, že „*soud musí výzvu doručit tomu, komu se nedaří doručovat*“.

⁶¹⁶ U občana jiného státu i zjišťování adresy v zahraničí viz nálezy ÚS ze dne 9. 6. 2008, sp. zn. III.ÚS 2308/07.

⁶¹⁷ viz nálezy ÚS ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. II. ÚS 2185/12

⁶¹⁸ viz nálezy ÚS ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 817/11

⁶¹⁹ viz nálezy ÚS ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 565/03

⁶²⁰ nálezy ÚS ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. I. ÚS 2052/08

⁶²¹ viz nálezy ÚS ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. I. ÚS 2052/08

⁶²² viz § 32 odst. 4 poslední věta správního řádu: „*Opatrovníkem nelze ustanovit osobu, o níž lze mít důvodně za to, že má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy opatrovance.*“

⁶²³ viz nálezy ÚS ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 817/11

na straně druhé.⁶²⁴ Takový střet zájmů může vést až k zásahu do základních práv a svobod opatrovance (účastníka řízení), a to konkrétně práva na spravedlivý proces, včetně pravidel o rovnosti procesních práv účastníků řízení^{625,626} zakotveného v čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.⁶²⁷

Podle § 34 odst. 2 správního řádu se po ustanovení opatrovníka doručuje pouze jemu, s výjimkou případů, kdy je vyžadováno osobní jednání zastoupeného. Doručí-li správní orgán, i přes ustanovení opatrovníka, přímo zastoupenému, nebude to mít na běh lhůt žádný vliv.⁶²⁸

Společní zmocněnci a zástupci účastníků řízení

Od zmocněnce podle § 20 odst. 2 správního řádu se účelem i způsobem zákonné úpravy liší institut společného zmocněnce podle § 35 správního řádu. Ten slouží k usnadnění průběhu řízení, v němž více účastníků uplatňuje shodný zájem. Následky neuposlechnutí výzvy správního orgánu ke zvolení společného zmocněnce upravuje § 35 odst. 2 správního řádu: *„Pokud si účastníci společného zmocněnce na výzvu správního orgánu nezvolí a pokud v souvislosti s tím lze očekávat vznik průtahů v řízení, může správní orgán usnesením ustanovit některého z účastníků, který je fyzickou osobou, nebo některou fyzickou osobu uvedenou v § 30 odst. 1, společným zástupcem pro účastníky, kteří uplatňují shodný zájem, a to s přihlédnutím k jejich zájmům. Do doby, než se tak stane, jim může písemnosti doručovat uložením u správního orgánu.“* Na tuto skutečnost musí být účastníci upozorněni ve výzvě ke zvolení společného zmocněnce.

Správní orgán nemůže libovolně využívat této možnosti. Ta je vázána jen na situace, kdy hrozí vznik průtahů v řízení. Obdobně může předseda senátu vyzvat adresáta, u něhož je předpoklad, že se mu bude doručovat obtížně nebo to zapříčiní vznik průtahů, aby si zvolil zmocněnce pro doručování, jinak mu budou písemnosti ukládány u soudu s účinky doručení.⁶²⁹ Pod pojmem průtahy se rozumí *„nepřípustné a*

⁶²⁴ viz náleží ÚS ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 817/11, obdobný je vztah tajemnice soudu a předsedy senátu soudu, který vede řízení, viz náleží ÚS ze dne 9. 6. 2008, sp. zn. III. ÚS 2308/07

⁶²⁵ § 7 odst. 1 správního řádu: *„Dotčené osoby mají při uplatňování svých procesních práv rovné postavení.“*

⁶²⁶ Shodně uvádí KOPECKÝ, Martin. Účastníci správního řízení. *Právní rozhledy*, 2007, č. 13, s. 111.

⁶²⁷ viz náleží ÚS ze dne 9. 6. 2008, sp. zn. I. ÚS 3267/07

⁶²⁸ § 34 odst. 2 správního řádu (viz výše)

⁶²⁹ viz § 42 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů

*zaviněné jednání adresáta, které znemožňuje, aby mu soud plynule doručoval jemu určené písemnosti“.*⁶³⁰

Účelem tohoto institutu je zajistit průběh řízení, nedaří-li se správnímu orgánu s účastníkem efektivně komunikovat.⁶³¹ Ve chvíli, kdy si účastníci zvolí společného zmocněnce a oznámí to správnímu orgánu, funkce zástupce pro doručování zanikne.⁶³² Takto zvolených společných zmocněnců a ustanovených zástupců může být i více, přičemž každý z nich bude jednat jménem určité skupiny účastníků.⁶³³

Písemnosti se budou doručovat zmocněncům a zástupcům podle § 34 odst. 2 správního řádu, vyjma písemností, u kterých je vyžadováno osobní jednání zastoupeného.^{634,635} Doručí-li správní orgán zastoupenému v případech nestanovených zákonem, bude se jednat o vadné doručení, které nebude mít vliv na běh lhůt.⁶³⁶

Domnívám se, že pokud by účastník jednal ve lhůtě běžící od doručení jemu samotnému, nelze toto jednání postihnout, i kdyby lhůta od doručení zástupci již předtím uplynula. Zatíží-li totiž správní orgán doručení vadou, nelze ji přičítat k tíži účastníku řízení. Naopak bylo-li doručeno oběma, účastníku i zástupci, tj. jednomu „nadbytečně“, není důvod považovat doručení za neúčinné, došlo-li ze strany správního orgánu jen a pouze k této formální vadě.⁶³⁷

4.1.3.1. Oprávnění příjemci písemnosti při doručování právnické osobě

⁶³⁰ SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 85. ISBN 978-80-7201-777-5.

⁶³¹ Viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 84–85. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři definují účel institutu následovně „*Účelem tohoto institutu je přimět adresáta ke spolupráci při doručování*“. (*Zástupce*) získává postavení samostatného subjektu doručování (*samostatného adresáta*).“

⁶³² Srovnej § 46c občanského soudního řádu o zástupci pro doručování písemnosti. Doručování opatrovníkům účastníků do novely upravoval § 45d občanského soudního řádu.

⁶³³ Viz § 35 odst. 3 správního řádu

⁶³⁴ Například má-li být účastník vyslechnut podle §50b odst. 4 písm. a) občanského soudního řádu. § 55 správního řádu o důkazu svědeckou výpovědí takové výslovné ustanovení neobsahuje, nicméně se domnívám, že to vyplývá z logiky věci a analogicky lze aplikovat občanský soudní řád.

⁶³⁵ Srovnej § 42 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, který stanoví: „*Má-li však účastník nebo osoba zúčastněná na řízení něco osobně vykonat, doručí se i jim,*“ a § 34 odst. 2 správního řádu

⁶³⁶ § 35 odst. 4 ve spojení s § 34 odst. 2 správního řádu

⁶³⁷ Odlišný názor DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 204–205. ISBN 978-80-7400-107-9. Autor zastává názor: „*Bylo-li rozhodnutí doručeno účastníku, ačkoliv správně mělo být doručeno (výlučně nebo také) jeho zástupci (opatrovníku), jde o doručení neúčinné.*“ Dokládá judikátem SJ 24/2003, kdy bylo doručeno vedle zástupce s procesní plnou mocí i účastníku řízení „*je takové doručení neúčinné a z hlediska počátku běhu patnáctidenní lhůty k podání odvolání bez významu*“.

Konkrétní osoby, kterým se doručuje, je-li adresátem písemnosti právnická osoba, stanoví § 21 odst. 2 správního řádu.⁶³⁸ Takovou osobou je zejména ten, kdo je oprávněn zastupovat právnickou osobu v řízení před soudem podle § 30 správního řádu.

Zmíněný § 30 správního řádu odkazuje na § 21 občanského soudního řádu, který stanoví osoby jednající za právnickou osobu. Těmi jsou členové statutárního orgánu a jím pověřeni zaměstnanci, vedoucí odštěpného závodu ve věcech týkajících se tohoto závodu a prokurista, může-li podle prokury jednat samostatně. Za právnickou osobu mohou písemnosti přijímat i osoby k tomu pověřené.^{639,640} Toto platí obdobně pro advokáty, notáře a soudní exekutory a osoby poskytující právní pomoc podle zvláštních právních předpisů.⁶⁴¹

Za advokáty mohou písemnosti určené do vlastních rukou přebírat také jejich koncipienti, jiní zaměstnanci, spolupracující advokáti a další osoby, které jsou s nimi v kvalifikovaném právním vztahu, těmi jsou zejména spolupracující advokáti a jejich koncipienti, další zaměstnanci, ostatní společníci v.o.s.^{642,643,644} Na písemnosti adresované advokátovi musí být tento přímo jako „advokát“ označen.⁶⁴⁵ Toto platí

⁶³⁸ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova, 2012, s. 272. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor zdůrazňuje souvislost § 21 odst. 2 a § 32 odst. 2 písm. c) správního řádu o opatrovnictví právnické osoby, nemá-li tato orgán způsobilý za ní jednat: „*popřípadě jemuž lze doručovat, popřípadě je-li v jiném řízení předmětem sporu, kdo tímto orgánem právnické osoby je*“.

⁶³⁹ Podatelna, ale i např. konkludentně zmocněná sekretářka, jejíž pověření vyplývá se zavedené praxe přijímání písemností u adresáta. Viz rozhodnutí NSS ze dne 14. 3. 2007, čj. 8 Afs 25/2006-67.

⁶⁴⁰ K pověřeným osobám DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 216. ISBN 978-80-7400-107-9. Autor upozorňuje na povinnost osob, přebírajících písemnost, doložit své oprávnění k převzetí písemnosti a na výzvu doručujícího orgánu prokázat totožnost.

⁶⁴¹ viz § 20 odst. 6 poslední věta správního řádu

⁶⁴² Podrobně § 20 odst. 6 správního řádu.

⁶⁴³ Obdobně SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 83. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři poznamenávají, že „*příjemcem písemností advokáta, notáře, exekutora a patentového zástupce kromě jejich vlastních zaměstnanců a pověřenců může být kdokoliv, kdo se spolupodílí na jejich činnosti*“ a na s. 73: „*Písemnost určenou advokátu, který vykonává advokacii jako společník obchodní společnosti, mohou za něj přijmout rovněž statutární orgán, ostatní společníci této společnosti nebo její zaměstnanci a osoby, které k tomu byly zmocněny. Vykonávali advokát advokacii v pracovním poměru k jinému advokátovi nebo ke společnosti, může za něj písemnost přijmout jeho zaměstnavatel, zaměstnanci jeho zaměstnavatele a osoby k tomu zmocněné (§ 50a odst. 4 OSŘ)*“.

⁶⁴⁴ K tomu JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 690 p. ISBN 978-807-4004-018. V souladu s § 15 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, se úprava použije i tehdy, je-li advokát společníkem komanditní společnosti nebo společnosti s ručením omezeným.

⁶⁴⁵ Viz rozhodnutí NS ze dne 13. 12. 2000, sp. zn. 20 Cdo 1649-98. NS rozhodl: „*Nebyla-li písemnost určená do rukou advokáta doručena osobám oprávněným ji za advokáta přijmout proto, že soud adresáta písemnosti neoznačil jako advokáta, pak nebyly splněny předpoklady pro postup vedoucí (...) k doručení písemnosti uložením na poště*“ SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 73. ISBN 978-80-7201-777-5, tvrdí shodně: „*Doručuje-li soud osobám, které mají zvláštní doručovací statut, je povinen tento jejich statut uvést na doručence*“.

přiměřeně pro notáře, soudní exekutory a osoby poskytující právní pomoc podle zvláštních právních předpisů.⁶⁴⁶

4.1.4. Neadresné doručování

U listinné formy je neadresně doručováno veřejnou vyhláškou na úřední desce správního orgánu. Případy neadresného doručování veřejnou vyhláškou jsou stanoveny zákonem, tedy především správním řádem a zvláštními zákony.

Doručování veřejnou vyhláškou⁶⁴⁷

Stejně jako doručování na místě, má doručování veřejnou vyhláškou přednost před doručováním do datové schránky. Veřejnou vyhláškou se doručuje osobám, jejichž pobyt (sídlo) není znám, neznámým osobám a dále těm, kterým se prokazatelně nedaří doručovat. Za osobu, jíž se prokazatelně nedaří doručovat, považuje poradní sbor ministerstva vnitra i účastníka nahlášeného na ohlašovně a za kterého tato ohlašovna odmítá přijímat písemnosti.⁶⁴⁸ Veřejnou vyhláškou se bude doručovat i v případech, kdy to vyžaduje jiné ustanovení správního řádu nebo zvláštního zákona.

Správní řád dále stanoví doručování veřejnou vyhláškou např. v řízení s velkým počtem účastníků,⁶⁴⁹ kdy by doručování jednotlivých účastníkům (adresné) mohlo způsobit značné prodloužení a komplikace řízení, a dále při oznámení opatření obecné povahy.⁶⁵⁰ Doručovat veřejnou vyhláškou bude správní orgán hlavnímu účastníkovi usnesení o ustanovení opatrovníka v řízení zahájeném z moci úřední, v situaci, kdy se tomuto účastníkovi nepodařilo doručit oznámení o zahájení řízení, a byl mu z toho důvodu ustanoven opatrovník podle § 46 odst. 2 správního řádu.⁶⁵¹

Ze zvláštních zákonů stanoví doručování veřejnou vyhláškou např. zákon č. 183/2006 Sb.,⁶⁵² např. u doručení návrhu o územním plánu § 50 odst. 3, územní rozhodnutí podle § 92 odst. 3⁶⁵³ a další.

⁶⁴⁶ Jimi jsou např. daňoví poradci.

⁶⁴⁷ Úpravu obsahuje § 25 správního řádu

⁶⁴⁸ Viz Doručování fyzickým osobám na adresu ohlašovny. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2013, č. 123. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁶⁴⁹ § 144 správního řádu. § 144 odst. 6 správního řádu takové doručení vylučuje u hlavních účastníků, kteří jsou správnímu orgánu známi, těm bude správní orgán doručovat jednotlivě.

⁶⁵⁰ § 173 správního řádu. V tomto případě se nicméně nejedná o správní řízení.

⁶⁵¹ viz výše

⁶⁵² Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

Lze shrnout, že „[d]oručování veřejnou vyhláškou nahrazuje v některých případech doručení důležitých písemností do vlastních rukou, pokud to není z nějakého důvodu možné (doručení písemností veřejnou vyhláškou pak má účinky doručení do vlastních rukou), a rovněž se používá i v dalších případech předvídaných právní úpravou.“⁶⁵⁴

V ustanovení § 32 odst. 3 správní řád upravuje situaci, kdy se nejedná o přímé účastníky řízení, nýbrž o nepřímé.⁶⁵⁵ Těm soud neustanovuje opatrovníka pro doručování, ale bude jim doručovat pouze veřejnou vyhláškou. Otázka, zdali má při doručování osobě neznámého pobytu přednost doručení fikci či veřejnou vyhláškou je značně problematická. NSS k tomuto judikoval „*O osobu, které se prokazatelně nedaří doručovat nebo která je neznámého pobytu, se nejedná, pokud se jí daří doručovat, byť fikci podle ust. § 24 odst. 1 správního řádu. To by ovšem neplatilo například v případě, že by opakovaně po doručení fikcí docházelo postupem podle ust. § 24 odst. 2 správního řádu k určení neplatnosti doručení. Také doručení fikci podle ust. § 24 odst. 1 správního řádu je tedy nutno upřednostnit před doručováním veřejnou vyhláškou či ustanovením opatrovníka a doručováním jemu. Důvodem je i skutečnost, že postup předcházející nastoupení fikce zaručuje vyšší ochranu práv adresáta, neboť se může s ohledem na ust. § 23 odst. 4 správního řádu snáze a rychleji dovědět o neúspěšném doručení a svá práva tak v řízení účinněji chránit.*“⁶⁵⁶ NSS vzal ve svém rozhodnutí za kritérium jednak opakované prohlášení neplatnosti doručení, kdy po takovém prohlášení nelze na další doručení v řadě opětovně navázat doručováním fikcí a bude třeba zvolit jiný postup (zřejmě např. ustanovení opatrovníka nebo doručení veřejnou vyhláškou) a jednak ochranu práv účastníka, pro kterou, podle názoru NSS, spíše svědčí fikce doručení, neboť u té je větší pravděpodobnost, že se účastník o doručení vůbec dozví a bude moci včas reagovat. Správní orgány by neměly volit doručování veřejnou vyhláškou automaticky, ale měly by předtím aktivně zjišťovat pobyt adresáta. Pod aktivní zjišťování nelze podřadit jen dotaz na jednu poštovní doručovatelku.⁶⁵⁷

⁶⁵³ V tomto případě se nicméně nejedná o správní řízení.

⁶⁵⁴ KOPECKÝ, Martin. Doručování ve správním řízení. *Právní rádce*, 1998, 3 a 4.

⁶⁵⁵ Viz rozhodnutí NSS ze dne 29. 11. 2012, čj. 7 As 130/2012-29. NSS stanovil: „*Zákon č. 500/2004 Sb., (...) má v ustanovení § 32 odst. 3 na mysli pouze tzv. přímé účastníky podle § 27 odst. 1 písm. b) správního řádu.*“

⁶⁵⁶ Viz rozhodnutí ze dne 29.11.2012, čj. 7 As 130/2012-29.

⁶⁵⁷ viz rozhodnutí NSS ze dne 29. 11. 2012, 7 As 130/2012-29

Vztah mezi doručováním veřejnou vyhláškou nebo opatrovníkovi a fikcí doručení je značně komplikovaný a nejasný. NSS se k těmto institutům vyjádřil následovně: „*Instituty doručování veřejnou vyhláškou nebo ustanovení opatrovníka a doručování jemu jsou navíc koncipovány jako krajní prostředek, k jehož využití lze přistoupit pouze tehdy, není-li možný postup podle ust. § 19 až § 24 správního řádu. O osobu, které se prokazatelně nedaří doručovat nebo která je neznámého pobytu, se nejedná, pokud se jí daří doručovat, byť fikcí podle ust. § 24 odst. 1 správního řádu. To by ovšem neplatilo například v případě, že by opakovaně po doručení fikcí docházelo postupem podle ust. § 24 odst. 2 správního řádu k určení neplatnosti doručení.*“^{658,659}

Průběh samotného doručení upravuje § 25 odst. 2 správního řádu. Písemnost, nebo oznámení o možnosti převzít písemnost se vyvěsí na úřední desce^{660,661} dotyčného správního orgánu a zároveň se zveřejní i na internetových stránkách. Zda správní orgán vyvěsí na úřední desce písemnost nebo jen oznámení, bude záviset jednak na rozsahu konkrétní písemnosti (jen obtížně by správní orgán na úřední desku vyvěšoval např. celou dokumentaci ve stavebním řízení),⁶⁶² a jednak na informacích v písemnosti obsažených, kdy je třeba vzít v potaz hlavně otázku osobních údajů⁶⁶³ a utajovaných informací.^{664,665}

⁶⁵⁸ rozhodnutí NSS ze dne 29. 11. 2012, čj. 7 As 130/2012-29

⁶⁵⁹ Viz článek Často kladené dotazy ke správnímu řádu. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu-casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx>. Autor upřesňuje: „*Pokud však nebude doručeno podle § 24 odst. 1 správního řádu (např. chybí domovní schránka a nebyla zanechána výzva k vyzvednutí písemnosti a poučení), bude nutné adresáta považovat za osobu, které se prokazatelně nedaří doručovat a v souladu s § 32 správního řádu mu buď doručovat veřejnou vyhláškou nebo ustanovit opatrovníka.*“

⁶⁶⁰ Mít nepřetržitě přístupnou úřední desku je povinností každého správního orgánu podle § 26 odst. 1 správního řádu: „*Každý správní orgán zřizuje úřední desku, která musí být nepřetržitě veřejně přístupná.*“ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 303. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor poukazuje na fakt: „*Pokud by nepřetržitá veřejná přístupnost úřední desky zajištěna nebyla, vedlo by to přinejmenším ke zpochybnění řádného a účinného doručení veřejnou vyhláškou.*“

⁶⁶¹ K průběhu vyvěšení dokumentu na úřední desce viz § 65 odst. 3 zákona o archivnictví.

⁶⁶² Dotazy a odpovědi ke správnímu řádu. [seminář k novému správnímu řádu]. Dostupný z: <http://www.mvcr.cz/clanek/spravni-rad-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁶⁶³ Podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, na který odkazuje § 8a zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶⁴ Podle zákona č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti, na který odkazuje § 7 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

⁶⁶⁵ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 304. ISBN 978-80-7273-166-4.

Zveřejnění „způsobem umožňujícím dálkový přístup“⁶⁶⁶ je obligatorní podmínkou řádného doručení. Ze správního řádu nevyplývá způsob, jakým se bude toto zveřejnění prokazovat.⁶⁶⁷ Nezveřejní-li se však i tímto způsobem, nebude se jednat o řádné doručení veřejnou vyhláškou.⁶⁶⁸ Z formulace věty v § 25 odst. 2 správního řádu vyplývá, že „písemnost nebo oznámení se zveřejní též způsobem umožňujícím dálkový přístup“.⁶⁶⁹ Nelze tedy jednoznačně dovodit, po jakou dobu je nutné, aby byla písemnost zveřejněna též na internetu. Toto mlčení zákona nelze přičítat v neprospěch účastníka řízení, což by bylo v rozporu se zásadou ochrany práv účastníků řízení a jejich právní jistoty⁶⁷⁰ a také zásadou veřejné správy jako služby veřejnosti.⁶⁷¹ Domnívám se, že by tato lhůta měla být stejná jako lhůta zveřejnění na úřední desce.^{672,673} Od vyznačeného dne vyvěšení⁶⁷⁴ začne běžet patnáctidenní doba⁶⁷⁵, s jejímž uplynutím je spojena fikce doručení. K určení okamžiku doručení poradní sbor ministerstva vnitřní věci uvádí: „Při určení okamžiku doručení písemnosti, která je doručována veřejnou vyhláškou, je prvním dnem patnáctidenní lhůty, po kterou má být písemnost vyvěšena, den následující po dni vyvěšení. Písemnost je doručena patnáctým dnem po vyvěšení, a to bez ohledu na to, zda se jedná o den pracovní, sobotu, neděli nebo svátek.“⁶⁷⁶

⁶⁶⁶ § 25 odst. 2 správního řádu

⁶⁶⁷ K tomu rozsudek Městského soudu v Praze, ze dne 22. listopadu 2007, sp. zn. 11 Ca 27/2007-75. Městský soud k dokazování poznamenal: „Soud může provést dokazování např. souborem obsahujícím rozhodnutí zveřejněné na úřední desce a výpisem vstupů do zveřejněného dokumentu prostřednictvím webových stránek žalovaného.“

⁶⁶⁸ Viz rozhodnutí NSS ze dne 28. 8. 2008, čj. 8 Ao 1/2008-102. NSS deklaroval, že: „jednou z podmínek toho, aby vyznění (...) bylo možno považovat za řádné, je zveřejnění oznámení způsobem umožňujícím dálkový přístup a to jak u pořizovatele, tak i u příslušné obce“. Dále rozhodnutí NSS ze dne 19. 12. 2014, čj. 7 As 143/2014-29.

⁶⁶⁹ K tomu JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 102. ISBN 978-807-4004-018. Autoři dodávají: „Nemusí být zveřejněn přímo identický (oscanovaný) obraz originálu písemnosti (...) ale postačí zveřejnění vlastního textu dokumentu s totožným obsahem.“

⁶⁷⁰ § 2 odst. 3–4 správního řádu

⁶⁷¹ § 4 odst. 1 správního řádu

⁶⁷² Shodně VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 305. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁶⁷³ Shodně JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 102. ISBN 978-807-4004-018.

⁶⁷⁴ Tím je podle § 71 odst. 2 písm. c) správního řádu den vydání rozhodnutí.

⁶⁷⁵ Poznamenávám, že dříve správní řád používal termín „lhůta“, ač fakticky se jednalo o dobu. Viz. Počítání lhůty při doručování veřejnou vyhláškou podle § 25 odst. 2 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitřní věci ke správnímu řádu*, 2009, č. 19. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁶⁷⁶ Viz. Počítání lhůty při doručování veřejnou vyhláškou podle § 25 odst. 2 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitřní věci ke správnímu řádu*, 2009, č. 19. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>

S uvedeným názorem zcela souhlasím, neboť je možné a i velmi časté, aby na doručení byl vázán běh určité lhůty, neexistuje však relevantní důvod, proč by za počátek této navazující lhůty (např. lhůty pro podání odvolání) nemohl být považován den pracovního klidu.⁶⁷⁷

Je-li doručováno ve správních obvodech více obcí, zveřejní se písemnost (popřípadě oznámení) také na jejich úředních deskách^{678,679,680} a i na internetových stránkách.⁶⁸¹ Toto zveřejnění nemá vliv na běh patnáctidenní lhůty, neboť ten je vázán na den vyvěšení na úřední desce doručujícího správního orgánu.⁶⁸² O tom musí správní orgány účastníky poučit, přestože to správní řád výslovně nestanoví.⁶⁸³ Absence poučení nebo poučení nepřesné, jehož důsledky (např. zmeškání lhůty) přičte správní orgán k tíži adresáta, mohou mít za následek i zásah do ústavně zaručených základních práv a svobod, především do práva na spravedlivý proces a také do právní jistoty účastníků řízení.⁶⁸⁴ Účinky doručení nastanou uplynutím 15 denní lhůty, která je závislá pouze na vyvěšení na vlastní úřední desce doručujícího správního orgánu a zveřejnění u příslušných obecních úřadů má pouze informativní charakter.^{685,686}

⁶⁷⁷ Srovnej rozhodnutí NSS ze dne 27. 6. 2007, čj. 3 As 45/2006-87. Závěr NSS: „V případě doručování veřejnou vyhláškou se však žádná činnost účastníka řízení nepředpokládá (...) nejedná se tak o lhůtu, na kterou by byla vázána možnost provedení určitého úkonu, ale o dobu, tedy samostatnou právní událost, s níž právo spojuje určité důsledky.“

⁶⁷⁸ § 25 odst. 3 správního řádu

⁶⁷⁹ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 306. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor jako příklad uvádí: „z povahy věci to budou zejména řízení s velkým počtem účastníků podle § 144 správního řádu, kdy se rozhodnutí může týkat většího množství osob na území více obcí“.

⁶⁸⁰ K tomu poznamenává KOPECKÝ, Martin. *Doručování ve správním řízení. Právní rádce*, 1998, že zveřejnit rozhodnutí bude vhodné i např. „na úřední desce obecního úřadu, týká-li se řízení nemovitosti v jeho obvodu, i když řízení ve věci vede jiný správní orgán“.

⁶⁸¹ Viz § 25 odst. 3 poslední věta správního řádu: „Jinak platí ustanovení odstavce 2 obdobně.“

⁶⁸² Viz § 25 odst. správního řádu

⁶⁸³ VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 306–307. ISBN 978-80-7273-166-4. Názor potvrzen judikaturou NSS i ÚS např. rozhodnutí NSS ze dne 19. 1. 2007, sp. zn. 4 As 68/2005, usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 5. 5. 2004, sp. zn. 6 A 100/2002 - 74.

⁶⁸⁴ Viz náleží ÚS ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. II. ÚS 487/03. Poučení shledal ÚS za nepřesné, neboť rozhodnutí bylo vyvěšeno na úřední desce Ministerstva pro místní rozvoj ČR, které je vydalo, a zároveň na úřední desce Úřadu městské části Praha 4, neboť správní orgány na doručení aplikovaly § 48 odst. 1 vyhlášky č. 132/1998 Sb., přestože rozšířený senát NSS judikoval její rozpor se zákonem, a „v tomto směru též poučily (stěžovatele) tak, že rozhodnutí se vyvěšuje na úředních deskách obou zmíněných orgánů a že poslední den lhůty (pro vyvěšení) je dnem oznámení rozhodnutí. V souladu s tímto poučením a v dobré víře pak stěžovatel zjevně jednal,“ a podal odvolání v souladu s občanským soudním řádem ve lhůtě pozdější, plynoucí od vyvěšení na úřední desce Úřadu městské části Praha 4.

⁶⁸⁵ viz rozhodnutí NSS ze dne 19. 12. 2014, čj. 7 As 143/2014-29

⁶⁸⁶ Srovnej VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 310. ISBN 978-80-7273-166-4.310. Vedral k důsledkům nevyvěšení na úřední desce některé z obcí uvádí: „I když s vyvěšením písemnosti podle § 25 odst. 3 zákon (SŘ) žádné procesní důsledky přímo

Veřejná vyhláška musí být uveřejněna též v jazyce národnostní menšiny, týká-li se práv národnostních menšin a „*je-li ve správním obvodu správního orgánu zřízen výbor pro národnostní menšiny⁶⁸⁷ nebo jiný orgán⁶⁸⁸ pro záležitosti národnostních menšin*“.⁶⁸⁹

K fyzickým osobám vykonávajícím působnost v oblasti veřejné správy, jimiž jsou zejména tzv. veřejné strážce,⁶⁹⁰ stanoví § 25 odst. 5 správního řádu, že tito „*doručují veřejnou vyhláškou prostřednictvím úřední desky obecního úřadu v místě výkonu jejich působnosti*“.

Při doručování opatření obecné povahy veřejnou vyhláškou je třeba brát ohled na zvláštní povahu tohoto abstraktně konkrétního správního aktu, v důsledku čehož se oznámení opatření obecné povahy zásadně liší od doručení individuálního správního aktu, neboť „*doba mezi vydáním opatření obecné povahy a nabytím účinnosti je pak jakousi kvazilegisvakanční lhůtou, která je stanovena objektivně (...), a po jejímž uplynutí opatření obecné povahy nabývá vždy účinnosti, aniž by na její běh mohla mít jakkoli vliv procesní aktivita účastníků předchozího řízení či nějaké jiné skutečnosti (...)* Lze si skutečně jen stěží představit, že ohledně stanovení okamžiku, kdy opatření obecné povahy nabude účinnosti a začne způsobovat právní účinky, nebude panovat právní jistota, a to např. v důsledku vázanosti takového okamžiku na aktivitu stovek aktérů, či dokonce samotných jeho adresátů (obcí), jak by to předpokládalo právě použití § 20 odst. 1 stavebního zákona.“^{691,692}

nespojuje, lze si představit, že pokud by k vyvěšení písemnosti podle tohoto ustanovení v některé z obcí vůbec nedošlo nebo se tak stalo až na poslední chvíli a některá z dotčených osob v důsledku toho zmeškala procesní úkon, které se písemnost týkala, např. ústní jednání (§ 49) bylo by možné požádat podle § 41 o prominutí zmeškání úkonu (...) pokud by dotčená osoba prokázala, že neměla žádnou jinou reálnou možnost, jak se o konání ústního jednání včas dozvědět (§ 41 odst. 4).“

⁶⁸⁷ Zřizovaný podle § 117 odst. 3 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 78 odst. 2 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, § 78 odst. zákona č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů, ve spojení s § 6 odst. 7 zákona č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸⁸ Koordinátor pro romské záležitosti podle § 67 odst. 1 písm. f) zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁸⁹ viz § 25 odst. 4 správního řádu

⁶⁹⁰ Například myslivecká stráž podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů, nebo rybářská stráž podle zákona č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹¹ viz rozhodnutí NSS ze dne 6. 3. 2012, čj. 9 Ao 7/2011- 489

⁶⁹² K tomu rozhodnutí NSS ze dne 5. 5. 2004, čj. 6A 100/2002-74: „*Praktické důvody, které svědčí výkladu, že doručení se má odehrát v jediném okamžiku, jsou nasnadě. Na doručení se upíná běh různých lhůt – mezi jiným i běh lhůty pro podání správní žaloby, a také další právní důsledky. Učinit okamžik*

5. DORUČOVÁNÍ DO CIZINY

Úpravu⁶⁹³ nalezneme v § 22 správního řádu: „Adresátům, kteří se zdržují⁶⁹⁴ v cizině nebo jejichž sídlo⁶⁹⁵ nebo pobyt,⁶⁹⁶ popřípadě jiná adresa pro doručování podle § 19 odst. 3 je v cizině, lze doručit prostřednictvím provozovatele poštovních služeb⁶⁹⁷ nebo prostřednictvím příslušného orgánu státní správy pověřeného k doručování písemností do ciziny. Pokud se tímto způsobem nepodaří písemnost doručit, ustanoví jim správní orgán opatrovníka [§ 32 odst. 2 písm. d)].“

Avšak i při doručování je třeba respektovat územní působnost zákonů, tedy i dikci ustanovení § 22 správního řádu.⁶⁹⁸ Forma a způsob doručení je vázána na jejich přípustnost v dané zemi.⁶⁹⁹ Doručování do datové schránky je vázáno výhradně na řízení dle právních předpisů České republiky, vzhledem k přístupnosti ISDS „celosvětově“ s využitím Internetu nelze doručování prostřednictvím datové schránky považovat za doručení na elektronickou adresu v zahraničí.

U fyzických osob může nastat situace, kdy má daná osoba trvalý pobyt v České republice, ale zdržuje se nebo má faktický pobyt v cizině. Správní orgán by jí pak na adresu v cizině doručoval, pokud by o to požádala. Možnost požádat o doručování na adresu v cizině vyplývá z § 19 odst. 3 správního řádu, který umožňuje fyzické osobě zvolit si adresu pro doručování, přičemž nestanoví žádná omezení ohledně této volby.

doručení nejistým tím, že bude „doručováno“ v různých dnech mnohdy s velkým rozptylem, možnost i záměrné manipulace s okamžikem vyvěšování atd., by pak vedlo jen k úvahám, jsoucím už zcela mimo rámec zákona – zda totiž ono „správné“ doručení, na které se budou upínat právní důsledky, je „prvním“ nebo „posledním“ atp. Zákonodárci nelze podsouvat zájem na vytváření právní nejistoty.“

⁶⁹³ Úpravu doručování do zahraničí upravuje § 15 zákona o poštovních službách.

⁶⁹⁴ Adresátem je fyzická osoba, která se pouze krátkodobě zdržuje na území jiného státu. Pokud by se jednalo o dlouhodobější stav, hovoříme spíše již o pobytu. VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 208. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁶⁹⁵ Adresátem je právnická osoba.

⁶⁹⁶ Adresátem je fyzická osoba, která má faktický nikoli trvalý pobyt na území jiného státu ve smyslu zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů. VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 208. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁶⁹⁷ Viz čl. 100–113, o poštovních zásilkách do zahraničí podmínek České Pošty platných k 1. 10. 2016.

⁶⁹⁸ K tomu VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 281. ISBN 978-80-7273-166-4. Autor upozorňuje, že „na doručovatele písemností v jiných zemích se proto nevztahují např. ustanovení o uložení písemností a překážkách při doručování a nelze tak vycházet z fikce doručení podle § 24 odst. 1“.

⁶⁹⁹ Viz Metodika doručování správních písemností prostřednictvím poštovních zásilek, zpracovaná legislativním odborem Ministerstvo vnitra ČR. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/spravni-rad-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu-metodicke-pomucky-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Nepožádá-li tato osoba o adresu pro doručování podle § 19 odst. 3 správního řádu, bude jí správní orgán doručovat podle pořadí doručování u fyzických osob, bez ohledu na její zahraniční pobyt.^{700,701}

Do ciziny nelze doručovat fikcí podle § 24 odst. 1 správního řádu, adresátovi nacházejícímu se v zahraničí bude nutné ustanovit opatrovníka.⁷⁰²

Speciální úpravu, použitelnou při doručování do ciziny, obsahuje daňový řád. Ten stanoví, že pokud by si osoba neznámého pobytu nebo sídla nezvolila zmocněnce, bude jí správcem daně ustanoven zástupce z moci úřední. Podle § 28 odst. 5 daňového řádu si musí zmocněnec, který nemá sídlo nebo bydliště na území členského státu EU, jiného smluvního státu Dohody o Evropském hospodářském prostoru nebo Švýcarské konfederace, pro doručování zvolit zmocněnce se sídlem nebo místem pobytu v České republice. V opačném případě budou pro něho písemnosti ukládány u správce daně a účinky doručení nastanou již dnem vydání rozhodnutí. V ostatních případech dnem písemného vyhotovení dokumentu.

6. VADY DORUČENÍ

Vady doručení mohou nastat při doručování prostřednictvím obou forem doručování, tedy jak elektronické, tak i listinné.

6.1. *Vady při doručování do datové schránky*

Poměrně nové zavedení přednostního doručování do datové schránky sebou přineslo i mnoho úskalí, které musí správní orgán rozpoznat a vyhnout se jim. V praxi se bohužel doposud dopouští správní orgán mnoha vad při doručování prostřednictvím ISDS, proto se jim budu věnovat podrobně v následujícím textu.

6.1.1. **Záměna datových schránek**

K vadám doručování může snadno dojít, pokud má jedna a tatáž osoba více datových schránek, například advokátovi bude ze zákona obligatorně zřízena datová schránka advokáta a vykonává-li praxi i jako insolvenční správce, bude mu i pro tento

⁷⁰⁰ Viz VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, s. 280–281. ISBN 978-80-7273-166-4.

⁷⁰¹ Tedy primárně do datové schránky, máli ji adresát zpřístupněnou.

⁷⁰² Shodně PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1. 1. 2013*. Praha: Leges, s. 78. ISBN 80-875-7635-7.

předmět činnosti zřízena příslušná datová schránka, přičemž zároveň může zažádat o zřízení datové schránky fyzické osoby, v důsledku čehož budou v úvahu při doručování, připadat tři datové schránky. Bude-li vadně doručeno, bude se opět řešit otázka, zda bylo doručeno, či nikoli, posuzovat s ohledem na materiální funkci doručení, tedy zda se adresát s obsahem písemnosti fakticky seznámil. Vyloučena je fikce doručení, dojde-li k doručení do nepřislušné datové schránky, neboť nesprávný úřední postup nemůže jít k tíži adresáta.^{703,704,705} Zmíněný postoj potvrdilo i Generální finanční ředitelství v daňovém řízení a Česká správa sociálního pojištění pro oblast sociální zabezpečení.⁷⁰⁶

6.1.2. Záměna subjektů

Odlišná je situace, kdy bylo doručeno účastníkovi řízení, přestože dle procesních předpisů upravujících řízení mělo být doručeno jeho zástupci. Doručuje-li správní orgán jak účastníkovi, tak i zmocněnému zástupci, ač mělo být doručováno pouze zástupci, nelze tuto vadu přičítat k tíži účastníka. Odvozoval-li tento účastník běh lhůty (např. lhůty k podání odvolání) od okamžiku doručení písemnosti jemu samotnému, přestože podle zákonných ustanovení o zastupování je relevantní pro běh lhůt okamžik doručení zástupci, bude se jednat o řádné podání, podá-li jej tento ve lhůtě takto odvozené.⁷⁰⁷

Lze shrnout, že má-li být doručeno účastníkovi i jeho zástupci, nebo jen jednomu z nich, a správní orgán nedoručí písemnost tomu, komu podle znění zákona doručit má, a místo toho doručí vadně adresátovi či zástupci nebo oběma souběžně, nelze tuto vadu v žádném případě přičítat k tíži adresáta.^{708,709}

⁷⁰³ Viz Právní účinky doručení podle správního řádu v případě, kdy mělo být doručováno do datové schránky a právní účinky doručení do nesprávné datové schránky. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2009, č. 86. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

⁷⁰⁴ Shodně viz JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 73. ISBN 978-807-4004-018.

⁷⁰⁵ viz rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 58 A 19/2010

⁷⁰⁶ viz Pokyn GFŘ D-7 čj. 35136/11-2110-011826 a tisková zpráva ČSSZ

⁷⁰⁷ viz usnesení NSS ze dne 12. 6. 2007, čj. 1 Afs 39/2006-79

⁷⁰⁸ Viz rozhodnutí NSS ze dne 28. 3. 2013, čj. 7 Afs 11/2012-80 a nálezy ÚS ze dne 6. 11. 2003, sp. zn. IV. ÚS 239/03, ohledně doručení pouze zástupci s plnou mocí omezenou na odvolací řízení, ač mělo být doručeno i účastníkovi řízení, jak to vyžadoval již neúčinný zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů, v § 17 odst. 7 pro případ omezené plné moci. Podle nyní účinného daňového řádu se dle § 41 odst. 1 doručuje pouze zástupci v rozsahu jeho oprávnění k zastupování, nikoli souběžně oběma.

Při doručování do datové schránky právnické osoby je třeba rozlišovat dokumenty určené právnické osobě a dokumenty určené⁷¹⁰ jejímu statutárnímu orgánu či zaměstnanci, neboť se jedná o zcela odlišné osoby.

6.1.3. Nedodržení pořadí doručování

Vadou je samozřejmě i nedodržení priority doručování do datové schránky, nejčastěji se budou vyskytovat případy doručování prostřednictvím provozovatele poštovních služeb namísto do datové schránky adresáta. I v posledním zmíněném případě se ale uplatní zásada materiality.⁷¹¹

6.1.4. Nereflektování postavení subjektu v řízení

Při posuzování, zda nedošlo k vadě při doručování, je třeba rozlišovat nejenom subjekt, ale i postavení tohoto subjektu v konkrétním řízení, neboť i fyzická nebo právnická osoba může za určitých okolností vykonávat působnost v oblasti veřejné správy a její datová schránka se při výkonu této působnosti považuje rovněž za datovou schránku OVM.

Jako příklad lze uvést servis současně plnící funkci stanice technické kontroly, kterému je doručena stížnost na výsledek provedené technické kontroly nebo odvolání proti výsledku technické kontroly.⁷¹²

Na druhou stranu i na OVM se bude v některých řízeních aplikovat úprava doručování do datové schránky osob. Například když bude krajský soud žádat o stavební povolení na obci. Zamítnutí stavebního povolení dojde soudu, který je v tu chvíli v postavení soukromé osoby.

6.2. Vady při listinné formě doručování

Část vad je shodná jako u doručování elektronickou formou, část vyplývá ze specifik této formy doručování.

⁷⁰⁹ K tomu SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 100. ISBN 978-80-7201-777-5. Autoři uvádí: „Účastník a jeho zástupce sice tvoří jedinou procesní stranu, ovšem pro účely doručování mají postavení samostatných adresátů.“

⁷¹⁰ Viz Datové schránky a činnost správních orgánů: Doporučení pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby. 2012. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>.

⁷¹¹ viz rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010-95

⁷¹² Při provádění technické prohlídky silničního vozidla podle zákona č. 56/2001 Sb., o podmínkách provozu vozidel na pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů.

6.2.1. Záměna formy

Vadou bude především, jak je uvedeno výše, doručování listinnou formou, ač mělo být doručováno do datové schránky adresáta.⁷¹³ Problémy s doručováním zástupci, namísto účastníkovi a naopak mohou stejně dobře nastat i při použití listinné formy doručování, a otázku neúčinnosti takového doručení bude třeba zodpovědět s ohledem na zásadu materiálního doručení.

6.2.2. Další vady

Dalších vad, kterých se může doručující orgán dopustit, je zejména záměna adres pro doručování, tj. nedodržení zákonného pořadí, aplikace náhradního doručení, ač jej správní orgán vyloučil, neuložení písemnosti u příslušného orgánu nebo neuložení po patřičnou dobu, nepoučení adresáta o právních následcích fikce doručení, popř. odepření písemnosti a nepoučení o okolnostech vyzvednutí písemnosti nebo poučení nesprávné.

6.2.3. Účinky vad na doručení

Z judikatury NSS vyplývá, že při určení následků vad na doručení je především třeba přihlídnout k dopadu této vady na postavení účastníka v řízení, neboť jak bylo řečeno v předcházejícím textu, nikoli každé pochybení správního orgánu při doručování bude mít za následek podstatnou vadu řízení. NSS výslovně judikoval, že o podstatné porušení ustanovení o řízení před správním orgánem s následkem nezákonnosti rozhodnutí se jedná jestliže *„pochybení správního orgánu I. stupně při doručování rozhodnutí ztížilo žalobcovu možnost účinné, zákonem zaručené, obrany ve správním řízení, přitom toto pochybení nebylo následným průběhem správního řízení před žalovaným nijak zhojeno.*⁷¹⁴ Stejně následky shledal NSS i v případě, kdy nejdříve soud doručoval účastníkovi, ač mělo být doručováno zástupci a následně doručoval sice již i zástupci, ale nikoli do jeho zpřístupněné datové schránky, nýbrž Poštou.⁷¹⁵ Tedy i ve druhém případě NSS shledal, že: *„pochybení městského soudu je vadou řízení, která*

⁷¹³ Viz JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, s. 72. ISBN 978-807-4004-018.

⁷¹⁴ Viz rozhodnutí NSS, ze dne 28. 4. 2004, čj. 7 A 125/2001-39.

⁷¹⁵ Viz rozhodnutí NSS, ze dne 28. 3. 2013, čj. 7 Afs 11/2012-80.

mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé,, přičemž „k takové vadě je Nejvyšší správní soud povinen přihlédnout z úřední povinnosti.“

V odborné literatuře pojednávající o doručování v civilním řízení je používán pojem absolutní neúčinnost doručení v soudním řízení. Ta je shledána např., pokud soud doručoval na adresu pro doručování účastníka, ač mu tento sdělil a doložil, že krátkodobě na ní nebude moci písemnosti přebírat z důvodů jím nezaviněných (např. hospitalizace v nemocnici), neboť: „*soud nesmí institut doručování fikcí vědomě zneužívat*“ a naopak musí respektovat právo účastníka na spravedlivý proces, tedy i práva „být slyšen“. Podle odborné literatury: „*K neúčinnosti doručení přímo ze zákona dojde i tehdy, když soud omylem doručí písemnost uložením na jinou než doručovací adresu účastníka nebo doručí účastníku, který je zbaven způsobilosti k právním úkonům.*“⁷¹⁶ Domnívám se, že absolutní neúčinnost analogicky nastane i ve správním řízení tehdy, doručuje-li správní orgán zesnulému zástupci účastníka nebo nesvéprávnímu účastníkovi řízení.⁷¹⁷

7. PROLÍNÁNÍ LISTINNÉ A ELEKTRONICKÉ FORMY

Doručování nemusí vždy probíhat výhradně listinnou nebo elektronickou formou, neboť je možná i kombinace obou forem doručování. Lze tedy doručit dokument tak, že část procesu proběhne jednou formou a část druhou formou. Domnívám se, že toto prolínání obou základních forem doručování je důsledkem koexistence obou forem vedle.

Na pomezí mezi listinnou a elektronickou formou doručování se nachází tzv. hybridní pošta, služba, kterou nabízí Česká pošta, s. p.

7.1. K institutu hybridní pošty

Službu hybridní pošty nabízí Česká pošta, s. p. už od roku 1994 a plánuje i její rozšíření o napojení na ISDS službou tzv. hybridní datovou poštou, která by umožnila zaslání dokumentů adresátům primárně do jejich datové schránky, přičemž těm, kteří datovou schránku nedisponují, by byl dokument doručen listinnou formou.

⁷¹⁶ Viz SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 48–49. ISBN 978-80-7201-777-5.

⁷¹⁷ Srovnej úpravu vztahující se na civilní řízení In SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, s. 90. ISBN 978-80-7201-777-5.

Při doručování listinnou formou, tj. prostřednictvím již nyní fungující hybridní pošty, by byla před odesláním dokumentu provedena automatizovaná hromadná⁷¹⁸ autorizovaná konverze konkrétního dokumentu přijatého od odesílatele v elektronické podobě do listinné podoby.

Výstup (listinný) autorizované konverze by byl následně zpracován jako by se jednalo o klasickou hybridní poštu.⁷¹⁹ Viz příloha Odeslání dokumentu zítra, Schéma Hybridní datové zprávy/pošty.

Podle sdělení České pošty, s. p. se jí však dosud nepodařilo najít řešení tzv. automatizované hromadné konverze, která za nynějších právních podmínek není možná.⁷²⁰

7.2. Princip hybridní pošty

Stávající hybridní pošta je založena na outsourcingu procesu doručování doručujících subjektů na Českou poštu, s. p. Celý průběh doručení dokumentu vypadá následovně:

- Odesílatel odešle dokumenty v elektronické podobě buď prostřednictvím serveru⁷²¹ hybridní pošty provozovaném Českou poštou, s. p., a to⁷²² *s ochranou dat při přenosu SSL protokolem* nebo prostřednictvím emailu *s ochranou dat při přenosu šifrovacím programem Crypta*.⁷²³

⁷¹⁸ To nicméně dosud neumožňuje ZDS, jak uvádí Jiří Peterka na <http://www.earchiv.cz/b14/b1006001.php3>: „Problém je ale v tom, že autorizovaná konverze, tak jak je dnes definována (konkrétně v zákoně č. 300/2008 Sb.), je „ruční prací“ – protože vyžaduje podpis a razítko toho, kdo konverzi provádí (§25 odst. 2 písm. h). U převodu z listinné do elektronické podoby by automatizovaná konverze asi nebyla principiálním problémem, protože konverzní doložku by mohl podepsat (opatřit svou el. značkou, do budoucna el. pečeti) stroj.“ A kromě toho i § 23 a násl. o subjektech, které mohou provádět autorizovanou konverzi dokumentů. Oprávněnými subjekty dle tohoto ustanovení jsou taxativně pouze CZECH Pointy, advokáti a OVM. Ustanovení o provádění automatizované hromadné konverze § 23 ZDS neobsahuje.

⁷¹⁹ Více viz eARCHIV Jiřího Peterky, dostupné z: <http://www.earchiv.cz/b14/b1006001.php3>.

⁷²⁰ § 23 ZDS *a contrario*. Podrobněji rozebráno dále v textu.

⁷²¹ Certifikát poskytuje certifikační autorita České pošty, kdy tento „bude naimportován do Vašeho www prohlížeče „automaticky“ pomocí www systému Hybridní pošty.“ Viz <https://online.postservis.cz/?akc=onas&dc=8>.

⁷²² Dostupné z: <https://online.postservis.cz/?akc=onas&dc=1>.

⁷²³ Viz předání elektronických dokumentů k tisku, dostupné z: <https://online.postservis.cz/?akc=onas&dc=2>.

- Dokumenty jsou přijaty a zpracovány skrze technické zařízení České pošty, s. p., tzv. PostServis.
- Přijaté dokumenty jsou strojově převedeny do listinné podoby, archivovány,⁷²⁴ označeny, vloženy do obálek.
- Finální výstup (zásilka) je předán k doručení (obyčejně – s dodejkou, doporučeně – do vlastních rukou)⁷²⁵ poštovní přepravě.
- Odesílatel může sledovat průběh zpracování své objednávky a doručení online na svém účtu na internetových stránkách pošty.
- Popřípadě může odesílatel využít doplňkovou službu – tzv. sběr nedoručených (odpovědních) zásilek, a to na základě žádosti odesílatele o zřízení (dočasného) P. O. Boxu.

Podrobnější průběh viz příloha Komplexní služby Postservisu.⁷²⁶

V množství dokumentů doručovaných hybridní poštou není odesílatel limitován a může takto doručovat zásilky i do ciziny.⁷²⁷

Jednoznačnou výhodou je pro odesílatele především úspora času spojená s administrativou kolem (listinného) doručování a dále pak i úspora financí na administrativní aparát, (hmotné) skladování atd.

Dále Česká pošta, s. p. garantuje ochranu dat při přenosu do Postservisu a při následném zpracování, odpovídá za škodu způsobenou nejen poškozením nebo zničením archivovaného materiálu, ale i pozdní expedicí.⁷²⁸ Za špatné uvedení adresy a nemožnost doručení z důvodu této chyby na straně odesílatele však (samozřejmě) Česká pošta, s. p. neodpovídá a správnost uvedených údajů nijak nekontroluje.

Hybridní poštu využívají ze soukromých subjektů např. pojišťovny,⁷²⁹ zdravotní pojišťovny,⁷³⁰ banky.⁷³¹ Dle sdělení České pošty, s. p. využívá službu hybridní pošty

⁷²⁴ V elektronickém archivu, ke kterému má odesílatel online přístup. Více viz <https://online.postservis.cz/?akc=onas&dc=10>.

⁷²⁵ Česká pošta na svých webových stránkách <https://online.postservis.cz/?akc=onas&dc=2> uvádí následující možnosti: obyčejné, obchodní nebo doporučená psaní.

⁷²⁶ Zdroj: <https://online.postservis.cz/?akc=onas&dc=2>.

⁷²⁷ Dle § 50j OSŘ, § 22 správního řádu.

⁷²⁸ Česká pošta, s. p. je zavázána doručit dokumenty následující den po předání.

⁷²⁹ ČSOB Pojišťovna, a. s., Generali Pojišťovna, a. s.

⁷³⁰ Oborová zdravotní pojišťovna

⁷³¹ GE Money Bank, a. s., Hypoteční banka, a. s.

v současné době 3 800 klientů a měsíčně pošta vyexpeduje zhruba 12 milionů kusů zásilek.

7.2. Hybridní pošta na soudech a na exekutorských úřadech

Soudy

Službu hybridní pošty poskytuje Česká pošta, s. p. soudům od roku 2013 a v současné době jí dle sdělení tohoto podniku využívá 93 soudů.

Na soudech se prostřednictvím hybridní pošty doručují pouze elektronické platební rozkazy (dále jen „EPR“). Provoz příslušné aplikace centrálního elektronického platebního rozkazu (dále jen „CEPR“) byl na soudech zahajován postupně od 01.01.2012. Mezi pěti pilotními soudy, které tuto aplikaci vyzkoušely jako první, byl Krajský soud v Plzni, Obvodní soud pro Prahu 9, Okresní soud v Hradci Králové, Okresní soud v Jablonci nad Nisou a Okresní soud v Ostravě. Ostatní soudy se připojily v průběhu roku 2012.⁷³²

Dle sdělení Ministerstva spravedlnosti zveřejněného na internetových stránkách www.justice.cz⁷³³ je CEPR v českém soudnictví unikátem v tom smyslu, že u něj již není veden souběžně s elektronickým spisem spis v listinné formě.⁷³⁴

Nicméně dle strategie rozvoje eGovernmentu je jedním z cílů i rozšíření elektronického spisu bez listinného do dalších agend např. na dozorové spisy státních zástupců, exekuční a insolvenční řízení a veřejné rejstříky.

Na okraj poznamenávám, že EPR lze podat prostřednictvím internetových stránek ePodatelny.⁷³⁵ Kvůli možnosti nového způsobu podání žaloby musel být i novelizován občanský soudní řád, a to zákonem č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Novela přidala do § 83 odst. 3 větu o okamžiku zahájení soudního řízení při podání návrhu na zahájení řízení prostřednictvím internetových stránek Ministerstva spravedlnosti, která zní:

⁷³² Například Okresní soud v Litoměřicích zpusil provoz EPR v listopadu 2012.

⁷³³ Viz <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx>.

⁷³⁴ Jedná se o celostátní rejstřík, nikoli o rejstřík konkrétního soudu vedený na serverech Ministerstva spravedlnosti, viz <https://infodokument.justice.cz/erozhodnuti-web/index.html>.

⁷³⁵ Viz <http://epodatelna.justice.cz/ePodatelna/epo1200new/form.do>.

„Pokud je návrh na zahájení řízení učiněn prostřednictvím veřejné datové sítě a elektronické aplikace určené k podání takového návrhu, platí, že řízení je zahájeno v okamžiku, kdy je návrh dostupný informačnímu systému určenému k příjmu takového podání.“⁷³⁶

Soudy k doručení prostřednictvím hybridní pošty opravňuje § 48 odst. 4 občanského soudního řádu, ve znění novely č. 322/2013 Sb., a především pak zásadní novely zákona č. 438/2011 Sb.:

*„Doručuje-li se prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, **stejnopisy rozhodnutí a jiné písemnosti soudu v listinné podobě mohou být vyhotovovány za součinnosti tohoto provozovatele; podrobnosti takového postupu stanoví prováděcí právní předpis.**“*

Prováděcím předpisem je vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy o vyhotovování rozhodnutí a jiných písemností soudu za součinnosti provozovatele poštovních služeb a jejich doručování (dále jen „jednací řád“), a konkrétně pak § 21b odst. 4 této vyhlášky, který stanoví, že:

*„Listinné stejnopisy rozhodnutí a další písemnosti soudu, které se vyhotovují za součinnosti provozovatele poštovních služeb, musí soud **opatřit specifickým identifikátorem rozhodnutí nebo další písemnosti soudu a vizualizovanou podobou uznávaného elektronického podpisu toho, kdo jej vyhotovil, nebo uznávané elektronické značky soudu.** Provozovatel poštovních služeb může opatřit takový stejnopis řídicími znaky pro vyhotovování. **Elektronické rozhodnutí a další písemnosti soudu v elektronické podobě se účastníkovi zpřístupní způsobem umožňujícím dálkový přístup; o tom musí být účastník poučen.**“*

Dokumenty doručované soudem prostřednictvím hybridní pošty musí splňovat specifické náležitosti, mezi které patří:

⁷³⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony k tomu uvádí následující: „V případě, kdy je návrh na zahájení řízení podán prostřednictvím veřejné datové sítě do elektronické aplikace k tomu určené, je návrh elektronicky dodán nejprve do této elektronické aplikace určené k podání návrhu, a poté na příslušný soud. Za normálních okolností probíhá tato elektronická operace v rámci elektronické aplikace v časovém rozmezí několika minut. V praxi se však může stát, že návrh na zahájení řízení bude z technických důvodů na příslušný soud dodán později, a to i v řádu několika dní. Pokud taková situace v praxi nastane, není jednotný názor na to, zda jsou zachovány promlčecí a prekluzivní lhůty k době dodání podání do elektronické aplikace Ministerstva spravedlnosti. Nově navrhovanou právní úpravou dochází k explicitnímu zakotvení doby zahájení řízení v případě, že je návrh podán prostřednictvím veřejné datové sítě do elektronické aplikace tomu určené.“

1. *Specifický identifikátor dokumentu*

- Tento identifikátor se vyžaduje po adresátovi, vedle sp. zn. rozhodnutí, zadat do aplikace pro ověřování dokumentů na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti.⁷³⁷
- Byl-li adresátovi doručen EPR (vedený v systému CEPR), získá po zadání shora uvedených údajů elektronický originál rozhodnutí, a to i následně po nabytí právní moci rozhodnutí, s vyznačenou doložkou právní moci.
- Byl-li však adresátovi doručen elektronický platební rozkaz vedený soudem v rejstříku EC nebo ECM, není možné takto získat elektronický originál rozhodnutí, nýbrž si adresát může pouze ověřit existenci soudního rozhodnutí, a zda již toto nabylo právní moci. Spisy se totiž po zrušení elektronického platebního rozkazu převádí do rejstříku „C“ vedeného u okresních soudů v aplikaci ISAS a u krajských soudů v aplikaci ISKS⁷³⁸, které nejsou napojené na CEPR.

2. *Vizualizovaná podoba uznávaného elektronického podpisu původce dokumentu nebo uznávaná elektronická značka soudu*

- Pod pojmem „vizualizované podoby“ je myšlen fakticky pouhý obrázek tohoto podpisu nebo značky bez právní relevance, neboť na jeho základě nelze ověřit, zda certifikát, na kterém je tento podpis nebo značka, je platný, tedy neexpiroval, ani nebyl zneplatněn.⁷³⁹

Ust. § 25 jednacího řádu pak hovoří o podání. V odst. 3 § 25 jednacího řádu je výslovně stanoveno, že vede-li se spis v elektronické podobě (CEPR), převede soud dokumenty doručené mu v listinné formě do elektronické podoby a založí do elektronického spisu, přičemž neprovádí autorizovanou konverzi těchto převáděných dokumentů.

Shodně pak soud postupuje tehdy, jsou-li mu dokumenty doručeny jako přílohy datové zprávy (tj. prostřednictvím ISDS) a spis je veden v listinné podobě. V tomto

⁷³⁷ Dostupné z: <https://infodokument.justice.cz/erozhodnuti-web/index.html>.

⁷³⁸ Ani aplikace ISAS a ISKS nejsou propojené a soud tak musí požádat o sdělení informací jiný soud přípisem nebo požádat o zaslání spisu.

⁷³⁹ Na tzv. CRL (Certificate Revocation List).

případě soud autorizovanou konverzi dokumentu z elektronické do listinné podoby pořídí jen tehdy, považuje-li to nutné.

Konkrétně vyhotovování rozhodnutí a jiných písemností soudu za součinnosti provozovatele poštovních služeb a jejich doručování upravuje § 28c jednatého řádu následovně:

„(1)Vede-li se ve věci elektronický spis a soud vyhotovuje listinné stejnopisy rozhodnutí a jiné písemnosti soudu prostřednictvím provozovatele poštovních služeb, předá je soud v elektronické podobě tomuto provozovateli, který v souladu s uzavřenou smlouvou vyhotoví jejich listinnou podobu a doručí je; autorizovanou konverzi přitom provozovatel poštovních služeb neprovádí. Předávání a vyhotovování se provádí automatizovaným způsobem, který vylučuje lidský zásah nad míru nezbytně nutnou.

(2)Vede-li se ve věci elektronický spis a soud doručuje listinné stejnopisy rozhodnutí a jiné písemnosti soudu způsobem podle odstavce 1, zakládá se do elektronického spisu doručena v elektronické podobě, kterou převede provozovatel poštovních služeb do elektronické podoby v souladu s uzavřenou smlouvou; autorizovanou konverzi přitom provozovatel poštovních služeb neprovádí. Doručenu v listinné podobě soud založí do sběrného spisu, který soud vede za tímto účelem v souladu se zvláštním právním předpisem.“

Česká Pošta, s. p. tedy není oprávněna provádět autorizovanou konverzi dokumentů, což *a contrario* vyplývá z § 23 ZDS. Uvedené ustanovení taxativně stanoví oprávněné subjekty k provádění konverze, kterými jsou CZECH POINTy, advokáti a OVM.

Vzhledem ke shora uvedenému upravil zákonodárce povahu dokumentu doručovaného prostřednictvím hybridní pošty tak, že jej označil za stejnopis rozhodnutí (jiného doručovaného dokumentu), jehož autenticitu má zajišťovat zmíněný specifický identifikátor. S ohledem na skutečnost, že listinnou podobu doručovaného dokumentu vyhotovuje Česká pošta, s. p., není takový (listinný) dokument vlastnoručně podepsán jeho původcem, ani mechanicky orazítkován soudem.

Originál dokumentu je pak uložen v elektronickém spisu u příslušného soudu.

Ve sdělení⁷⁴⁰ Ministerstva spravedlnosti se k tomuto uvádí, že:

„Listinný stejnopis písemnosti (např. elektronický platební rozkaz) vyhotovený prostřednictvím hybridní pošty má tedy zcela shodný právní význam a účinky jako listinné stejnopisy, které vyhotovuje soud bez součinnosti provozovatele poštovních služeb, a je, mimo jiné, tzv. exekučním titulem.“⁷⁴¹

Domnívám se, že ve skutečnosti se nejedná o tzv. stejnopis, nýbrž pouze o vytištěný obraz elektronického dokumentu, který jednoznačně neidentifikuje původce dokumentu, neboť takový dokument obsahuje pouze „obrázek“ otisku (uznávaného) elektronického podpisu nebo značky a nespňuje tudíž minimálně ve věci jednoznačné identifikace původce originálu náležitosti originálu.

Je-li adresát držitelem datové schránky, doručuje mu soud elektronický stejnopis dokumentu prostřednictvím ISDS⁷⁴² a nikoli prostřednictvím hybridní pošty.

Úpravu doručování soudních písemností v elektronické podobě nalezneme v § 19 instrukce Ministerstva spravedlnosti 505/2001-*Org. kterou se vydává vnitřní a kancelářský řád pro okresní, krajské a vrchní soudy* (dále jen „kancelářský řád“).

„Bude-li rozhodnutí doručováno prostřednictvím datové schránky nebo elektronickou poštou, soud vyhotoví elektronický stejnopis (opis) rozhodnutí (elektronická podoba stejnopisu rozhodnutí) podle ustanovení pro vyhotovování rozhodnutí v listinné podobě (§ 14 až § 17), který ten, kdo jej vyhotovil, podepíše svým uznávaným elektronickým podpisem, případně označí uznávanou elektronickou značkou. Za elektronický stejnopis rozhodnutí se považuje až stejnopis převedený do formátu PDF podepsaný uznávaným elektronickým podpisem nebo označený uznávanou elektronickou značkou.“

Z podstaty elektronických dokumentů je zřejmé, že se v případě doručování do datové schránky nebo na email, doručuje adresátovi originál dokumentu a dělení takového dokumentu na originál rozhodnutí a stejnopis ztrácí význam. U takového dokumentu je totiž zajištěna jak jednoznačná identifikace prostřednictvím uznávaného

⁷⁴⁰ Viz <http://portal.justice.cz/Justice2/Uvod/uvod.aspx> sekce elektronické dokumenty.

⁷⁴¹ Exekuční tituly nalezneme v § 40 zákona č. 120/2001 Sb., a je jím např. dle písm. a): „*vykonatelné rozhodnutí soudu nebo exekutora, pokud přiznává právo, zavazuje k povinnosti nebo postihuje majetek*“.

⁷⁴² V souladu s principem priority doručování do datové schránky.

elektronického podpisu popř. uznávané elektronické značky, tak i jeho existence v čase připojením kvalifikovaného časového razítka dle § 19 odst. 3 kancelářského řádu.

Kancelářský řád však v rozporu se shora uvedeným tvrzením stanoví v § 200f následující:

„V elektronickém rozkazním řízení vyhotovuje soud všechny dokumenty v elektronické podobě. Prvotně vytvořený dokument podepsaný v souladu s příslušnými právními předpisy je originálem.“

Po doručení dokumentu adresátovi zašle Česká pošta, s. p. soudu elektronický „scan“ podepsané doručenky, který soud založí do elektronického spisu. Doručenky v listinné podobě jsou soudu též doručeny a tento je zakládá do tzv. sběrného spisu.⁷⁴³

Ministerstvo spravedlnosti mi k rozšíření hybridní pošty sdělilo následující: *„Další vývoj v oblasti elektronizace justice předesílá dlouholetá koncepce s názvem **Resortní strategie pro rozvoj eJustice na období let 2016 až 2020**, jejímž gestorem je Ministerstvo spravedlnosti ČR a která byla dne 8. 6. 2016 schválena usnesením Vlády ČR. Jedním z jejích cílů je právě rozšíření počtu agend soudů a státních zastupitelství, případně i jiných organizací justice, ve kterých bude **listinný spis nahrazen elektronickým**. Pokud jde o otázku rozvoje tzv. **hybridní pošty**, předmětná strategie počítá se zapracováním této služby i do dalších agend, a to jak soudních, tak i státního zastupitelství, Probační a mediační služby a Vězeňské služby.*

Zmíněná strategie k rozšíření hybridní pošty dále uvádí, že bude nezbytné: *vytvořit **centrální rozhraní pro komunikaci s provozovatelem poštovních služeb a integrovat ho do jednotné platformy(..) analyzovat a případně upravit možnosti pro kontrolu pravosti takového dokumentu vhodným **autentizačním prvkem****.*“

Domnívám se, že tzv. centrálním rozhraním se naráží na shora uvedenou hybridní datovou poštu a problémem kontroly pravosti dokumentu autentizačním prvkem pak fakt, že dokumenty doručované nyní prostřednictvím hybridní pošty žádný dostatečně autentizační prvek neobsahují, neboť pošta není oprávněna provádět autorizovanou konverzi dokumentů.

⁷⁴³ Viz § 25 odst. 4 vyhlášky ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy o vyhotovování rozhodnutí a jiných písemností soudu za součinnosti provozovatele poštovních služeb a jejich doručování.

Exekutoři

Exekutoři službu hybridní pošty začali využívat od roku 2013 a dle sdělení České pošty ji momentálně využívá 135 exekutorských úřadů.

Tito jsou k doručování prostřednictvím hybridní pošty oprávněni dle § 10 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti (Vyhláška o exekuční činnosti), které stanoví:

„(1) Při doručování se postupuje podle občanského soudního řádu a vyhlášky o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy. Provádí-li doručení exekutor, má přitom stejná práva a povinnosti, jaké tyto právní předpisy přiznávají a ukládají soudu nebo soudnímu doručovateli; totéž platí, provádí-li se doručování prostřednictvím provozovatele poštovních služeb nebo jiné osoby, která provádí přepravu zásilek. Ustanovení § 48 odst. 4 občanského soudního řádu platí i pro písemnosti exekutora obdobně.

*(2) Použije-li exekutor k doručení písemnosti provozovatele poštovních služeb nebo jiné osoby, která provádí přepravu zásilek, **odpovídá** za doručení stejně, jako kdyby je provedl sám (osobně nebo prostřednictvím svého zaměstnance).“*

Exekutoři využívají možnost, kterou jim citovaná ustanovení nabízejí a rovněž doručují dokumenty prostřednictvím hybridní pošty, avšak v rozporu s § 10 odst. 1 vyhlášky o exekuční činnosti neumožňují stažení originálu elektronického dokumentu on-line a adresát je tudíž nucen sám u příslušného exekutora řádně o (elektronický) originál dokumentu zažádat.⁷⁴⁴ Dokument bude následně adresátovi zaslán do jeho příslušné datové schránky adresáta za předpokladu, že žádost zaslal prostřednictvím ISDS. Žádostem zasláným prostým emailem (zřejmě se tím myslím bez uznávaného

⁷⁴⁴ Viz např. poučení na <http://www.exekutor-svoboda.cz/soubory/74-hybridni-posta-pouceni.pdf>. „*má adresát přesto zájem o získání elektronického originálu jemu doručené písemnosti podepsaného uznávaným elektronickým podpisem soudního exekutora, bude mu vydán pouze na základě jeho písemné žádosti, řádně doručené do sídla úřadu. Žádosti doručené prostou e-mailovou zprávou nebude vyhověno. Žádost o zaslání elektronického originálu doručení písemnosti lze zaslat též do datové schránky Exekutorského úřadu. Elektronický originál písemnosti bude zaslán do datové schránky, ze které byla žádost odeslána, patří-li tato datová schránka žadateli, a nebude-li v žádosti uvedena jiná elektronická adresa. V případě, že se adresát zásilky dostaví do sídla úřadu, bude mu k jeho žádosti písemnost předán na technickém nosiči dat (CD) pracovníkem podatelny. PÍSEMNOST NEBUDE ŽADATELI ZASÍLÁNA POŠTOU!*“

elektronického podpisu) úřady zpravidla nevyhoví. Adresát si také může dokument vyzvednout osobně na úřadě, kde mu bude předán na technickém nosiči dat. Prostřednictvím provozovatele poštovních služeb žadateli originál dokumentu zasílán nebude.

Viz následující poučení z usnesení exekutora z roku 2015:

*„Tato listina může být vyhotovena za součinnosti provozovatele poštovních služeb prostřednictvím tzv. hybridní pošty. Na základě **písemné žádosti účastníka řízení se originál listiny zašle v elektronické podobě (e-mailem, datovou schránkou), případně se taková písemnost předá účastníkovi v sídle úřadu.**“*

Obdobně stanoví poučení z rozhodnutí exekutora z roku 2016:

*„Poučení pro hybridní poštu: Nemá-li tento dokument razítko a podpis, tak jde o tzv. listinný stejnopis elektronického dokumentu vyhotovený provozovatelem poštovních služeb, který je platný i bez těchto náležitostí. Dle § 17b⁷⁴⁵ kancelářského řádu Exekutorské komory ČR **předá exekutor k písemné žádosti adresáta elektronický dokument v sídle úřadu na nosiči dat či zašle na e-mail uvedený v písemné žádosti.**“*

Dosavadní stav není ideální, nicméně poukázal na praktické stránky existence obou základních forem doručování, které je možné i efektivně kombinovat. Jsem toho názoru, že při prolínání obou základních forem doručování je třeba důsledně trvat na respektování práv účastníků řízení a zákonných podmínek, neboť v těchto případech adresáti zpravidla nemají dostatek informací o této „třetí formě“ doručování dokumentů.

Kromě zachování práv účastníků řízení bude kvalitní právní úprava a hladký průběh aplikace nové „třetí formě“ doručování v praxi, významný v rámci budoucího vývoje, a to např. u napojení na ISDS.

8. PŘÍPADOVÉ STUDIE

V následujícím textu jsem se zaměřila na zajímavé judikáty z poslední doby, a to především na ty, které mají dosah do institutu doručování obecně a formulují tak nové obecné zásady, jež již přesahují jednotlivá procesní řízení.

8.1. Veřejné subjektivní právo na zřízení datové schránky

Rozsudek NSS sp. zn. 6 Ans 1/2013-66 ze dne 17.10.2013

⁷⁴⁵ Toto ustanovení bylo zrušeno.

NSS tímto rozsudkem prohlásil právo žadatele na zřízení datové schránky podle § 5 odst. 2 a 3 ZDS za veřejné subjektivní právo.

Domnívám se, že je třeba tomuto rozhodnutí NSS věnovat pozornost, neboť z něj jednoznačně vyplývá, že adresáti nemají ve vztahu k doručování dokumentů OVM prostřednictvím ISDS pouze zákonné povinnosti, nýbrž i těmto povinnostem korespondující práva, na která musí brát OVM ohled.

Konkrétně v posuzovaném případě zaslal žalobce – *Občanské sdružení ZodiCon* žalovanému – *Ministerstvu vnitra* prostřednictvím e-mailu svého předsedy žádost o zřízení datové schránky právnické osoby ke které předseda sdružení připojil svůj elektronický podpis.

Doručení žalovanému proběhlo řádně a bylo žalobci podatelnou potvrzeno, avšak předseda sdružení k žádosti nepřipojil listiny prokazující jeho oprávnění jednat za sdružení.

Žalovaný na žádost nereagoval, a to ani po zaslání urgencye a přípisu předsedou sdružení z jeho datové schránky fyzické osoby, a z toho důvodu se žalobce obrátil návrhem na nečinnost na Městský soud v Praze (dále jen „Městský soud“). V uvedené žalobě žalobce zdůraznil povinnost žalovaného podle § 5 odst. 6 ZDS zřídit datovou schránku do tří pracovních dnů od doručení žádosti nebo vyzvat žadatele k odstranění nedostatků žádosti.

Žalovaný k tvrzení žalobce uvedl, že tohoto dvakrát vyzval prostřednictvím České pošty, s. p. k odstranění nedostatků žádosti, přičemž tyto výzvy zaslal na adresu jeho zaměstnavatele, kterou předseda sdružení uvedl v urgenci. Dokladem o doručení však žalovaný nedisponoval.

Žalobce sdělil, že žalovaný jednak neměl právo po něm žádat zaslání dokumentů a především mu měl výzvy doručovat do datové schránky předsedy a nikoli na adresu zaměstnavatele předsedy, která byla v urgenci uvedena pouze pro případ nemožnosti doručení prostřednictvím ISDS. Současně žalobce popřel doručení obou výzev.

Městský soud žalobu na nečinnost z formálních důvodů zamítl, neboť dospěl k závěru, že zřízení datové schránky na žádost je službou, na kterou má žadatel nárok pouze za splnění zákonných podmínek, přičemž pokud tyto povinnosti žadatel nesplní, tak ho OVM o tomto pouze vyrozumí, avšak rozhodnutí ve věci samé nevydává.

Žalobce podal proti rozhodnutí Městského soudu kasační stížnost, neboť nesouhlasil s formálním posouzením a zamítnutím žaloby a odkázal v této souvislosti na povinnost OVM vykládat rozhodnutí z materiálního, nikoli pouze formálního hlediska. Žalovaný pouze uvedl, že s kasační stížností nesouhlasí a ztotožňuje se s názorem Městského soudu.

NSS se neztotožnil s názorem Městského soudu, že zřízení datové schránky na žádost je pouhou *službou státu* umožňující jiný způsob doručování písemností a nikoli veřejným subjektivním právem žadatele. Rozhodováním o této žádosti nerozhoduje správní úřad autoritativně o právech a povinnostech žadatele, nýbrž tomuto pouze, sděluje, pokud je žádost odmítnuta, že tuto službu nelze poskytnout.

NSS své tvrzení opřel zejména o zákonné ustanovení v § 5 odst. 3 ZDS, které stanoví, že na zřízení datové schránky má právnická osoba *nárok* a tudíž se zjevně nejedná pouze o jakousi nezávaznou službu ze strany státu.

Nadto NSS poukázal na zásadní skutečnost, a to na řadu práv a povinností, které jsou kladeny na uživatele datových schránek.

Dle mého názoru je významné především zdůraznění mnoha povinností uživatelů datových schránek ve vztahu k doručování prostřednictvím ISDS, které je velmi často obligatorní formou komunikace s OVM. K této obecné povinnosti přistupují i další povinnosti stanovené zvláštními právními předpisy.⁷⁴⁶ Je tedy rozumné a spravedlivé, aby těmto povinnostem vyplývajícím z užívání datové schránky přistoupila odpovídající práva.

Plně se tudíž ztotožňuji s názorem NSS, že žadatelé mají, po splnění předepsaných podmínek a předepsaného postupu, právní nárok na zřízení datové schránky ze strany Ministerstva vnitra, tedy veřejné subjektivní právo, které musí být pod ochranou soudní moci.

NSS poukázal i na spojitost datové schránky (a jejího užívání) s tzv. právem na adresu,⁷⁴⁷ neboť jak adresa trvalého pobytu, tak i datová schránka slouží jako

⁷⁴⁶ NSS uvádí např. oprávnění zadavatele stanovit podle § 148 odst. 7 zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, že uchazeč je povinen zasílat daňové doklady prostřednictvím datové schránky a ustanovení § 77a odst. 4 zákona č. 378/2007 Sb., o léčivech, podle kterého je povinnou náležitostí žádosti o registraci uvedení identifikátoru datové schránky.

⁷⁴⁷ Viz usnesení rozšířeného senátu NSS č. j. 2 As 64/2005-108 ze dne 06.02.2007.

„komunikační uzel“ pro komunikaci subjektů s OVM a váží se na ně zákonné povinnosti.⁷⁴⁸

Dále se NSS zabýval procesním prostředkem, kterým se lze veřejného subjektivního práva na zřízení datové schránky domoci. Vzhledem k tomu, že ZDS konkrétní procesní postup při zřizování datové schránky neupravuje, ani neobsahuje výslovný odkaz na správní řád, bude se aplikovat § 177 odst. 2 správního řádu odkazující na část čtvrtou a zřízení datové schránky je tak považováno za jiný úkon ve smyslu § 158 správního řádu.

Přestože se tedy zřízení datové schránky podobá registračnímu úkonu,⁷⁴⁹ odlišuje se od tohoto úkonu v případě odmítnutí žádosti, neboť ZDS na rozdíl od klasické registrace neupravuje možnost přechodu na formální správní řízení dle části druhé a třetí správního řádu.

NSS došel k závěru, že ačkoliv ne/zřízením datové schránky může být zasaženo do veřejného subjektivního práva žadatele na zřízení datové schránky a naplněna materiální stránka pojmu rozhodnutí, o rozhodnutí se pro nedostatek formy nejedná a učiněné úkony nejsou ani osvědčením podle § 79 soudního řádu správního, nýbrž mají povahu jiného úkonu podle části čtvrté správního řádu.

Ze shora uvedených důvodů se žadatel nemůže ochrany práva na zřízení datové schránky domáhat prostřednictvím žaloby na nečinnost, nýbrž žalobou proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu.⁷⁵⁰ Ministerstvo vnitra se tedy dopustí nezákonného zásahu, pokud žadateli nezřídí datovou schránku na základě jeho žádosti a ani ho nevyrozumí o nemožnosti zřízení datové schránky, neboť ZDS v § 5 zakládá Ministerstvu vnitra povinnost zřídit datovou schránku do tří pracovních dnů ode dne podání žádosti.

NSS tedy shrnul, že Městský soud se řídil zcela chybnou úvahou, která spočívala v jeho přesvědčení o absenci veřejného subjektivního práva na zřízení datové schránky, a tento soud měl stěžovatele vyzvat k určení, čeho se svým návrhem domáhá, neboť tento návrh nesprávně označil jako žalobu na nečinnost, což představuje odstranitelnou vadu podání.

⁷⁴⁸ U tzv. práva na adresu se jedná zejména o povinnost uvedení adresy trvalého pobytu, která je zakotvena v řadě právních předpisů.

⁷⁴⁹ Registračním úkonem je např. registrace pojišťovacích zprostředkovatelů nebo občanských sdružení.

⁷⁵⁰ Za zásah podle § 82 soudního řádu správního se totiž považuje nejen faktický úkon, ale i jakékoliv opomenutí, které nespadá pod rozhodnutí dle § 65 odst. 1 soudního řádu správního.

NSS rozsudek Městského soudu v plném rozsahu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení s tím, že tento soud je v dalším řízení vázán vysloveným názorem NSS, podle něhož má právnická osoba veřejné subjektivní právo na zřízení datové schránky.

8.2. Bezúčelnost požadavku na další autorizaci při doručování prostřednictvím datové schránky

Rozsudek ÚS sp. zn. II ÚS 289/15 ze dne 07.03.2016

S formalistickým rozhodnutím, kterým Obvodní soud pro Prahu 8 odmítl podání zaslané z datové schránky, z důvodu nepodepsání přiložených dokumentů elektronickým podpisem, se ÚS potýkal v nálezu sp. zn. II ÚS 289/15 ze dne 07.03.2016.

ÚS již pouze konstatoval, že podání učiněná z datové schránky, která učinila osoba oprávněná nebo pověřená, není třeba elektronicky podepisovat ani doplňovat listinným originálem. Uvedené tvrzení bylo promítnuto zákonodárcem do § 42 odst. 3 občanského řádu, s účinností od roku 2014.⁷⁵¹

ÚS uvádí, že připojování elektronického podpisu k dokumentům zasílaným prostřednictvím datových schránek, jež si musely určité subjekty povinně zřídit, představuje další administrativně-technické zatížení těchto subjektů, které již přesahuje únosnou mírou a neobstojí ani v testu proporcionality.

Při posuzování proporcionality vzal ÚS v úvahu na jedné straně bezpečnostní rizika, které představuje nepřipojení elektronického podpisu jednotlivě ke každé příloze k dokumentu, který je zaslán z datové schránky, a na druhé straně ono administrativně-technické (i finanční) zatížení soukromých subjektů.

ÚS dospěl k závěru, že uvedené zatížení soukromých subjektů z důvodu bezpečnostních rizik, která musí eliminovat stát jako provozovatel datových schránek,

⁷⁵¹ § 42 odst. 3 občanského soudního řádu stanovil do účinnosti SdeT, že: „V případě podání v elektronické podobě podepsaného uznávaným elektronickým podpisem nebo podání v elektronické podobě podle zvláštního právního předpisu se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu podle odstavce 2.“ Komentář Aspi Mgr. Bc. Martina Šulákov k citovanému ustanovení uváděl následující: „Je-li podání v elektronické podobě podepsáno uznávaným elektronickým podpisem nebo je-li učiněno prostřednictvím datové schránky, pro niž speciální zákon stanoví fikci podpisu, není třeba předkládat originál podání.“ S ohledem na účinnost SdeT bylo novelizováno i ust. § 42 odst. 3 občanského soudního řádu, které nadále stanoví, že: „V případě podání v elektronické podobě podepsaného způsobem, se kterým zvláštní právní předpis spojuje účinky vlastnoručního podpisu, se nevyžaduje doplnění podání předložením jeho originálu podle odstavce 2.“

je v rozporu principem právního státu, a to konkrétně s povinností státu maximálně šetřit práva soukromých osob, zdržet se neodůvodněných zásahů do jejich práv a neukládat soukromým osobám povinnosti nad nezbytnou míru.

K podání stěžovatelky odeslané prostřednictvím datové schránky jejího zástupce, která byla oprávněna k zastupování na základě plné moci, byl automaticky systémem ISDS přiřazen unikátní identifikátor, který slouží jako náhrada podacího razítka, a bylo tak možné jednoznačně identifikovat jak účastníka řízení, tak i jeho právního zástupce.

ÚS tedy shledal postup Obvodního soudu, který vyžadoval doplnění podání stěžovatelky zasláné z datové schránky jejího zplnomocněného zástupce písemným originálem, v rozporu s právem na spravedlivý proces a soudní ochranu a stěžovatelce vyhověl.

8.3. Fikce podpisu při podání z datové schránky jako obecný princip

Rozhodnutí ÚS sp. zn. II ÚS 3042/14 ze dne 19.01.2016

Uvedený náleží ÚS považují za průlomový pro oblast elektronického doručování prostřednictvím ISDS, a to zejména a ohledem na fikci podpisu u dokumentů odesílaných z datové schránky.

V dané věci zamítl Krajský soud v Ústí nad Labem stížnost odsouzeného (stěžovatele), kterou tento zaslal ze své datové schránky, proti usnesení Okresního soudu v České Lípě o výkonu zbytku trestu odnětí svobody z důvodu absence elektronického podpisu dle § 59 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení.

Stěžovatel poukázal na skutečnost, že vždy se soudy komunikoval prostřednictvím datové schránky a že mu postup Krajského soudu porušil jeho právo na spravedlivý proces, neboť mu odňal právo na dvouinstanční soudní řízení.

ÚS ověřil, že stěžovatel má zřízenou datovou schránku, u které lze jednoznačně určit okamžik odeslání a doručení datové zprávy (stížnosti), osobu odesílatele a příjemce, jakož i platnost certifikátu.

Pokud tedy podal stěžovatel stížnost ze své datové schránky a byly tak splněny shora uvedené náležitosti podání, pak má ÚS za to, že není třeba podání doplňovat a vyžadovat elektronický podpis.

ÚS poukázal na výklad obsažený v nálezu sp. zn. IV. ÚS 281/04, který lze analogicky vztáhnout i na posuzovanou trestní věc.

Ve jmenovaném nálezu ÚS vyloučil formalistické přístupy soudů při posuzování splnění procesních podmínek podání žaloby. ÚS zdůraznil, že soudy se musí vyhnout přehnanému formalismu, který by zasáhl do samé podstaty práva na přístup k soudu a zároveň i přílišné pružnosti, která by vedla k odstranění procesních podmínek.

Není dána pochybnost o tom, že ZDS nestanoví podmínku připojení elektronického podpisu k datové zprávě odesílané prostřednictvím ISDS, neboť podání učiněné prostřednictvím datové schránky osobou oprávněnou nebo pověřenou má stejnou kvalitu jako by bylo podáno písemně a podepsáno.⁷⁵² Z uvedeného jednoznačně vyplývá, že ZDS založil zcela novou formu elektronického doručování, a to doručování prostřednictvím datové schránky, která existuje paralelně vedle elektronické formy doručování prostřednictvím emailu s připojením elektronického podpisu dle ZOE.

ÚS konstatoval, že ač § 59 odst. 1 TŘ výslovně neuvádí elektronickou formu podání prostřednictvím datové schránky,⁷⁵³ lze tuto dovodit z § 62 odst. 1 TŘ o doručování v úkonech trestního řízení, který tuto formu umožňuje.

V dané věci ÚS odkázal na usnesení NS sp. zn. 8 Tdo 517/2014, v němž NS konstatoval, že požadavek na řádné elektronické podání dle § 59 TŘ je třeba posuzovat ve smyslu příslušných ustanovení ZDS a tudíž je zákonná forma podání dle § 59 TŘ odst. 1 dodržena i tehdy, pokud je podání odesláno z datové schránky osobou oprávněnou a soud měl možnost tyto skutečnosti ověřit. Připojení elektronického podpisu dle ZOE se u takového pak podání nevyžaduje.⁷⁵⁴

Dále ÚS odkázal na usnesení NS ze dne 06.11.2013 sp. zn. 21 Cdo 3489/2012, ve kterém NS potvrdil prioritu doručování do datové schránky, která pro trestní řízení vyplývá z § 62 odst. 1 TŘ, přičemž existenci datové schránky adresáta je soud povinen zjišťovat *ex offo*.

ÚS shrnul, že soud měl při posuzování splnění formálních podmínek vycházet ze shora vymezených zásad, což Krajský soud v Ústí nad Labem neučinil a naopak se svým přepjatě formalistickým rozhodnutím dostal do extrémního rozporu s principy

⁷⁵² Viz rozhodnutí NSS ze dne 17.02.2012 sp. zn. 8 As 89/2011, fikce písemného a podepsaného úkonu, který byl učiněn z datové schránky osobou oprávněnou nebo pověřenou, která doložila své pověření.

⁷⁵³ Srovnej § 42 odst. 4 občanského soudního řádu, který výslovně stanoví, že „*Povinnost podpisu a datování se nevztahuje na podání v elektronické podobě podle zvláštního právního předpisu*“

⁷⁵⁴ Obdobný závěr viz usnesení NS sp. zn. 4Tdo 47/2014, ze dne 11.02.2014.

spravedlnosti a porušil právo stěžovatele na spravedlivý proces, resp. na přístup k soudu.

Při formulování svých závěrů ÚS vycházel i z premisy, že základní práva vymezují nejen rámec normativního obsahu, ale také i *rámec jejich ústavně konformní interpretace a aplikace*.

Za zásadní považují zejména tvrzení ÚS o nové formě (elektronického) doručování prostřednictvím datové schránky, kterou zákonodárce založil v ZDS a která se postupně rozšiřuje do veškeré elektronické komunikace s OVM, a to i s přesahem jednotlivých zákonných ustanovení. Dochází tedy k tomu, že zásady a principy vyplývající ze ZDS vystupují z rámce jmenovaného zákona a stávají se obecně uznávanými. Obsah tak převažuje nad formou a tuto skutečnost jsou povinny všechny OVM plně respektovat a nemohou nadále pouze spoléhat na výklad jednotlivých zákonných ustanovení bez vzájemné souvislosti, a to jak souvislosti ustanovení téhož zákona mezi sebou navzájem, tak i zákonných ustanovení napříč celým právním řádem.

Dovoluji si tedy shrnout, že zákonodárce v ZDS zakotvil zcela novou formu elektronického doručování, přičemž neměl v úmyslu tuto formu omezit jen a pouze na jednotlivá řízení, nýbrž z ní učinit nový komunikační kanál mezi OVM a subjekty, který umožní efektivní, průkaznou a bezpečnou komunikaci.

8.4. Vada doručení při záměně datových schránek

Rozsudek NSS ze dne 07.05.2015, sp. zn. 7 Afs 60/2015

V tomto rozsudku se NSS zabýval doručováním do datové schránky v řízení, ve kterém je účastník zastoupen na základě plné moci advokátem a zdůraznil dopad, který má absence rozlišování jednotlivých druhů datových schránek při doručování účastníkům řízení.

Konkrétně NSS posuzoval, zda byla řádně doručena výzva podle § 51 odst. 1 s. ř. s. a byly tak splněny podmínky pro vydání rozhodnutí bez nařízení jednání.

Uvedená výzva byla krajským soudem doručena pouze do datové schránky společnosti (advokátní kanceláře), ač účastník plnou moc udělil výlučně společníkovi této společnosti (advokátovi).

NSS poukázal na § 4 odst. 3 ZDS o zřízení datových schránek podnikajícím fyzickým osobám, tedy i všem advokátům zapsaným v advokátní komoře, ex offo, a to

za účelem zefektivnění komunikace v rámci jejich činnosti a bez ohledu na konkrétní způsob výkonu advokacie.⁷⁵⁵

Existence zřízené datové schránky advokáta byla krajskému soudu ve shora uvedené věci známa, neboť advokát (držitel datové schránky) se soudem komunikoval prostřednictvím své datové schránky a nikoli prostřednictvím datové schránky společnosti, do které mu krajský soud doručoval.

Krajský soud tak postupoval v rozporu s § 17 odst. 1 ZDS, který jednoznačně stanoví povinnost OVM doručovat primárně do datové schránky podnikající fyzické osoby, má-li jí tato osoba zřízenou.

NSS poukázal na stanovisko Ministerstva vnitra,⁷⁵⁶ ve kterém byl vysloven závěr, že *„Dokumenty adresované advokátu je nutno doručovat výhradně do datové schránky podnikající fyzické osoby – advokáta, nikoliv do datové schránky právnické osoby, v níž vykonává advokacii (...). Opačný závěr (...) by popíral konstrukci více druhů datových schránek, jejímž smyslem je důsledné rozlišování statusu adresáta. Má-li být každému advokátovi zřízena datová schránka podnikající fyzické osoby, má mu být doručováno do této datové schránky a nikoli do datové schránky právnické osoby (...). V případě doručení do datové schránky právnické osoby, které je advokát společníkem nebo zaměstnancem, není písemnost řádně doručena (...), neboť právnická osoba a advokát jsou odlišné právní subjekty (...).“*

Shodný názor jako Ministerstvo vnitra zastává i Česká advokátní komora,⁷⁵⁷ a to že *„má-li každý advokát zřízenou datovou schránku, doručuje se mu do této datové schránky, a nikoli do datové schránky právnické osoby“.*

Shora popsaná problematika datových schránek advokátů a advokátních kanceláří byla posuzována i NS, a to při podání účastníkem řízení soudu. NS ve svém usnesení ze dne 26.03.2014, sp. zn. 33 Cdo 2743/2013 zdůraznil, že skrz datové zprávy zasílané prostřednictvím ISDS lze identifikovat pouze držitele datové schránky a

⁷⁵⁵ Například samostatně jako společník společnost či zaměstnanec.

⁷⁵⁶ Stanovisko Ministerstva vnitra „Datové schránky a činnost správních orgánů“, ze dne 28.06.2010, dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-datove-schranky.aspx?q=Y2hudW09NQ%3D%3D>.

⁷⁵⁷ Stanovisko legislativního odboru ČAK k problematice datových schránek advokátů, vykonávajících advokacii jako společníci společnosti nebo zaměstnaní advokáti. Dostupné na <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=2887>.

popřípadě údaj o postavení odesílající osoby.⁷⁵⁸ Fikci podpisu u datové zprávy lze tedy, dle názoru NS, vztáhnout pouze k držiteli datové schránky.

Dále je třeba zmínit tvrzení NSS, že vzhledem k § 19 správního řádu ve smyslu § 17 odst. 1 ZDS se při doručování prostřednictvím ISDS ve správním řízení nepostupuje podle § 20 odst. 6 správního řádu, dle kterého „*Písemnost určenou advokátu, včetně písemnosti doručované do vlastních rukou, mohou přijmout také advokátní koncipienti nebo jiní jeho zaměstnanci. Vykonává-li advokacii společně s jinými advokáty, může být písemnost, včetně písemnosti doručované do vlastních rukou, odevzdána též těmto advokátům, jejich advokátním koncipientům nebo jiným jejich zaměstnancům. Jestliže advokát vykonává advokacii jako společník veřejné obchodní společnosti, mohou písemnost určenou advokátu, včetně písemnosti doručované do vlastních rukou, přijmout rovněž ostatní společníci této společnosti, advokátní koncipienti nebo jiní její zaměstnanci (...)*“

NSS na základě všech shora uvedených důvodů rozhodl, že výzva podle § 51 odst. 1 s. ř. s. nebyla zástupci stěžovatele řádně doručena a nebyly tudíž splněny zákonné podmínky pro rozhodnutí bez nařízení jednání, což představuje vadu, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé. NSS tedy rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Na shora uvedený rozsudek si dovoluji navázat rozsudkem NSS ze dne 21.08.2014, sp. zn. 4 Afs 56/2014-35, ve kterém se NSS také zabýval námitkou nesprávného doručení rozhodnutí do datové schránky, a to doručením do datové schránky společnosti (advokátní kanceláře) a nikoli do datové schránky advokáta, který vykonával advokacii jako společník předmětné advokátní kanceláře.

V rozsudku sp. zn. 4 Afs 56/2014-35 NSS použil odchýlný výklad než v rozsudku NSS ze dne 07.05.2015, sp. zn. 7 Afs 60/2015. NSS se zabýval úvahami o problému, jak lze jednoznačně rozlišit to, kdy jedná advokát vykonávající advokacii jako společník společnosti výlučně jako podnikající fyzická osoba a tudíž mu má být doručováno do jeho datové schránky podnikající fyzické osoby, a kdy jedná jako společník společnosti a doručováno má být do datové schránky právnické osoby (společnosti). Domnívám se, že nejasnosti ohledně oprávněného zástupce osoby lze vyloučit kvalitním zněním udělené plné moci.

⁷⁵⁸ Například osoba oprávněná nebo osoba pověřená.

Názor NSS, že „s ohledem na povinnost takového advokáta vykonávat advokacii prostřednictvím (...) společnosti, nelze mít zpravidla za to, že by doručení písemností společnosti, namísto advokátovi, jako zmocněnci, představovalo podstatnou vadu řízení, která by mohla vést k nezákonnosti napadených rozhodnutí žalovaného,“ pak shledávám za zcela mylný, neboť vztah advokáta – společníka a společnosti, jejíž prostřednictvím tento vykonává advokacii, nepovažuji za určující hledisko při posuzování řádnosti doručení.

Za zásadní naopak shledávám tu část argumentace NSS, ve které se dotkl zásady materiálního doručení, i když výslovně ji nezmínil. NSS argumentuje tím, že společnost (advokátní kancelář) byla označena v záhlaví písemností podaných zmocněncem (advokátem) adresáta, a dále i tím, že po doručení napadených rozhodnutí adresát podal včas správní žalobu.

Domnívám se, že včasné podání správní žaloby vypovídá o naplnění zásady materiálního doručení v posuzovaném případě, neboť adresát měl bezpochyby možnost se s doručovanou písemností seznámit a využít svých procesních práv k obraně proti doručovaným rozhodnutím. Tuto mou domněnku podpořila i skutečnost, že adresát v kasační stížnosti neuvedl konkrétní důvody, které měly vést k nesprávnému doručení písemnosti a poškození jeho práv.

S konečným verdiktem NSS, který kasační stížnost zamítl, a to i z jiných důvodů než jen pro nedůvodnost námítky nesprávného doručení, souhlasím, avšak shora popsanou argumentaci považuji za poněkud nešťastnou.

S ohledem na poměrně novou formu elektronické komunikace přes ISDS by soudy a především pak ÚS, NS a NSS měly věnovat velkou pozornost odůvodnění svých rozhodnutí týkajících se doručení do datových schránek a držet se jednotného výkladu a argumentace, mezi níž se řadí právě i aplikace zásady materiálního doručení.

8.5. Vztah elektronického podpisu a fikce podpisu při jednání prostřednictvím ISDS

Rozhodnutí ÚS ze dne 14.10.2014, sp. zn. 2955/14

Ve shora uvedeném rozhodnutí se ÚS zabýval podáním z nepříslušné datové schránky a dále i vztahem fikce podpisu u právního jednání učiněného z datové schránky a uznávaným elektronickým podpisem.

Úvodem připomínám, že fikce podpisu se při podání učiněném prostřednictvím ISDS váže pouze na držitele příslušné datové schránky, a nikoli na jednotlivé oprávněné nebo pověřené osoby nebo na administrátora této datové schránky. ISDS tak garantuje jednak jednoznačnou identifikaci výhradně jednoho subjektu (držitele datové schránky) a postavení tohoto subjektu.⁷⁵⁹

Od spuštění ISDS se vyskytují problémy týkající se jednoznačné identifikace subjektů komunikujících skrz datové schránky, a to zejména při (podání) a doručování do (z) datové schránky zaměstnance či jednatele právnické osoby ač adresátem (účastníkem řízení) není tato právnická osoba, ale osoba fyzická.

Dále vznikají i nejasnosti ohledně postavení advokáta jako zaměstnance právnické osoby (advokátní kanceláře), jak je popsáno výše v textu. V obou těchto případech je právní jednání stíženo vadou a bude třeba posoudit vliv takové vady na konkrétní právní jednání.

Ve shora uvedené věci adresát podal odpor proti platebnímu rozkazu z „cizí“ datové schránky, a to datové schránky právnické osoby, přičemž tento odpor podepsal, avšak nikoli uznávaným elektronickým podpisem.

Soud vyhodnotil tento odpor (návrh podaný právnickou osobou) jako odpor podaný osobou neoprávněnou, neboť shledal, že „§ 3 odst. 2 ve spojení s § 5 odst. 1 a odst. 8 ZOE vylučují, aby podání učiněné prostřednictvím datové schránky určité osoby bylo považováno za podání učiněné osobou jinou“.

Odvolací soud pak doplnil, že z identifikace podání (datové zprávy) byla jednoznačně jako odesílatel identifikována právnická osoba a toto podání nebylo podepsáno dle ZOE uznávaným elektronickým podpisem a ani se nejednalo o autorizovanou konverzi dokumentu⁷⁶⁰ a „za této situace je třeba na odpor tvořící přílohu datové zprávy pohlížet jako na podání učiněné prostřednictvím veřejné datové sítě bez použití uznávaného elektronického podpisu“, který je třeba ve lhůtě doplnit, což se nestalo.

ÚS se ztotožnil s názorem prvoinstančního i dovolacího soudu a poukázal na shodným názor vyslovený v usnesení NS ze dne 26.03.2014, sp. zn. 33 Cdo 2743/2013, ohledně identifikace a aplikace fikce podpisu pouze na držitele datové schránky a nikoli

⁷⁵⁹ Například advokát jako fyzická osoba podnikající, fyzická osoba nepodnikající nebo právnická osoba.

⁷⁶⁰ Autorizovaná konverze dokumentu v listinné podobě opatřeného vlastnoručním podpisem do dokumentu v elektronické podobě.

na jiný subjekt, který učinil podání z cizí datové schránky, neboť takový úkon „nemá právní účinky, které zákon jinak dokumentu doručenému prostřednictvím datové schránky přiznává“.

ÚS však na rozdíl od nižších soudů zdůraznil, že ani takový úkon nelze bez dalšího považovat za neúčinný, neboť bude-li tento podepsán v souladu se ZOE uznávaným elektronickým podpisem⁷⁶¹ a splní i všechny ostatní zákonné náležitosti, pak bude „materiálně perfektním“.

ÚS vyslovil mimo jiné i myšlenku, že uznávaný elektronický podpis svými účinky převáží nad fikcí podpisu při doručování (podání) prostřednictvím ISDS.

Bohužel z tohoto nelze dovodit, že takovou váhu by mělo i připojení jiného (nižšího) typu elektronického podpisu, např. zaručeného elektronického podpisu.

V této souvislosti je třeba zmínit čl. 25 odst. 1 eIDAS, který stanoví, že elektronickému podpisu „nesmějí být upírány právní účinky (...) pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu nebo že nesplňuje požadavky na kvalifikované elektronické podpisy“, avšak právní účinek rovnocenný podpisu vlastnoručnímu přiznává čl. 25 odst. 2 eIDAS pouze kvalifikovanému elektronickému podpisu.

Z citovaných ustanovení eIDAS ve spojení se shora uvedeným rozhodnutím dovozují, že nad fikcí podpisu by měl převážet pouze takový elektronický podpis, který má váhu vlastnoručního podpisu⁷⁶² a tedy kvalifikovaný elektronický podpis.

Na kvalifikovaný podpis dle eIDAS reagoval český zákonodárce v § 6 odst. 2 SdeT, ve kterém zakotvil právní fikci, a to že „Uznávaným elektronickým podpisem se rozumí zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis nebo kvalifikovaný elektronický podpis.“ Toto „změkčení“ nicméně platí pouze pro Českou republiku a nikoliv při jednání v jiném členském státě EU.

ÚS neshledal porušení základních práv stěžovatele ani ústavních principů a stížnost odmítl.

9. AKTUÁLNÍ UNIJNÍ A ČESKÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA

⁷⁶¹ A to při jednání od subjektu vůči OVM. Při jednání mezi soukromými osobami se domnívám, že by stačil nižší typ elektronického podpisu – zaručený elektronický podpis.

⁷⁶² Nebo výstup z autorizované konverze dokumentu z listinné podoby, opatřené vlastnoručním podpisem, do elektronické podoby.

Vývoj elektronické komunikace postupuje stále kupředu, což má mimo jiné za následek i to, že jednotlivé instituty v oblasti doručování již nelze vykládat pouze ve vztahu k národní právní úpravě, nýbrž je třeba vzít v potaz i úpravu unijní. Evropský zákonodárce množstvím právních předpisů zasahuje do právních úprav jednotlivých členských států, které jsou nuceny toto reflektovat i ve svém národním zákonodárství a právní řády jednotlivých členských států EU se tak začínají přibližovat a prolínat.

Aktuálně je v celé EU velkou výzvou eIDAS.⁷⁶³ Nařízení eIDAS má dle čl. 288 Smlouvy o fungování evropské unie obecnou působnost a je závazné v celém svém rozsahu ve všech členských státech EU. Vzhledem k přímému účinku eIDAS jej tedy není třeba transponovat do českého právního řádu.

Český zákonodárce na eIDAS nicméně reagoval, a to SdeT^{764,765}, spolu s kterým byl vydán zákon č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Zásadní dopady na oblast elektronického doručování přinese eIDAS, a to především s ohledem na úpravu elektronického podepisování,⁷⁶⁶ aktuálně upravené v ZOE.

Původně mělo dojít s účinností eIDAS ke zrušení ZOE⁷⁶⁷ a jeho nahrazení SdeT nicméně tento zákon byl schválen až dne 24.08.2016, prezident jej podepsal dne 06.09.2016 a účinnosti nabyl vyhlášením ve sbírce zákonů dne 19.09.2016.⁷⁶⁸

⁷⁶³ Dne 28.08.2014 bylo eIDAS publikováno v Úředním věstníku EU, přičemž v platnost vstoupilo dne 17.09.2014. Účinnosti bude eIDAS nabývat postupně v letech 2016-2018. Ustanovení týkající se zejména služeb vytvářejících důvěru jsou aplikovatelné ve všech členských státech EU již od 01.07.2016.

⁷⁶⁴ Vládní návrh zákona č. 763/0, se kterým souvisí vládní návrh zákona č. 764, o službách pro elektronické transakce – související EU, který obsahuje pozměňující ustanovení souvisejících právních předpisů.

⁷⁶⁵ Viz. <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>

⁷⁶⁶ eIDAS bude mít samozřejmě zásadní dopad na celou oblast elektronické identifikace, nicméně pro účely této práce se zaměřujeme především na oblast elektronického podepisování.

⁷⁶⁷ Čl. 50 odst. 1 eIDAS totiž ruší s účinností od 1. července 2016 *Směrnici Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES o zásadách Společenství pro elektronické podpisy*, v souladu s kterou byl v roce 2000 v ČR přijat ZOE

⁷⁶⁸ zákon č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů nabyl účinnosti též den jako SdeT

9.1. eIDAS

Sjednocování národní právní úpravy s unijní úpravou zasahuje významně do oblasti elektronického doručování v České republice, neboť jedním z cílů evropského zákonodárce je umožnit přeshraniční doručování v Evropské unii bez omezujících překážek, za dodržení jednotně nastavených pravidel, bezpečně, průkazně a důvěryhodně⁷⁶⁹. Záměr zákonodárce je vyjádřen v čl. 1 eIDAS následovně:

„S cílem zajistit řádné fungování vnitřního trhu a současně usilovat o odpovídající úroveň bezpečnosti prostředků pro elektronickou identifikaci a služeb vytvářejících důvěru toto nařízení:

- a) stanoví podmínky, za nichž členské státy uznávají prostředky pro elektronickou identifikaci fyzických a právnických osob, které spadají do oznámeného systému elektronické identifikace jiného členského státu;*
- b) stanoví pravidla pro služby vytvářející důvěru, zejména u elektronických transakcí; a*
- c) stanoví právní rámec pro elektronické podpisy, elektronické pečeti, elektronická časová razítka, elektronické dokumenty, služby elektronického doporučeného doručování a certifikační služby pro autentizaci internetových stránek.“*

Citovaný článek svým zněním přesahuje „klasickou“ harmonizaci právních předpisů a jeho smyslem je i tzv. interoperabilita, tedy vzájemné propojení systémů jednotlivých členských států EU, prohloubení jejich vzájemné spolupráce, a to vše při dodržování jednotných pravidel nastavených evropským zákonodárcem.

Konkrétní cíle nalezneme v Preambuli k eIDAS. Ve vztahu k elektronickému doručování jsou významné zejména následující:

- *„stanovení jednotné úrovně záruky pro elektronickou identifikaci při určování totožnosti osob⁷⁷⁰ a požadavků na kvalifikované prostředky pro vytváření elektronických podpisů⁷⁷¹,*
- *zrovnoprávnění elektronických podpisů s vlastnoručními a elektronických dokumentů s listinnými,⁷⁷²*
- *přijímání a vzájemné uznávání elektronických podpisů s nižší než vysokou úrovní bezpečnosti,⁷⁷³*

⁷⁶⁹ Uvedené spadá pod pojem interoperability (viz další text).

⁷⁷⁰ Viz bod 16 Preambule.

⁷⁷¹ Viz bod 56 Preambule.

⁷⁷² Viz bod 49 Preambule – elektronické podpisy, a bod 63 Preambule – elektronické dokumenty.

- zajištění dlouhodobého uchování informací a platnosti elektronických podpisů a pečeti,⁷⁷⁴
- možnost použití (přeshraniční) služby vytvářející důvěru jako důkaz v soudním a správním řízení ve všech členských státech EU,⁷⁷⁵
- používání elektronických pečeti⁷⁷⁶, pseudonymů⁷⁷⁷ a server signingu,⁷⁷⁸
- stanovení právního rámce služby elektronického doporučeného doručování.⁷⁷⁹

Kromě shora uvedených cílů upravuje Preambule v bodu 70 a 71 pravomoc Komise přijímat prováděcí akty, zatímco národní orgány, tedy např. i Ministerstvo práce a sociálních věcí,⁷⁸⁰ jsou dle znění bodu 54 Preambule limitovány následujícím ustanovením „*na vnitrostátní úrovni by však zahrnutí zvláštních atributů, například jedinečných identifikátorů, do kvalifikovaných certifikátů mělo být povoleno, pokud tyto zvláštní atributy **nebrání přeshraniční interoperabilitě a uznávání kvalifikovaných certifikátů a kvalifikovaných elektronických podpisů.***“

Doručování prostřednictvím e-mailu

Veškeré dokumenty zasílané při komunikaci s OVM prostřednictvím e-mailu musí být v souladu se ZOE opatřeny buď uznávaným elektronickým podpisem, nebo uznávanou

⁷⁷³ Viz bod 48 Preambule, a dále i rozhodnutí Komise č. 2009/767/ES, kterým se stanovují opatření pro usnadnění užití postupů s využitím elektronických prostředků prostřednictvím „jednotných kontaktních míst“ podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/123/ES o službách na vnitřním trhu

⁷⁷⁴ A to i s ohledem na budoucí technologické změny viz bod 61 Preambule.

⁷⁷⁵ Ve smyslu bodu 23 Preambule, který stanoví, že s povinným uznáním těchto služeb nesmí být spojena nutnost získat technické zařízení či programové vybavení pro technickou čitelnost všech těchto služeb.

⁷⁷⁶ Dle bodu 58 Preambule může být elektronická pečeť právnické osoby nahrazena elektronickým podpisem oprávněného zástupce této právnické osoby a současně v bodu 60 Preambule je definována nezbytnost opatření k určení totožnosti fyzické osoby, která právnickou osobu zastupuje při vydání kvalifikovaného certifikátu elektronické pečeti. Dále dle bodu 65 lze pečeť použít i na autentizaci digitálního předmětu právnické osoby, např. softwarového kódu nebo serverů.

⁷⁷⁷ Dle bodu 33 Preambule nesmí použití pseudonymů zasahovat do možnosti identifikace podle práva unie nebo vnitrostátního práva. O server signingu hovoří bod 51, kdy musí být hlavně zajištěna kontrola podepisující osoby nad používáním jejich dat pro vytváření elektronických podpisů. Konkrétní požadavky, zejména v oblasti zabezpečení prostředí, uložených poskytovatelům server signingu stanoví bod 52 Preambule.

⁷⁷⁸ Tzv. vytvoření podpisu na dálku.

⁷⁷⁹ Viz bod 66 Preambule.

⁷⁸⁰ Zasahuje zejména do problematiky uvádění jedinečného identifikátoru Ministerstva práce a sociálních věcí (zkratka IKMPSV) při elektronické identifikaci vůči OVM, např. na daňovém portálu EPO při podání daňových přiznání, což je podle mého názoru v rozporu i se současnou platnou právní úpravou, konkrétně s § 11 odst. 3 písm. b) a § 16 ZOE.

elektronickou značkou, aby byla zajištěna jednoznačná elektronická identifikace odesílajícího, kterou se dle čl. 3 odst. 1 rozumí:

*„postup používání osobních identifikačních údajů v elektronické podobě, které **jedinečně identifikují** určitou a fyzickou či právnickou osobu nebo fyzickou osobu zastupující právnickou osobu“.*

Poznamenávám, že autentizace a identifikace dle eIDAS není totéž, neboť autentizací se potvrzuje identifikace osoby nebo dat v elektronické podobě,⁷⁸¹ kterou již dnes v České republice lze provést např. prostřednictvím systému datových schránek na Daňovém portálu EPO nebo ePodatelně ČSSZ.

eIDAS zcela změní pojetí elektronického podpisu, kdy kromě nové úpravy elektronického podepisování, eIDAS mění i požadavky na zaručený elektronický podpis⁷⁸², přichází s novým „nejvyšším stupněm elektronických podpisů“, a to kvalifikovaným elektronickým podpisem a v neposlední řadě stanoví právní účinky elektronických podpisů.

a) Druhy elektronických podpisů ve světle eIDAS

ZOE definuje elektronický podpis jako „*údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové zprávě nebo jsou s ní logicky spojené, a které slouží jako metoda k jednoznačnému ověření identity podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě*“.

eIDAS toto pojetí modifikuje tak, že poslední část věty zní následovně: „*které podepisující osoba používá k podepsání*“.

Tato změna souvisí i se službou tzv. server signingu.⁷⁸³ eIDAS ustanovením o tomto, v České republice dosud neznámém institutu, umožňuje vznik nové komerční služby. Princip této komerční služby spočívá ve svěření soukromého klíče podepisující osobou⁷⁸⁴ třetímu subjektu, který za ní bude dokumenty na vyžádání podepisovat. Certifikační autority a popřípadě i další subjekty, které projeví o poskytování této služby zájem, však musí zajistit, že podepisující osoba bude mít výlučnou kontrolu nad připojováním svého kvalifikovaného elektronického podpisu k dokumentům.

⁷⁸¹ Viz č. 3 odst. 5 eIDAS: „*elektronický postup, který umožňuje potvrdit elektronickou identifikaci fyzické či právnické osoby nebo původ a integritu dat v elektronické podobě*“.

⁷⁸² Viz čl. 3 odst. 11 ve smyslu čl. 26 eIDAS.

⁷⁸³ Viz bod 51 ve spojení s bodem 52 Preambule.

⁷⁸⁴ Zákon č. 225/2000 Sb., o elektronickém podpisu, pro soukromý klíč používá v § 2 písm. n) pojem „*data pro vytváření elektronického podpisu*“, a pro veřejný klíč v § 2 písm. o) pojem „*data pro ověřování elektronických podpisů*“.

Z ustanovení předchozí věty vyplývá nejen to, že podepisující osoba jako jediná bude oprávněna udělit kvalifikovaným způsobem⁷⁸⁵ příkaz k podpisu, ale i podmínka použití svěřeného soukromého klíče výhradně k podpisu dokumentů a nikoli např. k přihlášení do datové schránky podepisující osoby.

Domnívám se, že doposud byl server signing vyloučen § 5 odst. 1 ZOE, který stanoví, že: „*Podepisující osoba je povinna zacházet s prostředky, jakož i s daty pro vytváření zaručeného elektronického podpisu s náležitou péčí tak, aby nemohlo dojít k jejich neoprávněnému použití.*“ Vzhledem ke skutečnosti, že po dni nabytí účinnosti⁷⁸⁶ nebyl přijat SdeT, má eIDAS ve vztahu k ZOE přímý účinek, a tedy vylučuje ustanovení ZOE, která jsou s ním v rozporu, a tudíž lze službu server signing v pojetí eIDAS nabízet už od 01.07.2016.

Podepsat dokument i bez přístupu k prostředku, kde je uložen příslušný certifikát, za pomoci třetí osoby, by mohlo vést ke snížení rizika krádeže kvalifikovaného certifikátu např. spolu s notebookem.

Při komunikaci s OVM je v České republice k dokumentům připojován tzv. uznávaný elektronický podpis, kterým se dle § 11 odst. 3 ZOE rozumí:

„a) zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a obsahujícím údaje, které umožňují jednoznačnou identifikaci podepisující osoby,

b) zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném poskytovatelem certifikačních služeb, který je usazen mimo území České republiky, byli kvalifikovaný certifikát vydán v rámci služby vedené v seznamu důvěryhodných certifikačních služeb jako služba, pro jejíž poskytování je poskytovatel certifikačních služeb akreditován, nebo jako služba, nad jejímž poskytováním je vykonáván dohled podle předpisu Evropské unie.“

eIDAS však vyžaduje, aby byl k dokumentům při komunikaci s OVM připojován tzv. kvalifikovaný elektronický podpis⁷⁸⁷, kterým je „*zaručený elektronický podpis,*⁷⁸⁸ *který je vytvořen kvalifikovaným prostředkem pro vytváření elektronických podpisů a který je založen na kvalifikovaném certifikátu pro elektronické podpisy*“.

⁷⁸⁵ Dosud není vyjasněno, jakou formou bude probíhat udělení příkazu.

⁷⁸⁶ Ke dni 23.07.2016 se SdeT nacházel teprve ve třetím čtení.

⁷⁸⁷ Anglický název zní: „*Advanced Electronic Signature*“.

⁷⁸⁸ Takový elektronický podpis, který splňuje podmínky v čl. 26 eIDAS.

*Kvalifikované prostředky musí zajistit důvěrnost dat pro vytváření elektronických podpisů, zamezit jejich zneužití, opakovanému výskytu, padělání (nebo odvození) a umožnit podepisující osobě spolehlivou ochranu dat před jejich zneužitím třetí osobou. Dále tyto prostředky nesmějí měnit podepsovaná data ani bránit tomu, aby byla předložena podepisující osobě před vlastním podepsáním.*⁷⁸⁹ Vytváření a spravování těchto dat bude v kompetenci výlučně kvalifikovaného poskytovatele služeb vytvářejících důvěru.^{790,791}

Konkrétní výčet kvalifikovaných prostředků nicméně eIDAS nestanoví,^{792,793} nýbrž pouze v čl. 29 a Příloze II k eIDAS stanovuje požadavky, které takový kvalifikovaný prostředek musí splnit. Na obligatorní provedení a používání kvalifikovaných prostředků se vztahuje přechodné období do 30.06.2018.

K elektronickým podpisům je třeba dále uvést, že dle čl. 3 odst. 4 eIDAS certifikát pro elektronický podpis „**potvrzuje alespoň jméno nebo pseudonym této osoby**“.

Použití pseudonymu, který bude jednoznačně identifikovat podepisující osobu v souladu s bodem 33. Preambule k eIDAS, jež jasně stanoví, že: „*Ustanovení o používání pseudonymů v certifikátech by neměla členským státům bránit v tom, aby vyžadovaly identifikaci osob podle práva Unie nebo podle vnitrostátního práva.*“ Je přinejmenším velmi diskutabilní a prozatím o nabízení této služby neprojevíly akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb zájem. Nicméně se nedomnívám, že by bylo možné používat pouze pseudonym na místo pravého jména jak tvrdí Ministerstvo vnitra ve svém Metodickém návodu pro ověřování platnosti uznávaných elektronických podpisů a elektronických pečeti,⁷⁹⁴ nýbrž se bude jednat pouze o pouze „dodatečnou informaci“ v certifikátu.

b) Právní účinky elektronických podpisů a jejich vzájemné uznávání

⁷⁸⁹ VODIČKA, Milan, DRÁBKOVÁ, Tereza. Nařízení eIDAS – směřujeme k digitální Evropě (dokončení). *eBulletin Komory daňových poradců*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, (7-8) s. 7–14.

⁷⁹⁰ Viz čl. 3 bod. 23 eIDAS a konkrétní požadavky nalezneme v Příloze II.

⁷⁹¹ První certifikační autorita na svých stránkách uvádí, že takovým prostředkem bude čipová karta Starcos 3.0 a Starcos 3.2 viz <http://ica.cz/Novinky?IdNews=288>.

⁷⁹² Vezme-li v potaz rychlost, se kterou se vyvíjí IT technologie, je jednoznačně lepší se k žádnému výčtu kvalifikovaných prostředků neuchylovat.

⁷⁹³ Viz stránky Ministerstva vnitra <http://www.mvcr.cz/clanek/prijate-provadecci-akty-k-narizeni-eidas.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>.

⁷⁹⁴ Dostupné na adrese <http://www.mvcr.cz/clanek/metodicky-navod-pro-overovani-platnosti-uznavanych-elektronickyh-podpisu-a-elektronickyh-peceti.aspx>

eIDAS v čl. 25 zrovnoprávňuje z hlediska právních účinků a důkazní váhy vlastnoruční a elektronické podpisy, a dále i zakotvuje povinnost vzájemného uznávání podpisů.

1. Elektronickému podpisu nesmějí být upírány právní účinky a nesmí být odmítán jako důkaz v soudním a správním řízení pouze z toho důvodu, že má elektronickou podobu nebo že nespĺňuje požadavky na kvalifikované elektronické podpisy.⁷⁹⁵

2. Kvalifikovaný elektronický podpis má právní účinek rovnocenný vlastnoručnímu podpisu.

3. Kvalifikovaný elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu vydaném v jednom členském státě se uznává jako kvalifikovaný elektronický podpis ve všech ostatních členských státech.

Jsem toho názoru, že eIDAS zrovnoprávňuje kvalifikovaný elektronický podpis s úředně ověřeným podpisem při přístupu k on-line službám, a to v čl. 6 odst. 1 ve spojení s čl. 27 odst. 3 eIDAS, který zakazuje členským státům: „v případě přeshraničního využívání on-line služby poskytované subjektem veřejného sektoru vyžadovat elektronický podpis s vyšší zárukou bezpečnosti než kvalifikovaný elektronický podpis“.

K výše uvedenému poznamenávám, že uznávání zaručených elektronických podpisů založených na kvalifikovaných certifikátech vydaných kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb jiného členského státu EU obsahoval už ZOE v § 11 odst. 3 písm. b). Toto ustanovení však v mnoha případech nebylo naplněno. Reálně jsou tedy občané členských států EU při použití jejich zahraničních certifikátů limitováni např. při podání daňového přiznání přes EPO,⁷⁹⁶ neboť nedisponují tzv. identifikačním klíčem Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „IKMPSV“)⁷⁹⁷.

IKMPSV je přiřazen jen a pouze v případě vydání certifikátu poskytovatelem certifikačních služeb usazeným v České republice, a tudíž není možné, aby jej

⁷⁹⁵ Srovnej článek 5 odst. 1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 1999/93/ES, který hovoří pouze o soudních řízeních „Členské státy dbají, aby zaručené elektronické podpisy založené na kvalifikovaných osvědčeních a vytvořené pomocí prostředků pro bezpečné vytváření podpisu:

a) splňovaly právní požadavky na podpis ve vztahu k datům v elektronické podobě, stejně jako vlastnoruční podpisy splňují tyto požadavky ve vztahu k údajům vlastnoručně psaným nebo vytištěným na papíře; a

b) byly přijímány jako důkazy v soudním řízení.“

⁷⁹⁶ Elektronickou podatelnu Ministerstva financí.

⁷⁹⁷ Pro srovnání uvádím, že na Slovensku kvalifikovaný certifikát pro zaručený elektronický obsahuje rodné číslo držitele.

obsahoval certifikát zahraniční. Do budoucna se při uznávání zahraničních certifikátů a jejich užívání při komunikaci s OVM v ČR bude muset v první řadě vyřešit klíč obsažený v těchto certifikátech, eventuálně systém jeho přeshraničního ověřování a vzájemného poskytování mezi OVM jednotlivých členských států EU nebo jeho úplné nahrazení.

K nahrazení IKMPSV poznamenávám, že § 18c odst. 3 písm. b) operuje s pojmem tzv. *agendového identifikátoru fyzické osoby pro agendu autentizace držitele občanského průkazu uvedeného v § 2 odst. 2 písm. a)*,⁷⁹⁸ který doposud v zákonech upraven nebyl a zůstává tedy otázkou, co si pod tímto pojmem představit. Nevylučuji, že se nejedná i o jakousi náhradu tzv. IKMPSV, jehož vyžadování fakticky zapovídá eIDAS a i Ministerstvo vnitra v důvodové zprávě k SdeT uvádí, že: „*k akceptaci zaručeného elektronického podpisu založeného na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis nebo kvalifikovaného elektronického podpisu veřejným sektorem v jeho vrchnostenském postavení nebude, na rozdíl od stávajícího stavu, potřeba, aby certifikát podpisu obsahoval upřesňující identifikátor podepisující osoby typu identifikátoru klienta Ministerstva práce a sociálních věcí.*“

Ministerstvo vnitra k vzájemnému uznávání přeshraničních certifikátů v členských státech EU uvádí, že eIDAS toto uznávání prohlubuje „*jelikož od 1. července 2016 by se měly rovněž vzájemně uznávat kromě kvalifikovaných certifikátů pro elektronické podpisy i kvalifikované certifikáty pro elektronické pečete v rámci elektronické komunikace.*“⁷⁹⁹

S tímto tvrzením nelze zcela souhlasit, neboť eIDAS toto uznávání sice rozšiřuje i na kvalifikované certifikáty pro elektronické pečete, avšak Ministerstvo vnitra opomíná, že v České republice dosud fakticky nedošlo ani k uznávání kvalifikovaných certifikátů pro elektronické podpisy vydaných v ostatních členských státech EU.⁸⁰⁰

V současnosti pouze některé zákony umožňují jakési „nahrazení“ úředně ověřeného podpisu elektronickým podpisem např. u žádosti o zřízení datové schránky podle § 27

⁷⁹⁸ Srovnej novelizovaný § 15 písm. d) ZDS

⁷⁹⁹ Informační materiál týkající se změn ve veřejné správě v souvislosti s účinností nařízení eIDAS v oblasti služeb vytvářejících důvěru dostupný na <http://www.mvcr.cz/clanek/informacni-material-s-predpokladanymi-dopady-narizeni-eidas-a-navrhu-zakona-o-sluzbach-vytvarejicich-duveru-pro-elektronicke-transakce-na-verejnou-spravu.aspx>

⁸⁰⁰ V souladu s § 16 ZOE o uznávání zahraničních kvalifikovaných certifikátů

odst. 2 ZDS, nebo návrhu na zápis v elektronické podobě podle § 22 odst. 3 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Závěrem dodávám, že zcela nově eIDAS umožňuje i tzv. *dočasné zneplatnění elektronického podpisu*, které upravuje v čl. 28 odst. 5 následovně:

*„Členské státy mohou stanovit vnitrostátní pravidla **dočasného pozastavení platnosti** kvalifikovaných certifikátů pro elektronický podpis s výhradou těchto podmínek:*

*a) je-li platnost kvalifikovaného certifikátu pro elektronický podpis **dočasně pozastavena, pozbývá tento certifikát na dobu pozastavení platnosti;***

*b) **dobu pozastavení platnosti je jasně vyznačena v databázi certifikátů a pozastavení platnosti je po svou dobu viditelné ve službě poskytující informace o statusu certifikátu.**“*

Jedná se o dočasnou ztrátu platnosti certifikátu, která musí být náležitě vyznačena.⁸⁰¹ Vedle statusu certifikátu „platný, neplatný“,⁸⁰² „ne/platnost nelze určit“⁸⁰³ přibude na základě tohoto institutu ještě status „dočasně zneplatněn“.

V bodu 53 Preambule k eIDAS je stanovena podmínka, že doba pozastavení platnosti musí být jasně vyznačena.

Rozhodně však ani po účinnosti eIDAS není možné zpětně zneplatnit kvalifikovaný certifikát.⁸⁰⁴

Základní rozdíl spočívá v tom, že dle čl. 28 eIDAS zneplatněný kvalifikovaný certifikát nemůže opětovně nabýt platnosti,⁸⁰⁵ zatímco při dočasném pozastavení pozbývá kvalifikovaný certifikát platnost jen po dobu „pozastavení platnosti“, která musí být jasně vyznačena v databázi certifikátů.⁸⁰⁶

c) Elektronická pečeť⁸⁰⁷ a pečetičí osoba

⁸⁰¹ Viz důvod zavedení eIDAS pod bodem č. 53.

⁸⁰² Revokovaný a uvedený v seznamu zneplatněných certifikátů tzv. Certificate Revocation List.

⁸⁰³ Certifikát nebyl zneplatněn, ale uplynula doba jeho řádné platnosti.

⁸⁰⁴ CRL seznamy jsou aktualizovány v rozmezí 24hodin, což znamená, že do 24 hodin od obdržení žádosti o zneplatnění kvalifikovaného certifikátu jsou kvalifikováni poskytovatelé služeb vytvářejících důvěru povinni zneplatnění zveřejnit.

⁸⁰⁵ Doslovně čl. 28 odst. 4 eIDAS stanoví, že „*Pokud byl kvalifikovaný certifikát pro elektronické podpisy po počáteční aktivaci zneplatněn, ztrácí okamžikem zneplatnění platnost a jeho status se nemůže v žádném případě změnit zpět.*“

⁸⁰⁶ Viz čl. 28 odst. 5 písm. b) eIDAS: „*dobu pozastavení platnosti je jasně vyznačena v databázi certifikátů a pozastavení platnosti je po svou dobu viditelné ve službě poskytující informace o statusu certifikátu.*“

⁸⁰⁷ Pojem vznikl doslovným překladem anglického pojmu „electronic seal“. Podrobněji viz čl. 35 až 40 eIDAS a Příloha č. III k eIDAS.

eIDAS přináší obdobu elektronické značky, kterou je elektronická pečeť. Zásadní rozdíl obou zmíněných institutů shledávám v subjektech oprávněných disponovat s elektronickou pečeti. Dle čl. 3 odst. 24 eIDAS může být pečetící osobou pouze právnická osoba.

Z čl. 3 odst. 25 eIDAS, který definuje elektronickou pečeť, a to jako: „*data v elektronické podobě, která jsou připojena k jiným datům v elektronické podobě nebo jsou s nimi logicky spojena s cílem **zaručit jejich původ a integritu***“ ve spojení s čl. 35 odst. 2 eIDAS, který stanoví, že: „*U kvalifikované elektronické pečeti platí domněnka integrity dat a **správnosti původu** těch dat, s nimiž je kvalifikovaná elektronická pečeť spojena.*“ pak vyplývá, že elektronická pečeť zaručuje *původ dat v elektronické podobě*.

Domnívám se, že v takovém případě není možné připojování elektronických pečeti právnickými osobami na dokumenty, jejichž nejsou původci, což může v praxi vyvolat značné problémy a použití elektronických pečeti při strojovém opatřování dokumentů elektronickou pečeti, jak uvádí Ministerstvo vnitra,⁸⁰⁸ je pak minimálně velmi diskutabilní.

ZOE oproti eIDAS namísto pečetící osoby používá pojem „*označující osoba*“, kterou může být fyzická osoba, právnická osoba a organizační složka státu.⁸⁰⁹

Doručování prostřednictvím zabezpečeného systému

V České republice představuje ISDS uzavřený systém, který zajišťuje bezpečný přenos dat, jednoznačnou identifikaci odesílající osoby, jakož i určení času a data odeslání a doručení.

eIDAS upravuje obdobu ISDS, kterou je služba elektronického doporučeného doručování.⁸¹⁰

Úpravu této služby nalezneme v čl. 3 odst. 36 eIDAS, přičemž tato služba „*umožňuje přenášet data mezi třetími osobami elektronickými prostředky a poskytuje důkazy týkající se nakládání s přenášenými daty, včetně dokladu o odeslání a přijetí dat, a která chrání přenášená data před rizikem ztráty, odcizení, poškození nebo neoprávněných změn*“.

⁸⁰⁸ Viz důvodová zpráva k SdeT

⁸⁰⁹ Viz § 2 písm. f) ZOE „*označující osobou fyzická osoba, právnická osoba nebo organizační složka státu, která drží prostředek pro vytváření elektronických značek a označuje datovou zprávu elektronickou značkou*“.

⁸¹⁰ Právní účinky viz čl. 43 eIDAS.

Kvalifikovaná služba elektronického doporučeného doručování musí splnit požadavky dle čl. 44 eIDAS, a to zejména vysokou úroveň ochrany, identifikovat příjemce před odesláním dat, vyloučit změny dat podepsáním pomocí elektronického podpisu nebo pečetě a připojením kvalifikovaného elektronického časového razítka.

Při splnění shora uvedených podmínek je v souladu s čl. 43 eIDAS garantována jednoznačná identifikace odesílatele a příjemce, neporušenost přenášených dat a i určení časových okamžiků, tj. okamžiku přijetí a odeslání dokumentu.

Do jisté míry se tato služba kryje s doručováním prostřednictvím ISDS v České republice. Navíc však oproti doručování datovou schránkou zakotvuje eIDAS obligatorní povinnost připojovat kvalifikované časové razítko, jež je jedním z předpokladů dlouhodobé archivace elektronických dokumentů a elektronický podpis nebo elektronickou pečeť.

Zásadní rozdíl nicméně vidím především v tom, že datové schránky v České republice neodpovídají konkrétní jedné (fyzické) osobě, nýbrž reflektují postavení daného subjektu, který může být držitelem více datových schránek (advokát, daňový poradce) a také se do své datové schránky ani nemusí přihlašovat pouze sám tento držitel, ale i osoba pověřená (např. sekretářka) nebo i administrátor. Dále existují datové schránky právnických osob, u kterých je držitelem tato právnická osoba, ale oprávněnými osobami jsou členové (tj. i více osob) statutárního orgánu. Pokud bychom přistoupili na povinnou identifikaci příjemce a odesílatele datových zpráv připojováním jejich elektronických podpisů dle eIDAS, popřeli bychom tím dosavadní fikci podepsaného dokumentu odesílaného z datové schránky.

9.2. SdeT

SdeT je adaptačním předpisem k eIDAS, který upravuje pouze instituty nutné k řádné aplikaci eIDAS, a to především ty části eIDAS, jež nabyly účinnosti 01.07.2016.

V průběhu legislativního procesu doznal návrh SdeT výrazných změn. V návrhu postoupeném poslaneckou sněmovnou senátu přibyly § 14-15 *o poskytování služeb vytvářejících důvěru Správou základních registrů*,⁸¹¹ o čemž nebyla v původním

⁸¹¹ Viz. *Pozměňovací návrh obsažený v usnesení garančního výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj č. 206 z 42. Schůze konané dne 6.května 2016 (tisk 763/2)*, dostupný na: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=763>, kterým došlo k vložení § 14 a15.

návrhu zmínka. Naopak původní návrh z připomínkového řízení obsahoval v § 8 úpravu zápisu dat do kontaktního elektronického čipu občanského průkazu.⁸¹²

V § 14 SdeT je zakotvena pravomoc správy základních registrů poskytovat službu vytvářející důvěru, *a to i jako hospodářskou činnost*. Spolu s tím byl novelizován § 16 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech *o působnosti na úseku občanských průkazů*,⁸¹³ do kterého byl vložen odst. 9, jež zní „*Správa základních registrů zajišťuje autentizaci držitele občanského průkazu uvedeného v § 2 odst. 2 písm. a) a vydává za tímto účelem identifikační certifikáty občanského průkazu.*“ a dále byla do jmenovaného zákona vložena nová část sedmá o informačním systému pro autentizaci.⁸¹⁴

V této části sedmé v § 18c odst. 1 je definován informační systém pro autentizaci držitelů občanských průkazů jako *informační systém veřejné správy sloužící k autentizaci držitele občanského průkazu uvedeného v § 2 odst. 2 písm. a)* a dle odst. 2 téhož ustanovení je správcem uvedeného systému správa základních registrů.

Ze shora uvedeného vyplývá, že cílem těchto změn bylo pověřit správu základních registrů vyhotovováním elektronických občanských průkazů, nebo alespoň údajů v nich obsažených, tedy identifikačních certifikátů občanských průkazů.⁸¹⁵

Domnívám se, že tímto opatřením bude oblast elektronických občanských průkazů do budoucna vyjmuta z komerčních služeb poskytovaných soukromými subjekty a vložena do rukou státu.

Doručování prostřednictvím e-mailu

⁸¹² Původní ustanovení vypuštěného § 8 znělo „(1) *Data pro vytváření elektronických podpisů lze spolu s kvalifikovaným certifikátem pro elektronický podpis obsahujícím data pro ověření platnosti elektronických podpisů odpovídající těmto datům a s daty nezbytně nutnými pro užívání elektronického podpisu zapsat do kontaktního elektronického čipu občanského průkazu. (2) K zápisu dat a kvalifikovaného certifikátu podle odstavce 1 je oprávněn držitel občanského průkazu. Ustanovení § 15b odst. 2 zákona o občanských průkazech se nepoužije.*“

⁸¹³ Nadpis je taktéž novelizován viz. Viz. *Pozměňovací návrhy obsažené v usnesení garančního výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj č. 207 z 42. schůze konané dne 6. května 2016 (tisk 764/2)*, dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=763>

⁸¹⁴ Viz. *Pozměňovací návrhy obsažené v usnesení garančního výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj č. 207 z 42. schůze konané dne 6. května 2016 (tisk 764/2)*, dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=7&T=763>

⁸¹⁵ Pojem je obsažen v 16 odst. 9 zákona č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech

SdeT upravuje elektronické podpisy, pečete a razítka, která jsou předmětem úpravy eIDAS, aby vyjmenované instituty bylo možné aplikovat v právním prostředí České republiky a zároveň vyhovět požadavkům eIDAS.

a) Elektronické podpisy

V čl. 19 odst. 1 SdeT je stanoveno přechodné období po dobu dvou let od účinnosti SdeT pro OVM a osoby, na něž byl výkon veřejné moci přenesen a které jednají v rámci této působnosti, když tito jsou oprávněni používat při doručování dokumentů subjektům dokumenty opatřené zaručeným elektronickým podpisem, který je založen na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis.⁸¹⁶

Z uvedeného vyplývá, že ani po 01.07.2016 nebudou vyjmenované orgány a osoby povinně doručovat dokumenty opatřené kvalifikovaným elektronickým podpisem, přičemž k tomuto výkladu se přihlásilo i Ministerstvo vnitra.⁸¹⁷

Subjekty mohou použít při doručování dokumentů OVM uznávaný elektronický podpis, kterým se dle § 6 odst. 2 SdeT rozumí zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis⁸¹⁸ nebo kvalifikovaný elektronický podpis dle eIDAS. V SdeT je tedy stanovena parita mezi stávajícím uznávaným elektronickým podpisem a kvalifikovaným elektronickým podpisem dle eIDAS, které je třeba používat při jednání subjektů s OVM a naopak.

V důvodové zprávě k SdeT⁸¹⁹ se k tomuto uvádí, že § 6 SdeT „nad rámce nařízení eIDAS přiznává účinky vlastnoručního podpisu i jinému typu elektronického podpisu, než je kvalifikovaný elektronický podpis“.

Důvodová zpráva k SdeT dále uvádí, že ustanovení SdeT nevylučují použití jiných podpisových technik a technologií mimo elektronické podpisy, značky nebo pečete a výslovně tudíž nevylučuje uplatňování fikce podpisu, jak ji upravoval ZOE v § 18 odst. 3 při doručování prostřednictvím ISDS.

⁸¹⁶ Tedy uznávaný elektronický podpis

⁸¹⁷ Stanovisko ministerstva vnitra k aplikaci nařízení eIDAS a zákona o elektronickém podpisu po 1. 7. 2016. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-ministerstva-vnitra-k-aplikaci-narizeni-eidas-a-zakona-o-elektronickem-podpisu-po-1-7-2016.aspx>

⁸¹⁸ Tj. stávající uznávaný elektronický podpis

⁸¹⁹ Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=763&CT1=0>

Vzhledem k tomu, že eIDAS zrovnoprávnňuje pouze kvalifikovaný elektronický podpis s vlastnoručním, bude toto „zrovnoprávnění dle eIDAS“ v plné síle uplatněno až po uplynutí přechodného období dvou let.

Kvalifikovaný prostředek pro vytváření elektronických podpisů dle směrnice 1999/93/ES, o zásadách Společenství pro elektronické podpisy a v souladu s čl. 51 odst. 1 eIDAS v České republice jako první poskytoval akreditovaný poskytovatel certifikačních služeb I.CA, a to čipové karty.^{820,821}

Aktuální seznam akreditovaných poskytovatelů certifikačních služeb, kteří poskytují kvalifikovanou certifikační službu, kterou je vydávání prostředků pro bezpečné vyvážení elektronických podpisů, je dostupný na internetových stránkách Ministerstva vnitra.⁸²² Českým akreditačním úřadem⁸²³ je Český institut pro akreditaci, o.p.s.⁸²⁴

Ministerstvo vnitra k tomuto uvádí, že: „*Akreditovaný subjekt posuzování shody vystupuje v roli nezávislé třetí strany, která přezkoumá, zda jsou splněny použitelné požadavky nařízení eIDAS kladené na kvalifikovaného poskytovatele služeb vytvářejících důvěru a na kvalifikovanou službu vytvářející důvěru.*“⁸²⁵

Kromě shora zmíněné čipové karty společnosti I.CA je prostředkem pro bezpečné vytváření elektronických podpisů i USB token akreditovaného poskytovatele certifikačních služeb Česká pošta, s. p.⁸²⁶

Za pozornost stojí tvrzení obsažené v důvodové zprávě k SdeT o tom, že *veřejným sektorem v jeho vrchnostenském postavení*⁸²⁷ již nebude vyžadován jako podmínka akceptace zaručeného elektronického podpisu založeného na kvalifikovaném

⁸²⁰ Konkrétně se nyní jedná o následující čipové karty: *STARCOS 3.5 ID ECC C1R*, výrobce *Giesecke & Devrient GmbH* *STARCOS 3.2 QES V2.1B*, výrobce *Giesecke & Devrient GmbH*, *STARCOS 3.0 with EU compliant Electronic Signature Application V3.0, Type 3B*, výrobce *Giesecke & Devrient GmbH*

⁸²¹ Viz <http://www.mvcr.cz/clanek/e-podpis-povinne-zverejnovane-informace-oznameni-o-rozsireni-poskytovani-kvalifikovanych-certifikacnich-sluzeb-akreditovanim-poskytovatelem-certifikacnich-sluzeb-prvni-certifikacni-autorita-a-s.aspx>

⁸²² Viz. <http://www.mvcr.cz/e-podpis-povinne-zverejnovane-informace.aspx>

⁸²³ Tj. český národním úřadem pro posuzování shody dle čl.20 eIDAS. Subjekt posuzování shody bude provádět jednou za 24 měsíců audit kvalifikovaných poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru.

⁸²⁴ Viz <http://www.cia.cz/>

⁸²⁵ Viz <http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitra-zverejnuje-upresnujici-dokument-pro-ucely-akreditace-subjektu-posuzovani-shody.aspx>

⁸²⁶ Konkrétně se jedná o USB token *TokenMe*, výrobce a dodavatel middleware je firma *Bit4id S.r.l*, s využitím technologie *Oberthur Technologies* a *NXP Semiconductors GmbH*. Více viz. <http://www.mvcr.cz/clanek/oznameni-o-rozsireni-poskytovani-kvalifikovanych-certifikacnich-sluzeb-akreditovanim-poskytovatelem-certifikacnich-sluzeb-ceska-posta-s-p.aspx>

⁸²⁷ Pravděpodobně je toto mířeno na OVM

certifikátu⁸²⁸ a kvalifikovaného podpisu⁸²⁹ IKMPSV, který je nyní vyžadován např. při podání na EPU.⁸³⁰

b) Pečetění dokumentů

Podle § 8 SdeT používá k označování dokumentů *veřejnoprávní podepisující a jiná právnická osoba, jedná-li při výkonu veřejné moci*⁸³¹ kvalifikovanou elektronickou pečeť, pokud *jiný právní předpis nestanoví jako náležitost právního jednání obsaženého v dokumentu podpis nebo tato náležitost nevyplývá z povahy právního jednání.*

Důvodová zpráva k SdeT k tomuto uvádí, že je: *„povinností veřejného sektoru pečeti jím produkované elektronické dokumenty, které nejsou podepsány elektronickým podpisem, eventuálně jeho alternativami (např. fikcí podpisu dle § 18 odst. 2 zákona č. 300/2008 Sb.).“*⁸³²

Nelze než souhlasit, že veškeré dokumenty doručované subjektům OVM musí být náležitě podepsány, přičemž SdeT zakotvuje, vedle elektronického podpisu, elektronické značky a fikce podpisu při doručování prostřednictvím ISDS, další variantu řádného podepsání dokumentu, a to elektronickou pečeť.

OVM mohou použít k pečetění dokumentu dle SdeT pouze kvalifikovanou elektronickou pečeť, zatímco právnické osoby soukromého práva mohou dle § 9 odst. 1 SdeT používat při jednání vůči OVM⁸³³ uznávanou elektronickou pečeť.

Popsané rozdělení ve světle § 9 odst. 2 ztrácí na významu, neboť toto ustanovení podřazuje pod uznávanou elektronickou pečeť, obdobně jako tomu je u elektronických podpisů, zaručenou elektronickou pečeť založenou na kvalifikovaném certifikátu a i kvalifikovaná elektronická pečeť.⁸³⁴

⁸²⁸ Tj. dřívějšího uznávaného elektronického podpisu

⁸²⁹ Dle eIDAS

⁸³⁰ Srovnej výklad výše o agendovém identifikátoru fyzické osoby

⁸³¹ Zřejmě je tím myšlena právnická osoba veřejného práva a právnická osoba, na kterou byl výkon veřejné moci přenesen. Ministerstvo vnitra v důvodové zprávě k SdeT tuto druhou skupinu subjektů (vedle tzv. veřejnoprávních nositelů veřejné moci, tj. OVM) nazývá „soukromoprávními“ nositeli veřejné moci, kteří tuto vykonávají pouze doplňkově a povinnost používat kvalifikovaný elektronický podpis (jako OVM) mají pouze při právním jednání při výkonu jejich působnosti.

⁸³² Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=763&CT1=0>

⁸³³ Dle důvodové zprávy k SdeT Dostupné na: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=763&CT1=0> vůči tzv. veřejnoprávnímu podepisujícímu.

⁸³⁴ Ustanovení § 9 odst. 3 navazuje na dvouleté přechodné období upraveného v § 19 SdeT

Při jednání mezi soukromými subjekty navzájem, tedy nikoli vůči OVM, lze použít i jiný typ pečetě než uznávanou nebo kvalifikovanou elektronickou pečeť. Právníkům osobám, které jednají v postavení soukromých subjektů je tak dána možnost při vzájemném jednání používat i prosté elektronické pečetě.⁸³⁵

Zásada, že elektronické pečetě mohou k označování dokumentů používat pouze právnícké osoby, vyplývá přímo z eIDAS. Použití elektronických pečetí dle eIDAS je tedy mířeno na „strojové opatřování“ dokumentů elektronickou pečetí.

Přechodné období pro používání elektronických značek je stanoveno v § 19 odst. 2 SdeT na dobu dvou let,⁸³⁶ přičemž po stejnou dobu lze používat na místo kvalifikované pečetě zaručenou elektronickou pečeť založenou na certifikátu pro elektronickou pečeť vydaném kvalifikovaným poskytovatelem služeb vytvářejících důvěru.

Pro úplnost uvádím, že obě jmenované druhy pečetě jsou považovány dle § 9 odst. 2 SdeT za tzv. uznávané pečetě.

Znovu poukazuji na fakt, že toto „změkčení“ pro elektronické podpisy a pečetě platí pouze v rámci České republiky, zatímco v členských státech EU nejsou adresáti povinni přijímat dokumenty podepsané pouze těmito „změkčenými“ variantami elektronických podpisů a pečetí a jejich povinnost se vztahuje pouze na přijímání kvalifikovaných elektronických podpisů a pečetí. Toto obdobně platí pro elektronické značky, které jsou specifickým institutem existujícím v České republice.

V přechodných ustanoveních SdeT je dále stanovena, a to konkrétně v § 19 odst. 8, platnost elektronických značek a systémových certifikátů i po zrušení ZOE tj. do doby skončení jejich platnosti⁸³⁷ a 19 odst. 9 SdeT zrovnoprávňuje uznávané elektronické značky⁸³⁸ a elektronické značky.⁸³⁹

c) časová razítka

V eIDAS je obsažena úprava kvalifikovaných časových razítek, které ZOE upravoval také, avšak ze srovnání těchto dvou předpisů vyplývá, že dle eIDAS se jedná již o vyšší typ časových razítek. V ZOE totiž chyběla úprava „základního typu“

⁸³⁵ Srovnej s prostým elektronickým podpisem

⁸³⁶ Poskytovatelem elektronických značek mohou být nadále pouze kvalifikovaní poskytovatelé služeb vytvářejících důvěru. Tj. bývalý akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb.

⁸³⁷ Revokací nebo expirací.

⁸³⁸ Dle SdeT.

⁸³⁹ Dle ZOE.

časových razítek, neboť zákonodárce použil pojem kvalifikovaná časová razítka, aniž by jakkoli upravil jejich nižší verzi.

V SdeT se tudíž zákonodárce musel s tímto nesouladem vypořádat a v přechodných ustanoveních v § 19 odst. 5 SdeT stanovil dvouleté přechodné období, kdy lze namísto kvalifikovaného časového razítka dle eIDAS používat elektronické časové razítko vydané kvalifikovaným poskytovatelem služeb vytvářejících důvěru.⁸⁴⁰

Povinnost opatřovat dokumenty doručované OVM subjektům kvalifikovanými časovými razítky zakotvuje § 11 SdeT.⁸⁴¹ Ve vztahu k dokumentům podepsovaným elektronickým podpisem dle § 5 SdeT je povinnost OVM připojit časové razítko zakotvena v § 11 odst. 1 SdeT a ve vztahu k zapečetěným dokumentům tuto povinnost upravuje § 11 odst.2 SdeT.

Povinné připojování časových razítek na dokumenty doručované OVM shledávám za velmi žádoucí, neboť prozatím je pouze časové razítko jediné schopné jednoznačně určit existenci dokumentu v čase.

d) Ověřování platnosti zaručených elektronických podpisů a pečeti

V SdeT je problematice ověřování platnosti věnován pouze § 12, který odkazuje na obdobné použití ustanovení eIDAS, které zakotvuje požadavky na ověřování platnosti kvalifikovaných elektronických podpisů v čl. 32 odst. 1 písm. a) až e), g) a h) eIDAS.

Mezi požadavky na ověřování platnosti zaručených elektronických podpisů a pečeti se tak řadí platný kvalifikovaný certifikát vydaný kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb,⁸⁴² který splňuje požadavky na kvalifikované certifikáty pro elektronické podpisy dle Přílohy č. I eIDAS, přičemž platný musí být k okamžiku podpisu.⁸⁴³

⁸⁴⁰ Tj. kvalifikované časové razítko dle ZOE

⁸⁴¹ Tato povinnost OVM byla doposud zakotvena pouze v § 3 odst. 5 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, který stanoví, že „*případě dokumentů v digitální podobě se jejich uchováváním rozumí rovněž zajištění věrohodnosti původu dokumentů, neporušitelnosti jejich obsahu a čitelnosti, tvorba a správa metadat náležejících k těmto dokumentům v souladu s tímto zákonem a připojení údajů prokazujících existenci dokumentu v čase. Tyto vlastnosti musí být zachovány do doby provedení výběru archiválií.*“ A konkrétně pro doručování prostřednictvím ISDS v § 20 odst. 1 písm. a) následovně: “*1) Ministerstvo a) zajistí připojení kvalifikovaného časového razítka k datové zprávě odeslané z datové schránky.*“ Kvalifikovaná časová razítka byla na základě citovaných ustanovení připojována OVM povinně pouze k dokumentům doručovaných prostřednictvím ISDS.

⁸⁴² Jedná se o certifikát, na němž je elektronický podpis nebo elektronická pečeť založena

⁸⁴³ Okamžik ověřování platnosti se tedy nebude vázat k okamžiku otevření dokumentu jako nyní, nýbrž k okamžiku podpisu, který nicméně nelze vždy jednoznačně určit.

Ministerstvo vnitra k tomuto uvádí, že „za okamžik vzniku elektronického podpisu MV doporučuje zvolit okamžik, kdy spoléhající se strana může prohlásit, že zaručený elektronický podpis již existoval:

a) datum a čas doručení elektronicky podepsaného dokumentu nebo

b) nejčasnější časový okamžik, ve kterém již prokazatelně existoval zaručený elektronický podpis založený na kvalifikovaném certifikátu pro elektronický podpis, jehož platnost je ověřována (čas připojení důvěryhodného elektronického časového razítka, v případě existence více důvěryhodných elektronických časových razítek čas připojení nejstaršího z nich).⁸⁴⁴

Se shora uvedeným tvrzením Ministerstva vnitra si dovoluji nesouhlasit, neboť sama skutečnost, že čas vzniku elektronického podpisu lze určit dvěma způsoby, na základě kterých se může tento časový okamžik lišit, znamená, že časový okamžik (jednoznačně) určit nelze.

Vázat platnost kvalifikovaného certifikátu na okamžiku podpisu považují tudíž za velmi nešťastné a závazný a jednotný výklad pro všechny členské státy EU bude muset vyjít opětovně od orgánů EU, neboť nelze připustit v takto zásadní věci existenci různého výkladu napříč jednotlivými členskými státy EU.

Dále pak data pro ověřování podpisu musí odpovídat datům poskytnutých spoléhající se straně, které byl současně poskytnut jedinečný soubor dat, která identifikují podepisující osobu uvedenou v příslušném certifikátu.⁸⁴⁵

V neposlední řadě, nesměla být ohrožena integrity podepsaných dat a musely být splněny obecné požadavky kladené eIDAS na zaručené elektronické podpisy v čl. 26 eIDAS.

Za problematickou shledávám i formulaci v čl. 26 písm. a) eIDAS dle které musí zaručený elektronický podpis umožnit identifikaci podepisující osoby, neboť z této definice zmizela ona *jednoznačná identifikace* podepisující osoby. Dalo by se tudíž i polemizovat, zdali od účinnosti eIDAS je nadále zaručena jednoznačná identifikace podepisující osoby jako tomu bylo za účinnosti ZOE, který jasně stanovil, že:

“elektronickým podpisem údaje v elektronické podobě, které jsou připojené k datové

⁸⁴⁴ Metodický návod pro ověřování platnosti uznávaných elektronických podpisů a elektronických pečeti. Dostupný na <http://www.mvcr.cz/clanek/metodicky-navod-pro-overovani-platnosti-uznavanych-elektronicky-podpisu-a-elektronicky-peceti.aspx>

⁸⁴⁵ Ve vztahu k použití pseudonymu pak eIDAS v čl. 32 odst. 1 písm. e) výslovně stanoví, že jeho použití musí být jednoznačně sděleno spoléhající se straně.

*zprávě nebo jsou s ní logicky spojené a které slouží jako **metoda k jednoznačnému ověření identity** podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě,*

b) zaručeným elektronickým podpisem elektronický podpis, který splňuje následující požadavky

1. je jednoznačně spojen s podepisující osobou,

2. umožňuje identifikaci podepisující osoby ve vztahu k datové zprávě,

3. byl vytvořen a připojen k datové zprávě pomocí prostředků, které podepisující osoba může udržet pod svou výhradní kontrolou,

4. je k datové zprávě, ke které se vztahuje, připojen takovým způsobem, že je možno zjistit jakoukoliv následnou změnu dat“

S účinností eIDAS a zrušení ZOE také zmizela z českého právního řádu domněnka seznámení se podepisující osoby s jím podepsaným dokumentem, neboť tuto upravoval ZOE v § 3 následovně: ***Pokud se neprokáže opak, má se za to, že se podepisující osoba před podepsáním datové zprávy s jejím obsahem seznámila.***“ eIDAS však žádné obdobné ustanovení neobsahuje a pouze upravuje jakousi „domněnku pravosti“ u elektronických pečeti, a to v čl. 35 odst. 2.⁸⁴⁶

Na rozdíl od eIDAS SdeT nestanoví povinnost vytvoření elektronického podpisu pomocí kvalifikovaného prostředku,⁸⁴⁷ což souvisí se stanovením dvouletého přechodného období pro používání těchto prostředků.

e) Kvalifikovaní poskytovatelé certifikačních služeb a dohled nad nimi

Orgánem dohledu dle čl. 17n eIDAS a dle § 13 SdeT bude Ministerstvo vnitra, u něhož dojde k rozšíření působnosti. Nově bude Ministerstvo vnitra vykonávat dohled i nad nekvalifikovanými poskytovateli certifikačních služeb a kromě dalšího bude i povinně informovat Evropskou komisi a agenturu pro bezpečnost sítí a informací.

Ministerstvo vnitra bude též oprávněno uložit kvalifikovanému poskytovateli služeb vytvářejících důvěru pokyn zneplatnit jím vydaný kvalifikovaný certifikát dle § 13 odst. 2 SdeT, pokud má podezření, že tento certifikát byl padělán, obsahuje nepravdivé údaje nebo trpí tak závažnými nedostatky, že existuje reálná hrozba jeho padělán.

⁸⁴⁶ Čl. 35 odst. 2 eIDAS stanoví, že: „U kvalifikované elektronické pečeti platí domněnka integrity dat a správnosti původu těch dat, s nimiž je kvalifikovaná elektronická pečeť spojena.“

⁸⁴⁷ Ač na kvalifikované prostředky pro vytváření elektronických pečeti SdeT neodkazuje domnívám se, že shora uvedená pro ně platí obdobně.

Stejně jako doposud povede Ministerstvo vnitřní seznam důvěryhodných certifikačních služeb. V těchto seznamech bude moci být, dle důvodové zprávy k zákonu, uveden i nekvalifikovaný poskytovatel certifikačních služeb a jím poskytované „nekvalifikované“ certifikační služby, bude-li jasně odlišen od kvalifikovaných poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru (a jejich služeb).

Působnosti Ministerstva ohledně vedení seznamů podrobně upravuje § 13 odst. 3 SdeT, které upravuje vedení *důvěryhodných seznamů obsahujících informace týkající se kvalifikovaných poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru spolu s informacemi o jimi poskytovaných kvalifikovaných službách vytvářejících důvěru* a dle odst.4 téhož ustanovení i *seznamy certifikátů, na jejichž základě kvalifikování poskytovatelé služeb vytvářejících důvěru podepisují zaručeným elektronickým podpisem nebo pečeti zaručenou elektronickou pečeti vydané kvalifikované certifikáty nebo vydaná kvalifikovaná elektronická časová razítka. Seznam certifikátů zveřejňuje ministerstvo způsobem umožňujícím dálkový přístup.*

Ministerstvo vnitřní je také povinno vést evidenci v souvislosti s ukončením činnosti kvalifikovaných poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru dle čl. 24 odst. 2 písm. h) eIDAS, kteří nejsou po ukončení své činnosti schopni samy tuto evidenci vést.⁸⁴⁸

Subjektem posuzujícím shodu a provádějícím audit kvalifikovaných poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru nebude Ministerstvo vnitřní, neboť dohled nad prováděním eIDAS bude spadat do působnosti Českého institutu pro akreditaci, o. p. s. dle čl. 3 odst. 18 eIDAS ve smyslu čl. 2 bodu 13 nařízení (ES) č. 765/2008.

Audit kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb budou provádět komerční subjekty z oblasti poradenství, přičemž ti poskytovatelé, kteří auditem úspěšně projdou, budou oprávněni zažádat o vyznačení značky důvěry na jím poskytovaných kvalifikovaných službách s vysokou úrovní záruky a o zanesení do seznamu kvalifikovaných poskytovatelů.

Pro úplnost uvádím, že všichni akreditovaní poskytovatelé certifikačních služeb budou od 01.07.2016 dle čl. 51. odst. 3 eIDAS požívat statusu kvalifikovaných poskytovatelů služeb vytvářejících důvěru pouze ve vztahu k službě vydávání kvalifikovaných certifikátů, a to nejdéle do dne 01.07.2017. Zatímco poskytování služby vydávání kvalifikovaných certifikátů pro elektronické pečeti je vázáno na

⁸⁴⁸ Tato evidence má obsahovat data, která tento poskytovatel vydal a obdržel.

vyznačení statusu uděleném Ministerstvem vnitra po ověření splnění požadavků eIDAS do důvěryhodných seznamů dle čl. 22 odst. 1 eIDAS.

f) Tzv. značka důvěry EU vs. elektronická značka

Podotýkám, že značka důvěry EU nemá nic společného s elektronickou značkou dle ZOE, která je jedním z prostředků sloužících k podepisování dokumentů vedle elektronických podpisů.

Značka důvěry, kterou upravuje eIDAS neslouží k elektronickému podepisování dokumentů, nýbrž zaručuje vysokou úroveň záruky a tedy nejvyšší důvěryhodnost.⁸⁴⁹ Pojednává o ní již Preambule k eIDAS, a to konkrétně v bodě 47, který za základní účel této značky považuje odlišení kvalifikovaných služeb vytvářejících důvěru od ostatních (nekvalifikovaných) služeb vytvářejících důvěru a zakotvuje její dobrovolné použití.

Oprávnění používat značku důvěry EU vznikne kvalifikovanému poskytovateli po vyznačení statusu kvalifikovaného poskytovatele nebo kvalifikované služby v důvěryhodném seznamu. Takový poskytovatel bude zároveň povinen uvést na svých internetových stránkách odkaz na příslušný důvěryhodný seznam.⁸⁵⁰

Konkrétní podobu značky upravuje *Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/806 ze dne 22. května 2015, kterým se stanoví specifikace týkající se podoby značky důvěry EU pro kvalifikované služby vytvářející důvěru.*⁸⁵¹

Závěrem k shora uvedenému výkladu poznamenávám, že od 29.09.2018 vznikne povinnost uznávat prostředky pro elektronickou identifikaci, které byly oznámeny jednotlivými členskými státy EU do systému elektronické identifikace, tudíž do tohoto data musí i Česká republika ohlásit svůj národní systém elektronické identifikace a tedy promítnout do praxe používání kvalifikovaných elektronických podpisů a pečeti. Pokud tak Česká republika neučiní, vystavuje se nebezpečí zahájení řízení dle čl. 258 Smlouvy o fungování EU před Soudním dvorem.

⁸⁴⁹ Úroveň záruky by dle bodu 16 Preambule k eIDAS „měly vyjadřovat míru spolehlivosti prostředků pro elektronickou identifikaci při určování totožnosti osob, a tím poskytovat záruku, že osoba deklarující konkrétní totožnost je skutečně osobou, s níž je tato totožnost spojena“. eIDAS v čl. 8 upravuje tři úrovně záruky – nízkou, značnou a vysokou, kdy pouze pro vysokou úroveň záruky lze používat označení značky důvěry.

⁸⁵⁰ Viz čl. 23 eIDAS.

⁸⁵¹ Viz Příloha č. 17 – barevné provedení

Evropská komise byla čl. 30 eIDAS zmocněna k vydávání prováděcích aktů k eIDAS⁸⁵² a dále i má dle čl. 49 eIDAS povinnost provést přezkum uplatňování eIDAS v členských státech EU do 01.07.2020.

Doručování prostřednictvím ISDS

V úpravě doručování prostřednictvím ISDS SdeT zásadní změny, až na úpravu časového razítka nepřinese.

Namísto kvalifikovaného časové razítka lze po přechodnou dobu dvou let používat dle § 17 odst. 5 SdeT elektronické časové razítka vydané kvalifikovaným poskytovatelem certifikačních služeb, tedy dosavadní kvalifikované časové razítka dle ZOE. Terminologická rozpornost, jak je vysvětleno výše v textu, plyne z faktu, že ZOE zavedl pojem „kvalifikovaného časového razítka,“ aniž by upravil jeho základní verzi, tedy nějaké „základní časové razítka“ a eIDAS pod pojem kvalifikovaného časového razítka již řadí vyšší verzi českého kvalifikovaného razítka dle ZOE.

OVM v současnosti připojovali časová razítka povinně automaticky pouze k dokumentům zasílaný prostřednictvím ISDS, a to v souladu s § 20 odst. 1 písm. a) ZDS ve smyslu § 3 odst. 5 zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě.

§ 20 odst. 1 písm. a) ZDS původně stanovil, že: *“Ministerstvo zajistí připojení kvalifikovaného časového razítka k datové zprávě odeslané z datové schránky“*, avšak v souvislosti s SdeT bylo toto ustanovení novelizován a nadále stanoví, že: *„Ministerstvo připojí k datové zprávě odeslané z datové schránky data prokazující existenci datové zprávy k okamžiku jejího odeslání z datové schránky“*.

Do budoucna tedy bude možné určit časový okamžik i jiným prostředkem než pouze (kvalifikovaným) časovým razítkem.

10. DATOVÉ SCHRÁNKY V NĚMECKU

Nejen v České republice, ale i v ostatních členských státech EU pokračuje elektronizace veřejného prostoru. Aktuálně je horkým tématem spuštění provozu tzv. *besondere elektronische Anwaltspostfach* (dále jen „beA“) ve Spolkové republice Německo, který se velmi podobá datovým schránkám v České republice.

⁸⁵² Seznam přijatých prováděcích aktů k eIDAS je dostupný na stránkách Ministerstva vnitra na adrese: <http://www.mvcr.cz/clanek/prijate-provadecci-akty-k-narizeni-eidas.aspx>

10.1. Právní úpravu

Základním předpisem upravujícím beA je *Gesetz zur Förderung des elektronischen Rechtsverkehrs mit den Gerichten vom 10. Oktober 2013* (dále jen „ERV-Gesetz“). Advokátní komora zakotvila povinnost zřídit beA každému advokátu v § 31a advokátního tarifu (*Bundesrechtsanwaltsordnung* dále jen „BRAO“). Účelem bylo zabezpečení elektronické formy komunikace mezi advokáty a soudy, neboť podle § 31a odst. 3 BRAO je přístup do beA možný jen přihlášením prostřednictvím dvou na sobě nezávislých bezpečnostních prostředků.⁸⁵³

Pro všechny advokáty zapsané v advokátní komoře⁸⁵⁴ měl být beA zřízen k 1. lednu 2016, zatímco zapojení soudů (občanských, pracovních, správních a finančních)⁸⁵⁵ bude probíhat postupně během let 2018–2020.⁸⁵⁶ Konkrétní soudy a stupeň elektronizace na těchto soudech zveřejňuje profesní komora BRAK (Bundesrechtsanwaltskammer).⁸⁵⁷

Termín, kdy bude možné činit podání vůči soudům⁸⁵⁸ výhradně elektronicky s připojením kvalifikovaného elektrického podpisu je stanoven na den 12. prosince 2016. Nejpozději v roce 2022 se předpokládá úplné nahrazení listinné komunikace mezi soudy a advokáty elektronickou formou komunikace prostřednictvím beA. Notáři se mají k elektronické komunikaci prostřednictvím *das besondere elektronische Notarpostfach* připojit v průběhu prvního čtvrtletí roku 2016.

Především zavádění beA v jednotlivých zemích bude odvislé od dosaženého stupně elektronizace veřejné správy, tj. v rámci 3. stupně uvádění beA do provozu v roce 2020 mohou jednotlivé země stanovit advokátům povinnost činit podání vůči

⁸⁵³ Čipové karty a PINu za využití speciální techniky autentizace a kodování (tzv. „*Authentifizierungs- und Verschlüsselungstechniken Ende-zu-Ende verschlüsselt*“) viz <http://www.brak.de/fuer-journalisten/pressemitteilungen-archiv/2015/presseerklaerung-20-2015/>.

⁸⁵⁴ Advokátní komora bude samozřejmě též dostupná prostřednictvím beA.

⁸⁵⁵ Pro oblast trestního soudnictví je připravován návrh speciálního zákona – *das Gesetz zur Einführung der elektronischen Akte in Strafsachen*, který promítne elektronizaci i do trestního řízení. V podrobnostech k návrhu viz následující stanovisko BRAK <http://www.brak.de/zur-rechtspolitik/stellungnahmen-pdf/stellungnahmen-deutschland/2014/dezember/stellungnahme-der-brak-2014-47.pdf>. Nicméně návrh zákona Zemského Ministerstva spravedlnosti a ochrany spotřebitelů (*Bundesministeriums der Justiz und für Verbraucherschutz*) plánuje uplatnění beA i při komunikaci s trestními soudy a státním zastupitelstvím. Zahnutí i ústavního soudnictví do elektronické komunikace dosud plánováno není viz následující sdělení <http://bea.brak.de/wann-kommt-das-bea/ausnahmen/>.

⁸⁵⁶ Zapojení jednotlivých zemských soudů do elektronické komunikace prostřednictvím beA bude probíhat postupně, neboť země jsou oprávněny tzv. 2 stupeň v zavádění beA, kterým je zapojení soudů v průběhu roku 2018, až o dva roky posunout.

⁸⁵⁷ Viz <http://bea.brak.de/wann-kommt-das-bea/umsetzungsstand/>.

⁸⁵⁸ Samozřejmě pouze vůči těm soudům, které budou tuto formu elektronického podání umožňovat.

soudům výhradně elektronickou formou, ale to pouze pokud v dané zemi jsou již rok příslušné soudy zapojené do elektronické komunikace.

Na základě rozhodnutí prezidia advokátní komory došlo k odložení spuštění beA, neboť se nepodařilo beA dostatečně přizpůsobit potřebám uživatelů, jak bylo zamýšleno v návrhu. Rozhodnutím BRAK bylo jako datum, od něhož budou povinně všichni advokáti disponovat beA, nově stanoveno na den 29.09.2016.⁸⁵⁹ Před tímto datem se musí všichni advokáti poprvé zaregistrovat do beA, což lze výhradně pomocí beA karty.⁸⁶⁰ Dle informace BRAK byla zajištěna „výroba“ kvalifikovaných elektronických podpisů obsažených v tzv. beA Kartě-Signatur⁸⁶¹ do konce června 2016.

Ani odložený termín pro spuštění beA však nebyl dodržen⁸⁶² a vyčkává se do rozhodnutí *Anwaltsgerichtshof Berlin* (dále jen AGH Berlin⁶⁶) o návrhu BRAK na zrušení prozatímních nařízení AGH Berlin, které spuštění beA brání.⁸⁶³

Pro pověřené osoby (spolupracovníky) budou vydány jejich vlastní beA Karty.⁸⁶⁴ Jednotlivým spolupracovníkům tak advokát (držitel beA) může stanovit různý rozsah pověření ve vztahu k beA, resp. různá přístupová práva, čímž dojde ke vzniku „virtuálního elektronické schránky kanceláře“. ⁸⁶⁵ Mezi přístupová práva patří např. právo zobrazovat seznamy zpráv, právo číst zprávy kromě těch, které jsou označeny jako důvěrné⁸⁶⁶ a právo číst veškeré zprávy, právo mazat zprávy, právo připravovat koncepty zpráv, nikoli však zprávy odesílat, právo posílat zprávy, právo udělovat jednotlivá oprávnění a právo beA spravovat.⁸⁶⁷

Vydáváním beA Karet byla pověřena notářská komora a pouze prostřednictvím jejich internetových stránek je možné si tyto karty objednat.⁸⁶⁸

⁸⁵⁹ Deadline pro první registraci byl stanoven na den 15.09.2016.

⁸⁶⁰ Za tímto účelem (objednání beA Karty) bylo každému advokátovi zasláno během měsíce srpna 2015 a opakovaně v měsíci červnu 2016 identifikační číslo.

⁸⁶¹ Prostřednictvím beA Karty-Signatur mohou advokáti připojovat kvalifikované elektronické podpisy k dokumentům zasílaným z beA. Cenový rozdíl je 29,90 EUR za beA Karte-Basis a 49,90 EUR za BeA Karta-Signatur.

⁸⁶² Viz tiskové prohlášení BRAK dostupné na: <http://www.brak.de/fuer-journalisten/pressemitteilungen-archiv/2016/presseerklaerung-12-2016/>

⁸⁶³ Viz tiskové prohlášení BRAK ze dne 29.09.2016 dostupné na: <http://www.brak.de/fuer-journalisten/pressemitteilungen-archiv/2016/presseerklaerung-12-2016/>

⁸⁶⁴ Objednávky beA Karet lze činit na následujících internetových stránkách <https://bea.bnotk.de/bestellung/#/products>.

⁸⁶⁵ BRAK tato oprávnění nazývá *Sichten*, která umožňují existenci tzv. *virtuelles Kanzleipostfach*

⁸⁶⁶ Srovnej oprávnění číst zprávy kromě zpráv určených do vlastních rukou v datových schránkách v ČR.

⁸⁶⁷ Toto se podobá právu administrátora datové schránky.

⁸⁶⁸ BeA Karty lze objednat na následujícím odkazu: www.bea.bnotk.de.

10.2. Komparace s doručováním prostřednictvím ISDS

Obdobně jako u datových schránek v České republice je upravena možnost přihlášení prostřednictvím pověřených osob,⁸⁶⁹ kterým lze udělit rozdílná oprávnění ve vztahu ke zprávám v beA, a to např. oprávnění číst zprávy, posílat zprávy nebo práva ve vztahu k beA udělovat. V tomto bodě je tedy beA velmi podobný datovým schránkám.

Při zaslání zprávy bude odesílateli automaticky zasláno potvrzení o dodání zprávy⁸⁷⁰ a zároveň i veškeré zprávy zaslání prostřednictvím beA budou v dodejce⁸⁷¹ obsahovat informace o odeslání a doručení.

Způsob uspořádání zpráv v beA se velmi podobá uspořádání emailu, neboť beA je obdobně jako email členěn na příchozí a odeslané zprávy a koncepty zpráv.

Prozatím nebude umožněn přístup do beA za využití Tabletů nebo Smartphonů, neboť není vyřešen problém připojení čtečky karet na tato zařízení, nicméně i toto je do budoucna předpokládáno.

Na rozdíl od zpráv doručovaných datovou schránkou bude u zpráv doručovaných prostřednictvím beA do jejich otevření viditelný pouze odesílatel a datum a nikoli předmět zprávy (tj. věc).

Také lze v beA nastavit zasílání upozornění o doručení nové zprávy do beA na emailovou adresu obdobně jako tomu je u datových schránek v České republice. Takové upozornění nebude z bezpečnostních důvodů obsahovat žádné podrobnosti týkající se doručené zprávy.

Zásadní rozdíl nicméně vidím především v autentizaci, kdy k přístupu do BeA bude vyžadována obligatorně i čipová karta⁸⁷² se dvěma, popřípadě třemi certifikáty,⁸⁷³ která bude obsahovat číslo schránky.⁸⁷⁴ Druhy použitelných čteček čipových karet budou poskytnuty Bundesnetzagentur.

⁸⁶⁹ Konkrétně se těmito rozumí dle ERV-Gesetz následující osoby: *Vertretern, Abwicklern* a *Zustellungsbevollmächtigten*.

⁸⁷⁰ Tzv. *Eingangsbestätigung – Laufzettel*.

⁸⁷¹ Tedy v německém jazyce v tzv. *Journal*.

⁸⁷² Tzv. *beA-Karte* (viz výše).

⁸⁷³ Mezi ty patří *Authentisierungszertifikat, Ver-und Entschlüsselungszertifikat*, a popřípadě i *Signaturzertifikat*. Tzv. *neue Personalausweis* advokátu není dostačující, neboť neobsahuje shora uvedený *Ver-und Entschlüsselungszertifikat*.

⁸⁷⁴ Tzv. *Postfachnummer*

Prostředky k vytvoření elektronických podpisů⁸⁷⁵ musí buď být potvrzeny nezávislým místem příslušným k udělení takového bezpečnostního potvrzení, nebo obsahovat prohlášení výrobce. Pokud bude prohlášení výrobce odvoláno, bude toto odvolání zveřejněno na veřejně přístupných internetových stránkách.⁸⁷⁶

ERV-Gesetz nepředpokládá zřízení beA právnické osoby, resp. advokátní kanceláře a striktně se tak váže pouze ke konkrétní fyzické osobě – advokátovi.⁸⁷⁷ BeA nestanoví konkrétní výčet formátů zasílaných zpráv a ani nijak neomezuje velikost zasílaných a odesílaných zpráv. Nicméně ze strany soudů bude akceptována pouze určitá velikost zaslaných dat, a to maximálně 100 příloh na zprávu, které celkově nepřesáhnou 30 MB. BRAK proklamuje, že kapacita schránky beA není omezena, přičemž současně uvádí, že beA není koncipován jako archiv a z toho důvodu by měly být již přečtené zprávy smazány nebo exportovány. Přesměrování zasílání vlastních zpráv z beA na email je z bezpečnostních důvodů vyloučeno.

Od roku 2018 v rámci 2. stupně v uvádění beA do provozu budou moci advokáti posílat zprávy prostřednictvím beA i bez kvalifikovaného elektronického podpisu. Povinnost připojovat kvalifikovaný elektronický podpis zůstane zachována u práv zasílaných pověřenými osobami.

Přístup do beA je možný buď z internetového prohlížeče, nebo přímo ze softwaru kanceláře. K přístupu je zapotřebí, kromě internetového spojení a PINu, čipová karta a čtečka karet,⁸⁷⁸ popřípadě instalace softwarového certifikátu.

beA je založen na technice kódování a autentizace⁸⁷⁹. Zpráva zasílaná prostřednictvím beA bude před odesláním z počítače odesílatele zakódována pomocí náhodně vytvořeného symetrického klíče.⁸⁸⁰

Symetrický klíč bude zakódován pomocí veřejného klíče uloženého v zabezpečené doméně BRAK.⁸⁸¹ Takto bezpečně zakódovaná zpráva bude zaslána do

⁸⁷⁵ Dle terminologie eIDAS by se jednalo o tzv. *kvalifikované prostředky k vytváření elektronických podpisů*.

⁸⁷⁶ Zřejmě obdoba CRL

⁸⁷⁷ BRAK ve svém stanovisku č.16/2016 k *Referentenentwurf des BMJV eines Gesetzes zur Umsetzung der Berufsamerkenungsrichtlinie und zur Änderung weiterer Vorschriften im Bereich der rechtsberatenden Berufe* zdůraznila, že tzv. *Rechtsanwaltsgesellschaften* jsou také členy BRAK a jako takovým by jim měl být beA zřízen.

⁸⁷⁸ Tzv. *Chipkartenlesegeräte* není povinen vlastnit každý advokát nebo pověřená osoba (spolupracovník), neboť tyto nejsou spárovány s beA Kartami.

⁸⁷⁹ Doslovně *Authentifizierungs und Verschlüsselungstechniken*.

⁸⁸⁰ Doslovně *hybrides Verschlüsselungsverfahren aus asymmetrischer und symmetrischer Verschlüsselung*.

schránky adresáta, což odpovídá jednak požadavkům norem OSCI a je též i základem komunikace prostřednictvím Elektronisches Gerichts- und Verwaltungspostfach („EPVG“).

Na rozdíl od EPVG, který používají soudy a další OVM nyní, umožňuje beA přístup více osob do schránky. Vedle držitele schránky budou mít do schránky přístup i pověřené osoby s různým stupněm pověření resp. přístupových práv. K předchozí větě je nutné dodat, že původně bylo plánováno, po uplynutí přechodného období mezi 01.01.2016 až 01.10. 2016, ve kterém bude EPVG a beA používán paralelně vedle sebe, že provoz EPVG bude ke 01.01.2018 zcela zastaven.⁸⁸²

Navíc, jak bylo rozebráno výše v textu, je u beA na rozdíl od EPVG⁸⁸³ zapotřebí i tzv. Hardware Security Module obsahující kryptografické klíče s předdefinovanými funkcemi. Uvedeným Hardware Security modulem je právě ona čipová karta⁸⁸⁴ autentizující příjemce zprávy, bez kterého by nebylo možné odkódovat klíč a zprávu a tu následně přečíst.⁸⁸⁵

K 01.01.2016 došlo ke zřízení registru důvěrných písemností (*Schutzschriftenregister*), ve kterých budou uchovávány tzv. důvěrné písemnosti (*Schutzschriften*).

K důvěrným písemnostem budou mít přístup všechny civilní a pracovní soudy a od roku 2017 budou v souladu s § 49 c BRAO advokáti povinni podávat důvěrné písemnosti výhradně jen prostřednictvím tohoto registru.

Ve Spolkové republice Německo (dále jen „SRN“) se zcela odlišně vypořádali s problematikou určení okamžiku doručení dokumentu adresátovi a podepisování zasílaných dokumentů.

⁸⁸¹ Doslovně *SAFE-Domäne der BRAK*.

⁸⁸² Toto se však týká tzv. *der EGVP-Classic-Client (EGVP-Installer)*, tedy elektronického komunikačního kanálu advokátů a OVM, naopak pro občany bude k dispozici tzv. *das Onlineformular WEB-EGVP*, jehož prostřednictvím budou moci nadále komunikovat s OVM. V podrobnostech viz rozhodnutí Die Bund-Länder-Kommission für Informationstechnik (BLK) in der Justiz, která je zveřejněno na: <http://www.egvp.de/>.

⁸⁸³ Soudy a státní zastupitelství, která jsou elektronicky dosažitelná prostřednictvím EPVG naleznete na následující adrese: <http://www.egvp.de/gerichte/index.php>. Komunální orgány spolkové a jednotlivých zemí naleznete na následující adrese: <http://www.egvp.de/behoerden/index.php>.

⁸⁸⁴ Hardware Security Module může být obecně i token.

⁸⁸⁵ Viz následující sdělení BRAK „*Die Nachricht selbst liegt bei diesem Verfahren niemals unverschlüsselt vor. Der Nachrichtenschlüssel liegt außerhalb des HSM niemals unverschlüsselt vor. Als asymmetrisches Verfahren zum Schlüsseltransport ist gemäß OSCI-Transport 1.2 RSA-Verschlüsselung vorgesehen*“. V podrobnostech viz <http://bea.brak.de/technische-informationen-zum-verschlusselungsverfahren-beim-bea/>

Zatímco v České republice zákonodárce sáhl po fikci podpisu u dokumentu doručovaných prostřednictvím ISDS, v SRN touto cestou nešli.

Fikce podpisu na dokumentech zaslaných z datové schránky se při doručování dokumentů z beA uplatní až s časovým odstupem, neboť do 31.12.2017 budou muset být dokumenty zasílané z beA opatřeny kvalifikovaným elektronickým podpisem a až od roku 2018 tato povinnost pro advokáty odpadne.⁸⁸⁶ Pro pověřené osoby (spolupracovníky) však nadále bude trvat povinnost připojovat k dokumentům kvalifikovaný elektronický podpis.⁸⁸⁷

Na okraj poznamenávám, že u beA lze aktuálně pouze k elektronické zprávě připojit potvrzení o doručení formou klasické přílohy, nicméně na rok 2018 je plánována i aplikace, jejímž prostřednictvím bude možné získat elektronické potvrzení o doručení ve formě strojově čitelných dat.⁸⁸⁸ Naopak u zpráv zasílaných prostřednictvím ISDS se pouze na dodejku zprávy (tj. obálku) doplní okamžik doručení, čímž se z ní fakticky stane doručenka a k zasílání strojově čitelného potvrzení o doručení nedochází.

Vzhledem k časovému rozestupu jednotlivých fází,⁸⁸⁹ nelze vyloučit, že finální podoba této formy elektronické komunikace se ještě více přiblíží datovým schránkám v České republice.

11. ZÁVĚR

Ve výše uvedeném textu jsem se pokusila nejenom o komparaci jednotlivých forem a způsobů doručování, ale i o osvětlení některých právních a technických problémů, které každodenně nastávají při doručování dokumentů ve správním řízení.

Mezi základními formami doručování, tedy formou listinnou a formou elektronickou, dochází k rychlému rozvoji právě formy elektronické. Impulz k elektronizaci veřejného prostoru a vzájemné komunikace subjektů přišel z EU, avšak i v ČR je vidět postupující snaha o odstranění překážek v elektronické komunikaci OVM

⁸⁸⁶ Viz § 130a Zivilprozessordnung.

⁸⁸⁷ Srovnej s oprávněným pověřených osob, které doložily své oprávnění, zasílat dokumenty z datové schránky držitele bez elektronického podpisu.

⁸⁸⁸ V podrobnostech viz <http://bea.brak.de/wie-funktioniert-bea/nachrichtenempfang/>.

⁸⁸⁹ Viz výše v textu.

a subjektů.⁸⁹⁰ Tutu snahu vidím v aktualizaci samotného systému ISDS⁸⁹¹ a on-line služeb poskytovaných subjektem veřejného sektoru, v judikatuře soudů⁸⁹² a dále i v zákonodárné činnosti,⁸⁹³ kterou český zákonodárce reaguje na unijní legislativu.⁸⁹⁴ Mnohé problémy však přetrvávají i nadále⁸⁹⁵ a další se objevují spolu se sjednocováním úprav unijních a národních předpisů.⁸⁹⁶

Domnívám se, že zatímco před účinností eIDAS většina komplikací v oblasti doručování pramenila z nejednotné právní úpravy, neboť novelizace jednoho zákona nešla ruku v ruce s úpravou ostatních právních předpisů,⁸⁹⁷ nyní bude nejvíce komplikací vyvstávat zejména z rozdílů (právních i technických) vztahujících se k navrhované právní úpravě elektronické komunikace v unijních a národních předpisech.⁸⁹⁸

Za účelem hladkého sjednocení doručování mezi členskými státy EU a zavádění nových právních institutů (např. kvalifikovaných elektronických podpisů a pečeti) bude třeba nejen přizpůsobit národní legislativu, nýbrž i dostatečně informovat občany o novinkách v oblasti elektronické komunikace a doručování a zvýšit v tomto směru i právní povědomí OVM.

⁸⁹⁰ Viz následující internetové stránky Ministerstva vnitra, kde jsou k nalezení aktuální informace o vývoji v oblasti eGovernmentu: <http://www.mvcr.cz/egovernment.aspx>.

⁸⁹¹ Viz nově dostupná funkce v datové schránce – tzv. úložiště souborů.

⁸⁹² Viz nálezy ÚS ze dne 19.01.2016, sp. zn. II ÚS 3042/14, rozsudek NSS ze dne 07.05.2015, sp. zn. 7 AfS 60/2015, nálezy ÚS 15, ze dne 07.03.2016, sp. zn. II ÚS 289/15.

⁸⁹³ Viz zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce a zákon č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Oba uvedené zákony jsou dostupné v elektronické sbírce zákonů na adrese: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

⁸⁹⁴ Zejména na eIDAS.

⁸⁹⁵ Například vady doručování způsobené záměnou datových schránek, omezený přístup k on-line službám poskytovaných subjektem veřejného sektoru jako je ePodatelna ČSSZ, problém dlouhodobé archivace elektronických dokumentů a přerazítkování, účinky jednotlivých typů elektronických podpisů.

⁸⁹⁶ Viz kvalifikovaný podpis dle eIDAS vytvořený pomocí kvalifikovaných prostředků pro vytváření elektronických podpisů a jeho účinky, elektronické pečeti dle eIDAS ve vztahu k elektronickým značkám, ověřování platnosti certifikátů pro elektronické podpisy, uznávání zahraničních certifikátů pro elektronické podpisy.

⁸⁹⁷ Zářným příkladem jsou nejednotná ustanovení základních procesních předpisů, tedy správního řádu, soudního řádu správního, občanského soudního řádu a trestního řádu, která se týkají elektronického podepisování a doručování (podání) prostřednictvím ISDS.

⁸⁹⁸ Například problém s ověřováním zahraničních kvalifikovaných certifikátů z jiných členských států Evropské unie, kdy aplikace provozovaná Ministerstvem vnitra, která má sloužit k ověřování těchto certifikátů je ke dni 26.09.2016 nedostupná: <http://www.mvcr.cz/clanek/overovani-zahranicnich-kvalifikovanych-certifikatu.aspx>

Tyto úkoly náleží především do působnosti Ministerstva vnitra, na jehož internetových stránkách můžeme nalézt informace týkající se eGovernmentu a správního řízení.⁸⁹⁹ Již nyní lze s jistotou říci, že SdeT pouze započal novou éru legislativní činnosti v oblasti elektronické komunikace a jak u elektronického podepisování dokumentů, tak i u doručování dokumentů prostřednictvím datových schránek lze do budoucna očekávat velké změny, které zasáhnou životy občanů ČR.

Vývoj směřuje ke zrovnoprávnění, ba dokonce k úplnému nahrazení listinné komunikace její elektronickou formou. Toto přenáší velkou odpovědnost na státní orgány, které musí tento vývoj promítnout do právního prostředí, a zajistit jeho faktické uplatňování v praktickém životě občanů ČR. Zároveň budou kladeny další povinnosti na občany všech členských států EU, které musí vyvažovat tomu odpovídající práva.

Stále jsem přesvědčena, že budoucí vývoj povede k usnadnění komunikace subjektů řízení, zajištění jejich procesních práv v řízení, ke zvýšení vymahatelnosti práva v ČR a odstranění překážek při vzájemné komunikaci členských států EU a uplatňování práv občanů EU.

⁸⁹⁹ Dostupné z: <http://7www.mvcr.cz/>.

SEZNAM ZKRATEK

EU	Evropská unie
ISDS	Informační systém datových schránek
NSS	Nejvyšší správní soud ČR
OVM	Orgány veřejné moci
ÚS	Ústavní soud
ÚSC	Územní samosprávní celky

SEZNAM ZKRATEK NĚKTERÝCH POUŽITÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

Listina základních práv a svobod	ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
ZOE	zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů
ZDS	zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů
správní řád	zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
daňový řád	zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
občanský soudní řád	zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
zákon o poštovních službách	zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů
zákon o azylu	zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů
zákon o archivnictví	zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
SdeT	zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce a o změně některých zákonů
eIDAS	Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 910/2014, ze dne 23. července 2014, o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu a o zrušení směrnice 1999/93/ES

SEZNAM POUŽITÝCH PRÁVNÍCH PŘEDPISŮ

č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky

zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 526/1990 Sb., o cenách, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků

zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 273/2001 Sb., o právech příslušníků národnostních menšin a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů,

zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství), ve znění pozdějších předpisů.

zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 21/2006 Sb., o ověřování shody opisu nebo kopie s listinou a o ověřování pravosti podpisu a o změně některých zákonů (zákon o ověřování), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 263/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 297/2016 Sb., o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce a o změně některých zákonů

zákon č. 298/2016 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce, zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 121/2000

Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů
zákon č. 328/1999 Sb., o občanských průkazech

vyhláška č. 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška č. 194/2009 Sb., o stanovení podrobností užívání a provozování informačního systému datových schránek, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška č. 259/2012 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby, ve znění pozdějších předpisů

vyhláška č. 464/2012 Sb., o stanovení specifikace jednotlivých základních služeb a základních kvalitativních požadavků na jejich poskytování

vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy o vyhotovování rozhodnutí a jiných písemností soudu za součinnosti provozovatele poštovních služeb a jejich doručování

vyhláška Ministerstva spravedlnosti České republiky č. 418/2001 Sb., o postupech při výkonu exekuční a další činnosti

POUŽITÁ LITERATURA

Neperiodická literatura

BUDIŠ, Petr; HŘEBÍKOVÁ, Iva. *Datové schránky: fungování, doručování, bezpečnost, návody*. Olomouc: ANAG, 2010, 287 s. ISBN 978-80-7263-617-4.

DRÁPAL, Ljubomír. *Občanský soudní řád: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009, 1424 s. ISBN 978-80-7400-107-9.

DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád I*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006.

JEMELKA, Luboš; PONDĚLÍČKOVÁ, Klára; BOHADLO, David. *Správní řád: komentář*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2011, 690 s. ISBN 978-807-4004-018.

LECHNER, Tomáš. *Elektronické dokumenty v právní praxi*. Praha: Leges, 2013, 255 s. ISBN 978-80-87576-41-0.

MATES, Pavel; SMEJKAL, Vladimír. *E-government v České republice: právní a technologické aspekty*. 2., podstatně přeprac. a rozš. vyd. Praha: Leges, 2012, 456 s. ISBN 978-80-87576-36-6.

PRŮCHA, Petr. *Správní řád s poznámkami a judikaturou: podle stavu k 1. 1. 2013*. 464 s. ISBN 80-875-7635-7.

SKULOVÁ, Soňa a kol. *Správní právo procesní*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012. ISBN 978-80-7380-381-0.

SVOBODA, Karel; SUK, Milan; ZEMAN, Pavel. *Doručování v soudním řízení*. Praha: Linde, 2009, 267 s. ISBN 978-80-7201-777-5.

SVOBODA, Petr. *Ústavní základy správního řízení v České republice: Právo na spravedlivý proces a české správní řízení*. Praha: Linde, 2007. ISBN 8072016761.

ŠÍNOVÁ, Renáta a kol. *Doručování v civilním soudním řízení*. Praha: Leges, 2009. ISBN 978-80-87212-20-2.

VEDRAL, Josef. *Správní řád: komentář*. 2., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Bova Polygon, 2012, 1446 s. ISBN 978-80-7273-166-4.

VODIČKA, Milan. *3D: Data, daně digitálně, aneb, Ajťákem i proti své vůli*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 192 s. ISBN 978-80-7478-671-6.

Periodická literatura

BURDA, Zdeněk. Judikatura k doručování. *Daně a právo v praxi*, 2011, roč. 2011, č. 6. Dostupné z: [http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34057v43534-judikatura-k-dorucovani/?search_query=\\$issue=1I418](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d34057v43534-judikatura-k-dorucovani/?search_query=$issue=1I418).

KORBEL, František; PRUDÍKOVÁ, Dana. Změny v systému doručování po 1. 7. 2009. *Právní rozhledy: mimořádná příloha*, 2009, č. 17, s. 12. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=7453>.

KORBEL, František. Datová schránka a doručování. *Česká advokátní komora: Prezentace pro advokáty*. Praha, Brno, 2012. Dostupné z: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=8135>.

VODIČKA, Milan. Digitálně se správcem daně. *Daňový expert*, 2015, č. 2.

VODIČKA, Milan. 2012. Datové schránky II. *Bulletin Komory Daňových poradců České Republiky*. **2012**(2).

VODIČKA, Milan. 2012. Datové schránky I. *Bulletin Komory Daňových poradců České Republiky*. **2012**(7-8).

VODIČKA, Milan. 2013. Můj týden v datové schránce. *Bulletin Komory Daňových poradců České Republiky*. **2013**(2).

KOLMAN, Petr. Zajímavá a aktuální judikatura na úseku správního řízení. *Epravo.cz*. 2012. Dostupné také z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/zajimava-a-aktualni-judikatura-na-useku-odvolani-v-ramci-spravniho-rizeni-80702.html>

POTMĚŠIL, Jan. Sporné přestupkové judikáty NSS IV. *JINÉ PRÁVO*. 2011. Dostupné také z: <http://jinepravo.blogspot.cz/2011/08/jan-potmesil-sporne-prestupkove.html>.

Sdělení Českého telekomunikačního úřadu: 32 Zpráva o plnění povinností České pošty, s.p. v oblasti základních služeb za rok 2011. *Poštovní věstník: Český telekomunikační úřad*. 2012, **2012**(7). DOI: 1211–2704.

VODIČKA, Milan, DRÁBKOVÁ, Tereza. Nařízení eIDAS – směřujeme k digitální Evropě (dokončení). *eBulletin Komory daňových poradců*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, (7-8) s. 7–14.

DRÁBKOVÁ, Tereza. Neúčinnost alias neplatnost doručení do datové schránky. *Daně a právo v praxi*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, (4) s. 14–17.

POUŽITÁ JUDIKATURA

rozhodnutí NSS ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 7 Afs 11/2012
rozhodnutí NSS ze dne 29. 8. 2012, čj. 1 Ans 7/2012-43
rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010-99
rozhodnutí NSS ze dne 1. 11. 2006, čj. 3 As 54/2005-185
rozhodnutí NSS ze dne 6. 3. 2009, čj. 1 Afs 148/2008-73
rozhodnutí ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 As 90/2010-95
usnesení NSS ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. Vol 31/2010-7
rozhodnutí NSS ze dne 28. 12. 2005, čj. 6 Azs 528/2004-92
rozhodnutí NSS ze dne 29. 11. 2012, čj. 7 As 130/2012-29
rozhodnutí NSS ze dne 31. 10. 2011, čj. 8 As 16/2011-83
rozhodnutí NSS ze dne 29. 8. 2008, čj. 4 Ads 83/2008-39
rozhodnutí NSS ze dne 3. 2. 2010, čj. 1 As 78/2009-76
nálež ÚS ze dne 21. 4. 2004, sp. zn. II. ÚS. 157/03.
rozhodnutí NSS ze dne 27. 5. 2010, čj. 9 As 55/2009-45
rozhodnutí NSS ze dne 16. 5. 2013, čj. 5 Afs 76/2012-28.
rozhodnutí NSS ze dne 12. 5. 2008, čj. 5 As 44/2007-93
rozhodnutí NSS ze dne 8. 6. 2011, čj. 2 As 43/2010-42
rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 Afs 32/2009-105
rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67
rozhodnutí NSS ze dne 23. 12. 2009, čj. 5 Afs 113/2008-50
rozhodnutí NSS ze dne 20. 5. 2010, čj. 9 As 42/2010-49
rozhodnutí NS ze dne 31. 1. 2012, sp. zn. 32 Cdo 3981/2011
rozhodnutí NSS ze dne 7. 1. 2015, čj. 52 A 48/2014-45
usnesení ÚS ze dne 30. 6. 2010, sp. zn. II ÚS 1308/10
rozhodnutí NSS ze dne 5. 11. 2008, čj. 7 As 9/2008-70
nálež ÚS ze dne 1. 10. 2002, sp. zn. II. ÚS 92/01
usnesení ÚS ze dne 21. 7. 2011, III. ÚS 1513/11
nálež ÚS ze dne 1. 12. 2011, sp. zn. IV. ÚS 2594/11
rozhodnutí NSS ze dne 15. 7. 2010, čj. 7 Afs 46/2010-51
rozhodnutí NSS Boh. A 779/21
nálež ÚS ze dne 28. 2. 2012, sp. zn. IV. ÚS 3807/11

rozhodnutí NSS ze dne 29. 6. 2011, čj. 8 As 31/2011-88
rozhodnutí NSS ze dne 14. 3. 2007, čj. 8 Afs 25/2006-67
rozhodnutí NSS ze dne 13. 2. 2008, sp. zn. 2 As 56/2007-71
rozhodnutí NSS ze dne 11. 7. 2006, čj. 7 Afs 79/2005-52
rozhodnutí NSS ze dne 16. 7. 2008, čj. 3 As 6/2008-96
rozhodnutí NSS ze dne 23. 11. 2011, čj. 5 As 102/2011-61
rozhodnutí NSS ze dne 15. 7. 2010, čj. 9 Afs 28/2010-79
náleží ÚS ze dne 10. 1. 2012, sp. zn. II. ÚS 3518/11
náleží ÚS ze dne 6. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 750/06
rozhodnutí NSS ze dne 3. 3. 2011, čj. 9 As 90/2010-58
usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 13. 5. 2011, sp. zn. 15 Co 337/2011
usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 12. 6. 2012 čj. 47 Co 71/2010-249
rozhodnutí NSS ze dne 17. 2. 2012, čj. 8 As 89/2011-31
rozhodnutí NSS ze dne 27. 10. 2004, čj. 3 Azs 277/2004-70
náleží ÚS ze dne z 13. 5. 2013, sp. zn. IV ÚS 4787/12
náleží ÚS ze dne 27. 8. 2013, sp. zn. II. ÚS 3042/12
rozhodnutí NSS ze dne 16. 12. 2010, čj. 1 Ans 5/2010-172
rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 5 As 26/2009-67
rozhodnutí NSS ze dne 28. 5. 2010, čj. 2 Afs 125/2009-104.
rozhodnutí NSS ze dne 25. 8. 2011, čj. 7 As 53/2011-77
rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 4. 4. 2012, čj. 17 A 19/2011-50
rozhodnutí NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 9 As 65/2009-61
rozhodnutí NSS ze dne 27. 4. 2006, čj. 2 Afs 158/2005-82
rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 17 Co 64/2010
rozhodnutí NSS ze dne 22. 12. 2010, čj. 5 Afs 55/2010-92
rozhodnutí NSS ze dne 1. 3. 2006, čj. 1 Afs 43/2005-103
rozhodnutí NSS ze dne 23. 6. 2011, čj. 5 As 72/2010- 60
rozhodnutí NSS ze dne 20. 7. 2010, čj. 8 As 65/2009-111
rozhodnutí NSS ze dne 30. 5. 2013, čj. 6 As 13/2013-33
rozhodnutí NSS ze dne 30. 9.2010, čj. 5 As 44/2010-56
Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 6. 2011, čj. 53 A 2/2011-27

rozhodnutí NSS ze dne 31. 5. 2011, čj. 2 As 28/2011-131
usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 6. 2. 2007, čj. 2 As 64/2005-108
náleží ÚS ze dne 30. 9. 2010, sp. zn. II. ÚS 2317/10
viz rozhodnutí NSS ze dne 20. 7. 2010, čj. 8 As 65/2009-111
náleží ÚS ze dne 14. 8. 2007, sp. zn. IV. ÚS 687/2006
rozhodnutí NSS ze dne 30. 5. 2013, čj. 6 As 13/2013-33
náleží ÚS ze dne 18. 2. 2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08
rozhodnutí NSS ze dne 29. 4. 2009, čj. 1 As 32/2009-58
rozhodnutí NSS ze dne 18. 8. 2005, čj. 2 Afs 202/2004-43
rozhodnutí NS ze dne 6. 7. 2011, čj. 20 Cdo 4660/2009
rozhodnutí NSS ze dne 30. 9. 2003, čj. 5 Afs 4/2003-23
rozhodnutí NSS ze dne 11. 6. 2009, čj. 1 As 43/2009-52
NSS ze dne 29. 4. 2009, čj. 7 Azs 21/2009-60
rozhodnutí NSS ze dne 17. 12. 2008, čj. 1 As 100/2008-61
rozhodnutí NSS ze dne 29. 4. 2010, čj. 8 As 11/2010-163
náleží ÚS ze dne 13. 9. 2012, sp. zn. II. ÚS 2185/12
náleží ÚS ze dne 24. 5. 2011, sp. zn. II. ÚS 817/11
náleží ÚS ze dne 27. 10. 2004, sp. zn. II. ÚS 565/03
náleží ÚS ze dne 27. 1. 2009, sp. zn. I. ÚS 2052/08
náleží ÚS ze dne 9. 6. 2008, sp. zn. III. ÚS 2308/07
rozsudek Městského soudu v Praze, ze dne 22. listopadu 2007, sp. zn. 11 Ca 27/2007-75
rozhodnutí NSS ze dne 28. 8. 2008, čj. 8 Ao 1/2008-102
rozhodnutí NSS ze dne 19. 12. 2014, čj. 7 As 143/2014-29
Rozhodnutí NSS ze dne 24. 10. 2007, čj. 2 Ao 2/2007-73
rozhodnutí NSS ze dne 9. 12. 2009, čj. 1 As 86/2009-47
rozhodnutí NSS ze dne 27. 6. 2007, čj. 3 As 45/2006-87
náleží ÚS ze dne 11. 5. 2005, sp. zn. II. ÚS 487/03
rozhodnutí NSS ze dne 6. 3. 2012, čj. 9 Ao 7/2011- 489
rozhodnutí NSS ze dne 5. 5. 2004, čj. 6A 100/2002-74
rozsudek NSS ze dne 17.10.2013, sp. zn. 6 Ans 1/2013-66
rozsudek ÚS ze dne 07.03.2016, sp. zn. II ÚS 289/15
náleží ÚS ze dne 19.01.2016, sp. zn. II ÚS 3042/14

rozsudek NSS ze dne 07.05.2015, sp. zn. 7 Afs 60/2015

nález ÚS ze dne 14.10.2014, sp. zn. 2955/14

rozhodnutí NSS ze dne 25. 8. 2015, čj. 6 Afs 123/2015-35

rozhodnutí NSS ze dne 7. 5. 2014, čj. 3 AS 83/2013

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 9. 2012, čj. 1 Cmo 47/2012-419

usnesení NSS ze dne 25. 8. 2010, čj. 3 Ans 13/2010-109

POUŽITÁ ROZHODNUTÍ A STANOVISKA SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ

Často kladené dotazy ke správnímu řádu. *Ministerstvo vnitra České republiky: Odbor legislativy a koordinace předpisů*. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu-casto-kladene-dotazy-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Datové schránky a činnost správních orgánů: Doporučení pro orgány veřejné moci i pro právnické a fyzické osoby. 2012. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/datove-schranky-a-cinnost-spravnich-organu-871401.aspx>.

Právní účinky doručení podle správního řádu v případě kdy mělo být doručováno do datové schránky a právní účinky doručení do nesprávné datové schránky. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2009, č. 86. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>

Určení okamžiku učinění podání orgánu veřejné moci prostřednictvím datové schránky. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2009, č. 84. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Počítání lhůty při doručování veřejnou vyhláškou podle § 25 odst. 2 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2009, č. 19. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Počítání lhůty podle § 17 odst. 4 zákona o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2010, č. 93. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Doručování fyzickým osobám na adresu ohlašovny. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2013, č. 123. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Vztah ustanovení § 21 odst. 3 a § 32 odst. 2 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2007, č. 55. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Vztah ustanovení § 32 odst. 3 a § 25 správního řádu. *Závěry Poradního sboru ministra vnitra ke správnímu řádu*, 2006, č. 28. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/zavery-poradniho-sboru-ministra-vnitra-ke-spravnimu-radu.aspx>.

Resortní strategie pro rozvoj eJustice na období let 2016 až 2020. Ministerstvo spravedlnosti České republiky.

Metodickém návodu pro ověřování platnosti uznávaných elektronických podpisů a elektronických pečeti. Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Dostupné na adrese <http://www.mvcr.cz/clanek/metodicky-navod-pro-overovani-platnosti-uznavanych-elektronickych-podpisu-a-elektronickych-peceti.aspx>.

K aplikaci nařízení eIDAS a zákona o elektronickém podpisu po 1. 7. 2016. Stanovisko Ministerstva vnitra České republiky. Dostupné na: <http://www.mvcr.cz/clanek/stanovisko-ministerstva-vnitra-k-aplikaci-narizeni-eidas-a-zakona-o-elektronickem-podpisu-po-1-7-2016.aspx> .

Metodický návod pro ověřování platnosti uznávaných elektronických podpisů a elektronických pečeti. Ministerstva vnitra České republiky, odbor eGovernmentu. Dostupný na: <http://www.mvcr.cz/clanek/metodicky-navod-pro-overovani-platnosti-uznavanych-elektronickych-podpisu-a-elektronickych-peceti.aspx> .

SEZNAM PŘÍLOH

1. Volby rozsahu pověření osob ve vztahu k datovým zprávám v datové schránce (s. 34)

Stát

Česká republika

I státy, kam se nedoručují přístupové údaje

Oprávnění

Typ oprávnění

Pověřená osoba

Čist zprávy Zobrazovat seznamy a dodejky

Čist zprávy do vlastních rukou Vyhledávat schránky

Posílat zprávy Mazat zprávy v trezoru

Přidat

Zdroj: vlastní

2. Nastavení datové schránky – upozornění na dodání datové zprávy (s. 39)

**datové
schránky**

Přihlášený uživatel:
Tereza Drábková

Poslední přihlášení:
7. 4. 2015 v 15:03:30

Oprávnění:
čist zprávy, čist zprávy do vlastních rukou, posílat zprávy, zobrazovat seznamy a dodejky, vyhledávat schránky, měnit nastavení

Doplňkové služby:

- Příjem poštovních zpráv ✗
- Odesílání poštovních zpráv ✓
- Datový trezor ✗
- Zjistit stav kreditu

Zprávy

Ověření datové zprávy

Nastavení

Informace o schránce

Zabezpečení a změna hesla

Notifikační centrum

Přístup externích aplikací

Seznam uživatelů

Poštovní datová zpráva

Datový trezor

Notifikace e-mailem

Upozornění e-mailem Vám doručíme zdarma.

E-mail pro zaslání upozornění:
cachermv@seznam.cz

- ✓ Upozornění při přijetí zprávy do vlastních rukou
- ✓ Upozornění při přijetí zprávy, která není určena do vlastních rukou
- ✗ Upozornění, pokud nebylo možné doručit zprávu příjemci

Změnit nastavení

SMS notifikace

Cena za jednu odeslanou SMS je 3 Kč včetně DPH.

Telefonní číslo pro zaslání upozornění:

Nové zprávy, které nejsou určeny do vlastních rukou:

- ✓ Upozornění neposílat
- ✗ Posílat jednou denně
- ✗ Posílat pro každou zprávu zvlášť

Nové zprávy do vlastních rukou:

- ✓ Upozornění neposílat
- ✗ Posílat jednou denně
- ✗ Posílat pro každou zprávu zvlášť

Jiné možnosti:

- ✗ Upozornění, pokud nebylo možné doručit zprávu příjemci

Změnit nastavení

Notifikace systémovou zprávou

Upozornění systémovou zprávou Vám doručíme zdarma.

- ✓ Upozornění při vypršení platnosti kreditu
- ✗ Upozornění na nízký stav kreditu

Změnit nastavení

Zdroj: vlastní

3. Doručení datové zprávy

Dodané zprávy > Detail zprávy > **Doručení** [Vytisknout](#) [Uložit](#) [Další možnosti](#) ▼

Věc: Ostatní vlastní písem. v daň. řízení zejména vyrozum. upozor. a potvrz	Události zprávy: 11. 7. 2012 v 17:03:15 EV0: Datová zpráva byla podána. 11. 7. 2012 v 17:03:16 EV5: Datová zpráva byla dodána do datové schránky příjemce. Je-li příjemcem datové zprávy orgán veřejné moci vystupující v postavení orgánu veřejné moci, byla datová zpráva tímto okamžikem doručena. 12. 7. 2012 v 20:52:47 EV11: Přihlásila se oprávněná osoba ve smyslu §8, odst. 1 až 4 zákona č.300/2008 Sb. v platném znění. Datová zpráva je nyní doručena. Případné dřívější datum doručení fiktivní nebo doručení dodáním do schránky orgánu veřejné moci není dotčeno.	Odesílatel: Finanční úřad pro Prahu 6, Nábř.Kpt.Jaroše 1000/7, 17000 PRAHA 7, CZ	Zmocnění: Nežadáno Odstavec: Nežadáno Naše čís. jednací: 373256/12/006934106456 Naše spisová zn.: Vaše čís. jednací: Nežadáno Vaše spisová zn.: Nežadáno K rukám: Nežadáno Do vlastních rukou: Ano Zakázáno doručení fiktivní: Ne
ID zprávy: 92229348		ID schránky: jejafhv Typ schránky: OVM	
Typ zprávy: Přečtená zásilka do vlastních rukou		Odesílající osoba: Nespecifikovaný	
Datum a čas doručení: 12. 7. 2012 v 20:52:47			

Zdroj: vlastní

4. Identifikace odesílatele datové zprávy (s. 48)

 Krok 1 Vyhledejte adresáta nebo jej vyberte z adresáře **Krok 2** Vyplňte náležitosti zprávy, případně přidejte dalšího adresáta **Krok 3** Připojte ke zprávě možné přílohy a zprávu odešlete

Zprávy **Ověření datové zprávy** **Nastavení**

[Dodané zprávy](#) [Odeslané zprávy](#) **Vytvořit zprávu**

Adresát jejafhv, Finanční úřad pro Prahu 6 **Náležitosti zprávy**

Věc: RE:Sdělení výsledku postupu k odstranění pochybností

Zmocnění: / § odstavec písmeno

Naše čís. jednací: Naše spisová značka:

Vaše čís. jednací: **300041/12/006934106** Vaše spisová značka:

K rukám: Do vlastních rukou

Přidat identifikaci odesílatele

Zdroj: vlastní

5. Časové razítko (s. 48)

Software602 Form Filler

 zpráva je platná

Informace pro pokročilé uživatele:

kliknutím se vrátíte zpět na jednoduchý výpis

Podpis zprávy:

Elektronický podpis	Vystavitel	Platnost od	Platnost do	Stav
Informační systém datových schránek - produkční prostředí	PostSignum Qualified CA 2	12.1.2012	11.1.2013	

Časové razítko podpisu - CADES T:

Datum vystavení	Sériové číslo	Miniatura	Algoritmus
2012-10-03T06:36:55Z	87502408127227	kxulZD2d/lz3baGW 8n+RRQj1GvkpuB0oBR222CDQ/mk=	SHA-256

Certifikát časového razítka	Vystavitel	Platnost od	Platnost do	Stav
PostSignum TSA - TSU 6	PostSignum Qualified CA 2	10.11.2011	10.11.2014	

Archivní razítka CADES A:

Časové razítko - CADES A:

Datum vystavení	Sériové číslo	Miniatura	Algoritmus
2013-05-12T19:44:05Z	88622729682982	ur3+N ZegHjTki9Vx81gpSvdKLRHvP2Tur0XhVN uW/1g=	SHA-256

Certifikát časového razítka	Vystavitel	Platnost od	Platnost do	Stav
PostSignum TSA - TSU 5	PostSignum Qualified CA 2	1.10.2012	1.10.2018	

1 / 1 PŘES

Zdroj: vlastní

6. Odeslání dokumentu k autorizované konverzi dokumentů (s. 50)

Zprávy **Ověření datové zprávy** Nastavení

Dodané zprávy > Detail zprávy > **Konverze** Vytisknout

Dodaná datová zpráva	Číslo zprávy v úložišti	Datová zpráva byla odeslána ke konverzi na Czech POINT.
ID: 91153913	615304533666265721255	
Datum vystavení: 30. 7. 2012		
Konverze nejpozději: 29. 8. 2012		

Zpět

Zdroj: vlastní

7. Ověřovací doložka analogového dokumentu (s. 52)

Ověřovací doložka konverze na žádost do dokumentu v listinné podobě

Ověřuji pod pořadovým číslem **101006_001505**, že tento dokument v listinné podobě, který vznikl převedením z dokumentu obsaženého v datové zprávě, skládajícího se z 2 listů, se shoduje s obsahem dokumentu, jehož převedením vznikl.

Autorizovanou konverzí dokumentu se nepotvrzuje správnost a pravdivost údajů obsažených v dokumentu a jejich soulad s právními předpisy.

Vstupující dokument obsažený v datové zprávě byl podepsán zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb a platnost zaručeného elektronického podpisu byla ověřena dne 01.10.2010 v 16:57:28. Zaručený elektronický podpis byl shledán platným (dokument nebyl změněn) a kvalifikovaný certifikát byl v době ověření expirován.

Údaje o zaručeném elektronickém podpisu:
Číslo kvalifikovaného certifikátu **03 85 B8**, kvalifikovaný certifikát byl vydán akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb **PostSignum Qualified CA, Česká pošta, s.p. [IČ 47114983]** pro podepisující osobu (označující osobu) **Kateřina Kubošová, Czech POINT 23738, Česká pošta, s.p. [IČ 47114983]**.

Údaje o časovém razítku:
Datum a čas **01.07.2009 14:33:25**, číslo kvalifikovaného časového razítka **03 CF 13**, kvalifikování časové razítko bylo vydáno akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb **PostSignum Qualified CA, Česká pošta, s.p. [IČ 47114983]**.

Subjekt, který autorizovanou konverzí dokumentu provedl:
Česká pošta

Datum vyhotovení ověřovací doložky:
01.10.2010

Jméno, příjmení a podpis osoby, která autorizovanou konverzí dokumentu provedla:
Renáta Karpíková

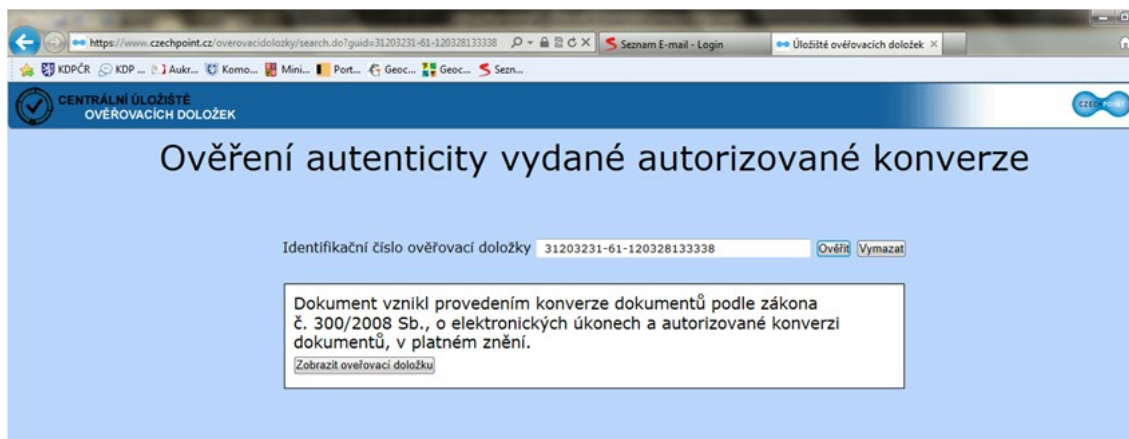
Otisk úředního razítka:

11970587-15574-101001165718

Průběžně:
Kontrola této ověřovací doložky lze provést v centrální evidenci ověřovacích doložek přístupně způsobem umožňujícím dálkový přístup na adrese <https://www.czechpoint.cz/overivacidoložky>.

Zdroj: vlastní

8. Ověřovací doložka digitálního dokumentu (s. 52)

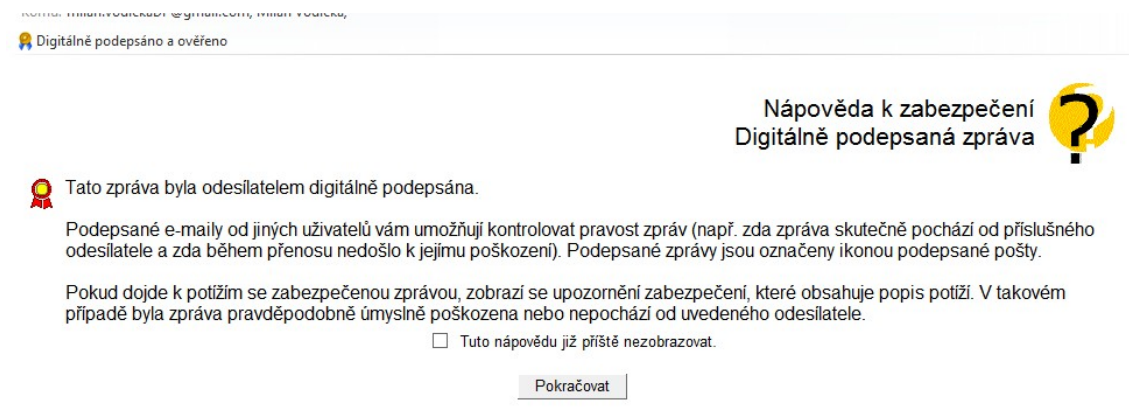
Zdroj: vlastní

9. Připojení elektronického podpisu k dokumentu (s. 54)

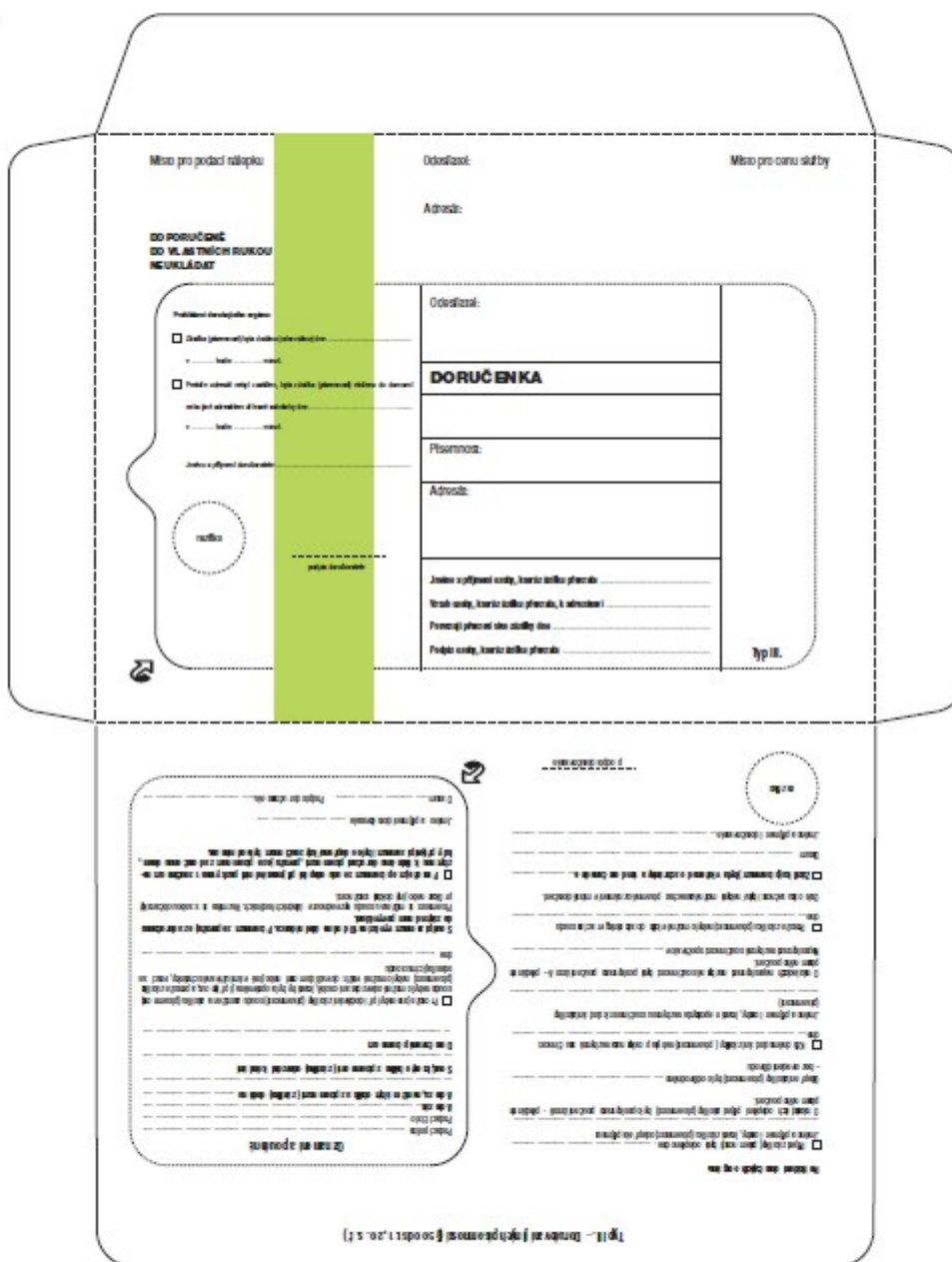

Zdroj: vlastní

10. Datová zpráva podepsaná elektronickým podpisem (s. 54)

Zdroj: vlastní

Zdroj: Instrukce Ministerstva spravedlnosti ČR ze dne 27. 9. 2011, čj.145/2011-OD-ST, kterou se vydávají vzory obálek pro doručování písemností soudů a státních zastupitelství, potvrzení o přijetí, vzory výzvy a sdělení pro vyvěšení na úřední desce soudu a státního zastupitelství.

12. Tabulka forem, typů a způsobů doručení a jejich atributů.

Forma	Typ	Způsob	Atribut
Listinná	Neadresně	Veřejná úřední deska	vyhláška,
	Adresně	Osobně	

		Zprostředkovaně	
		• pošta	Doporučeně do vlastních rukou Doporučeně (nikoli do vlastních rukou) Obyčejně: s podacím lístkem bez podacího lístku
		• Policie ČR	
		• Obecní policie	
Elektronická	Neadresně	Elektronická úřední deska	
	Adresně	ISDS	Doporučeně do vlastních rukou
		Elektronická pošta	

Zdroj: Publikováno DRÁBKOVÁ, Tereza. Možnosti elektronického doručování ve správním řízení. *Daně a právo v praxi*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, (5), s. 22–26.

13. Podací lístek

 Česká pošta, s.p.
IČ 47114983 **Podací lístek**

Vyplní pošta:

Odesílatel

*Kód zákazníka (odesílatele)

*Tel. číslo: +420

*E-mail:

Adresát

*Kód zákazníka (adresáta)

*Tel. číslo: +420

*E-mail:

Druh zásilky	Hmotnost	Cena služby
Podací číslo	Poznámka (doplnkové služby)	Placeno v hotovosti

T11-036A (3-11) * Nepovinný údaj

PEČLIVĚ USCHOVEJTE

Podací lístek se používá pro všechny druhy poštovních zásilek s výjimkou obyčejných zásilek (jejich podání pošta nestvrzuje) a poštovních poukázek. Podací lístek vyplňuje odesílatel shodně s údaji na zásilce. Nesmí být vyplněn obyčejnou nebo inkoustovou tužkou a jeho údaje nesmějí být měněny. Bez stvrzení údajů je neplatný. Bez podacího lístku nelze žádat o pátrání po správném dodání, ani uplatňovat nárok na náhradu.

Upozornění

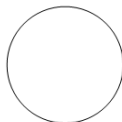
Peníze zasílejte poštovní poukázkou. Jiné hodnoty včetně peněz zasílejte v Cenném psaní nebo v Cenném balíku.

Uvedením telefonního čísla/e-mailu odesílatele a adresáta umožníte České poště poskytovat Vám k některým službám informace o dodávaných zásilkách.

NEZAPOMÍNEJTE UVÁDĚT
poštovní směrovací číslo
a název adresní pošty
v adrese každé poštovní zásilky!

Reklamační:

čj.

Zdroj: Česká pošta

14. Schéma hybridní datové zprávy/pošty (s. 111)

Odeslání dokumentu - zítra

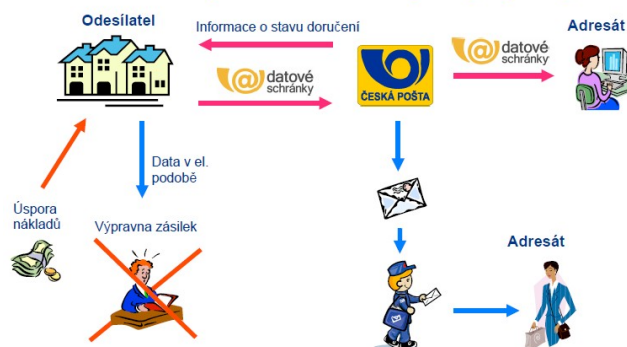
- Klient bude moci odesílat zprávy přes **jednotné rozhraní** bez ohledu na to, zda adresát má datovou schránku
- Adresátům, kteří mají datovou schránku, bude dokument doručen datovou zprávou, ostatním adresátům v listinné podobě
- Nová služba - nástroj, který je z pohledu uživatele jednoduchý, plně automatizovaný a garantující klíčové vlastnosti doručování (čas, potvrzení o doručení apod.)
- Možnost využití stávajícího rozhraní spisové služby na ISDS
- Služba bude poskytována za poplatek (zkonvertování, zaobálkování a předání dokumentu k poštovní přepravě) + cena za poštovné

7

Česká pošta

Schéma Hybridní datové zprávy / pošty

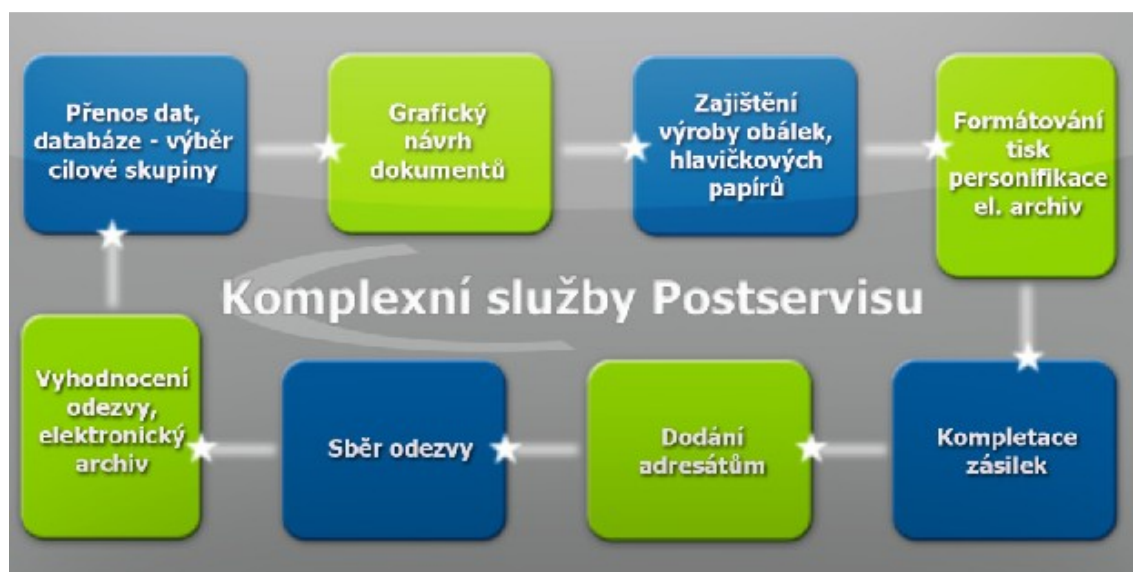

8

Česká pošta

Zdroj: Česká pošta

15. Komplexní služby Postservisu (s. 112)

Zdroj: Česká pošta

16. Ověřování dokumentů (s. 120)

Ověřování dokumentů

Ministerstvo spravedlnosti ČR

ZADEJTE PODMÍNKY PRO OVĚŘENÍ DOKUMENTU (obě podmínky jsou povinné)

Specifický identifikátor dokumentu: - - -

Spisová značka: EPR / 2016 (Např. 5 EC 11/2016 nebo EPR 11/2016)

Typ ověření: Obrázek Zvuk

Opište text z obrázku:

Po vyplnění povinných údajů (specifický identifikátor, spisová značka, text z obrázku) a stisknutí tlačítka "Vyhledat dokument" je možné v případě elektronického platebního rozkazu, vedeného soudem v rejstříku EPR (tedy spisová značka je např. EPR 12345/2013), získat elektronický originál rozhodnutí, které vám bylo doručeno. Poté, co dané rozhodnutí nabude právní moci, bude možné rovněž získat i elektronický originál rozhodnutí s vyznačenou doložkou právní moci. Není tedy potřeba vyžadovat opětovné zaslání stejnopisu takového rozhodnutí ze strany soudu.

V případě, že Vám byl doručen elektronický platební rozkaz, vedený soudem v rejstříku EC nebo ECM (tedy spisová značka je např. 14 EC 124/2012, 15 ECM 125/2012), je možné pouze ověřit, zda dané rozhodnutí soud skutečně vydal a zda již nabylo právní moci.

Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti

17. Barevné provedení (s. 140)

Zdroj: Příloha č. I. Prováděcí nařízení Komise (EU) 2015/806 ze dne 22. května 2015, kterým se stanoví specifikace týkající se podoby značky důvěry EU pro kvalifikované služby vytvářející důvěru

klíčová slova v českém jazyce: Doručování dokumentů, informační systém datových schránek, elektronický podpis

klíčová slova v anglickém jazyce: Service of documents, information system of data boxes, electronic signatur

ABSTRAKT V ČESKÉM JAZYCE

Rigorózní práce je zaměřena na doručování ve správním řízení s důrazem na aktuální otázky, které se k tomuto institutu vztahují a judikaturu soudů. Cílem práce je nejen komplexně zmapovat oblast doručování ve správním řízení, nýbrž i popsat hlavní úskalí tohoto institutu, nastínit budoucí vývoj a poskytnout komparaci národní právní úpravy a unijní právní úpravy doručování v právních procesech s orgány veřejné moci. Hlavní část práce podává důkladný rozbor elektronické formy doručování, která vzhledem k postupující elektronizace veřejné správy začíná převažovat nad listinnou formou doručování. V práci jsou definovány základní pojmy, které se vztahují k doručování, zohledněna ústavní rovina zkoumané problematiky, popsány vady v doručování, jejich původ a možná řešení. V rámci elektronické formy doručování v České republice je popsáno doručování prostřednictvím informačního systému datových schránek, kterým se zabývají i soudy, jejichž některá rozhodnutí jsou v práci podrobně rozebrána. Dále je v práci poskytnut rozbor aktuální unijní právní úpravy, neboť i na unijní úrovni dochází k významným posunům v oblasti elektronického doručování, podepisování a elektronické identifikace obecně, kdy v poslední době je vidět snaha o sjednocení úpravy tohoto institutu napříč všemi členskými státy Evropské unie. Při zpracování rigorózní práce autorka vychází z teoretických poznatků, detailní znalosti platné právní úpravy a soudní judikatury, odborné domácí i zahraniční literatury, veřejných informačních zdrojů a praktických zkušeností.

ABSTRAKT V ANGLICKÉM JAZYCE

The thesis focuses on service of documents in administrative proceedings, especially with regard to recent issues related to the above mentioned institute. The aim of the thesis is not only comprehensive characterization of the service of documents in administrative proceedings, but also description of the main problems of the institute, the author attempts to outline the future evolution and to compare a national and union legal systems in relation to the service of documents in legal operations with administrative bodies. The main part of the thesis analyses electronic form of the service of documents, which has started to prevail on the documentary form of the service of documents, because of an introduction of the electronic processes in the public administration. The thesis defines used terminology, which relates to the service of documents, deals with the constitutional framework, describes defects that may occur during the service of documents in legal proceedings, their causes and possible solutions. In the part dedicated to the electronic form of the service of documents in the Czech Republic is dedicated a considerable attention to an information system of data boxes. Czech courts concern ourselves with use of data boxes and for that reason some of the judicial decisions are analysed in the thesis. Attention is also paid to the union legal system, which also has been going through significant changes in an area of the electronic communications, especially in an area of electronic signatures and electronic identification. We become conscious of efforts to unite the service of documents in all member states of the European Union, recently. Elaborating this thesis, the author used theoretical findings, primary legal sources and judicial decisions, professional literature both domestic and foreign origin, public information sources and practical experience.